129057

TIMOTHY W. RYBACK

Çev. Oğuz Satır

HİTLER'İN ÖZEL KÜTÜPHANESİ

Hayatını Şekillendiren Kitaplar

"İNCELİKLE YAZILMIŞ, ÖZENLE ARAŞTIRILMIŞ. DÜNYAYA BÜYÜK ZARARLAR VEREN BU TUHAF ADAMI ANLAMAYA ÇALIŞANLAR İÇİN DEĞERLİ BİR KATKI."

—THE NEW YORK SUN

PC

HİTLER'İN ÖZEL KÜTÜPHANESİ

Hayatını Şekillendiren Kitaplar

© 2008, 2010 Timothy W. Ryback
© Profil Kitap

Kitabın Adı / Hitler'in Özel Kütüphanesi
Yazar / Timothy W. Ryback
Orijinal Adı / Hitler's Private Library -
The Books That Shaped His Life

Genel Yayın Yönetmeni / Münir Üstün
İngilizceden Çeviren / Oğuz Satır
Editör / M. Murtaza Özeren
Kapak Tasarım / Ömer Faruk Yıldız
İç Tasarım / adenserel.com

Baskı-Cilt / İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri
Çobançeşme Mah. Altay Sk. No: 8
Yenibosna – Bahçelievler / İstanbul
Tel: (0212) 496 11 11
Sertifika No: 44066

1. Baskı: Kasım 2019

978-605-7525-75-8

Kültür Bakanlığı Yayıncılık Sertifika No: 45359

PROFİL: 753
İNCELEME ARAŞTIRMA: 56

PROFİLKİTAP

Necip Fazıl Bulvarı Keyap Sitesi G1 Blok No: 112
Yukarı Dudullu - Ümraniye / İstanbul
www.profilkitap.com / bilgi@profilkitap.com
Tel: 0 216 365 70 91 (pbx) Faks: 0 216 365 70 94

Profil Kitap Maviağaç Kültür Sanat Yayıncılık Tic.Ltd.Şti markasıdır.

© Bu kitabın Türkçe yayın hakları AnatoliaLit Ajans ve Profil Kitap'a aittir. Yayıncının izni olmadan herhangi bir formda yayınlanamaz, kopyalanamaz ve çoğaltılamaz. Ancak kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

HİTLER'İN ÖZEL KÜTÜPHANESİ

Hayatını Şekillendiren Kitaplar

Timothy W. Ryback

bana kitapları sevmeyi öğreten,
anneme ve babamın hatırasına.

Az öğrenme tehlikeli bir şeydir;
Kana kana iç veya Pierian menbaını tatma hiç:
Oradaki sığ akıntı beyni bayıltır,
Ve çok içmek bizi tekrar ayıltır.

Alexander Pope, "A Little Learning"

Aşırı çok "okuyan" insanlar biliyorum, kitap kitap, harf harf, ancak bunları "iyi okuma" diye tanımlayamam. Doğru, onlar "bilgi" yığınına sahip olurlar fakat, beyinleri onları organize etmeye ve içlerine aldıkları materyalleri kaydetmeye muktedir değildir. Bir kitapta neyin kendileri için değerli olup olmadığını anlayacakları eleme sanatından mahrumdurlar ve bir kitabı sonsuza kadar alıkoyup, eğer mümkünse, geri kalanını bir daha görmezler bile.

Adolf Hitler, Kavgam

İçindekiler

Önsöz:	Kitapları Yakan Adam	11
Kitap Bir:	Cephe Hattı Okumaları, 1915	25
Kitap İki:	Üstadın Takası	53
Kitap Üç:	Hitler Üçlemesi	91
Kitap Dört:	Amerikan İncili	129
Kitap Beş:	Kayıp Filozof	153
Kitap Altı:	Kitap Savaşları	181
Kitap Yedi:	İlahi İlham	205
Kitap Sekiz:	Cephe Okumaları, 1940	229
Kitap Dokuz:	Hitler'in İkinci Dünya Savaşı Tarihi	253
Kitap On:	Geç Gelen Mucize	271
Sonsöz:	Kitapların Kaderleri	291
Teşekkür		301
Ekler		305
Notlar		319

Önsöz

Kitapları Yakan Adam

O, tabii ki, kitapları toplamaktan ziyade yakmasıyla meşhur bir adamdı ama buna rağmen, 56 yaşında öldüğünde tahminen 16 bin ciltlik bir kütüphaneye sahipti. Bu kütüphane filozofların, tarihçilerin, şairlerin, oyun yazarlarının ve romancıların kitaplarının ilk baskılarından oluşan her bakımdan etkileyici bir koleksiyondu. Onun için kütüphanesi, hikmetin ve ilhamın metaforik bir kaynağı olan Pierian menbaını[1] temsil ediyor; entelektüel güvensizliğini bastırdığı ve fanatik ihtiraslarını beslediği yeri derinlemesine resmediyordu. İddiasına göre her gece en az bir kitap ya da bazen daha fazla olmak üzere adeta bir kitap kurdu gibi okuyordu. "Bir kimse emek verdiği zaman karşılığını da almalıdır," demişti bir defasında, "ve ben kitaplardan ihtiyacım olanı aldım."

Don Kişot'u dünya edebiyatının büyük eserleri arasında, *Robinson Crusoe*, *Tom Amca'nın Kulübesi* ve *Gülliver'in Seyahatleri*'yle birlikte aynı sıraya dizmiş; "her biri kendi başına muazzam bir düşüncedir," demişti. *Robinson Crusoe*'da "insanlığın bütün tarihi gelişimini" görmüştü. *Don Kişot* ise "ustalıkla" bir dönemin sonunu yakalamıştı. Bu iki kitabın da resimli nüshalarına sahipti ve özellikle Cervantes'in, bu

1 Antik Yunan mitolojisinde geçen, bugün Yunanistan sınırları içinde kalan Pieria bölgesinde yer alan bilginin ve sanatın kaynağı olduğuna inanılan menba. (ç. n.)

hayalperest kahramanının, Gustave Dore tarafından çizilen romantik tasvirlerinden etkilenmişti.

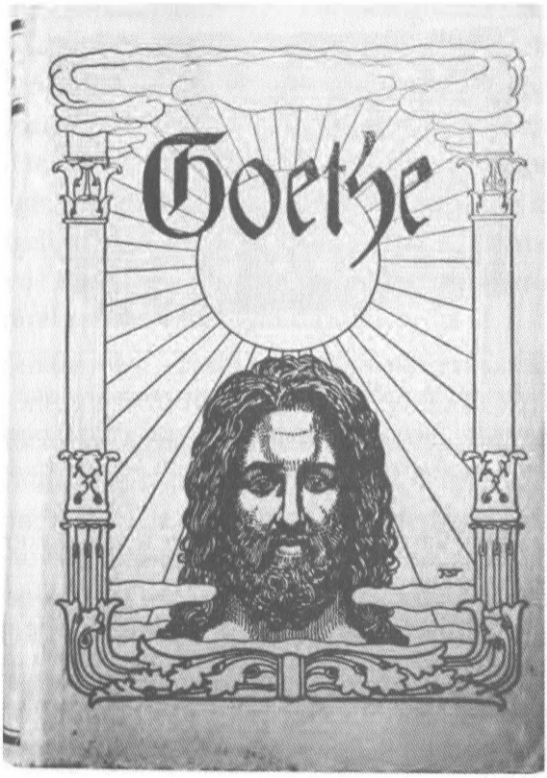
Ayrıca William Shakespeare'in 1925'te halkın, büyük edebiyat eserlerine ulaşabilmesi niyetiyle Georg Müller'in Almanca tercümesiyle basılan toplu eserlerine de sahipti. 6. Cild, *Size Nasıl Geliyorsa*, *12. Gece*, *Hamlet* ve *Trolius ve Cressida*'yı ihtiva ediyordu. Bütün set, altın kabartmalı kartalın kanatları altında adının ilk harflerinin bulunduğu el yapımı Fas derisiyle ciltlenmişti.

Shakespeare'i, Goethe ve Schiller'den her bakımdan üstün görüyordu. Shakespeare muhayyilesini, oluşmakta olan Britanya İmparatorluğu'nun değişken kuvvetleriyle doldururken, bu iki Tötonik oyun yazarı-şair ise, yeteneklerini orta yaş krizleri ve çocuk kavgaları üzerine yazdıkları hikâyelerle israf ediyorlardı. Bir keresinde, Alman Aydınlanması'nın; Hıristiyanları, Müslümanları ve Yahudileri uzlaştıran bir hahamın hikâyesi olan *Bilge Nathan*'ı üretirken dünya edebiyatına *Venedik Taciri* ve Shylock'u verme onurunu neden Shakespeare'e bıraktığını merak etmişti?

Hitler, Shakespeare'in *Hamlet*'ini özümsemiş gibi görünüyor. "Olmak ya da olmamak" favori ibaresiydi; tıpkı "bu bana Hekabe[2] gibi"nin olduğu gibi. Özellikle *Jül Sezar*'a hayrandı. 1926 yılına ait bir eskiz defterine, Sezar'ın öldürüldüğü foruma yaklaşan kem gözlü yüzlerin yer aldığı Shakespeare trajedisinin ilk perdesi için hazırlanan sahneyi detaylı bir şekilde çizmişti. Sezar suikastından sonra Brütüs'e musallat olan hortlağın sözünü alıntılayarak bir muhalifini birden fazla kez tehdit etmişti: "Philippi'de tekrar görüşeceğiz." Hatta ciddi kararlar almak için ona, martın ortasına (*Ides of March*)[3] dikkat etmesi de söylenmiştir.

2 Latincesi "Hecuba". Troya kralı Priamos'un karısı, Hektor, Paris ve Kassandra'nın annesidir. *İlyada* destanında geçmektedir. (ç. n.)

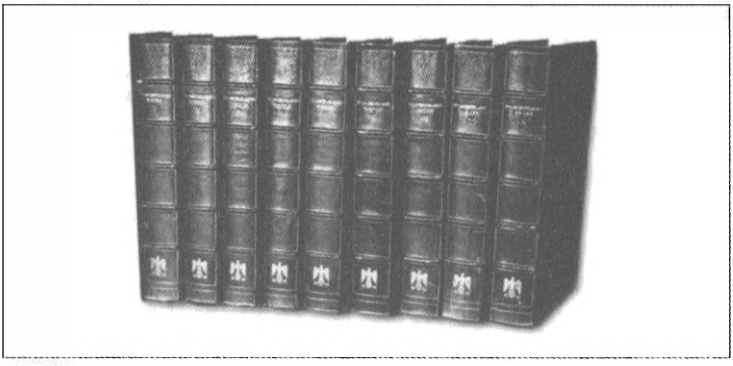
3 Roma takviminde "martın ortası" anlamına gelen ifade. Sezar'ın öldürüldüğü gün olan MÖ 15 Mart 44 tarihine vurgu yapılmaktadır. Shakespeare'in

Hitler'e bu Goethe şiirleri antolojisi,
1924 Aralık'ında hapishaneden çıkmasının hemen ardından
"ciddi ve yalnız saatlerine" istinaden verilmişti

Güney Almanya Alplerindeki inzivagâhının ikinci katındaki çalışma odasında Shakespeare'in kitaplarını diğer bir favori yazarı, macera romancısı Karl May'in deri ciltli nüshalarıyla birlikte saklıyordu. Bir keresinde "Karl May'den okuduğum ilk kitap *Arap Çöllerinde* idi," diye hatırlamıştı: "Çok etkilenmiştim! Derhal kendimi onu okumaya verdim; ancak bu durum notlarımın düşmesine sebep oldu." Hayatının ileriki

eseri *Jül Sezar*'daki bir sahnede Sezar'a, öldürülmeden önce "Martın ortasına dikkat et!" denir. (ç. n.)

Hitler, Shakespeare'in toplu eserlerinin bu el yapımı deri ciltli baskısını Berchtesgaden yakınlarındaki inzivagâhında bulunduruyordu. Adının baş harfleri kitap sırtının altında yer almaktadır.

yıllarında, başkalarının İncil'de aradığı teselliyi, kendisinin Karl May'de aradığı söylenmişti.

Kutsal Metinler'de de bilgiliydi ve bugün bile ipek kadar pürüzsüz, üstü altın kabartmalı, krem rengi deri bir kılıfın içinde özel bir cild *Worte Christi* veya *Words of Christ*'a [İsa'nın Sözleri] sahipti. Bundan başka kütüphanesinde, Henry Ford'un anti-Semitik risalesinin Almanca tercümesi olan *The International Jew: The World's Foremost Problem*'la [Uluslararası Yahudi: Dünyanın En Öncelikli Sorunu] birlikte 1931 tarihli, "Zyklon B" adıyla piyasaya sürülen öldürücü bir kimyasal madde olan siyanür asidinin, kalitesi ve etkileri hakkında ayrıntılı bir bölüm de içeren, zehirli gazlar üzerine bir el kitabı da vardı. Başucunda ise, Wilhelm Busch'un muzip karikatür ikilisi Max ve Moritz'in yıpranmış bir nüshasını tutuyordu.

Walter Benjamin bir defasında, bir insanın kütüphanesine bakarak onun –zevkleri, ilgileri, alışkanlıkları– hakkında çok şey anlatabileceğimizi söylemişti. Muhafaza ettiğimiz ve elden çıkardığımız kitaplar, okuduğumuz ve okumamaya karar

verdiğimiz kitaplar, bütün hepsi kim olduğumuz hakkında bir şeyler söyler. Bir Alman-Yahudi kültür eleştirmeni olarak hem "Alman" ve hem de "Yahudi" olarak doğmanın mümkün olduğu bir dönemde doğan Benjamin, *Kultur*'ün aşkınsal kuvvetine inanıyordu. Yaratıcı ifadenin sadece yaşadığımız dünyayı zenginleştirip aydınlatmakla kalmadığı aynı zamanda, antik bilgeliğin Judeo-Cermenik bir tercümesi olan *ars longa, vita brevis*[4] ifadesindeki gibi, bir nesli diğer bir nesle yapıştıran kültürel zamkı sağladığını düşünüyordu.

Benjamin yazılı –basılı ve ciltli– kelimeye özellikle yüksek bir önem atfetti. Kitapları sevdi. Onların fiziksel niteliklerine, mukavemetlerine, menşelerine hayran kaldı. Tıpkı bir fizyonomun birinin karakterinin özünü fiziksel özelliklerinden çözmesi gibi ferasetli bir koleksiyonerin de bir kitabı bu yolla "okuyabileceğini" iddia etti. "Tarihler, mekân, isimler, formatlar, eski sahipler, ciltleri ve bunun gibi bütün özellikleri" dedi Benjamin, "bütün bu detaylar ona bir şey söylemeli: Sadece kuru birbirinden kopuk olgular olarak değil, ahenkli bir bütün olarak." Hülasa, ona göre, bir kitap hakkında kapağına ve aynı şekilde bir koleksiyoner hakkında da koleksiyonuna bakarak *hüküm verebilirdiniz*. Benjamin Hegel'den iktibasla, "Minerva'nın baykuşu yalnızca hava karardığında uçmaya başlar," der ve ekler: "koleksiyoner yalnızca yokluğu durumunda anlaşılır."

Benjamin, bir on dokuzuncu yüzyıl Alman filozofunu, bir Roma tanrıçasını ve bir baykuşu imdada çağırdığında tabii ki de Georg Wilhelm Friedrich Hegel'in meşhur vecizesini ima etmişti: "Minerva'nın baykuşu kanatlarını yalnızca alacakaranlıkta açar." Hegel bu vecizesiyle, felsefi düşünüşün, ancak hadiseler vuku bulduktan sonra başlayabileceğini kastediyordu.

Benjamin özel kütüphaneler hakkında da aynı şekilde düşünüyordu. Bir koleksiyoner son kitabını kütüphanesine koyup

4 "Sanat uzun, hayat kısa." (ç. n.)

öldükten sonradır ki, sahibinin herhangi bir müdahalesi olmaksızın kütüphanesine kendisi hakkında konuşmasına müsaade edilsin ve münferit ciltler sahipleri hakkındaki "muhafaza edilmiş" bilgiyi ortaya koyabilsin: Koleksiyoner kitaplar üstünde nasıl bir hakimiyet tesis eder? İç kapak sayfasına karalanan bir isimle mi; yoksa bütün bir sayfaya kütüphanesine ait bir etiket yapıştırarak mı? Kitapların sayfalarının ucunu kıvırıp lekeli bir halde ya da sayfaları el değmemiş ve okunmamış bırakarak mı?

Benjamin, özel bir kütüphanenin, koleksiyonerinin şahsiyetine kalıcı ve güvenilir bir tanık olarak hizmet etmesini ve onu takip eden felsefi benliğe götürmesini teklif etmişti: Biz kitapları muhafaza ettiğimiz inancıyla toplarız ama, aslında kitaplar, koleksiyonerlerini muhafaza ederler. Koleksiyoner için, "kitaplar onda hayat bulmazlar," der Benjamin, "asıl kitapların içinde yaşayan odur."

Asrın ikinci yarısında Adolf Hitler'in kütüphanesinin kalıntıları, Kongre Kütüphanesi'nin Nadir Eserler Bölümü'nde [Rare Book Division of the Library of Congress] iklimlendirilmesi yapılan ama göz önünde olmayan bir raf aralığını işgâl etmektedir. Bir zamanlar Hitler'in Münih, Berlin ve Berchtesgaden yakınlarındaki Obersalzberg'de bulunan şahsi malikânelerindeki özenle seçilmiş üç kütüphanesini –ahşap kaplama, kalın halılar, pirinç lambalar, rahat koltuklar– teşrif eden kitaplardan hayatta kalan 1200 cildi şimdilerde ise, Washington'ın göbeğinde, Washington Alışveriş Merkezi'ne iki adımlık mesafede ve Birleşik Devletler Anayasa Mahkemesi'nin tam karşısındaki caddede yer alan Thomas Jefferson binasının, alelade ve loş bir deposunda, çelik rafların üzerinde üst üste paketlenmiş sıralarda duruyor.

Bir zamanlar bu koleksiyonun üzerinde dolaşan duygusal bir zekanın enerjisi çok yoğundu. Hitler sürekli kitaplarının

yerini değiştirir ve onları tekrardan kendisi yerleştirmek için ısrar ederdi. Hitler'in aile şeceresinin kişisel nüshası, *Sunday Meditations* [Pazar Meditasyonları] başlıklı gazete makalelerinin ciltlenmiş bulunduğu bir koleksiyonla 1920'lerden kalma siyasi karikatürlerin olduğu bir folyo arasında sıkışmış vaziyettedir. Hitler'in 50. yaş gününe özel tasarlanmış, Büyük Frederick'in mektuplarının özenle ciltlenmiş tıpkıbasım edisyonu, büyük boy kitaplara ayrılmış bir rafın üstünde, altında Hamburg şehri üzerine benzer bir şekilde devasa bir tanıtım kitabı ve Birinci Dünya Savaşı'nda Alman donanmasının resimli bir tarihi olduğu halde yatmaktadır. Herkesçe çok iyi bilindiği üzere savaşın, siyasetin başka araçla devamı olduğunu beyan etmiş olan efsanevi Prusya Generali Carl von Clausewitz'in yazılarının Hitler'e ait bir nüshası da "*Monsieur Hitler végétarien*"e[5] atfedilmiş Fransızca bir vejetaryen yemek kitabının yanındaki boş yeri paylaşmaktadır.

Hitler'in hayatta kalan kitaplarının izini ilk defa sürdüğüm 2001 baharında, kitapların yarısından daha azının kataloglandığını ve bunların da sadece 200'ünün Kongre Kütüphanesi'nin çevrimiçi kataloğunda taranabilir durumda olduğunu keşfettim. Çoğu, yıpranmış indeks kartlarına listelenmişti ve hâlâ 1950'lerden kalma, kendine has bir numaralama sistemine sahip bir şekilde çok can sıkıcı bir haldeydi.

Rhode Island, Providence'ta bulunan Brown Üniversitesi'nde, Hitler'e ait yine aynı vaziyette iyi niyetli bir ihmalden muzdarip olan 80 kitap daha buldum. Alman mağlubiyetinden sonra Berlin'e giren ilk Amerikalılardan olan Albert Aronson'ın 1945 baharında Hitler'in Berlin'deki sığınağından alınan bu kitaplar, Aronson'ın yeğeni tarafından 1970'lerin sonunda Brown'a bağışlanmışlardı. Bugün ise bu kitaplar, geniş bir bodrum katında, *Çimen Yaprakları*'nın [Leaves of Grass] Walt Whitman'ın kişisel nüshası ve John James Audubon'un *Birds*

5 Bay Vejetaryen Hitler.

of America'sının [Amerika'nın Kuşları] orijinal folyosuyla birlikte saklanmaktadır.

Brown'daki bu kitaplar arasında, *Kavgam*'ın (*Mein Kampf*) Hitler'in kütüphanesine ait olduğunu gösteren etiketli bir nüshasını; 1913'te basılmış olan Wagner'in *Parsifal* operasının bir analizini; 1921'den svastikanın bir tarihini ve yarım düzine veya daha fazla doğaüstü vakayı anlatan *The Dead Are Alive!* [Ölüler Yaşıyor!] da dahil olmak üzere, Hitler'in 1920'lerin başında Münih'ten satın aldığı spiritüel ve okült kitapları ve Nostradamus'un kehanetleri üzerine bir monografiyi buldum. Ayrıca bunlara ilaveten, Birleşik Devletler ve Avrupa'da kamusal ve özel arşivlere dağılmış olan Hitler kitaplarını keşfettim.

Hayatta kalan Hitler kitaplarının bu birkaç düzinesi derkenarlar içeriyordu. İşte tam burada ben, hiç kimseyi asla dinlememesiyle meşhur, muhatapları için sohbetleri sonu gelmez tiratlardan, kesintisiz monologlardan ibaret bir adamla karşılaşıyorum. Bir an metinle meşgul olmak için konuşmasına ara veriyor ve kelimelerin, cümlelerin altını çiziyor; bazen bütün bir paragrafı işaretliyor; bir pasajın yanına bir ünlem işareti, bir diğerinin yanına ise bir soru işareti koyuyor ve epey sıkça belirli bir pasajın yanındaki kenar boşluğuna paralel, kalın çizgiler çekiyor. Kumdaki parmak izleri gibi bu işaretlemeler, bize yolculuğun menzillerini takip etmemize izin veriyor olması zorunlu olarak bize niyetini yani, dikkatinin nerede toplanıp kaldığını; nerelerde hızlıca ilerlediğini ya da en nihayetinde nerede sona erdiğini göstermiyor.

Paul Lagarde'ın geç on dokuzuncu yüzyıl yazılarının bir serisi olarak Avrupa'daki Yahudi nüfusunun sistematik bir şekilde Avrupa'dan gönderilmeleri hakkındaki *German Letters* [Alman Mektupları] kitabının 1934'teki tekrar baskısında, 41. sayfada, Lagarde'ın Alman ve Avusturya Yahudilerinin Filistin'e "nakledilmeleri" dediği yerde başlayan ve Yahudileri "veba" olarak niteleyen daha meşum pasajlarla artan 100'den daha fazla sayfada kurşun kalemle yapılmış eklemeler buldum.

Lagarde 276. sayfada: "Suyla bulaşan bu hastalık nehirlerimiz ve göllerimizde yok edilmeli," şeklinde yazar; sayfa boşluğunda kurşun kalemle kalın bir tasdik işareti vardır. "Var olamayan siyasi sistem bertaraf edilmelidir."

Britanyalı tarihçi Ian Kershaw, Hitler'i modern tarihin en anlaşılmaz şahsiyetlerinden biri olarak tanımlar. "Hitler'in fıtratında bulunan gizliliğin," der Kershaw, "şahsi ilişkilerinin sığlığının, bürokratik olmayan tarzının, onu tahrik eden aşırı dalkavukluk ve nefret duygularının, savaş sonrası hatıraları üzerine mahcup ve çarpık tavırlarının ve bunlar hakkında maiyetine anlattığı dedikoduların kombinasyonun anlamı, Üçüncü Reich'ın idari aygıtına ait hayatta kalan evrak yığınının haykırdığı ve Alman Diktatörün hayatını yeniden inşa eden kaynakların söylediklerine göre birçok açıdan Hitler'in hayatı, hayrete şayan bir şekilde baş düşmanları Churchill ve Stalin'e nazaran çok sınırlıdır."

Hediye olarak Adolf Hitler'e verilmek üzere sıklıkla kitaplar tercih edilirdi. Nazi lideri 50. yaş gününde hediyeleri kabul ediyor.

Hitler'in kütüphanesi pek tabii ki "toplama" malzemeleri de içerir. Koleksiyonun hemen hemen üçte ikisi okumasını bir kenara bırakın, hiçbir zaman görmediği kitaplardan oluşur. Ancak Hitler'in üzerinde çalıştığı ve işaretlemelerde bulunduğu daha kişisel kitapları da mevcuttur. Bunlar ayrıca, ufak fakat detay bilgileri de ihtiva ederler. Kongre Kütüphanesi'nde nadir eserler koleksiyonundaki işlenmemiş ciltleri inceleyerek orijinal içerikleri çıkarılmış bir kitapla karşılaştım. Ön ve arka kapak, sert bir keten örtü ile kitap sırtına *North, Central and East Asia: Handbook of Geographic Science* [Kuzey, Orta ve Doğu Asya: Coğrafi İlimlerin El Kitabı] başlığıyla, mavi yüzey üzerine altın kaplamalı bir şekilde sıkıca tutturulmuştu. Orijinal sayfalar dağılan belgelerin bir kısmıyla yer değiştirilmiş; bir düzine veya daha fazla sayıda fotoğraf negatifleri, "The Solution to the German Question" [Alman Meselesine Çözüm] başlıklı, tarihsiz el yazılı bir yazma ve bir takdim kartına daktilo edilmiş aşağıda görüldüğü gibi kısa bir not yer alıyordu:

> Führerim
>
> Sternecker'e ilk defa ayak basışınızın 14. yıldönümü gününde, Bayan Gahr size, ilk silah arkadaşlarınızın listesini sunuyor. Bu anın muhteşem hareketimizin ve yeni Reich'ımızın neşet ettiği an olduğuna inanıyoruz. Ölümüne sadakatle.
>
> Sieg Heil![6]
>
> Eski Yoldaşlar

Kartta tarih bulunmuyordu ve Nazi Partisi'nin ilk üyelerinin isim listesi kayıptı fakat, "Bayan Gahr" diye anılan kişi

6 Kelime anlamı kabaca "zafer selamı" [*Sieg* (zafer) ve *heil* (selam)] olan Nazi selamlama tarzı. (ç. n.)

muhtemelen, Hitler'in hem Nazi Partisi'ne hem de onun 1919'da siyasete atılışından 1933'te Alman Reich'ının şansölyesi oluşuna kadarki süreci hülasa eden Sternecker Bira Salonu'nda ilk defa sahneye çıkışının 14. yıldönümüne atfen ilk metal svastikaları dökme işiyle görevlendirdiği kuyumcu Otto Gahr'ın eşiydi.

Bu kitap için, Hitler'in nezdinde duygusal veya entelektüel önemi haiz, hayatta kalan ciltleri seçtim ki bunlar, özel zamanlarında zihnini meşgul eden ve kamu önündeki konuşmalarını ve hareketlerini şekillendiren kitaplardır. Bunların en erken tarihlisi 1915 Kasım ayının sonuna doğru kasvetli bir pazartesi günü, 26 yaşında bir onbaşı olarak Batı cephesinde orduya hizmet ederken edindiği bir rehberdir. En geç tarihlisi ise bundan 30 yıl sonra, 1945'in baharındaki intiharına doğru yol aldığı haftalarda okuduğu bir biyografidir. Ben de Hitler'in kitaplarını seçerken sadece, onun sahibi olduğuna ikna olduğum kitapları tercih ederek tedbirli davranmaya çalıştım. Benzer şekilde bir tedbirli yaklaşımı da kurşun kalemle yazılmış derkenarların "yazarının" zorunlu olarak Hitler'in olamayabileceği hususunda tatbik ettim. Bir kez daha ifade etmek gerekirse, güçlü kanıtlara güvendim ve şahsi meseleleri kitapta, daha önce yapılan ilmi çalışmaların elimizde mevcut bulunan tespitlerini tanzim ederek tartıştım. Kitap isimlerini Alman olmayan okura ulaşılabilir kılmak için genellikle orijinal başlıkların İngilizce tercümelerini –Hitler'in *Mein Kampf*'ı gibi açık durumlar dışında– kullandım.

Walter Benjamin kitap toplama üzerine yazdığı denemesinin sonuna doğru kendisinin kitaplarına duygusal olduğu kadar mali bir yatırımda da bulunmuş olduğunu nazar-ı itibara alır. 1915'te Honoré de Balzac'ın *Tılsımlı Deri* (La Peau de Chagrin) kitabının o muhteşem çelik plaka oymalı özel baskısını satın aldığı günü ve "okültizm ve doğa felsefesi" üzerine 1810 baskısı nadir bir eser olan Alman yazar Johann

Wilhelm Ritter'in *Posthumous Fragments of a Young Physicist*'ini [Genç Bir Fizikçinin Ölüm Sonrası Fragmanları] aldığı anı detaylarına kadar canlı bir şekilde hatırlar.

Kitaplar Benjamin'i hatıra seline boğar: "Bu kitapların yerleştirildiği odaların hatıraları; Münih'teki öğrenci odamın, Bern'deki odamın, Brienz Gölü kıyısında Iseltwald'daki ıssız mekânın ve son olarak bu birkaç bin kitabın yalnızca dört ya da beşinin bulunduğu ilk yer olan ilkgençlik odamın hatıraları."

Hitler kendi koleksiyonu hakkında ne Benjamin'e muadil bir anlatı, ne de kitaplarına nasıl sahip olduğu hakkında veya kitaplarının duygusal önemiyle ilgili bir anekdot bırakmıştır ama ondan bize kitaplarının hayatı için kişisel ve entelektüel önemini gösteren muhtelif yazılar, derkenarlar ve diğer ayrıntılar kalmıştır. Bu kitap onların anlatacağı hikâyeleri takip edecektir.

Hitler'in Özel Kütüphanesi

Adolf Hitler, 36, Münih'teki ilk dairesinde kitaplarıyla birlikte poz veriyor.

Kitap Bir

Cephe Hattı Okumaları, 1915

Yirminci yüzyıl dünyasının, Alman Reich'ının başkenti hakkında en çekici bulduğu tarihi abideleri veya onun zengin kültürel mirasıdır.

Max Osborn, *Berlin, Famous Cultural Sites* serisinin 41. cildi, Leipzig basımı, 1909.

1915 Kasım ayının sonunda kasvetli bir pazartesi gününde Adolf Hitler, 16. Bavyera Piyade İhtiyat Alayı'nda bir onbaşı olarak, Kuzey Fransa'da hududun iki mil gerisinde bulunan Fournes sınırındaki iki katlı bir çiftlik evinde görevini bıraktı ve sonbahar soğuğuna karşı trençkotunu sıkıca üstüne geçirdi ve ağır botlarını ıslak kaldırımda takırdatarak şehre kitap almaya yürüdü.

26 yaşındaki bir cephe hattı askeri için bu hafta, geçen haftanın sükûnetini bozan, nadir düşman atışları ve gaz saldırıları tehdidinin aksine sakin bir hafta olacağa benziyordu. Önceki salı, yoğun sis kısa süreliğine kalktığında üç İngiliz çift kanatlı uçağı birkaç saat boyunca bölge üzerinde daire çizmişti. Uçakların ortaya çıkışlarını, siperlerdeki askerlere lastik maskeleri ve büyük gözlüklerini takmalarını bildiren gaz alarmları takip ediyordu. Kasım 1915'te zehirli gaz cephe hattı için göreceli olarak yeniydi.

Sadece birkaç hafta önce, Britanya'ya hizmet etmeye zorlanan, Alman hatlarına sığınmış birçok Hintli "kara asker",

ani bir saldırı konusunda uyarılarda bulunuyordu. Bu yeni ve sessiz silahın dehşetiyle askerler, yangın çıkarmışlar ve odun dumanı altında kalarak bu tuhaf koruyucu tertibatı test etmişlerdi. O akşam, esrarengiz bir sarı bulutun insansız alana doğru sürüklenerek orada tehlikeli bir şekilde toplandığını izlemişler ve sonra bulut, hava akımının değişmesi sonucu yine aynı başıboşlukla İngiliz hatlarına doğru geri dönmüştü. Birçok gaz alarmı bu olaydan sonra verildi ama, herhangi bir hadise yaşanmadı. Bu durum, 16 Kasım 1915 Salı günü alay günlüğüne şu şekilde kaydedildi: "Yanlış alarm."

Ertesi pazartesi Hitler, kitabını satın aldığı zaman, herkesin keyfini kaçıran dağınık atışlar devam ederken gün, yere yakın yoğun bir sis bulutuyla kapalı ve soğuk bir vaziyette ağardı. Öğlene doğru sis kalkarken, İngiliz topçusu alayın iki millik kesimini, komuta noktasını hedef alarak yaylım ateşiyle dövüyor ve Sektör H'yi şarapnel gülleleriyle darmadağın ediyordu. Hitler ise Fournes'deki "istirahat köşesi"nden ufuk boyunca yankılanan boğuk bir gök gürültüsü şeklindeki bombardımanı ancak duyabilirdi.

Bir *Meldegänger* ya da bir "ulak" olarak, alay karargâhında görevlendirilen Hitler, genellikle değişen bir mesaide çalışıyordu: Üç gün cephe hattında ve üç gün Fournes'de istirahatteydi. Hitler köy yolu boyunca Fournes'den, harap binaların arasına yerleştirilmiş öncephe komuta noktası ve sargı merkezinin bulunduğu komşu köy Fromelles'e ve buradan da bir dizi irtibat siperi kanalıyla harap köylerin ve büyük çukurlu alanların korkunç manzarasına doğru yürüyebilirdi. Birlik hareketlerini ve ulaklar arasındaki koordinasyonu kolaylaştırmak için Fransızca köy isimleri Almanca isimlerle değiştirilmişti.

Yer adları yıkımı yansıtıyordu: *Knallhüte* (Harap Kulübe), *Backofen* (Fırın) ve İngiliz ve Alman siperlerinin neredeyse birbirine dokunduğu bir kıvrımda ise *Totes Schwein* (Ölü Domuz). Köylerden biri alay komutanı Friedrich Petz'e ithafen

Petzstadt olarak isimlendirilmişti. Sol cenahta, RIR16'nın RIR 17'yle kesiştiği yerde tıraşlanmış bir tarlaya tablo ressamları kolonisine atfen Münih'in hemen kuzeyinde bulunan ve dönemin Michelin rehberlerinden iki yıldız alan "Dachau"nun adı verilmişti ama bu isim gelecek yıllarda çok farklı bir anlam kazanacaktı.[7]

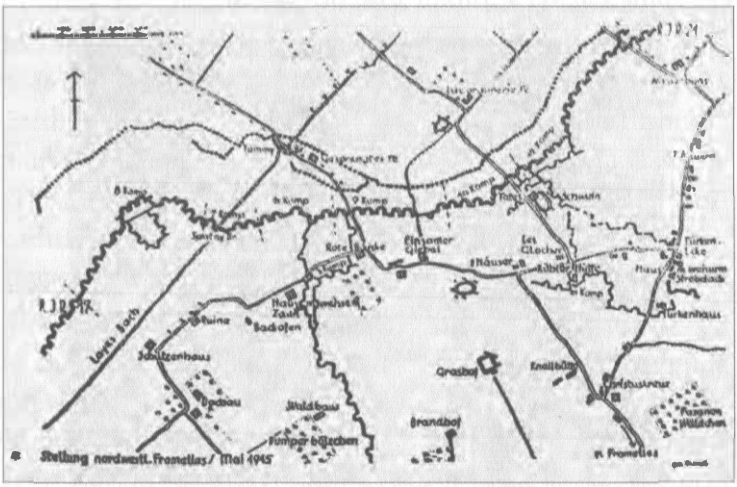
Meldegänger görevleri günlük çıkılan mutat görevler olmasına rağmen, ziyadesiyle tehlikeli bir iş olabilmekteydi. Bombardıman telefon hatlarını kestiği zaman, askerlerin çoğu yeraltı sığınaklarında toplanırken ulaklar, uçan şarapnel parçalarının arasına atılmaya zorlanıyorlardı.

Gazi Adolf Meyer'in savaş hatıratının Hitler'e ait nüshasından bir resim. Almanca altyazıda: Gönüllü Adolf Hitler, List Alayı'nda emir eri, Mayıs 1915 yazıyor.

7 Dachau, İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazilerin Yahudilere karşı giriştikleri soykırımın merkezlerinden biridir. (ç. n.)

Mesajlar önceliklerine göre kodlanmalıydı –X normal teslimat, XX yüksek öneme sahip, XXX acil– ancak ulaklar kendilerini sık sık büyük bir riskin içinde buluyorlardı. Hitler daha sonra bu günleri hatırladığında "Teslim edilmesi gereken şeyin bir posta kartından başka bir şey olmamasına rağmen defalarca ağır top ateşine maruz kaldım," demişti. 1914 sonbaharındaki Wytschaete muharebesinin ilk gününde, 8 kişilik timden 3 ulak ölü biri de ağır yaralı olmak üzere mevcut yarıya düşmüştü. 1915 güzü itibariyle Hitler, timde kalan tek asıl üyeydi.

Adolf Meyer'in ***hatıratından*** *RIR16 bölgesinin haritası.*
"Dachau" notu sol aşağıda.

1915 Ekim ayının başında, İngiliz birliklerini Hohenzollernwerk olarak bilinen bir istihkâmdan çıkarmak için yapılan bir muharebe sırasında ulaklara, cephe hattı askerleri 1300 yardalık[8] siper şeridini temizlemek için 1500 el bombası ve diğer bir 500 yardalık şerit için de 2 bin el bombası kullanıp kelimenin tam manasıyla İngilizleri siperlerinden adım adım

8 1 yarda 0,91 metreye eşittir. (ç. n.)

söküp atarken kucak dolusu el bombalarını ön cepheye taşımaya zorlandıkları daha da tehlikeli bir görev verildi. Petz, "Hohenzollernwerk muharebesi tekrardan gösterdi ki, el bombası yakın muharebede en korkunç ve en etkili silahtır" şeklinde muharebe sonrası raporunu yazmıştı.

Ekimde yağmur, sonbahar taarruzlarına paydos verdirtti zira askersiz bölgenin [no man's land] her iki tarafındaki askerler birbirlerinden ziyade çamurla savaşmaya başladılar. Hitler'den kalan kitapların arasında, onun timinin *Four Years on the Western Front: History of the List Regiment, RIR16; Memoirs from a German Regiment* [Batı Cephesi'nde Dört Yıl: List Alayı'nın (RIR16) Tarihi; Bir Alman Alayı'ndan Hatıralar] başlıklı 500 sayfalık alay tarihini, o haftaların sefalet ve çaresizliğini canlı bir şekilde korumaya devam eden kahverengi bir derinin içinde zarifçe ciltlenmiş bir halde buldum. Aralıksız yağan yağmur nehri taşırdığı zaman, su neredeyse ölümcül sonuçlara yol açacak şekilde RIR16 siperlerine dolmaya başladı. Alay tarihi kayıtları vaziyeti, "bölük timlerimizden ikisi... su baskınından şaşkına döndü. Siperlerdeki askerler silahlarını ve teçhizatlarını toplayacak ve kendilerini istihkâmın üzerine atacak vakti ancak bulabildiler" şeklinde kayda geçiriyordu. Tek kurtuluşları İngilizlerin de aynı şekilde kendilerini selden kurtarmakla meşgul olmaları ihtimaliydi. Alay tarihi, İngilizlerle savaşmaya hazır her bir ön cephe askeri için 10 askerin çamurla savaştığını hesaplıyordu.

Bugün Münih'teki Bavyera Savaş Arşivi'nde bulunan günlük kayıtlarda, bir öncephe askerinin sadece doğa şartlarına karşı eşit olmayan bir savaş verdiğini değil aynı zamanda da öncephe pompa istasyonundaki teknolojiyle de aynı derecede eşit olmayan bir mücadelenin içinde olduğunu kabul etmektedir. 22 Kasım 1915 kaydında, alay komutanı sıradan bir günü kaydediyor:

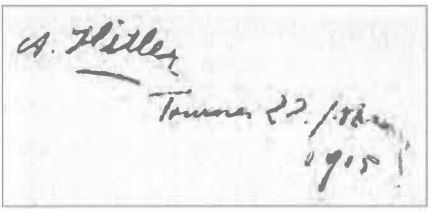
Sektör A'daki elektrik pompaları akşam 6-11 saatleri arasında güç kaybı
Akşam 11-11:30, hasarlı hortum
Sabah 7:45-öğleden sonra 12:30 güç kaybı
Sektör C'de, sabah 8-12 arasında güç kaybı

Yağmurla geçen bu boş haftalarda Hitler, ara sıra çıkan görevler dışında Fournes'de istirahatteydi. 21 Ekim'de Petz onu ve diğer bir ulak Hans Lippert'i, yeni bir yatak talebini iletmesi için Valenciennes şehrine gönderdi. Talep pusulasına göre Hitler ve Lippert geceyi orada geçirmeye izinliydiler. Dönüş yolunun çoğunda, Lippert kendisinden rütbeli olduğu için yatağı Hitler taşıdı.

Bir ay ve bir gün sonra, hâlâ doğa şartlarıyla oyalanırken, Hitler Fournes'ye gidip meşhur sanat eleştirmeni Max Osborn tarafından yazılan Berlin'in mimari tarihiyle ilgili bir kitap satın aldı. 300 sayfa olmasına rağmen, Osborn'un *Berlin*'i bir turistin el çantasına girdiği gibi bir trençkotun cebine kolaylıkla sığabilen ve aralarına kitap isminin sıkıca yerleştirildiği 6 Dorik sütununun birbirine paralel bir şekilde dizildiği Brandenburg Kapısı'nın görünümünün yer aldığı su geçirmez haki renkli kapaklı, kalın kızıl renkte, BERLIN yazısı işlemeli epey küçük bir kitaptı.

O gün bir noktada Hitler iki katlı çiftlik evindeki göreceli konforuna gerİ döndü; bu sert kapaklı kitabı açtı ve dikkat çekici bir biçimde ürkek bir elle adını, yer ile tarihle beraber iç kapağın sağ üst köşesinde küçük bir posta pulunun kapladığı alandan daha geniş olmayan bir boşluğa karaladı.

Osborn'un kitabı sekiz yıl sonra, cephe hizmetine delalet edecekti.

Silikleşen ve kararan, içe doğru kıvrılmış sayfa köşesi, tıpkı kurumuş bir limon kabuğu gibiydi. Kitap sırtı, ip bağcıklı kemikler dizisi gibi ipliğe bağlı imzaları açığa vurarak yıpranmış keten lifinden tehlikeli bir şekilde sarkıyordu. Bir çamur izi "kasım"da yazılan son harfleri karalamıştı. Kongre Kütüphanesi Nadir Eserler Okuma Salonu'nda bu hassas cildi, dingin bir sessizliğe doğru sürüklenen sabah trafiğinin boğuk sesleriyle açtığımda, ince bir kum tanesi sayfalarından süzüldü.

Hitler'in *Berlin* kitabının kendi nüshasını edinmesiyle hemen hemen aynı zamanda, Max Osborn Fournes'nin birkaç mil yakınından, Lille-Auber yolundan geçti. Osborn, Hitler'den birkaç ay önce, geçen ocakta cepheye, neredeyse 20 yıldır yazı yazmakta olduğu *Vossiche Zeitung* adlı prestijli bir Berlin gazetesinin görevlendirmesiyle gitmişti.

Walter Benjamin'in entelektüel zevklerini ve ilgilerini şekillendiren Berlin muhitinin aynı imtiyazlı ortamında doğan Osborn, estetik ve kültür üzerine yaptığı tahrik edici sert yorumlarıyla geniş bir okur kitlesine hitap ederek dönemin en önde gelen sanat eleştirmenlerinden biri olmayı başarmıştı. Şeytanın kültürel tarihinde Osborn, melekleri "Tanrı'nın en sıkıcı yaratıkları" olarak ilan etmiş ve şeytanın sanat, müzik ve edebiyattaki muhtelif çılgınlıklarını konu alan bir vakayinameye 300 sayfa hasretmişti. Ressam Max Liebermann'la arkadaştı ve "ekspresyonist rokoko" ibaresini icat etmişti.

1908'de yayıncı Seemann Verlag, Osborn'dan bir Berlin rehberi yazmasını isteyince o, tur rehberi değil de bir sanat

Hitler, Batı Cephesi'nde görev yaparken Berlin'in bu mimari rehberini 1915 Kasım ayının sonunda satın almıştı.

eleştirmeni olduğunun takdir edilmesini ifade ederek bu talebi kabul etti. Bu yüzden, *Berlin*'inde okurunu şöyle zındıkça bir uyarıyla karşıladı: "Yirminci yüzyıl dünyasının Alman Reich'ının başkenti hakkında tarihi abidelerinin güzelliği veya zengin kültürel mirasını değil de başka şeyleri etkileyici bulurken", yayıncısı neden bu şehri Avrupa'nın "kültürel başkentleri" arasında görmektedir?

Osborn, Batı Cephesi'ne yine bu aynı mahcubiyetle vardı. Kuzey Fransa'daki savaş meydanlarını kat edip Somme'daki, Marne'daki ve Verdun yakınlarındaki yıkımı ziyaret ederek Osborn, yeni veya şok edici çok az şey buldu. İnsan kıyımı ona, Berlin'deki Ulusal Galeri'de daha önce çalışmış olduğu kan ve etin rekreasyonunu yansıtan kanvas tablolardan biraz

daha fazlası olarak göründü. Osborn, bunların hepsini daha önce görmüştü.

Alman askerleri sivri uçlu başlıkları ve süngüleriyle on altıncı yüzyıl duvar resimlerinden fırlamış savaşçıların modern zamandaki cisimleşmiş halleri olarak arz-ı endam ettiler. Ateş saçanlar, ateş ve duman bulutlarıyla engebeli arazi boyunca ateş püskürtmeleri canlı bir şekilde bu ilkel duvar halılarında resmedilmişti. "Ve yakın muharebenin tercih edilen en korkunç aleti, el bombası," diye yazmıştı Osborn Almanya'daki okuyucularına, "daha önce, on yedinci yüzyılda rolünü oynadı, tıpkı büyük düklerin ordularında olduğu gibi." Cephe hattı eleştirmeni at üstünde dört nala açık arazi boyunca giden hem kendisi hem de hayvanı gaz maskelerini takmış bir ulağa bakış attığında, bu hali Hieronymus Bosch tarafından yapılan kanvastan bir sahneye benzetti.

1915 Mayıs ayının sonunda Osborn ve Hitler'in yolları, Almanların bu cephe boyunca ikinci büyük İngiliz taarruzunu püskürttüğü, iki tarafın da ağır kayıplar verdiği Ypres'deki savaş meydanında neredeyse kesişecekti. RIR16, mevcudunun yarısından fazlasını bu muharebede kaybetti: 16 bin asker ve 1 subayın dışında diğer bütün subaylar. Osborn kıyımdan hemen sonra bölgeye vardı ve savaş meydanını, Ypres katedralinin yıkık şehrin ortasında yükselen, mucizevi bir şekilde hasar görmemiş çan kulesinden gözlemledi. Yıkımın ortasında Osborn kendisini, savaşın en büyük muharebesinin "ikinci perdesine" şahitlik eder buldu.

"Tahrip olmuş siper hatları ve sığınak mevzilerinin zeminden yükseldiğini" gözlemledi. "Arazinin parçalanmış duvarları, dağılan kum torbaları, saçılan enkaz, bükülen ve kırılan dikenli teller: Zemine saçılan pis kalıntılar, üniforma paçavraları, kanlı kıyafetler, çoraplar, mataralar, Fransız gazete parçaları, İngiliz dergilerinden kesilmiş sayfalar, tayın konserveleri, boş kovanlar, dolu mühimmat." Cesetler çoktan kaldırılmış

ama ölümün kokusu hâlâ teneffüs edilmekte, havayı antiseptik ve çürüyen et kokusu dolduruyor.

O sonbahar Osborn, Lille'in batısındaki savaş meydanlarını dolandı; öncephe şehirlerinden Richebourg kasabasını ziyaret etti ve Fournes cephesinin yakınından geçti. "Köylere girdiğiniz zaman onları, zavallı ve mahvolmuş, evleri bombalar tarafından tahrip edilmiş, tarlaları yakılmış, duvarları mermi delikleriyle deşilmiş," halde bulursunuz diye yazmıştı. "Umutsuz bir manzara!"

Bundan sonra Osborn'un şiirsel coşkusu hafiflemiştir. "Hücum eden tarafın arkasında bıraktığı çürümüş cesetler oracıkta yatıyorlar. Sıçan sürüleri cesetleri yiyerek adeta iğrenç küçük köpekler gibi büyüyüp şişmanlıyorlar; onlara bakmak mide bulandırıyor ve yanlışlıkla siperlerin içine girdiklerinde sıçanlardan tiksinen askerler onları öldürüyorlar." Osborn bu durumu, "dehşet verici, tek kelimeyle tahammül edilemez" olarak nitelendirir: "Zarafetin bütün görünümleri dehşetin sembolleri haline dönüştü."

Savaş, ikinci tam yılına girip yakın gelecekte kıyımın bir şekilde sona ereceğine dair bir emare yokken Osborn, sadece kendisinde değil, askerler arasında da bir değişim hali sezdi. Askersiz bölgenin her iki tarafında da askerler, ters ve hırçın bir yapıya bürünmüşlerdi. Osborn, 22 Ekim 1915'te "Eylülün sonuna doğru savaşın korku dolu günleri siperden sipere yayılan yeni bir duygu halini getirdi. Savaş daha gaddarca, daha acımasızca ve daha vahşiyane bir vaziyet alıyor. Büyük taarruzun başlaması ve geri püskürtülmesi o derece acımasızcaydı ki, etkileri hâlâ hissedilebiliyor" diye yazdı. Zaman değişmişti.

1914 Noel arifesinde, her iki tarafın askerleri askersiz bölgede toplanıp bayramı birlikte kutlamış, müteakip aylarda birbirlerine dost canlısı notlar atmış, reçel ve sigaralarını paylaşmış ve hatta düşman ölüsünü geri alabilsin ya da gömebilsin diye birbirlerine ateş tutmuşlardı.

Artık karşılıklı hakaretamiz ifadeleri ve "nefret dolu edepsiz" mektupların içeriği değişiyordu. Fransızlar, Kaiser ve veliaht prense hakaret eden kafiyeli beyitler bestelemişti. Askersiz bölge üzerinden karşıya fırlatılan bir mesajda, "Almanlar domuzdur ve dolayısıyla vurulmamalı, giyotine gönderilmelilerdir" yazıyordu. Yıllar sonra Hitler, insan ruhunun ne kadar katılaşabildiğini hatırlayıp *Kavgam*'da şöyle yazacaktı: "1915-16 kışı itibariyle, bu iç mücadele karara bağlandı. En azından iradem tartışmasız efendimdi. İlk günlerde o tepeye neşeli ve mütebessim bir çehreyle gittiysem, şimdi artık sakin ve azimliyim." Hitler, asabı ve aklının sürekli devam eden savaş nedeniyle zorlandığını not etmişti: "Genç gönüllü, bir askere dönüştü ve bu dönüşüm ordunun tamamında yaşandı."

1915 Kasım'ı itibariyle, cephede bir seneden fazla bir zamandan sonra Hitler'in "dönüşümü" halihazırda aşikârdı; duygusal değişim Hitler'in kütüphanesinden kalan eserlerde korunmuştur. Hitler'in askeri kayıtlarının deri ciltli bir fotokopi nüshasında, –ki gönüllü yazılma kâğıtlarını da içerir– kalıcı ikametgâhını Münih olarak vermiş ve acil durumlar için hiçbir akrabasını, ne üvey kardeşleri Alois ve Angela, ne de küçük kız kardeşi Paula'yı yazdırmıştır. 1914 itibariyle, ailesiyle olan bütün düzenli irtibatı kopmuş gibi gözükmektedir. Paula daha sonraları, Hitler'in öldüğünü düşündüğü söylemiştir.

Hitler'in Münih'ten bir tanışı olan Ernst Hepp'e gönderdiği kartpostal ve mektupların fotokopilerinin yer aldığı diğer başka bir ciltli folyoda, bu arkadaşlığın da bitmiş olduğu sezilir. Gelecek yıllarda ortaya çıkacak olan hitabet tarzını sezdiren duygusal ifadelerle kesilen uzun ve rabıtasız cümlelerde Hitler, sayfalar boyunca cephe hattında yaşanan savaşın canlı tasvirlerini ve eve dönme arzusunu ifade ediyor ve Hepp'e "çok sık Münih'i düşünüyorum ve her birimizin tek dileği netice ne olursa olsun bu hengâmenin bir an önce son

bulması," yazıyordu. "Bu durumun üstesinden gelmek için, içimizden evini tekrardan görme talihine sahip olanlarımız, günden güne düşmanların uluslararası dünyasına karşı akmaya devam eden kanın ve bizden yüz binlercesinin her gün katlandığı fedakârlık ve ızdırabın vasıtasıyla bedelin ne olacağını, dış faktörlerden azade bir biçimde daha berrak ve açık bir şekilde göreceklerdir." Hepp'e yazılan son mektup 5 Şubat 1915 tarihlidir.

RIR16'nın müteakip 18 ayda daha kalacağı Fournes'de tertiplendiği Mart 1915 itibariyle Hitler, cepheyi evi haline getirmiş gibi görünmektedir. En yakın arkadaşı, askersiz bölgede sıçan kovalarken Alman hatlarına giren ve orada başıboş gezerken bulup sahiplendiği bir İngiliz teriyeriydi. Köpeğin adını Foxl koydu ve ona arka ayakları üstünde yürüme, merdivene tırmanma gibi arkadaşlarının şaşkınlığına neden olan oyunlar öğretti. Foxl Hitler'e, İngilizlerin zehirli gaz kullanmaya başladığı o ekime kadar cephedeki görevlerinde yoldaşlık etti.

Hitler ile Foxl'un Fournes'de çekilen birçok fotoğrafına sahibiz. Bunlardan birinde Hitler, soluk benizli, gür bıyıklı, geniş ve kepçe kulaklı, ince ve tuhaf bir adam görünümünde testere tezgâhına yaslanıyor. Güneşe karşı kameraya gözlerini kısarak bakarken o sırada oturan iki askerin kucağında uzanan Foxl ise, boynunu Hitler'e doğru uzatıyor.

Alay çavuşu Max Amann Hitler'i, tam anlamıyla tuhaf ama özellikle diğerkâm biri olarak hatırlıyor. Amann bir seferinde alay bütçesinde fazla çıktığını keşfedince bu parayı görünüşe göre çok az parası olan bu Avusturyalıya vermeyi teklif ediyor ancak Hitler, Amann'a teşekkür edip kendisinden daha çok ihtiyaç sahibi birisini bulmasını öneriyor. Buna benzer şekilde Amann onu terfi için önerdiğinde, Onbaşı Hitler yine reddediyor. Bir subayın rütbelerine sahip olmaksızın daha saygın bir şekilde komutanlık yaptığını söylüyor. Aşırı derecede diğerkâm biri olarak temayüz ediyor. Amann, "sabahın

üçünde gelsem bile görevde her zaman birkaç kişi olurdu," diye hatırlıyor. "'Ulak' diye bağırdığımda kimse kıpırdamaz yalnız Hitler hemen atlardı. 'Yine sen ha!' dediğimde ise o, 'bırakalım diğerleri uyusun. Benim için fark etmez' derdi."

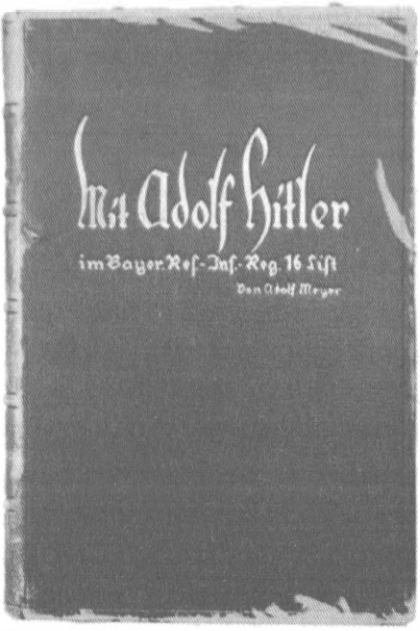
İleride Hitler'in yakın arkadaşı ve en önemlisi *Kavgam*'ın yayıncısı olacağı için Amann'ın anekdotlarına şüpheyle yaklaşılması gerekir. Bu konuda da Hitler'in kütüphanesi bize ek deliller sağlamaktadır. Kütüphanedeki yıpranmış bir savaş hatıratı olan, RIR16 gazisi Adolf Meyer tarafından yazılıp 1934'te Hitler'e takdim edilen, *With Adolf Hitler in the Bavarian Reserve Infantry Regiment 16 "List"*te [Adolf Hitler'le 16. Bavyera Piyade İhtiyat Alayı'nda "Liste"], diğer askerler siperlerde bulunurken 20 küsür onbaşının açık arazi üzerinde –geçen yaz hasat edilmemiş aşırı büyüyen mahsulle– zikzaklı bir şekil çizdiğini izliyoruz. Hatırat, alayının güvenliğini sağlayan kişi olarak net bir biçimde bir isim veriyor: "Ulak, Alay Karargâhı 16, Hitler."

Hitler'in vazifeye kendini adaması, RIR16'nın son komutanı Maximilian Baligrand'dan Hitler'e el yazısı bir ithafla verilen RIR16'nın 500 sayfalık alay tarihinin kendi kişisel nüshasında da tespit edilebiliyor: "Bu cesur ulağa, ciddi ve büyük zamanların anısına çokça taltif edilmiş eski onbaşı Bay Hitler'e şükranla." "1931 Noeli" tarihli yani Hitler'in iktidara gelmesinden tam bir sene önce, el yazısı ithafın eski onbaşının egosunu tatmin etmek için verilmesinin mantığı aşikârdır.

Bu döneme ait en önemli evraklar tabii ki, Hitler'in askeri hizmet kayıtlarının tamamını ihtiva eden geniş folyoda yer alıyordu. Nazi Partisi Arşivleri için Temmuz 1937'de derlenen, Savaş Malülleri ve Mezarları Merkez Bürosu'ndan 18 belge fotokopi serisinin Hitler'e verilmek üzere ikinci nüshası da çıkartılmıştı. Hitler'in iki savaş yarasıyla beraber, iki cesaret takdirnamesi –1914'te bir İkinci Sınıf Demir Haç ve

1918'de resmi görevli olmayan bir görevli için verilebilecek en yüksek askeri taltif olan Birinci Sınıf Demir Haç nişanı– ve Mart 1920'deki ordudan terhis belgeleriyle bundan başka, 4 yıllık askeri hizmeti hakkında bir değerlendirme yazısı da bulunuyordu. Belge 16: "Davranış: Çok İyi, Cezalar: 0."

Kasım 1915'te, bir cephe onbaşısı için Berlin'in kültürel hazineleri üzerine yazılan bir kitaba 4 mark ödemek, sigara, içki ve kadınlar onu hemen ve somut bir şekilde rahatlatmak için daha uygun seçenekken, onun estetik aşkınlığının bir tezahürü, Osborn'un Somme bataklığında dağılışını izlediği mahvolmuş dünyadan zarafet ve güzelliğe doğru bir kaçış ya da Hitler'in durumunda, bir sanatçının kariyeri için duyduğu ebedi tutkunun muhtemel bir delili olarak görülebilir.

Adolf Meyer'in hatıratının Hitler'e ait yıpranmış bir nüshası, Adolf Hitler'li 16. Bavyera İhtiyat Piyade Alay Listesi

282. sayfada Ruben'in *Diana and Her Nymphs Assaulted by Satyrs* [Diana ve Perileri Satirlerin Saldırısına Uğruyor] adlı tablosunun kopyasının yanında bulduğum kumlu parmak izinin ve 292. sayfa boyunca, Dante'nin çaresiz bir figürün cehennemden onu çıkarırken bir meleğe tutunmasını tasvir eden *İlahi Komedya* adlı eseri için Boticelli'nin yaptığı bir illüstrasyonun yanındaki kenar boşluklarında bulunan başka lekelerin de düşündürdüğü gibi.

Meleğin örtüleri ve adamın acı dolu yüzünün arasındaki yoğun çizgilerin keşmekeşiyle Botticelli, meleğin kalkan elinden kaynaklanan mükemmel yarı daireyle tezat oluşturan, sahneyi sükûnet ve güvenliğin mekanında çerçeveleyen, telaşı ve umutsuzluğu aksettirir. Hatların olağanüstü ekonomisiyle Botticelli, kurtuluşun güçlü bir şekilde duygu momentini olduğu kadar öğrenciler için kara kalemle çizilen hatlar, kontrast ve drama konusunda da teknik bir ders yaratmıştır. Hitler bu karalamayı incelerken parmakları, sağ taraf kenar boşluğu boyunca dikkatinin seyrini gösteren kumlu izler dizisi bırakmıştır.

Artistik detaylara yönelik bu dikkat, babasının parmak sallayan itirazlarına ("Ressam mı? Asla!") rağmen hayatta kalan, Viyana Kraliyet Sanat Akademisi'nden gelen yıkıcı red cevabı ("Hiç beklemediğim bir şekilde beni vurdu") ve bu darbeyi müteakip hayattaki asıl isteği olan mimarlığın bile onun için erişilemez olması gibi gerçeklerle yüzleşmesi, inatçı artistik ruhun mukavemetine işaret eder. Hitler, "bir öğrenci *Technik*'teki inşaat okuluna gitmeksizin Akademi'nin mimarlık okuluna gidemiyor ve bu ikincisi de lise diploması gerektiriyordu," diyerek yakınır: "Bunların hiçbiri bende yoktu." Viyana ve Münih'te serbest ressam olarak geçirilen ve emeğin karşılığı alınmayan müteakip 5 yılda Hitler, sanatsal azmini bir kenara bırakamadı. Hatta Hitler, 1914 güzünün başında orduya gönüllü olunca, mesleğini "sanatçı" olarak kaydettirdi.

Hitler sanatsal azimle cepheye giden tek asker değildi.[9] RIR16 mevzileri, cephedeki vaktini günlük hayatı ve cephenin dehşetini kaydetmeye harcayan profesyonel ressamlarla dolmuş ve onların çalışmaları alay tarihinde korunmuştu. Bu ressamların arasında Fromelles harabelerini, doğrudan isabet alması dolayısıyla geriye, ortasındaki delikle parçalanmış çatısı kalan bir çiftlik evi de dahil olmak üzere bir dizi mürekkep çizimiyle resmeden Wilhelm Kuh; Fromelles'in yakınındaki siperler boyunca uzanan ölü askerlerin mezarlarının eskizlerini çizen Alexander Weiss ve acı bir ironiyle tatlı bir nostalji hissini, "Löwenbrau" adlı Münih'teki efsanevi yerel bira salonunun ismini kullanıp harmanlayarak yüksek bir mevki üstünde boyalı bir işaret levhasını üzerinde taşıyan, tahkim edilmiş çatısı ve kum torbalarıyla çevrilmiş girişiyle öncephe barınaklarının suluboya resmini yapan Max Martens de vardı.

Hitler'in savaş zamanı çalışmalarından hiçbiri alay tarihine geçirilmemiştir. Kendi kütüphanesi bir folyo içinde 1935'te fotoğrafçısı Heinrich Hoffman tarafından bastırılan 6 suluboya resmini saklar. Büyük boy cildin üstünde *Hitler'in Suluboya Resimleri* kelimelerinin kabartması bulunur. Bir sayfa giriş ve her biri ilave ince saydam kâğıt kaplamasıyla beraber Hitler'in 1914 sonbaharı ile 1917 yazı arasında yaptığı yarım düzine suluboya resminin röprodüksiyonunu içerir. Bunların en erken tarihlisi 1914 Kasım'ında yapılan, Hitler'in ilk Demir Haçı'nı kazandığı RIR16'nın ulak birliğinin çoğunun öldürüldüğü yolu tasvir eden *Sunken Road Near Wytschaete* [Wytschaete Yakınındaki Sunken Yolu] adlı resimdir. Hitler, "Wytschaete'de tek başına, ilk taarruz gününde, sekiz adamımızın üçü vurularak öldü ve bir diğeri de ağır yaralandı," şeklinde Ernst Hepp'e yazacaktı. "Hayatta kalan ve yaralanan

9 Brown Üniversitesi'nde 1914'le 1916 arasında sanatkâr Fritz Gartner tarafından yapılmış, Bavyeralı cephe askerlerini tasvir eden 33 gravürün bulunduğu bir zula buldum. İmzalı grüvürler, Hitler'in Berlin'deki sığınağında intiharından sonra kalan kâğıtlar arasında bulundu. (y. n.)

Botticelli çizimi, Osborn'un Berlin'i.

dört kişi olarak biz de madalya aldık." Wytschaete'deki suluboya resmi, katledilen askerleri temsil eden kesilmiş ağaçların bulunduğu savaştan harap olmuş bir ormana doğru giden boş bir siperi gösterir.

Başka bir resimde ise, sonraki ayda RIR16'nın muharebelerde tekrardan ezileceği Messines'deki harap ve mahvolmuş bir manastırı tasvir eder. Hitler, ayrıca şarapnel izleriyle dolu bir çiftlik evindeki cephe ilkyardım merkezini gösteren, Fromelles'den *Dressing Station* [Pansuman Merkezi] adlı bir sahne ekler. En dikkat çeken şey, Hitler, ulak arkadaşlarıyla konuşlandığı ve güçlü mizaçlı çiftçinin karısının aralarına katılmalarından sonra onların, "Esmer Maria'nın Yeri" diyerek alaya aldıkları, Fournes'deki çiftlik evindeki barakasının bir resmini ilave etmesidir. Bu resimde Hitler, bize, sağlam iki katlı, bitişiğinde ahırı olan ve avlusunda dağılmış bir enkazın

bulunduğu bir ev gösterir. Duvara dayalı olan ise bisiklettir. Bir süre için Hitler, alay bisikletçisi olarak hizmet etmiştir.

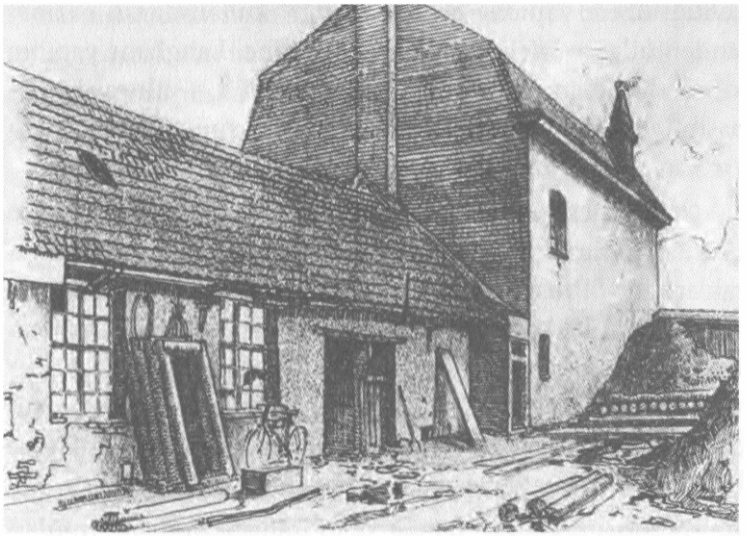
Yakın zamanda bir gözlemcinin de işaret ettiği gibi, *Hitler'in Suluboyaları*'ndaki çiftlik evi barakasının röprodüksiyonun Nazi Partisi Arşivleri'nde kalan, Heinrich Hoffman'ın kamuoyuna servis edilmeden önce üzerinde oynamış olduğu iddia edilen orijinallerinin bir kopyasından önemli farklılıklar içerdiği görülür. Gerçekten de, resmin kopyası az çok tecrübeli bir elden çıkmıştır. Bisiklet belirsiz bir taslak halindedir ve evin detayları da kabaca çizilmiştir. Yine de bu hile, folyo içine yerleştirilmiş ve Hitler'den kalan sahici duyguyu ifade eden kitapların arasına dahil edilmiştir: O duygu, Hitler'in aslında olduğundan daha iyi bir sanatçı olma arzusudur.

Berlin Hitler'in ömür boyu takip edeceği, Max Osborn'la paylaştığı Alman başkentine ve savaşçı Prusya şovenizmine olan saplantısının ilk izlerinin bazılarını da ihtiva eder.

Tıpkı Hitler gibi Almanya'yı "yabancı unsurlar"dan "temizlenmiş" bir halde görmek arzusunu yazan Osborn, "Sparta katliam alemi"[10] ve "zevkteki tarif edilmez alçalışın sefahati" gibi ifadelerle kötü andığı on dokuzuncu yüzyıl mimari tarzlarından türemiş etkilere sövüp saymaktaydı. Osborn, Berlin'in Prusya saflığını yağmalayan ve "sanatsal lanetlerin bereketi"ni[11] sırtında taşıyan zevkin "vahşiliği"nden (*Geschmacksverwilderung*) yakınır.

10 Orijinal metinde "Sparta on the Spree". Antik Yunan şehri Sparta'yı ve Perslerle olan meşhur savaşlarında yaşanan büyük kıyımı ifade etmek için kullanılan bir ifade. "Spree" kelimesi "aşırı derecede yapılan bir şey" anlamına gelmekte ve ayrıca aynı cümlede yer alan ve "sefahat" şeklinde çevirdiğim "orgy" kelimesi gibi "alem; cümbüş; eğlence" anlamlarına da gelmektedir. (ç. n.)

11 Orijinal metinde "cornucopia of artistic curses". "Cornucopia" antik dönemde "bereketin boynuzu" olarak da adlandırılır. Zaten cornucopia kelimesinin bir diğer anlamı "boynuz"dur. (ç. n.)

Hitler'in Fournes yakınlarındaki çiftlik evi barakasının eskizi. Hitler'in savaş zamanı resimlerinin kişisel kopyasından fotoğrafçısı Heinrich Hoffman tarafından derlenmiştir.

Osborn bu tarz yabancı etkilerin adi birer taklitleri olan mimarlara hususi bir küçümsemeyle bakar; özellikle "dogmatik Hellenizm", sayısız Alman şehrinin estetik yapısını berbat etmiştir. Aynı zamanda, özel olarak Tötonik vizyonu sürdüren mimarları över. Devasa kubbeli Alman Parlamento (*Reichstag*) binasını "Alman Reich'ının çok yönlü yapısının sanatsal yansıması" olarak metheder. Karl Frederick, Schinkel'e Napolyon Savaşları'nda ölen Almanların şerefine inşa edilen Yeni Muhafız Kışlası'na[12] "Prusya savaşçılığını" yansıttığı ve Karl Gotthard Langhans'a ise ustalık eseri Brandenburg Kapısı'yla Berlin'i yücelttiği için hayrandır. Her ne kadar Lannghans, 6 Dorik sütunu Akdeniz klasisizmini selamlama bakımından İyonik kaidelerin üstüne yerleştirdiyse de Osborn'un dikkati

12 Orijinali "*Neue Wache*"; metinde ise "*New Guard House*". 1816 yılında Prusya veliaht prensinin muhafız birliğine kışla olarak inşa edilmiştir. 1931'den bu yana savaş müzesi olarak hizmet vermektedir. (ç. n.)

çektiği üzere yapıda "Helen alınlığı" kullanmanın cazibesinden bilgece kaçınmıştı. Bunun yerine, Langhans yapının sahne düzenlemesini, *quadriga* adı verilen, 4 atlı savaş arabasını elinde kılıcıyla süren zafer tanrıçasının dramatik bakır kaplamasıyla taçlandırmıştı.

Osborn için, Brandenburg Kapısı "Prusyalılığın en derin özünü", kadimin mükemmel güzelliğiyle Kuzey Alman topraklarının –"Prusya topraklarında Antik Yunan!" – askeri tarzının arasındaki ayırt edici dengeyi temsil ediyordu. Alman *Grecomania*sı[13] Prusya çizmeleriyle koşarak düzene sokuyor ve taze ve zeki bir düşünceyle vaziyet alıyordu. Osborn, "sütunların tekil, düzenli ve dik bir biçimde birinin neredeyse bombacıya benzetebileceği bir yapısı var," diye yazmıştı.

Osborn'un Prusya zarafet ve ihtişamına yönelik övgüleri kitabın köşesi kıvrılmış sayfaları ve kopmuş sırtının işaret ettiği gibi besbelli genç Avusturyalı onbaşıya hitap ediyordu. Kitap Prusya'yı önde gelen bir askeri güç haline getiren, efsanevi on sekizinci yüzyıl savaşçı-kralı Büyük Frederick üzerine 30 sayfalık bölümü dikkatli bir okumanın –lekeler, kıvrık sayfalar, 80 yıldan sonra hâlâ yoğun bir şekildeki kırmızı mumun bir damla kalıntısı– izlerini taşıyordu. Frederick, son yıllarını askeri komutan olarak felaket bir beceriksizlikle geçirmiş olsa da kişisel tavır ve liderliğiyle Hitler'e bir yakın dönem rol modeli olarak hizmet etmeye gelmişti.

Osborn Hitler'in gelecekteki idolünün rolünü kaliteden ödün veren ve ucuz taklit ve adi gösterişte mükemmelleşen, müdahaleci ve cimri bir monark olarak belirler. Osborn, kralın, "iş üsluba gelince incelikleri yalnızca pudra-peruk devrinin alelade keyfiliklerinde gören, çağının sanatsal bayağılıklarına karşı tamamen bir çocuk gibi" bakmasından şikayet eder. "Frederick sanatkârlarının planlarına kişisel müdahale ve değişiklerle seleflerinden daha fazla burnunu sokardı.

13 *Grecomania*: Antik Yunan'a ve Yunanlılara karşı duyulan saplantı. (ç. n.)

Babasından daha fazla sabırsızca işlerin hızlıca bitirilmesinde ısrarcı olarak alçı ve sıva gibi adi malzemelerin yeterli görünen dış görünüşlerden memnun kalmaktaydı." Yine de en kötüsü, Frederick'in "sanatkârlar ve dâhileri, görev bilincine sahip ve az fikir üreten ikinci ve üçüncü sınıf zanaatkârlara tercih etmekten" imtina etmesiydi. Neticede mimari açıdan atılan yanlış adımlar sadece şehrin siluetine değil aynı zamanda, hükümdarın sağlık ve itibarına da zarar verdi.

Sanssouci Potsdam'daki şahsi malikânesini planlarken, Frederick ilk olarak saygın bir Berlin mimarı olan Georg Wenzeslaus von Knobelsdorff ile irtibata geçti fakat projeye sürekli müdahale etti. Osborn'a göre Frederick, Knobelsdorff'u bodrum mekânlarını inşa etmekten vazgeçmeye zorladı. Osborn'un altını çizdiği şekilde bu karar, kralın ölümüne yakın romatizmasını azdıracak bir rutubet sorununun ortaya çıkmasıyla sonuçlandı. Knobelsdorff en sonunda projeden alınarak daha uysal bir mimar yerine getirildi.

Osborn, Gendarmenmarkt üzerindeki kızıl tuğlalı kilisenin 1746'daki yıkılışını hikâye etmekten de özel bir zevk alır. Frederick öngörülen zamanın yarısında ve çok düşük bir bütçeyle kilisenin tamamlanması için mimarları acele ettirmişti. Çatı inşasının bitmesine yakın kilise çökmüş, inşaat alanı moloz yığınına dönmüş ve 40 işçiye mezar olmuştu. Osborn devrilen taşlarıyla yıkılan yapıyı, parçalanan kirişleri ve bozulan iskeleyi bön bön bakan bir seyirci kitlesiyle beraber yeniden kurar. "Berlinliler fıtraten alaya alma mevzusunda cömerttirler," diye yazar Osborn. "İğneleyici başlıklı bir broşürde – 'Kusura Bakmayın'– inşaatla ilgili ironik teoriler, bina taş yerine zencefilli çörekten inşa edilmişti, seviyelerine kadar çıkmıştı."

22 Ekim 1941 gecesinde yani Hitler'in Osborn'un *Berlin*'ini almasından çeyrek asır sonra, Hitler, Prusya başkentine duyduğu hayranlığı Osborn'un değerlendirmeleri minvalinde tekrardan hatırlamıştı.

"Berlin'i her zaman sevdim ve büyük bölümü güzel olmadığı için canımı sıktığı zamanlarda bile benim için hâlâ çok şey ifade ediyordu," diyerek eski günleri hatırlayacaktı. "Savaş sırasında iki defa 10 günlük tatilim olmuştu. Her ikisinde de Berlin'e gittim ve o zamandan beri Berlin'in müzeleri ve koleksiyonlarını bilirim." Hitler, Osborn'un değerlendirmelerine bağlı kalarak Berlin'i, düşük seviyeli estetik zevklere sahip hükümdarlar tarafından belirlenen –"II. Wilhelm zevkliydi, ancak zevki, aşırı derecede kötü bir şekilde tezahür etti"– karman çorman mimari tarzların yığıldığı "eski Reich'ın kum havuzu" şeklinde adlandırıyor ve kendi mimari vizyonu olan "bir Yunan kaynağından" iktibas edilen "Germenik-kuzeyli *Ur*-formları"nı, Osborn'un kendi mimari sihrinin bir yansıması olarak "Antik Yunan Prusya topraklarında!" şeklinde hatırlıyordu.

Osborn'un aksine, bağırmak, yakınmak veya hicvetmekten biraz daha fazlasını yapabilecek olan Hitler, 1941'de azme ve geçmişi silme imkânına sahipti. Hitler, "Berlin'de çirkin olan ne varsa onu ortadan kaldırmak istiyoruz ve Berlin'de şimdi yapılan her ne varsa modern imkânlarla neler başarmaya muktedir olduğumuzun nişanesini temsil etmeli," demişti. "Reich Şansölyeliği'ne her kim girerse dünyayı idare edenlerin önünde durduğunu ve yol boyunca zafer takından geçerek geniş caddeler üzerinden ötedeki Asker Binası'ndan[14] Halk Meydanı'na doğru ilerlediğinde de nefesi kesildiğini hissetmelidir." Hitler, Berlin'in "dünyanın başkenti" olacağını öngörmüştü.

Hitler, görünen o ki turistik niyetle, Seeman serisinden bir elkitabının tavsiye ettiği üzere Brüksel için bir rehber kitabı olan Hitler'in kalan kitapları arasında bulduğum Osborn'un kitabını almıştı. *Berlin* gibi *Brussels* [Brüksel] de haki renkli bir ciltle kaplı kızıl renkli kabartma başlıklıydı ve Osborn'un

14 Orijinali "*Soldatenhalle*"dir. Metinde ise "*Hall of the Soldier*" şeklinde geçmektedir. (ç. n.)

cildindeki gibi Hitler'in adı kapağın içine sağ üst köşeye karalanmıştı.

Hitler ne kitabı satın aldığı yeri ne de tarihi kaydetmiş olsa da biz, kitabın Argonne Ormanları Muharebesi'nden hemen sonra aldığı bir haftalık izni sırasında gittiği Brüksel'de, sadece kendi askeri görev kaydında değil, RIR16'dan bir asker arkadaşına gönderdiği kartpostalda da kayıtlı olan bir gezi sırasında 1916 Temmuz'unun ilk haftasında alınmış olduğunu tahmin edebiliriz. Hitler, 6 Temmuz'da Brüksel'den; "bu gezi, sürekli yağan yağmura rağmen yapmış olduklarım arasında en muhteşemiydi," diye yazmıştı. 3 ay sonra da Hitler, Berlin'i ziyaret etmek için öngörülmeyen bir fırsat daha bulacaktı.

1916 Eylül'ünün sonunda Fournes yakınlarında geçirilen 18 aydan sonra, RIR16, Somme'daki savunma hattını desteklemekle görevlendirildi. 3 bin asker Haubourdin'e doğru yürüdü ve Iwuy'a giden bir trene bindi. Burada askerler çivili *Pickelhauben*'lerini[15] çelik başlıklarla değiştirdiler ve Cambrai'ye doğru, sonra da Fremicourt hareket ettiler ve nihayet ekimin ilk günlerinde Bapaume ile Le Barque kasabaları arasında cereyan eden muharebeye atıldılar. Alay günlüğü 250 ölüyü, 855 yaralıyı ve 90 kaybı kaydetti. Hemen hemen bütün ulak timine mensup askerler hayatta kalan bir askerin ifadesine göre, ya öldürüldü ya da yaralandı.

"Ulaklar, iki kişinin karşılıklı geçemeyeceği çok dar ve alçak olan yer altı geçişindeydiler," diye hatırlıyordu asker. "Zar zor oturabiliyordunuz. Birbirimizin bacaklarına takılıp duruyorduk. Hava çok boğuk ve ağırdı; güçlükle nefes alıp verebiliyordunuz. Küçük bir merdivenle dışarı çıkıyordunuz. Geçiş doğrudan isabet aldığında Hitler'in yanına yeni oturmuştum.

15 On dokuzuncu ve yirminci yüzyıllarda Alman polis, itfaiye ve ordu teşkilatlarında giyilen sivri uçlu miğfer. (ç. n.)

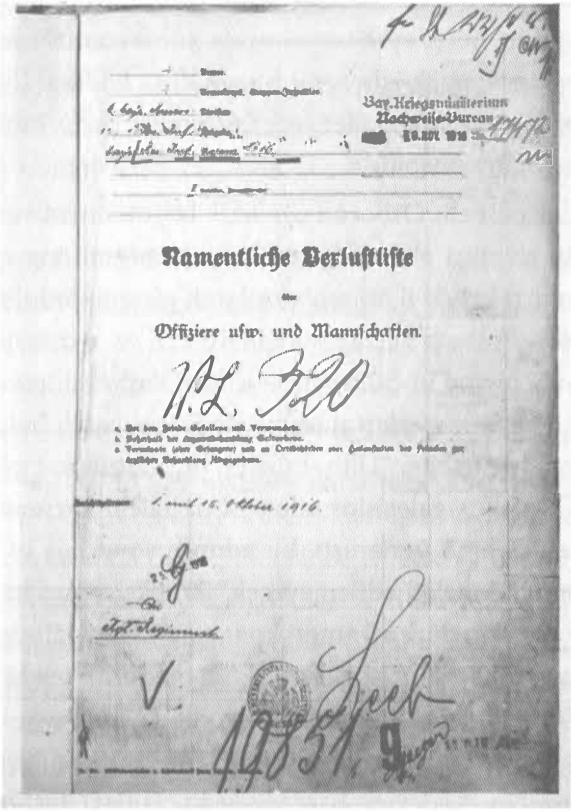
Çatı yıkılmış ve binlerce parçaya ayrılmıştı. Şarapnel parçaları her yerdeydi." Yalnızca iki asker sağ kurtulmuştu.

Hitler bacağında bir parça şarapnel yarası olduğu halde Hermies yakınlarındaki bir sahra hastanesine kaldırıldı. Kendisi gibi yaralanan Ernst Schmidt'le beraber ertesi sabah tedavi edildi ve Berlin'in güneybatı tarafında, 40 mil uzaklıkta Potsdam yakınlarında küçük bir kasaba olan Beelitz'deki bir Kızıl Haç asker hastanesine, trenle sevk edildi. İki ay orada kaldı. Hitler sonraları bunu "Ne değişim ama! Somme Muharebesi'nin çamurundan harikulade bir binanın beyaz yataklarına!" diye ifade edecekti. 26 Ekim 1916 tarihli bir fotoğraf Hitler'i 12 diğer hastayla birlikte beyaz hastane ceketi içinde göstermektedir. Arka sırada durmakta, kolları birbirine kavuşuk, fotoğraftaki tek şapkasız olarak saçları dağınık, bıyığı çok uzamış ve gür, gözleri kara ve yoğun, ifadesi ise kasvetlidir. Yaşlı görünmektedir ve geçen sene Fournes'de çekilen fotoğraflardaki halinden de daha ciddidir.

Beelitz'de yaraları iyileşirken, Hitler, Berlin'i görme fırsatını yakaladı. Kısa süreliğine müzelerini ziyaret etti ve Unter der Linden[16] ile bir ucunda Brandenburg Kapısı'yla diğer ucunda ise Büyük Frederick'in etkileyici bir abidesiyle birbirine bağlanan 3 şeritli bulvar da dahil olmak üzere şehrin en meşhur yerlerini gezdi.

Prusya kralının –pelerini ve meşhur miğferi içinde– üç sıralı bir taş kaide üzerine oturtulan, savaşçı-kralı birliklerini komuta ederken sahneleyen devasa bronz süvari heykelle Osborn, heykeltraş Christian Daniel Rauch'un "klasizm" ve "Prusyanizm" arasında mükemmel dengeyi bulduğunu iddia eder. hayranlıkla "Rauch bütün klasik dürtülerini nasıl bastıracağını

16 "Ihlamur Ağaçlarının Altı" anlamına gelmektedir. Berlin'in ıhlamur ağaçlarıyla kaplı en meşhur bulvarlarındandır. (ç. n.)

Namentliche Verlustliste

über

Offiziere usw. und Mannschaften.

Hitler'in askeri kaydının kişisel fotokopi nüshasından, 15 Ekim 1916 tarihli Hitler'in yaralı raporu

anlamıştı ve üç köşeli şapkası ve peruğu ve bastonuyla Berlin realizminin ustalık eserini Old Fritz'de[17] ortaya çıkarır" der.

Aralıkta, Hitler Beelitz'den taburcu edildi ve cephedeki RIR16'ya tekrar katılmadan önce Christmas'ı geçireceği Münih'e gitti. Ekim 1917'de RIR16'dan arkadaşı Richard Arendt ve ailesinin yanında kalacağı 10 günlük bir izin için Berlin'e geri döndü. Hitler, "şehir muazzam," diye 6 Ekim 1917'de Ernst

17 *Old Fritz* (*Der Alte Fritz*); Büyük Frederick'in lakabı. (ç. n.)

Schmidt'e yazmıştı. "Gerçek bir metropol. Trafik de çok yoğun. Günün neredeyse tamamında yoldayım. En sonunda müzeleri incelemek için vakit bulabildim. Hülasa: İhtiyacım olan her şeye sahibim." Her şeye Osborn'un *Berlin*'inin de dahil olduğu farz edebiliriz.

Hitler besbelli Osborn'a özellikle büyük önem verdiği ve Berlin'in mimari eksikliklerini "telafi" ettiğini öne sürdüğü şehrin müzeleriyle ilgili rehber olarak güveniyordu. Osborn bir müzeyi Prusyalı sanatçı Adolph Menzel ve Avusturyalı Moritz von Schwind'in çalışmaları yerine, Bavyeralı ressam Peter Cornelius'un eserlerini teşhir ettiği için hatalı buluyordu. Osborn şöyle yazar: "Ulusal Galeri'nin bütün kat planı, iki geniş Cornelius galerisini sahip olma talebi karşısında çok fazla yer kaybına uğramıştı, bu adımın sonuçları hiçbir zaman tamamen telafi edilemeyecek." Koleksiyonun hayali bir şekilde yeniden düzenlenmesi konusundaki eskizinde Hitler, bu küratör yetersizliğini Cornelius'un eserlerini tek bir mütevazı salona toplayarak düzeltiyor, von Schwind'in koleksiyonunu yan yana üç galeriye yerleştiriyor ve bütün bir kanadı da Menzel'in eserlerine hasrediyordu. Hitler, Berlin'e Mart 1918'de ikinci bir 10 günlük ziyarette bulundu ve vaktini yine müzeleri ve mimari eserleri keşfederek geçirdi.

Eylülün son günlerinde savaştaki son İngiliz taarruzuyla beraber cepheye geri döndü. Burada bir gaz saldırısında kör oldu. Hitler bu durumu şöyle hatırlıyordu: "Wervick'in güneyindeki bir tepenin üstüne 13 Ekim akşamı birkaç saat içerisinde bütün gece boyunca dehşetle aralıksız süren gaz bombardımanın içine düştük. Henüz geceyarısında bir kısmımız bayılmış, diğer birkaç arkadaşımız da ölmüştü." Hitler cepheden alındı ve Doğu Prusya'da Pasewalk yakınlarındaki görüşünü yavaş yavaş tekrar kazanacağı cüzzam hastanesine sevk

edildi. O kasım, Almanya'nın teslimiyetini duyduğunda kısa süreliğine ikinci körlük atağıyla sarsıldı.

Birkaç yıl sonra Hitler, *Kavgam*'da yazdığı üzere, Pasewalk'taki körlüğünün etkisinin Alman teslimiyetinin travmasıyla birlikte katlanmasıyla siyasete atılma fikrinin ortaya çıktığını iddia edecekti.

Her ne kadar Hitler'in cephe görevinin sonuyla siyasi faaliyetlerinin başlaması arasında yakın bir bağ bulunsa da savaştan döndüğü Aralık 1918'de siyasi görüşlerini harekete geçirecek hiçbir belirti bulunmamaktadır.

Hitler Münih'e, açılmış gözleri ve Osborn'un hayatının sonuna kadar yanında bulunduracağı, hafifçe yıpranmış Berlin rehberiyle –onun eşi olan Brüksel kitabıyla da– birlikte vardı. 1920'lerin başında *Berlin,* ilk olarak Thiersch Caddesi 41 numaradaki dairesinde ve Ağustos 1929'dan sonra, Münih'te Prince Regent Meydanı'nda yer alan üçüncü kattaki daha seçkin evinde, ahşap bir kitap sandığında saklanan, artan sayıdaki kitapların arasına katıldı. Hitler'in koleksiyonun koruyuculuğunda bu kitap, Mayıs 1933'teki kitap yakma eylemlerinden –bir Yahudi olarak, Osborn yasaklanan yazarlar listesindeydi ve sonunda Amerika'ya göç edecekti– ve daha sonra 1940'lardaki Müttefik bombardımanından da kurtulabildi.

1945 baharında bir noktada *Berlin,* Hitler'in diğer 3 bin kitabıyla beraber bir sandığa konuldu ve 101. Amerikan Hava İndirme Tümeni'nden bir birlik tarafından bulunacağı, Münih'teki bir "toplama noktası"na getirileceği ve nihayetinde de Frankfurt yoluyla Virginia, Alexandria'daki bir depoya kargolanacağı, Berchtesgaden yakınlarındaki bir tuz madenine transfer edildi. Birkaç yıl sonra, Osborn'un kitabı, N6885-07 çağrı numarasıyla Kongre Kütüphanesi'nin nadir eserler koleksiyonun bir parçası oldu.

2001 baharında, Osborn'un *Berlin*'ini Nadir Eserler Salonu'nun sessiz ortamında, öğlen trafiğinin boğuk sesiyle ilk defa açtığımda, 160 ilâ 161. sayfalar arasına tıkıştırılan, bir bıyıktan çıkan, fırça gibi, bir iki santim uzunluğunda siyah kıl yumağının pot yaptığını keşfettim. Benjaminyen benliğin bir uzantısı olarak –koleksiyoner kitaplarında saklanır, kelimenin tam manasıyla.

Kitap İki

Üstadın Takası

Onun dünyanın kralı olma fikri, "Güç İstenci" olarak gerçek anlamıyla ele alınmamalıdır. Bu fikrin arkasında saklı olan, en sonunda bütün günahları için bağışlanacağına dair spiritüel bir inançtır.

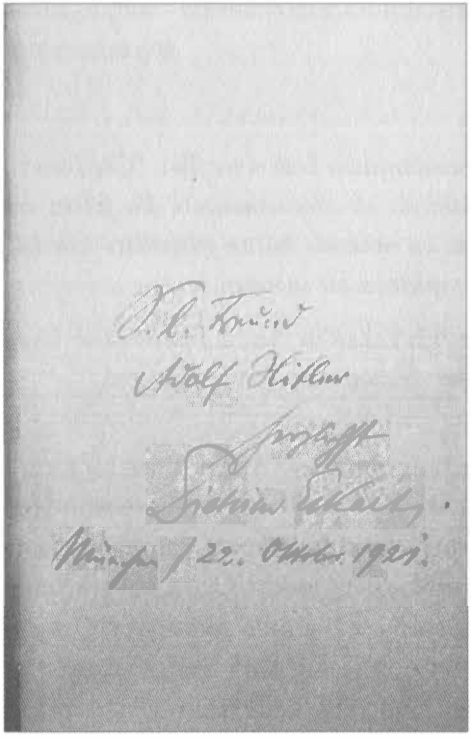
Dietrich Eckart'ın Henrik Ibsen'in *Peer Gynt* adlı eserinin sahne uyarlamasına yazdığı girişten.

Hitler'de bulunan *Peer Gynt* nüshası bir kitap cesedi gibidir. Kitap, Hoheneichen Verlag tarafından 1917'de yayımlanan ikinci baskıdır. Kapağı yamuk, ortasından eğri ve içe doğru dönük durumdadır. Ucuz, yaygın keten örgülü kapağı eşit olmayan bir biçimde solmuştur. Ortasında kirli yeşil renkte bir yama, soluk kahverengi yüzeyi tıpkı yazın sonunda yanan çayır gibi kenarlara doğru itmiş. Limon yeşili kâğıdın zevksiz şeridi kitabın sırtına yapıştırılmış, ve orijinal altın klişeli başlığın izlerini kaldırmış: *G* ve *T*'nin üst kısımları. Fraktur[18] yazının pürüzlü harfleri gözleri alıyor.

Cilt kolayca açılıyor, Dietrich Eckart'tan Adolf Hitler'e kişisel ithaf ortaya çıkıyor ve "sevgili dostu"na *–seinem lieben Freund–* şeklinde yazılan süslü bir el yazısı, ilk harflerin kısaltılmasıyla kıvrılarak sayfayı katediyor: S. L. Freund.

18 Türkçede "kırık" anlamına gelen bir yazı tipi. Genelde Almanca yazında tercih edilen bir fonttur. (ç. n.)

Çok az insan Hitler'i "sevgili" biri olmak şöyle dursun, "dost" olarak düşünebilirdi ve yine de Eckart bundan daha fazlasıydı. O, Hitler için patron, üstad ve baba figürüydü; Hitler'e ilk trençkotunu alan insandı ve onu, ilk uçak yolculuğuna çıkaran ve Berlin'de ilk tiyatroya götüren kişiydi.

"Sevgili dostu Adolf Hitler'e ithafen"
-Dietrich Eckart'ın Peer Gynt'teki ithafı

Eckart, Hitler'e nasıl yazı yazılacağını da öğretti ve bunun üzerine o da ilk denemelerini yayınladı. Hitler'i varlıklı arkadaşlarının arasına "bu adam Almanya'nın geleceği. Bir gün bütün dünya onun hakkında konuşacak," lafıyla soktu.

En önemlisi Eckart'ın, Hitler'in henüz katılaşmamış duygusal ve entelektüel dünyasına şekil vermesiydi. İlk kez

karşılaştıklarında Hitler 31 yaşındaydı ve Münih siyaset sahnesine yeni girmişti. Eckart ondan bir nesil önceydi ve sadece Münih'te değil, Almanya'nın büyük bölümünde önde gelen figürlerdendi. *Peer Gynt* uyarlaması, dönemin en başarılı tiyatro oyunlarından biri olmuş ve iddia edildiği üzere yalnızca Berlin'de 6 binden fazla kez sahneye konmuştu.

Keskin zevklere –kadınlara, içkiye ve morfine– sahip olan bir adamdı ve özellikle mevzu Yahudilere geldiğinde onlardan daha da keskin fikirlere sahipti. *Auf gut deutsch* (Dobra dobra[19]) adlı nifakçı haftalık bir gazete çıkartıyor ve ayrıca Münih'te, Hoheneichen Verlag adında özellikle anti-Semitik kitaplar yayınlayan bir yayınevini finanse ediyordu. Bir Münih gazetesi Eckart'ın Yahudilere karşı nefretinin çok şiddetli olduğunu iddia etmişti ki Eckart, "öğle yemeğinde yarım düzine Yahudiyi sauerkraut[20] ile beraber yiyebilirdi." Eckart, Hitler'in kendi anti-Semitizmine odak, şekil ve heyecan verdi.

"Eckart, Hitler'in kendi ifadelerine göre, kişisel gelişimi için en önemli kişi," olduğunu Hitler'in yakın bir arkadaşı gözlemliyordu. "Hitler'in en yakın dostuydu ve bir kimse onun Hitler'in entelektüel babası olduğunu da düşünebilirdi. Bu, özellikle başlangıç için doğruydu; onun fanatik ırkçı vatanseverliği ve radikal anti-Semitizmi siyasi gelişiminde Eckart'ı en büyük etken haline getirdi." Ölüm döşeğinde Eckart'ın şunları söylediği rivayet edilir: "Hitler'i takip edin! O dans edecek ama müziği çalan benim!" Hitler, Eckart'ı Nazi hareketinin "kutup yıldızı" olarak tazimle selamlamıştır.

1918 sonlarında Hitler, savaştan döndüğünde Almanya'yı kaos içinde buldu. Berlin'de sosyalistler kayzeri devirmiş ve sosyalist bir cumhuriyet ilan etmişlerdi. Münih'te radikal bir

19 Metinde gazetenin İngilizce tercümesi "In Plain German" şeklindedir. Bu ifade de "açık açık, dobra dobra veya herkesin anlayabileceği bir dille" gibi manalara gelmektedir. Gazete ismi olması dolayısıyla "Dobra dobra"yı tercih ettim. (ç. n.)

20 Alman usulü lahana turşusu. (ç. n.)

sosyalist olan Kurt Eisner, Bavyera'nın bağımsız bir ülke olduğunu ilan etmiş fakat sağcı bir kont tarafından suikaste kurban gitmişti. Devam eden kargaşa ortamında hükümet, Bavyera'da kısa ömürlü bir Sovyet devleti kuran –bir anarşist, bir oyun yazarı ve kısa süreli dışişleri bakanlığı sırasında İsviçre'ye savaş ilan eden bir psikiyatri hastasının da dahil olduğu– Bolşevikler tarafından devralınmıştı. Nihayetinde, 9 bin mevcutlu düzenli ordu birliklerinden ve terhis edilen askerlerden müteşekkil 30 bin kişilik bir *Freikorps*[21] tarafından desteklenen bir güç, Bolşevikleri devirdi ve liderlerini idam ettikten sonra kamu düzenini nispeten yeniden sağladı.

Kargaşanın ortasında kalan Hitler, Münih'in eteklerinde Oberwiesenfeld kışlalarına sığındı. Birkaç hafta boyunca, yakındaki Traunstein kasabasındaki bir cezaevinde, eski RIR16 ulağı Ernst Schmidt ile birlikte nöbetçi olarak bulundu, sonra Münih'in ana tren istasyonunda bir ay veya daha fazla gözcü olarak görev yaptı. Kışlada, askeri birlikler arasında dolaşarak Bolşevik ayaklanmasına karşı propaganda faaliyetlerinde bulundu ve kısa süreliğine de ordudan terhis edilmeden önce askerlerin siyasi tercihlerini tespit eden terhis sorgulama heyetine atandı.

Bu haftalarda Hitler, güçlü anti-Bolşevik fikirlerinden ve ikna edici konuşma tarzından etkilenen Yüzbaşı Karl Mayr'ın dikkatini çekti. O bahar Mayr, Hitler'e Münih Üniversitesi'nde bir haftalık siyasal ideoloji dersine katılmasını önerdi ve ağustosta onu Augsburg yakınlarındaki askeri eğitim tesisine propaganda ve hitabet alanında iki haftalık eğitim programına gönderdi. Hitler döndüğünde Mayr onu, belirsiz siyasal atmosfer içinde çoğalan aşırı uçtaki siyasi partilerin arasına istihbarat toplamaya yolladı.

21 "Özgür Kıtalar" anlamına gelen Alman gönüllü ve düzensiz askeri birliklerine verilen ad. (ç. n.)

19 Eylül 1919 Cuma günü Hitler, spor gazetecisi Karl Herrer ve yerel demiryolu teknisyeni Anton Drexler tarafından ocak ayında kurulmuş yeni bir hareket olan *Deutsche Arbeiterpartei*'ın (Alman İşçi Partisi) Dietrich Eckart'ın konuşma yapmasını ayarladığı bir toplantısına katıldı. Eckart hasta olduğu için toplantıya katılamadığından onun yerine, Hitler'in o yıl içinde "faiz köleliği" üzerine yazdığı kitabını okuduğu Gottfried Feder katıldı. Hitler, "izlenimim ne iyi ne kötüydü, diğerleri gibi yeni bir organizasyon. Bu, gelişmelerden hiç kimsenin memnun olmadığı bir zamandı ve mevcut partilere artık güven kalmadığından yeni bir partinin kurulması adına bir beklenti vardı. Her yerden bu tip organizasyonlar, bir zaman sonra sessizce ortadan kaybolmak üzere fışkırmaktaydı" şeklinde daha sonraları bu toplantıyı tarif edecekti.

Feder'in dersini takip eden tartışma sırasında, Avusturya üzerine bir argüman –bir profesörün Avusturya-Bavyera devletinin yaratılması çağrısı– ortaya çıktı ve Hitler, sonunda salondan şapkası elinde kaçacak olan profesöre karşı bir tirat atmaya girişti. Hitler'in hitabi yeteneklerinden etkilenen Drexler, ona radikal milliyetçiliğe doğru kişisel dönüşümü üzerine yazılmış olan bir siyasi makale verdi.

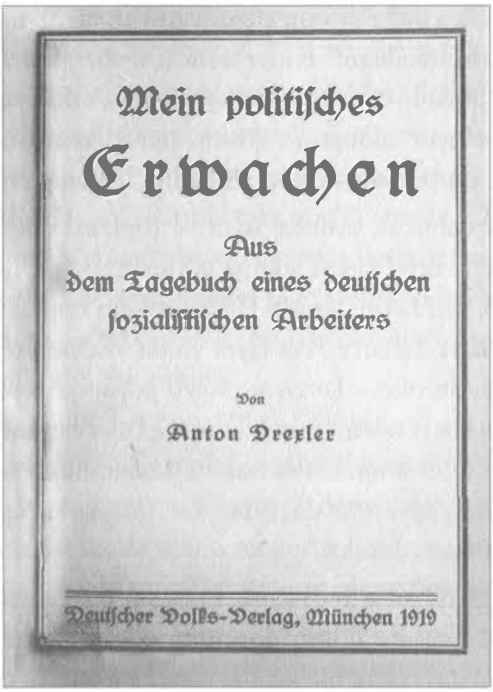
Aynı akşam Oberwiesenfeld kışlasında Hitler, Drexler'in *My Political Awakening: From the Diary of a German Socialist Worker* [Siyasal Uyanışım: Bir Alman Sosyalist İşçinin Günlüğünden] adlı makalesini okudu. Bu 40 sayfalık siyasal uyanış hikâyesinde Hitler'in okudukları, Drexler'in cansız ve muhtaç Berlinli bir işçi gençten –"işsizliğin bir sonucu olarak bir gece kulübünde *zither*[22] çalarak hayatta kaldım"– ateşli bir Alman milliyetçisine ve aynı derecede nefret dolu bir anti-Semite dönüşümü hakkındaydı. "Anti-Semit biri ona

22 Kanuna benzeyen Alman müzik aleti. (ç. n.)

göre; halkımız üstündeki yıkıcı Yahudi nüfuzunu tanıyan, buna karşı savaşan ve kendini Yahudilerin ekonomik etkisinden koruyandır!" Drexler anti-Semitizme dönüşünün kökenini, Antwerp'te Yahudi bir işadamıyla karşılaştığı ve onunla Alman milliyetçiliği üzerine girdiği, kendini sonunda bilinci kaybolmuş bir şekilde yerel bir hapishanede bulduğu Kasım 1917'deki bir tartışmaya kadar götürür. Drexler şöyle yazar: "Talmud'un havarisinin şaraba bir şey döküp dökmediği hakkında konuşamam ama daha sonra bu konu üzerine daha fazla düşündükçe, bu beni, sadece şu an tanıyabildiğim bir ipucuna doğru sürükledi." Drexler'in aydınlanması, tabii ki de, Yahudi nüfuz ve kontrolünün sözüm ona her tarafa yayılmasından ötürüydü.

Drexler Yahudi nüfuzunun izini *Vossische Zeitung*'un da dahil olmak üzere basında; Alman varlıklarının %80'inin "Yahudilerin ellerinde" olmak üzere finans sektöründe; ticaret birliklerinde; siyasal partilerde; Bolşevik harekette ve en nihayetinde Almanya savaş gayretlerinin çökmesinde bulduğunu iddia etti. Drexler kaygı verici şekilde "halkımızın yaşamı üzerindeki kemirici Yahudi nüfuzu" hakkında konuştu ve sözde ekonomik tehdidin altını çizdi ve tezini Talmud'dan alıntılarla, kendi konuşmalarıyla, Dietrich Eckart'ın bir şiiriyle ve "kökünü kurutma" (*Ausrottung*) ve "imha" (*Vernichtung*) gibi korkutucu bir şekilde kötü kavramlarla zenginleştirdi: "Bütün işçilerin asıl düşmanını tanıdığım andan itibaren beni durduracak hiçbir şey yoktu. Anavatanıma duyduğum yüce sevgi hisleriyle, o zavallı kandırılmış yüreklerin gözlerini, gerçek düşmana karşı açmaya yardım etmek için bütün varımı yoğumu bu görevde kullanmak adına kendimi hazırladım."

Hitler Drexler'in makalesini okurken, kendi şahsi tecrübelerine benzer durumlarla karşılaştı: "Bir kere okumaya, faizle ilgili bu küçük kitapla başladım; kitap 12 yıl önce yaşadığım

Hitler Anton Drexler'in Siyasal Uyanışım'ını okuduğunda, "kişisel gelişimim gözlerimin önüne serildi" diyecekti.

benzer bir süreci yansıtıyordu. Farkında olmadan, kişisel gelişimimin gözlerimin önüne serildiğini gördüm." Birkaç gün sonra Hitler, Alman İşçi Partisi'ne "kabul edildiğini" söyleyen bir kartpostal aldı. Üyelik üzerine düşünüp taşındı ve partiye katılmaya karar verdi. Drexler daha sonra "artık bir Avusturyalımız var. Nasıl konuşulacağını bilen bir adam," diyerek latife yapacaktı. "Kesinlikle onu kullanabiliriz."

Hitler, Sternecker Birahanesi'nin arka salonundaki ikinci toplantıya katıldığında, kendini 30-40 kişiyle birlikte Karl Harrer'in uzun ve sıkıcı konuşmasını dinliyor vaziyette buldu. Harrer bir süredir bu şekilde devam ederken bir anda, yaşlıca bir adamın "kulak tırmalayıcı derin sesiyle" sözü kesildi:

"Saçmalamaya daha devam edecek misin? Söylediklerin kimsenin umurunda değil!" Hitler döndü ve kızgın kel kafası, yoğun mavi gözleri ve fırça gibi bıyıklarıyla etkileyici bir figürün ona bakıyor olduğunu gördü. Hitler, o anı daha sonra, "kollarımı onun boynuna sarabilirdim," diye hatırlayacaktı.

Harrer çabucak sonuca geldi ve toplantı dağılırken Anton Drexler, Hitler'i yaşlı adama götürdü ve onu Dietrich Eckart olarak kendisine tanıttı. Hitler aniden ona karşı yakınlık duydu. Eckart, Hitler'e *Peer Gynt* ya da –Eckart'ın yazmış olduğu bir oyun olan– *Lorenzaccio*'yu görüp görmediği sordu –Hitler oyunları izlememişti-, sonra Hitler'i evine davet etti. Bu sembolik bir andı. Ertesi hafta Drexler, Eckart'ın şık villasına yapılacak ziyarette de, onun üst kattaki kütüphanesinde Hitler'e refakat edecekti.

İçeri girdiklerinde Eckart, masasından haşmetli bir şekilde kalktı, onlara doğru döndü, otoriter başını kaldırdı – Hitler her detayı canlı bir şekilde hatırlıyordu– ve gözlüklerini çıkararak misafirlerinin elini sıkmak için öne doğru ilerledi. Hitler Eckart'ı "Güçlü bir alın, mavi gözler, bütün görünümü bir boğayı andırıyor, bahsetmeye gerek olmayan samimi tonlu mükemmel bir ses," şeklinde tarif ediyordu.

Hitler hiçbir zaman Eckart gibi biriyle tanışmamıştı. Babası Alois Hitler, herkesçe kabul gören entelektüel kapasitesine rağmen kariyerinin başındaki avareliği, formel eğitimindeki eksikleri onu, Avusturya-Almanya sınırını teşkil eden Inn Nehri boyunca bir dizi mütevazı makamları işgal etmek zorunda bırakan orta seviye sivil bir memurdu. Hayatının sonunda, nihayetinde terk edeceği, varlıklarını ve enerjisini harcayacağı büyük bir kır evini satın aldı ama, daha sonra kalan günlerini geçireceği Linz yakınlarında daha mütevazı bir eve taşındı. Ömrünün sonuna doğru, hayattaki tek amacı iki kızının mürüvvetini ve iki oğlunun da iyi kazançlı işlere girmesini

görmekti. Yerel bir gazetedeki vefat ilanı, arıcılık alanındaki maharetini, sinirli halini ve yankılanan sesini kaydediyordu.

Orta halli bir memur oğlu olarak Hitler, Eckart'ın hem fiziksel hem de maddi durumundan ürkmüş ve kendisine karşı olan iltifatlarından da gururu okşanmıştı. Eckart da benzer şekilde Hitler'den etkilenmiş gibi görünüyordu. Eckart'ın sıkıcı bulduğu Karl Harrer'in aksine veya hatta savaş yıllarını iç siyasetle meşgul olarak geçiren Drexler'dan bile farklı olarak Hitler, tutkuya ve Eckart'ın uzun süreden beri aradığı cephe hattıyla ilgili bilgilere sahipti.

Eckart söylenene göre "Bize liderlik etmesi için makineli tüfeğin sesine aşina olan birine ihtiyacımız var. İnsanların ödünü patlatabilecek birine," demişti, 3 yıl önce Münih'teki Cafe Nettle'da içilen içkilerin üzerine. "Bir memura ihtiyacım yok. Sıradan halkın onlara hiç saygısı kalmadı. En iyisi konuşmasını bilen bir işçi olacaktır. Çok şey bilmesine gerek yok. Zaten siyaset dünyadaki en aptalca meslek." Eckart Münih'teki "herhangi bir köylü kadının" en az siyasetçiler kadar siyaseti bildiğini iddia etmişti. "Bana Komünistlerin hakkından gelecek ve biri ona bir sandalye fırlattığı anda korkup kaçmayacak bir gösteri maymunu verin. Bekâr da olsun ki kadınları garantileyelim."

Tarif, güvenilirliğini zedelese de besbelli Hitler'in şahsına özeldi ama, Eckart'ın Hitler'den önce geleceğin lideri için bir arayış içinde olduğunu gösteren bağımsız bir delil hüviyetindeydi. Prömiyeri 1916'nın sonbaharında yapılan bir oyun olan *Lorenzaccio*'da Eckart, Floransalı bir prensin, vakar fikrini aşılayabilen ve çökmekte olan şehir-devletinde düzeni tekrar kurabilen bir lider arayışındaki zahmetleri –Eckart *Führer* kelimesini kullanıyordu– anlatıyordu. Eckart, Kral Lear'ın "Asla, asla, asla, asla, asla," şeklindeki kederli yakarışını andıran, "*Keiner, keiner, keiner, keiner!*" diye haykırıp "kimse"nin

(*keiner*) bulunamadığını ifade eden Floransalı prensin çaresizliğine sahipti.

Lorenzaccio, Berlin'deki Kraliyet Sarayı Tiyatrosu sahnesinde ilk gösterimini yaptığında oyun, Alman yönetimine muhalefeten büyüyen hayal kırıklığı ile sürekli ve acımasızca devam edecek gibi duran katliam açmazı dışında bir ihtimal görünmeyen bir iç savaşa karşı güçlü bir sesti.

Bu sahne başarısından gelen azımsanmayacak bir gelire sahip olan Eckart, Berlin'deki Fichte Kulübü gibi sağcı toplulukları ve Münih'teki Aryan mistisizmi kılığında milliyetçilik ve anti-Semitizmin nefret dolu söylemlerini yücelten Thule Cemiyeti'ni fonlayarak yardımda bulundu. Thule, İskandinavya'da kurulan antik bir Aryan imparatorluğunun sözde başkentiydi. 1917'de, zengin bir Augsburglu işadamı olan Gottfried Grandel'le birlikte Hoheneichen Verlag şirketinin devralınmasını finanse etti ve ertesi sene de *Auf gut deutsch* gazetesinin ortağı oldu.

Aynı zamanda Eckart, Münih'in siyasi sınırlarında yetenekli yazar arayışına çıkmıştı. Aralık 1918'de, 21 yaşında yakışıklı bir Baltık Almanı olan ve Yahudilerle Bolşeviklerden aynı derecede nefret ettiği gibi Thule Cemiyeti'nin de üyeliğini paylaştığı Alfred Rosenberg'le temasa geçti. Ertesi bahar Eckart, skandal ve müstehcen olaylara karşı burnu iyi koku alan bulvar gazetecisi, zehirli kalem Hermann Esser'i işe aldı.

Eckart'ın en dikkat çeken hareketi, Versay Antlaşması ve Weimar demokrasisine karşı ağır hakaretlerde bulunması dolayısıyla radikal sağın sözcüsü konumuna yükselen Prusyalı bir aristokrat olan Wolfgang Kapp'ı kendi yanına çekmek için uğraşmaya başlamasıydı. Eckart ve Hitler'in ilk kez tanıştıkları haftalarda Eckart, Kapp'la başbaşa görüşmek için Berlin'e gitti. Eckart görüşme sonrası Kapp'a "Başlangıçta uzak mesafeden şahsınıza hayranlık duyuyordum ve birden sizi kendime çok yakın buldum," yazmıştı. Mart 1920'de Kapp Alman

ordusunun gayrimemnun birlikleriyle askeri bir darbe tertiplediğinde Eckart, Grandel'den bir uçak ve bir pilot ödünç alıp Berlin'e uçtu. Hitler'i de kendisine katılmaya davet etti.

İki adam, bir nevi Kapp'ın karargâhı olarak hizmet veren Hotel Adlon'a geldiklerinde Eckart, Kapp'ın basın sözcüsü olarak atadığı bir Macar gazeteci olan Ignatius Timothy Trebitsch-Lincoln'ü gördü. O an, hemen Kapp'ın aradığı adam olmadığını anladı. Trebitsch-Lincoln Yahudi'ydi. Eckart, Hitler'i kolundan tuttu ve denilene göre "Hadi gidelim Adolf. Bu tür bir şeyle herhangi bir şey yapmak istemeyiz," dedi. Hitler Münih'e döndüğünde Eckart'ın duygularını kaydettiği bir istihbarat raporunda bu şekilde tekrarlayacaktı: "Kapp hükümeti için basın sözcülüğü yapan kişiyi gördüğümde ve onunla konuştuğumda bunun, ulusal bir devrim olamayacağını, basın sözcüsünün bir Yahudi olduğundan dolayı darbenin akamete uğramak zorunda olduğunu anlamıştım."

Takip eden günlerde Eckart ve Hitler Kapp'ın darbesinin kaosa sürüklenmesini ve nihayet felaketle sonuçlanmasını seyretti. Bolşevik grevleri şehri felce uğratmıştı. İsyancı Reichswehr[23] birlikleri başıboş hareket etmeye başlamıştı. Alman Reichstag'ı[24] Berlin'e kaçmış ve ilk önce Weimar'da, daha sonra da Stuttgart'ta tekrar toplanmış ve ülkeyi buradan yönetmeye devam etmişti. Bir hafta içinde darbe püskürtülmüş, Kapp kaçmış ve Weimar hükümeti de geri dönmüştü. Eckart ve Hitler, Eckart'ın zengin dostlarını ziyaret etmek üzere Berlin'de kalmış ve yüksek ihtimalle de *Peer Gynt*'in Ulusal Tiyatro'daki bir gösterimine katılmışlardı.

Ne Hitler ne de Eckart Berlin'de birlikte geçirdikleri zaman hakkında bilgi verirler ancak, sonraki söylem ve eylemleri güçlü bir kişisel bağ kurduklarına delalet eder. Eckart

23 Versay Antlaşması'yla sınırlandırılan Alman ordusuna 1919-1935 yılları arasında verilen isim. Kelime anlamı "Reich savunması"dır. (ç. n.)

24 Alman parlamentosuna verilen ad. (ç. n.)

izlenimlerini "Şahsiyetine doğru çekildiğimi hissettim ve kısa zamanda gördüm ki o, bütün hareket için doğru adamdı ve onunla ilişkim Kapp darbesi zamanında daha da kişisel bir hâl aldı" diyerek aktarmıştı. Her ne kadar Hitler'den bu ifadelerin muadili bir açıklamaya sahip değilsek de hareketlerinden Eckart'ın söylemini doğruladığını iddia edebiliriz. Münih'e dönüşünden hemen sonra, ordudaki görevinden derhal istifa etti, kışladaki yerini boşalttı ve ordu kayıtlarından dikkatlice dökümü yapılmış bir miktar belgeyle beraber Isar Nehri yakınlarında sakin bir muhit ve Eckart'ın yazıhanesinden bir sokak aşağıda olan Thiersch Caddesi 41 numaradaki apartmanın ikinci katına taşındı.

Sadece birkaç kapı uzaklıktaki Hitler'in kariyeri bakımından Eckart için sahiplik iddiasında bulunmak uygundu. Hitler'i dostlarına tanıştırdı, kendi sağcı ağırbaşlılığını Hitler'in birahanelerdeki arz-ı endamına kattı ve onun kamusal imajının oluşmasını sağladı. İçgüdüsel olarak teatral bir duruşa sahip Hitler'in imajı için esrarlı bir hava yaratmak adına Eckart, Hitler'i basından sakladı. Fırtına birlikleri taarruz fotoğrafçılarını Hitler'i fotoğraflamak için görevlendirdi; genelde film zorla çok az hareket ettirilmekteydi, gerçi fırsat olduğunda da kameralar kırılmaktaydı. William Randolph Hearst, Hitler'in bir fotoğrafını bir gazete haberine koymak için rica ettiğinde, iddiaya göre ona bunun, 30 bin dolara mal olacağı cevabı verildi. Eğer Hitler'i görmek istiyorsanız onu dinlemeye gitmek zorundaydınız. Daha bayağı bir açıklama ise Hitler'in imajının polis tarafından kolayca teşhis edilmesinden kaçınmak için gizli tutulduğunu savunmaktaydı.

Her halükârda 1923 gibi geç bir tarihte bile, Hitler Münih'teki en büyük mekânları doldurur ve konuşmaları Alman basınında manşet olurken dahi fiziksel görünümü gizli kalmaya devam etmekteydi. Münih merkezli siyasi karikatürist Thomas Theodor Heine, Berlin'i ziyaret ettiğinde, Hitler'in

görünümü hakkında o kadar çok soruya muhatap olmuştu ki, bu sorulara Hitler'in tam sayfa karikatürleriyle cevap vermiş ve onu, abartılmış boyutlarda tuhaf şekillerde resmetmiş, her bir ayırıcı özelliğinin –büyüleyici bakışları, efsanevi sesi, aşırıya kaçan jestleri– üzerinde durmuştu. Heine, "Fakat Hitler gerçekte neye benziyor?" sorusuyla kafasını patlatıyordu: "Asıl soru cevaplanmamış olarak kalmalı. Hitler bir birey olarak var değil. O bir hâl."

En önemlisi, tabii ki de Eckart'ın Hitler'in rolünü tarihin en kötü şöhretli anti-Semiti olarak yazmasıydı. Kendi itirafına göre Hitler, Eckart'la tanışmadan önce yalnızca anti-Semitik düşünce veya retoriğin gelip geçici bir tezahürüne sahipti. Babası evlerinde *Yahudi* tabirini kullanmayı, "kültürel geri kalmışlığın" bir nişanesi olarak kabul ederdi. Hitler bir keresinde okulda anti-Semitik bir ifade duyduğunda "dehşet"e düştüğünü hatırlıyordu: "14 veya 15 yaşına kadar 'Yahudi' kelimesiyle çok nadir karşı karşıya gelmiştim; kısmen siyasi tartışmalara bağlantılı olarak. Bu bana hafif bir tiksinti vermişti ve benim olduğum ortamda her ne zaman dini münakaşalar yaşanırsa, hiçbir surette tatsız bir hissin üzerime gelmesinden kurtulamazdım."

İlk defa "Yahudi sorunuyla" karşılaştığı yer olan Viyana'da Hitler, ev hayatından gelen "tolerans" duygusu ile şehrin sağcı kesiminin anti-Semitik retoriği ve şehrin sokaklarında bizzat kendisinin karşılaştığı Yahudilerden elde ettiği izlenimleri arasında kalıyordu. Gözlemini şöyle aktarıyordu "Bu tarz meselelerde her zaman olduğu gibi, şüphelerimi şimdi kitaplarla dindirmeye başladım. Birkaç kuruşa hayatımın ilk anti-Semitik risalelerini almıştım." Hitler bunları "bilimsel olmadıkları" için ciddiye almamıştı.

Şimdiyse Hitler'in anti-Semitizmi Eckart'ın vesayetinde şekillenmeye ve alevlenmeye başlıyordu. Hitler "Dietrich Eckart'ın kendisi mevzuya, edebi ve entelektüel cihetlerden

yaklaşıyor, bütün mevzuda diğer birkaçı gibi uzmanlaşmıştı" diyordu. Bilhassa Hitler Eckart'a Yahudiler ile Bolşevikler arasında bağ kurması noktasında itibar ediyordu.

Eckart'ın Hitler'in yeni doğan anti-Semitizmi üzerinde ne kadar etkisinin olduğunu veya Hitler'in diğer arkadaşlarından ve kendi okumalarından ne kadar etkilendiğini ölçmenin bir yolu yoktur. Biz sadece Eckart'ın ölümüne yakın bir zamanda yazmış olduğu bir "Sohbetteki" vesayetinin tonu ve ruhu hakkında biraz anlam çıkartabiliriz. Usta ve çırak arasındaki bu bölük pörçük, bozuk Sokratik diyalogta Eckart ve Hitler ahlaksızlık noktasında birbirlerini haksız çıkararak üstünlük sağlamaya yönelik anti-Semitik bir tartışmaya girerler. Hitler, Yahudileri kolektif aşırılıkları için ve Katolik kilisesinin yanlı adımları için suçlar: Endüljans satışı bariz bir biçimde "Yahudi adeti"dir; Haçlı Seferleri ki Almanya'ya "6 milyon insana" mal olmuş ve "on binlerce çocuğu" ölüme göndermişti, bu da Yahudilerin fikridir. "Ne din ama!" diyerek Hitler öfkelenir. "Pislik içinde debelenen bu nefret, bu fesat, bu kibir, bu riya, bu düzenbazlık, bu hileye ve cinayete azmettiricilik –bu bir din midir? Eğer öyleyse şeytanın kendisinden daha dindar bir kimse yoktur. Bu Yahudiliğin özü, Yahudiliğin karakteridir, nokta!"

"Luther yeterince sade bir şekilde bu konu hakkında fikrini beyan etti," diyerek karşılık verir Eckart. "Bizi Yahudilerin sinagogları ve okullarını yakmamız ve dünyayı kalanların üzerine, bundan böyle hiçbir insan onlardan ne bir taş ne de bir külü bir daha görsün diye yığmamız konusunda uyardı."

Hitler ikna olmuş bir şekilde ekler, "Onların sinagoglarını yakmak, korkarım ki, çok az fayda sağlar. Asıl mesele şudur ki, geride hiçbir sinagog, hiçbir Yahudi okulu, hiçbir Eski Ahit ve hiçbir Talmud kalmasa da Yahudi ruhu hâlâ orada olacak ve etkinliğini sürdürecektir."

Eckart'ın "Sohbeti" 80 sayfa uzunluğundadır ve birdenbire biter. Risale, Hoheneichen Verlag tarafından Eckart'ın ölümünden 3 ay sonra, Hitler'in Bavyera hükümetine karşı başarısız darbe teşebbüsünden dolayı yargılandığı sırada, Mart 1923'te basılır. Hitler'in biyografları bu tuhaf belgeyi nazar-ı itibara almazlar zira, açıkça uydurulmuş bir diyalog olduğu herkesçe malumdur ve Hitler'in bu diyalogun yazılmasına müdahil olduğuna dair elde hiçbir delil de yoktur. Bu yüzden bu risaleyi bir tarihi belge olarak görmezden gelmek için sağlam nedenler varken "Sohbet", harfi harfine olmasa da sadece Eckart'ın Hitler ile paylaştığı tonu ve ruhu ihtiva etmesinin yanı sıra, aynı zamanda daha önemli bir kişisel gerçeği de saklamaktadır: elle yazılmış bu 80 sayfada, çırağın ustasının her anlamda eşiti olduğunu göstermesini sağlayan bir geçiş ayininde Eckart Hitler'e, gerçekler ve ağır sözler açısından aşama aşama onun seviyesine çıkmasına müsaade eder.

Eckart *Peer Gynt*'i 1921 sonbaharında "sevgili dostu Adolf Hitler"e ithaf ettiği zaman, iki düzineden fazla esere –oyunlar, şiir antolojileri, romanlar, denemeler– sahipti. Bunlardan bazıları ithaf için ilk bakışta Ibsen'in destanından daha uygun görünüyordu. Hitler'e, 1895 tarihli Richard Wagner'e atfen yazdığı *Tannhäuser on Vacation*'ın [Tannhäuser Tatilde] bir nüshasını sunabilirdi. Ve sonra, tabii ki, adeta geleceği görerek kullanılan "Führer" referanslarının bulunduğu *Lorenzaccio* da vardı. Bunun bir nüshasını Hitler'in küçük kız kardeşi Paula'ya hediye etmişti. Öyle bir hediye ki, alanın da verenin de eşit derecede gururunu okşamıştı.[25] Eckart, Hitler için *Peer Gynt*'i seçerek, kendini daha fazla ön plana

25 Kitabı, savaşın sonunda Paula Hitler'in Viyana'daki dairesinden bir komşu tarafından alınarak Linz'deki arşive bağışlanmış olan Hitler ailesi yadigârlarının arasında buldum. Hitler'in gençliğine kadar giden ev masraflarının tutulduğu defterin, kartpostalların ve anne Hitler'in isminin baş harflerinin bulunduğu oyanın da dahil olduğu muhtelif aile eşyalarıyla

çıkarmaktansa daha çok kendi yazdıklarının dışında bir eser vermeye niyet etmişti. Onun *Peer Gynt* uyarlaması ise sadece en başarılı değil, aynı zamanda da kendi karakterini en çok yansıtan çalışmasıydı.

Eckart, Ibsen'in bu destansı şiirini 1911 baharında ilk kez okuduğu zaman, 44 yaşında, sanatsal yeteneklerini ve maddi kaynaklarını boşa harcamış, Berlin'de park banklarında yatacak kadar sefalete düşmüş başarısız bir yazardı. Yalnızca babasının ölümü ve onun mirasından payına düşen miktarla fakr u zaruretten kurtulabilmişti. Ibsen'in "Nordik Faust"unun[26] hikâyesi ona hitap ediyordu. Hikâyenin aynı adlı kahramanı ıssız bir Norveç köyünden gençliğin verdiği ham gururla taşarak "dünyanın kralı" olmaya niyet ediyordu. Avrupa ve Kuzey Afrika boyunca trollerin büyülü dünyası yoluyla kralların saraylarına doğru seyahat ediyor; mahvolan hayatları ve tutulmamış sözleri arkasında bırakarak ancak iflas ve utançla yaşamının sonunda evine dönüyordu. İşte tam burada onu terk etmesine rağmen hâlâ ona sadık olan aşkını, Solveig'i – adı "ruhun yolu" manasına gelir– bekler ve ona selamet bahşeder halde buluyordu. Eckart, Peer Gynt'in kaderinden öyle etkilenmişti ki, Ibsen'in Norveç'teki oğlundan eseri Alman sahnelerine koymak amacıyla uyarlamak için izin istedi.

"Sadece iç yaşamı için değil, geniş ölçüde başına gelen şeyler dolayısıyla Peer Gynt'i *tecrübe ettim*," diye açıklıyordu Eckart. "Benzer şekilde Solveig'in şarkısı varoluşumda bir melankoli rolü oynadı, zira bu her hassas ruh üzerinde aynı etkiyi yapar, bunda olağandışı hiçbir şey yok. Bu sadece daha uzak olaylar üzerinde etkili olur. Örneğin, kesilen bir parmakta – aptal bir çocukken bir keresinde okula gitmek zorunda kalmamak için elimi torna tezgahına sıkıştırmıştım– ama en

beraber, Hitler'in Şubat 1922'de kendisini iki haftalık bir ziyarete gelen kız kardeşine hediye ettiği Münih'in resimli kitabı vardı. (y. n.)

26 Alman şair Goethe'nin şaheseri kabul edilen *Faust* adlı trajedisine atıf yapılmaktadır. (ç. n.)

çarpıcısı akıl hastanesindeyken. 20 yıldan uzun zaman önce, morfin bağımlılığım yüzünden oraya tıkılmıştım." Eckart buna benzer bir noktayı daha not eder. 1867 yazında, Ibsen efsanevi kahramanını ilk defa hayal ettiğinde, Eckart'ın ebeveynleri çocuk yapmayı düşünmektelerdi. "Bırakın sonuçta ortaya çıkan mistisizme kim gülerse gülsün," diye yazmıştı Eckart. "Benim için bu hakikat metafiziksel bir tezahürü, dünyadaki vademin sonuna kadar yetecek sarsılmaz bir rahatlık ifade eder." Eckart 14 sayfa boyunca bu üslupta yazmaya devam eder; ilaveten, Christian Morgenstern tarafından yapılan resmi, Almanca tercümesi orijinalinin bir taklididir. Eckart'ın görüşüne göre bir Yahudi olan Morgenstern, sözleri ancak bir birahane gazetesine uygun olan dilin "mezar kazıcısından" biraz daha fazlasıydı. Ibsen'in karakteriyle arasında olan yoğun kişisel özdeşleştirmeyi vurgulamak için Eckart, mektup zarflarını "Peer Gynt" kabartmalı yaptırmıştı. *Peer Gynt*'i "sevgili dost"u Adolf Hitler'e verdiğinde bu, son derece şahsi bir jest anlamına geliyordu.

Eckart ile ilk defa 1919 sonbaharında tanışan Hitler, *Peer Gynt*'ten habersiz olmasına rağmen Eckart'ı hareket geçiren şeylerden o da benzer etkiler hissetmişti. Gençliğinde tıpkı Gynt gibi, Hitler de şiddetli bir merak duygusu tarafından ele geçirilmiş, James Fenimore Cooper'ın *Leatherstocking Tales*'i[27] [Leatherstocking Masalları], Daniel Defoe'nun *Robinson Crusoe*'su, Karl May'ın *Arap Çöllerinde*'si ve yirminci yüzyılın başında dünyanın son kalan keşfedilmemiş bölgelerine gidip bilinmeyen insanların ve anlatılmayan tehlikelerin merak uyandıran hikâyeleriyle geri dönen İsveçli kâşif Sven Hedin'in gerçek hayat serüvenleri gibi macera hikâyeleri tarafından teşvik edilmişti. "Çocukken evde, Sven Hedin'in adından sık sık bahsederdi," diye hatırlamıştı Paula Hitler bir keresinde.

27 *Leatherstocking Tales;* 5 hikayeden oluşan bir seridir. Türkiye'de de meşhur olan "Son Mohikan" hikayesi de bu serinin bir parçasıdır. (ç. n.)

İç Asya'ya doğru keşiflerini, dünyanın geleceği için önemli görünen diğer her şeyde olduğu gibi olabildiğince yakından takip etti. Ve sonra – uzak yerlere olan karşı konulmaz bir hasrete kapıldığı zaman, çocuklarının ayakkabılarına zar zor sığmış; birbiri ardına, 10 kilometrelik bir yarıçap içerisinde zaptedilen yerinde duramayan gezgin ruhunun zincirlerini kırıp atmak için denize ve sonra çöle gitmek istemişti. Başlangıçta, ona çok bağlı olan Anne için bu 10 kilometre içinde kalması büyük bir rahatlamaydı.

Hitler, *Peer Gynt*'i Berlin'de Eckart ile birlikteyken ilk defa görüşünü, Münih'in Morgenstern'in uyarlamalarını tercih ettiğini not ederek hatırladı. Gerçi Hitler, performans hakkında herhangi bir detaydan, ne yıldan ne de vaziyetten bahsetse de, kütüphanesi hatırlanmaya değer bu olayın gramofon kayıtlarını saklamaktadır.

"Yüceliğe ulaşmak istiyorum," şeklinde Peer Gynt ilan eder. Dietrich Eckart'ın Ibsen klasiğinin sahne uyarlamasının açılış sahnesinde. 9 gravürün 1'i Eckart'ın Hitler'e ithaf ettiği baskıda yer alır.

Bu kayıtlar, Grieg'in *Peer Gynt*'e özgü müziğinin 4 ayrı kaydını ve Eckart'ın sahne uyarlamasının ithaflı nüshasınıda bulunan münferit sahnelere ait 9 adet gravürü listeler. Toplu olarak bu eserler Hitler, Eckart ile birlikte oturur ve nefesli sazların cezbedici notalarını ön planda mütevazı bir kulübe ve arkada da yalçın kayalıkların perdenin kalkmasıyla gözler önüne serilirken, o akşamın ton ve ruhunu aksettirir.

Peer açılış sahnesinde "Yüceliğe ulaşmak istiyorum," der annesine. "Senin ve benim için şöhret ve şeref istiyorum." Böyle ihtirasların iyilik getirmeyeceği yönündeki annelere özgü ikazlara rağmen Peer, *–allegro con brio*[28]– hayallerini gerçekleştirmek için yola çıkar, Avrupa'yı baştan başa kateder, denizlerde seyahat eder, gerçek insanlar ve mistik canavarlarla karşılaşır ve nihayet Kuzey Afrika'nın çöllerini geçerek Fas'a, zenginliğin ve ihtişamın ortasına yerleşir. Yol boyunca Peer Gynt, tek gayesi olan "dünyanın kralı" olma teşebbüsü içerisinde insan tahribatına uğramış bir yol takip eder. Gynt, dostluklarına ihanet eder, cinayet işler ve sabırlıca onun dönüşünü bekleyecek bir köy tazesi olan Solveig'i de iğfal ettikten sonra onu terk eder. Peer Gynt sonunda, mahvolmuş bir vücut ve ruhla ve ölümün eşiğinde geri döndüğü zaman, günahlarının affedilmesini talep eder.

Kızın önünde durarak "suçlarımı yüzüme vur!" der. "Suçlarımı yüzüme vur!"

Suçlarının ve günahlarının boyutlarından habersiz olan Solveig, "Neden bahsettiğini bilmiyorum! Sen sözünü tuttun sevgilim, döndün işte," diye cevaplar. Geri kalan her şeyi de Tanrı'ya bırakılmalı, der. Solveig, Peer'ı kolları arasına alırken, Freudyen sürçmelerle kaplı bir hezeyan haline sürüklenir. "Sevgili ve anne, beni kıyametten koruyacak mısınız?" diye nefesi daralır. "Alın beni, rahminizde koruyun." Sevgili-anne

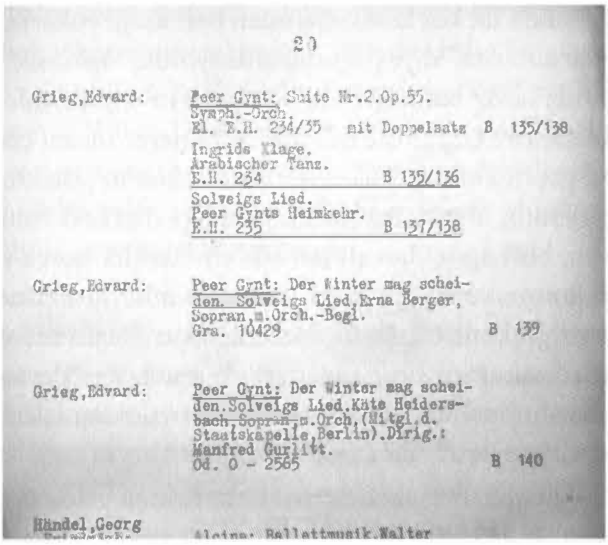
28 Beethoven'ın eserlerinde sık sık karşılaşılabilecek bir bölüm başlığı. Türkçeye "şen ve hayat dolu" şeklinde çevrilebilir. (ç. n.)

olarak rolünü kabul eden Solveig, Peer'i günahlarını bağışlar ve kapanış sahnesinde, bir ışık demetinin aydınlık bir dairenin içindeki çiftin etrafını sararken bir ninni söyler.

Eckart genellikle Ibsen'in eserine sadık kalır fakat, son sahneye özellikle hikâyenin ahlaki yapısını değiştirecek teatral bir dokunuş ekler. "Sadece Solveig'in kucağında cansız vaziyette yattığı zaman, doğan güneşle aydınlanan yüzünü seyirciye dönmelidir," şeklinde Eckart müdahale eder. "Artık yaşlı Peer'ın elemli, ızdırap dolu suratı yoktur; onun yerine genç Peer'ın taze, genç, temiz çehresi vardır." O anda, ömrü boyunca işlediği günahları temizlenmiştir. Peer bağışlanmış, gençliğin saflığı ve masumiyetine geri döndürülmüştür. Açılış performansına dair eleştirilerin ileri sürdüğü gibi bu hareket, kendi başına duygusal bir teatral dönüş etkisi yaratmıştır. "Final sahnesinde son kez perde indiğinde seyirci öyle etkilenmişti ki, alkışlamaya başlamaları biraz zaman aldı," şeklinde alkışları, kulakları sağır eden bir gürültünün takip ettiğini de belirten bir eleştirmen yazmıştı. "Oyun doğrudan kalpleri vurdu," dedi başka bir eleştirmen, "herkesin duygularını sarstı ve harekete geçirdi."

20 yıl sonra Hitler, hâlâ o performans hakkında konuşuyordu ve tuhaf bir tekrarın sonucu kendi hayatı da Gyntvari bir sahne düzenlemesiyle sona erecekti: Ruhen ve fiziken mahvolmuş, hayat arkadaşı Eva Braun ile birlikte bir koltuğun üstünde ve annesinin bir portresi duvarda asılı halde ama pişmanlığa dair en ufak bir iz yok.

İlk bakışta, Eckart'ın neden Ekim 1921'e kadar *Peer Gynt* uyarlamasının bir nüshasını Hitler'e hediye etmeyi beklediği hakkında kesin bir delil yok gibi gözükmektedir. O zamana kadar geçen iki yıllık sürede birbirlerini tanımakla meşgullerdir. Siyasi olduğu kadar kişisel olan bu durumun açıklaması, Eckart'ın belgeleri arasında keşfettiğim üzere hem kelime hem

20

Grieg,Edvard: Peer Gynt: Suite Nr.2.Op.55.
Symph.-Orch.
El. E.H. 234/35 mit Doppelsatz B 135/138
Ingrids Klage.
Arabischer Tanz.
E.H. 234 B 135/136
Solveigs Lied.
Peer Gynts Heimkehr.
E.H. 235 B 137/138

Grieg,Edvard: Peer Gynt: Der Winter mag scheiden. Solveigs Lied,Erna Berger, Sopran,m.Orch.-Begl.
Gra. 10429 B 139

Grieg,Edvard: Peer Gynt: Der Winter mag scheiden.Solveigs Lied.Käte Heidersbach,Sopran,m.Orch.(Mitgl.d. Staatskapelle,Berlin).Dirig.: Manfred Gurlitt.
Od. 0 - 2565 B 140

Händel,Georg

Hitler'in gramofon kayıtlarının dökümünün listesi. 4 kaydından 3'ü Edvard Grieg'in Peer Gynt'e özgü müziğinden

de mecazi anlamıyla *Peer Gynt*, Hitler'in –Eckart'ın kingmaker[29] rolünü oynar gözüktüğü– siyasi kariyerinin ilk büyük krizinde, Eckart'ın şahsi belgelerinden bana Berchtesgaden'de gösterilen birkaç düzine mektup, yazı, makbuz ve diğer belgelerin[30] ifade ettiği üzere, rafın sonunda duran kitap tutucusu[31] işlevi görmüştür. 1921 ortalarından tarihsiz bir mektubunda Eckart mal sahiplerine özgü bir rahatlıkla "Parti

29 *Kingmaker* tabiri; "siyasi nüfuzunu kullanıp liderleri iktidara getirme kapasitesine sahip kimse" anlamındadır. Siyasi literatürde bu tabir Türkçeleştiği ve çevrilmeden kullanıldığı için "kral yapıcı" şeklinde motamot çevirmeyi uygun görmedim ve aynen bıraktım. (ç. n.)

30 Bu belgeler, Eckart öldüğünde yanında olan Anni Obster'e kalan mirasın bir parçasıydı. Bendeniz, Almanya dışında özel bir koleksiyona transfer edilmeden önce Berchtesgaden'deki orijinal belgeler üzerinde çalışabilme fırsatını buldum. (y. n.)

31 Orijinali; "bookend". Kelime anlamı, "kütüphane rafında kitapların sabit durmasını sağlayan kitap tutucusu/desteği"dir. Yazar, kelime anlamı olarak "book" ve "end" kelimelerinden oluştuğu için de aynı zamanda "son kitap" anlamıyla da kinaye yapmaktadır. (ç. n.)

toplantısında ilk kez konuşmamdan beri aşağı yukarı bir buçuk sene olmuştu," diye durumu anlatıyordu: "Yaklaşık 15 kişi toplantıda hazır bulunuyordu ve bunların 8'i benimle beraber gelmişti ve bugün ise her miting binlerce insanı çekiyor." Eckart, geçen aralıkta *Völkischer Beobachter*'in (Halkın Gözlemcisi) satın alımı sürecinde oynadığı merkezi rolün detaylarını, bir bağışçıdan alınan 60 bin marklık borca şahsen kefil olmasını ve 50 bin mark da kendisinin hibe etmeyi taahhüt ettiğini anlatmaya devam ediyordu. Nazi Partisi'nden Eckart'a kalan bazı borç senetleri de onun, neredeyse 1923 sonbaharının sonundaki ölümüne kadar devam eden hareket liderliğini ispat eder.

Özel olarak, ortağı Gottfried Grandel'den gelen bir mektup, hem Hitler'i hem de Hitler'in başına geçeceği siyasi hareketi etkileme noktasında Eckart'ın oynadığı merkezi rolü teyit eder. Eckart'ın himayesinde Hitler, harekete katılımından hemen sonra önemli bir konuma gelebilmişti.

Ocak 1920'de, Eckart'ın parti toplantısında Karl Harrer'i "sert sesli" bir müdahaleyle susturmasından sadece iki ay sonra Hitler, partinin kurucu ortağını parti başkanlığından çekilmeye zorladı, Anton Drexler'i marjinalize etti, partiye Nasyonel Sosyalist Alman İşçi Partisi adını verdi ve ertesi çeyrek yüzyılda Nazi Partisi'nin manifestosunu teşkil edecek olan 25 maddelik bir bildiri hazırladı. Hitler'in kendi otorite anlayışı Eckart'ın öğütlerinden ve aynı zamanda, kitleleri yönlendirme konusundaki kendi yeteneklerinden de ileri geliyordu. Her ne kadar Hitler, hiçbir resmi bir karar verici mevkiye sahip olmasa da, parti politikaları hakkında elimize ulaşan belgelerde karalama şeklinde geçen "Herr Hitler'e iletilecek" ve "Herr Hitler'e bizzat elden teslim edilecek" gibi ifadelerin de doğruladığı üzere, düzenli olarak kendisine danışılan bir konumdaydı. Şubat 1921'de Hitler, parti liderliğine kendisine önemli bir yetki vermesi için baskı yapacaktı.

Drexler Nazi Partisi'ni, diğer milliyetçi hareketlerle birleştirmek için müzakerelere giriştiğinde Hitler bu planı, partiden istifa etme tehdidinde bulunarak bertaraf etti. Birkaç hafta sonra Hitler, Drexler'ın Gottfried Grandel'in himayesinde ve Augsburg Üniversitesi'nde felsefe profesörü olan Otto Dickel ile bu sefer başka bir pazarlığın içinde olduğunu öğrendiğinde yine harekete geçecekti.

O zaman Hitler, Eckart ile birlikte Berlin'de, geçen aralık Grandel ve diğerlerinin katkısıyla satın aldıkları parti gazetesi *Völkischer Beobachter*'e ek kaynak sağlamak için muhafazakâr Ulusal Kulüp'ün üyeleri nezdinde lobi faaliyetinde bulunuyordu. Hitler'in yokluğunda Drexler Dickel'i, *Resurgence of the West* [Batının Dirilişi] adlı 400 sayfalık, milliyetçiliğin dirilişini coşkuyla ilan eden ve birkaç ay önce basılıp muhafazakâr çevrelerde çok satan kitabı hakkında konuşmak üzere Münih'e davet etti. *Resurgence*'ta Dickel, Oswald Spengler'in çok satan eseri *Batının Çöküşü*'ndeki kötümserliğine karşı pozitif, milliyetçi bir panzehir öneriyordu. Spengler'in Batı, bitik bir medeniyettir tezine meydan okuyan Dickel, ekonomik sosyalizmin eşlik ettiği daha iddialı bir milliyetçiliğin ve resmi olarak desteklenen anti-Semitizmin Avrupa kültürünü ayağa kaldırabileceğini ileri sürüyordu. Dickel'in tabiriyle Yahudilerin "tiranlığı" sadece Almanya için değil, aynı zamanda bütün kıta için en büyük tehditti. "Yahudi sorunu yalnızca, bir kişi için daha önemli diğeri için önemsiz gibi gözüken Almanya'nın sıradan bir iç sorunu değildir. Batı dünyası için halihazırdaki en önemli meseledir." Dickel basını, sanat dünyasını ve eğitim sistemini Yahudilerin kontrol ettiğini ve dolayısıyla da *Volksseele*'nin yani, halkın ortak ruhunun hakim ve şekillendiricileri haline geldiklerini iddia ediyordu. Dickel'in çözümü ise: Yahudi nüfuzu altındaki bütün bu mekanizmaları tasfiye etmekti. Sadece Aryanlar, diğer Aryanları bilgilendirmeli, eğlendirmeli ve eğitmelilerdi. Burada, bir üniversite

profesörü tarafından akademik ehliyetle yazılmış olması dışında yeni olan fazla bir şey bulunmuyordu. *Völkischer Beobachter* de hemen, Dickel'in *Resurgence*'ını bütün iyi Alman milliyetçileri için "okunması gerekenler" listesine ekliyordu.

12 Mayıs 1921 Cuma günü Dickel, Münih'teki Hofbräuhaus'un ana salonunda toplanmış kalabalığın önünde arz-ı endam etti. Drexler'in görüşüne göre Dickel, sadece öngörü sahibi bir entelektüel değil, aynı zamanda ilham verici ve hatta büyüleyici bir hatip olduğunu ispat etmişti. İki saat boyunca Almanya'nın geleceği için çizdiği vizyonuyla dinleyicileri adeta tutsak etti. Sonrasında Drexler, Dickel'in Hitler gibi "halka dokunabildiğini" tespit edecekti. Derhal Dickel ile birkaç tane daha konuşma yapması için anlaştı ve Nazi Partisi yönetimini potansiyel işbirliğini tartışmak için Augsburg'a getirme davetini de kabul etti. Gazeteci Hermann Esser, Hitler'i Berlin'de aradı ve Dickel'in Münih'teki konuşması ve Drexler'in birleşme planları hakkında onu bilgilendirdi. Hitler öfkelendi. O yılın başlarında *Resurgence*'ı okumuştu ve Drexler'e kitabın "saçma" olduğunu söylemişti. Drexler daha da ileri gitmiş ve ne olursa olsun Dickel'i konuşması için Hitler'in kendi birahane zaferlerinin mekânı olan Hofbräuhaus'tan daha aşağı olmayan bir yere davet etmişti. Daha da can sıkıcı olanı Hitler'e danışılmamıştı veya en azından birleşme görüşmeleri hakkında bilgi verilmemişti. Hitler, bu durum karşısında kızgın bir vaziyette Augsburg'a gitmek için Berlin'den ayrıldı.

Hitler Nazi Partisi yönetimi toplanmadan önce Dickel'i söylenmek için bulmaya geldi. Akademik hassasiyet sahibi Dickel, metodolojik yönden Hitler'in 25 maddelik parti programını didik didik etmiş, zayıf taraflarının altını çizmiş ve madde madde çelişkilerini ortaya koymuştu. Yeni parti ismini kullanışsız, hantal ve hepsinden de kötü, yanıltıcı bulmuştu. Hitler tekrar tekrar Dickel'in sözünü protestolar ve duygusal çıkışlar ve en sonunda öfke patlamasıyla kesti. Hitler daha

sonra "Bıktırıcı 3 saat sonunda, odayı terk ederek bu görüşmeye bir son vermeye kalktığımda, orada hazır bulunan partinin resmi temsilcileri beni desteklememekle kalmadılar, tam tersine görüşmelere devam ettiler," şeklinde yakınacaktı. Eckart bile yerinden kıpırdamamıştı.

Hitler Augsburg'taki toplantı salonunu apar topar terk ettiğinde, içgüdüleri ona, bundan başka uygun bir seçeneğinin olmadığını net bir şekilde söylemişti. Zaten daha yolun başındaki siyasi kariyeri, zorbalık, manipülasyon ve dalavere üstüne inşa edilmişti. Eleştiriyi susturan veya dikkatleri dağıtan kibirli nüktedanlıkta ya da iğneleyici söz söylemede ustaydı. Bu taktiklerinde başarısız olduğu zaman, öfke patlaması yaşayarak bağırıp çağırmaya başlıyor veya kahverengi gömlekli fırtına birliklerinin yumrukları ve çizme uçlarına işi bırakıyordu.

Bu teknik, birahanelerin sıcak atmosferinde iyi işliyordu fakat, daha formel bir ortam olan toplantı salonunda, özellikle de hitabet yeteneği gösteren belagat sahibi bir muhalifin rasyonel ve ölçülü argümanlarına karşı ise etkisiz kalıyordu. Eylül 1919'da Hitler'in profesörü salondan kendisinin ilk kamusal tiradını atarak kovalamasının aksine Dickel, laf dalaşı ve nüktedanlıkta Hitler ile kafa kafaya mücadele edebilirdi ve Hitler de bunu biliyordu. Hitler onunla geçen ocak ayında Augsburg'da aynı sahneyi paylaşmıştı ve özellikle mevzu formel eğitime geldiğinde, Dickel'in güçlü olduğunu bildiği kadar kendi sınırlılıklarının da farkındaydı.

Dickel'in seçkin akademik şeceresine karşın Hitler'in, 17 yıl önce liseyi terk etmesinden beri tek formel eğitimi, Karl Mayr'ın tavsiyesiyle Münih Üniversitesi'nde 1919 bahar döneminde hızlandırılmış programla almış olduğu siyasal ideoloji dersleriydi. 5 Haziran Perşembe günü başlayan tam bir hafta boyunca Hitler üniversitenin ana ders salonunda oturup

"Reform'dan bu yana Alman tarihinden" Dünya Savaşı'nın "siyasal tarihine" ve Versay Antlaşması'nın "ekonomik hükümlerine" kadar değişen konular üzerine verilen sabah derslerini dinlemişti. Öğleden sonra ve akşamlarını münazara teknikleri üzerine Alman kimliğinin "birleşik kavramları" ve argümanları şekillendirirken olguların "makul seçimi" hakkında öğrencilere eğitim veren seminerlere hasretmişti. Ders açıklamasında derslerin amaçları; "dersin ana bölümü sözlü alıştırmalardan, münazaradan ve önemli sözlerin ve bireysel sunumlardaki fikirlerin düzenlenmesinin tartışılmasından müteşekkildi," şeklinde kaydedilmişti.

Formel eğitimdeki yetersizliklerine rağmen Hitler, kitap okuma konusunda doymayan bir iştaha sahipti. Hitler'in *Kavgam*'daki bazı erken hatıraları, babasının kütüphanesi ve kendisinin belli başlı yazarlara olan takıntısı vasıtasıyla yaptığı "detaylı araştırmalar" ile ilişkilidir. Hitler'in Linz, Viyana ve Münih yıllarındaki ahbaplarından buna benzer şekildeki tanıklıklara sahibiz. Hermann Esser Hitler'in Thiersch Caddesi'nde bulunan dairesindeki mobilyanın ilk parçasının arkadaşlarından ve Isar Nehri'nin yanındaki sahaflardan alınan kitaplarla hızlıca doldurduğu ahşap bir kitaplığın bulunduğunu hatırlıyordu. İlk kitaplık dolduğunda, Hitler ikincisini satın almış ve onu da hızlıca doldurmuştu.

Hitler'in Harvard'da okumuş ahbabı Ernst "Putzi" Hanfstaengl, o yıllarda Hitler'in kitaplıklarını incelediğini ve rafları, ucuz dedektif romanları, Spamer'in resimli ansiklopedisi, Sven Hedin'den bir hatırat, General Erich Ludendorff'tan Birinci Dünya Savaşı'na dair bir hikâye, Karl von Clausewitz'in klasik eseri *Savaş Üzerine*'nin bir nüshası, Büyük Frederick ve Richard Wagner'in biyografileri ve Maximilian Yorck von Wartenburg'un standart bir dünya tarihinden, "Yahudiler bizim talihsizliğimizdir," sözünün mucidi, geç on dokuzuncu yüzyıl tarihçisi Heinrich von Treitschke'nin bir eserine ve radikal

bir milliyetçi olup Einhardt müstear ismiyle yazan Heinrich Class'ın *German History*'sine [Alman Tarihi] kadar değişen bir aralıktaki kitapların tıka basa doldurduğunu tespit etmişti.

Münih'teki Nasyonal Sosyalist Enstitüsü'nde bağışlarla bir sağcı edebiyat kütüphanesi kuran Friedrich Krohn, Hitler'in 1919 ile 1921 arasında kütüphaneden ödünç aldığı, yine benzer şekilde farklı alanlardan olan kitapların envanterini çıkarmıştı. 4 sayfalık liste, erken kilise tarihinden –*Papal Fables of the Middle Ages* [Ortaçağların Papalık Masalları]– meşhur tarihçi Leopold von Ranke'nin yazılarına, Rus Devrimi'nin ilk elden yazılan anlatılarına ve Avusturya'nın bölgesel egemenliği üzerine sayısız çalışmaya kadar geniş bir alanda 100'den fazla kitabı içeriyordu. Bunlar arasında ayrıca, Montesquieu ve Rousseau'nun çalışmaları, Kant'ın *Ahlak Metafiziğinin Temellendirilmesi* adlı eseri ve Spengler'in *Batının Çöküşü* de yer alıyordu.

Sürpriz olmayan bir şekilde Hitler, Houston Stewart Chamberlain'ın *Foundations of the Nineteenth Century* [Ondokuzuncu Yüzyılın Temelleri], Henry Ford'un *Beynelmilel Yahudi* adlı kitabının Almanca tercümesi, *Luther and the Jews* [Luther ve Yahudiler], *Goethe and the Jews* [Goethe ve Yahudiler], *Schopenhauer and the Jews* [Schopenhauer ve Yahudiler] ve *Wagner and the Jews* [Wagner ve Yahudiler] gibi yoğunlaştırılmış başlıkları olan eserler ve Martin Luther'den Emile Zola'ya kadar anti-Semitik görüşlerin antolojileri gibi enstitü kütüphanesinin geniş, anti-Semitik mevcudunu bir çırpıda okumuştu. Krohn'un envanterine, Anton Drexler'in *My Political Awakening*'ini [Siyasi Uyanışım], Gottfried Feder'in *Manifesto for Overcoming the Interest Slavery of Capital*'ini [Sermayenin Faiz Köleliğinin Üstesinden Gelmek İçin Manifesto], Dietrich Eckart'ın *Auf gut deutsch*'unun (Dobra Dobra) eski sayıları ve Krohn'un yayınladığı kendi çalışması, *Is the Swastika Appropriate as the Symbol of the National Socialist*

Party? [Swastika Nasyonal Sosyalist Partisi'nin Sembolü Olarak Uygun mu?] gibi kitaplar da dahildi. Krohn daha sonra bunu "O zaman, daha çok yüzeysel ve gelişigüzel okuma tercihleri dolayısıyla Hitler'den haberdar oldum, bu yüzden okuduğu her şeyi 'sindirmesinin' mümkün olamayacağı izlenimi bende oluştu." şeklinde ifade edecekti.

Krohn'un Hitler hatıraları tıpkı Kubizek, Esser ve Hanfstaengl'ınkiler gibi teyide muhtaç iddialar içermelerine rağmen, Hitler'in bibliyofil ilgileri hakkındaki anlatılarını tasdik eder mahiyette somut delillere sahibiz. Thiersch Caddesi'ndeki dairenin içini gösteren Heinrich Hoffman'ın çektiği nadir bir fotoğrafta Hitler, koyu bir takım elbiseyle iki kitaplığının biri önünde –kitaplar üst tarafa yığılmış bir şekilde– şahsına münhasır bir vaziyette kolları kavuşuk bir poz vermektedir.

Tabii ki en önemlisi, kendilerine ait kitaplar elimizde bulunuyor. 13 bin veya daha fazla sayıdaki Washington, Providence ve başka yerlerde bulunan Hitler'den kalan kitapların arasında, 1920'lerin başından en az 40 tane kitap buldum ve Thiersch Caddesi portresindeki Hitler'in omzunun arkasında yer alan bu kitaplar, entelektüel dünyasının röntgenini çekiyordu: Jül Sezar, Büyük Frederick ve Immanuel Kant'ın biyografileri; Heinrich Class'ın *German History*'sinin [Alman Tarihi] 1919 tarihli, muhtemelen Hanfstaengl'ın Hitler'in rafında dikkat çektiği cildinin bir baskısı; "sosyalist bir monarşi olarak geleceğin devleti" üzerine 483 sayfalık bir eser; Birinci Dünya Savaşı'nın çıkmasının İngilizlerin suçu olduğunun bir ifşaatı; Wagner'in *Parsifal*'inde kaderin rolüne dair bir çalışma; Nostradamus'un kehanetlerinin bir yorumunun da yer aldığı okült ve mistik konular üzerine bir dolu kitap; 1915 Nobel Edbiyat Ödülü'nü kazanan Bengalli şair Rabindranath Tagore'nin *Milliyetçilik* adlı kitabının, ilk Nazi Partisi üyelerinin birinden Hitler'e 32. yaş günü için hediye olarak

verilen, ithafıyla birlikte 1918 tercümesi; ve tabii ki, Hitler'in cephede okuduğu Osborn ve Hymans'un kitapları.

İşte bunlar, gürültülü birahane toplantıları ve sokak kavgalarının ardından çekildiği, Münih'in sakin bir köşesinde yer alan Thiersch Caddesi 41 numaradaki entelektüel dünyasından kalan parçalardır. Bu kitaplar ki, onun, ırkçı tiratlarını oluşturmuş, kıtlıktan çıkan entelektüel açlığını doyurmuş ve Otto Dickel ile yaşadığı gibi karşılaşmalarda onu cesaretlendirmiştir. 1921'de Hitler, hâlâ adil olmayan bir dövüşün içindeydi. Onun Münih Üniversitesi'ndeki bir haftalık derslerine ve Nasyonal Sosyalist Enstitüsü'nün koleksiyonu ile evindeki kütüphanede bulunan kendi iki kitaplığındaki sağcı literatürden beslenen iki yıllık hızlandırılmış bir kursa karşın Dickel bir profesördü. Hitler'in *Völkischer Beobachter*'deki bir avuç dolusu yazısına karşın Dickel 300 sayfalık felsefi yetkinliğini azametle ortaya koyan cümlelerle ağır bir eser meydana getirerek el yükseltiyordu. Dickel entelektüel hakimiyetiyle "Kendi payına, Schelling'in Kant'a karşı hissettiği aynı hoşnutsuzluğa sahip olarak Fichte'yi bile aşmaya kendini mecbur hissediyordu," diye yazmıştı. Bu noktada Hitler, günümüze ulaşan, kendi el yazması konuşma notlarının da gösterdiği gibi hâlâ *Schopenhauer*'i iki *p* kullanarak yanlış yazıyordu.

Hitler'in sınırlılıkları ne Augsburg'da toplanan parti üyeleri üzerinde ne de Dietrich Eckart nezdinde –geçen aralıkta Eckart'a verilen el yazısı bir notta Hitler, "Liber Herr Eckart" diye yazarak "Savgili Bay Eckart"ın muadili bir imla hatası yapıyordu–, "dostu"na olan bütün sadakatine rağmen, Nasyonal Sosyalist ve anti-Semitik davalara daha büyük bir sadakatle bağlı olduğu Wolfgang Kapp'ı bir sene önce terk etmesinden de görülebileceği üzere kaybolmuyordu.

Hitler'in ani ayrılışından sonra Dickel, Nasyonal Sosyalist hareketin geleceğine ilişkin çizdiği Bavyera'nın ötesine ulaşabilecek ve Almanya'nın tamamına uzanabilecek vizyonunu

sunmaya devam etti. Parti liderleri o akşam iki şeye ikna olmuş şekilde Münih'e geri döndü: Dickel Nazi Partisi'nin o an için ihtiyacı olan liderliğine soyunabilecek hem vizyona hem de liderlik kapasitesine gerçekten de sahip olduğuna ve daha da mühimi, Hitler'in "gayretine rağmen basit bir adam olarak" harekete liderlik etme vazifesine uygun bir durumda olmadığına.

Bir papaz ve muhafazakâr bir siyasi lider olan Max Maurenbrecher "Hitler kesinlikle kitleleri nasıl toplayacağını bilen bir ajitatördü fakat, yeni bir bina yapımı için plan ve usul geliştirebilecek ve bir taşı diğerinin üstüne sakin bir kararlılıkla yerleştirme işini üstlenebilecek bir mimar değildi. Arkasında emirlerini yerine getirebileceği daha kapasiteli birine ihtiyacı var" demişti

Hitler, akademik yetersizliklerinin farkında olarak, Nazi Partisi merkezindeki masasında bir kitapla.

Şimdiyse Hitler Dickel'in *Resurgence*'ını intikam hissiyle her sayfasını tutarsızlık ve çelişki yakalamak için dikkatle inceleyerek, bazı pasajlarını not alarak ve Dickel'in ideolojik, ırki ve siyasi ihlallerinin listesini tutup daha sonra onun aleyhinde

kullanmak için harfi harfine kaydederek tekrar okuyordu. Dickel, Karl Marx'ı "idealist" olarak tanımladığını ve vatansever temayülü için Almanya'nın Yahudi dışişleri bakanı Walther Rathenau'yu övdüğünü not etmişti. Dickel'in Weimar Cumhuriyeti'ni savunduğunu ve cumhuriyetin demokratik yapılarının altını oymaya çalışanların "ahmaklık ve alçaklıklarını" kınadığını gözlemlemişti.

Hitler, en mahkum edici kanıtını 81. sayfadaki Dickel'in ekonominin Yahudilerin elinde kalmasını önerdiği daha ılımlı bir anti-Semitizm çağrısı yaptığı bir pasajda buldu. Hitler, Dickel'i alıntılıyordu: "İşadamları olarak, durgun iç ticareti onların çocukları verimli hale getirecek. Bu nedenle onlar, ekonomimizin sıhhati için paha biçilmez bir öneme sahipler." Dickel, Lloyd George'u Londra'daki Yahudi iş çevreleriyle işbirliği yaptığı için övüyordu. Hitler, böyle şeyler yazabilen birine parti yönetiminin nasıl "güvenmeye cüret" edebildiğini merak ediyordu. "Partiyi hareket üzerinde bu derece önemli yetkiler vermeyi düşündüğünüz bir adamın çalışmalarını incelemek şöyle dursun okuma zahmetine bile girmediği için suçluyorum," diyerek öfkeleniyor ve bundan kısa süre sonra partiden istifa edecekti. "Bu tarz bir hareketin bundan sonra daha fazla üyesi olarak kalamam ve kalmayacağım da," diyordu.

Hitler'in istediği şekilde, istifası partide bir krize neden oldu. Yönetim kendisini, kitleleri harekete geçirebilme kabiliyetini kanıtlamış Hitler ile, vizyon sahibi bir liderlik vadeden Dickel arasında kalmış olarak buldu. Bundan başka yönetim, Hitler'in partiyi bölerek kendi hareketini oluşturacağı ihtimalinin kesinliğiyle de karşı karşıyaydı. Bu ihtimal, Nazi Partisi'nin yıllar içinde siyasi girişimlerinde uğradığı başarısızlıklar listesine, bu sefer potansiyel olarak ölümcül bir darbenin eklenmesi riskini teşkil ediyordu. Yapılması gereken seçim kesin olduğu kadar basitti: Hitler ya da Dickel.

13 Temmuz 1921 Çarşamba günü Drexler, Eckart'a Hitler'in partiye geri dönmesini tartışmak üzere bir telgraf çekti. Ustayla çırak arasındaki görüşmenin bütün detayları bilinmiyor olsa da ertesi gün Hitler, partiye yeniden katılmayı şu şartlarla kabul etti: "Bugünden itibaren, 8 gün içinde acil bir üyelik toplantısı şu gündemle düzenlenecek: Partinin hâlihazırdaki yönetimi istifa edecek ve yeni seçimle kendim için parti başkanlığı mevkiini diktatör yetkilerine sahip olup, derhal bir çalışma komitesi oluşturarak partinin içine sızmış yabancı unsurları acımasızca temizlemek amacıyla talep edeceğim."

Gottfried Grandel Hitler'in darbesini haber aldığında, dehşete düşmüştü ve Eckart'a bir protesto çekmişti: "Hitler'i sever ve ona değer veririm fakat, bütün gücü kendinde toplamaya çabalaması beni endişelendiriyor. Eğer tarzını değiştirmezse ve diğerleriyle güç paylaşımına yanaşmazsa, bu işin sonu kötüye gidecek. Şiddet ve adam kayırmacılık en yakın dava arkadaşlarını birbirinden uzaklaştırır, en güçlüleri sakat bırakır ve böylece en istenmeyen kişiler güçlenirler." Grandel, eğer Nazi Partisi kendisini Bavyera sınırlarının ötesine taşıma ve ulusal bir güç haline gelme umudunu taşıyacaksa Dickel'in hareket için kesinlikle hayati bir unsur olduğunu savunuyordu. Ayrıca Nazi Partisi'nin "felakete sürükleneceği" ile ilgili kaygısını ve Hitler'in sabit fikirli ve fanatik anti-Semitizminin daha acil meselelerden partinin dikkatini uzaklaştıracağını da ifade ediyordu. "Anti-Semitizm gerekli ama önümüzdeki Alman Reich'ı için hazırlanmak da önemli," diye yazıyordu Grandel. Eckart'ı, Hitler'i hizaya getirmek ve partiyi tekrar dengeye oturtmak için Münih'teki "büyük ve belirleyici nüfuzunu" kullanmasını konusunda uyarıyordu.

Eckart harekete geçmedi. *Völkischer Beobacter*'in ön sayfasındaki editöryal kısmında bütün ideolojik ağırlığını Hitler'den yana koydu. Eckart "Davamıza hizmet etme konusunda Hitler'den başka hiçbir insan evladı daha mütevazı,

daha kendini fedaya gönüllü, daha adanmış, daha sadık, daha dürüst olamaz," diye yazdı. Hitler'i parti isminin değiştirilmesine, parti programının yenilenmesine, Nazi hareketinin ekseninin Münih'ten kaydırılmasına karşı yaptığı sert itirazları övdü ve sözlerini şöyle tamamladı: "İtimadımızı kimin daha fazla hak ettiğine ve ne derecede güvenimiz kazandığına ilişkin başka kanıta gerek duyuyor muyuz? Bence hayır."

O ağustos, üyelik toplantısı sırasında Hitler'e diktatör yetkileri verildi. 10 Eylül'deki parti yönetimi toplantısında Hitler, yeni yetkilerini kullanmaya başladı. Drexler'i parti başkanı olarak atadı, Max Amann'ı parti finans işlerinin başına koydu ve Otto Dickel'i partiden ihraç etti. Toplantı kayıtları bu son tasarrufunun ayrıntısını açık bir şekilde saklamaktadır: "Augsburg'dan Bay Otto Dickel, *Resurgence of the West* kitabının yazarı, yönetim kurulunun tarafından oy birliğiyle Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi'nden ihraç edilmiştir."

5 hafta sonra, 22 Ekim 1921'de Hitler, yeniden doğan hareket üzerinde tasarruf imkânı sağlayan geniş ölçekli bir genelge yayınlayarak parti yönetiminde tam bir otorite tesis etti. Nazi Partisi Sternecker Birahanesi'nin arka salonundaki geçici karargâhından Cornelius Caddesi 12 numaradaki ilk bağımsız ofisine taşındı. Nazi hareketinin tarihini koruyacak olan bir parti arşivi oluşturuldu.[32] Hareketin içinde ve dışındaki potansiyel tehditler hakkında Hitler'e istihbarat sağlamak amacıyla Gestapo'nun selefi hüviyetinde bir "gizli teşkilatın" kurulduğu bilgisi burada yer almaktadır. 10 no'lu Genelge'nin yayınlanmasıyla, 32 yaşındaki kerameti kendinden menkul

32 Kongre Kütüphanesi'ndeki Üçüncü Reich Koleksiyonu, Nazi Partisi'nin ilk yıllarının tarihini aydınlatan 200'den fazla birincil kaynağın kopyalarına ev sahipliği yapar. Nazi Partisi'nin iç yazışmaları, birahane mitinglerinin posterleri, hesap defterinden bir alıntı ve aralarında Dietrich Eckart'ın polis dosyasındaki parmak izinin de bulunduğu, Parti'nin polisle olan ilk dönem karşılaşmalarını kaydeden müteferrik malzemeler dahi bu belgelerin içerisinde bulunmaktadır. (y. n)

bir siyasi türedi, Nazi Partisi'ni istediği gibi şekillendirme ve hareketinin alamet-i farikası olacak olan paranoya halinde bir kurumsallaşma noktasında mutlak bir hüküm sürmeye başlamış oldu. Aynı cumartesi günü, 60 yaşındaki üstadı, *Peer Gynt*'in ikinci baskısını "sevgili dostu"na ithaf etti.

Her ne kadar Hitler, Dickel'i siyasi bir tehdit olarak kesin bir şekilde oyunun dışına itmiş olsa da, Nazi Partisi'nin "Dickel eksikliği" diyebileceğimiz felsefi ya da ideolojik bir ilkesinin yokluğunun da farkındaydı. Artık parti üyelik kartlarının üzerine, kişisel bilgilerin yanı sıra –doğum tarihi, üye olunan tarih, parti numarası ve fotoğraf– okunması gerekenler listesi de dahil edilmekteydi. Listedekiler, Hitler'in Nasyonal Sosyalist Enstitüsü'ndeki entelektüel araştırması ve yakın çevresindeki arkadaşlarının yazılarından bir araya getirilmiş kitaplardı: Gottfried Feder'in "faiz köleliği" ve vergi reformu üzerine yazdığı üç kitap; Alfred Rosenberg'in *Traces of Jews in the Course of Time* [Zaman İçinde Yahudilerin İzleri], *Amorality in the Talmud* [Talmud'daki Ahlaksızlık] ve *Zionism as an Enemy of State* [Bir Devlet Düşmanı Olarak Siyonizm] de dahil olmak üzere 6 kitabı; Nazi Partisi'nin 25 maddelik madde madde açıklamalı programı, *Essence, Principles and Goals of the National Socialist Workers Party* [Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi'nin Özü, İlkeleri ve Hedefleri] ve Dietrich Eckart'ın şiir koleksiyonu. Ayrıca Henry Ford'un *Beynelmilel Yahudi* kitabı da bulunuyordu. Koyu puntoyla yazılan listenin tepesindeki başlığı, "Her Nasyonal Sosyalistin bilmesi gereken kitaplar," idi. Listenin altında Thiersch Caddesi 15 numarada, Eckart'ın ofisinin aşağısında bulunan Alman Nasyonalist Kitapçısı ile Münih'in merkezindeki Hofbrahaus'a komşu bir kitapçının adres bilgileri vardı.

Bücher, die jeder Nationalsozialist kennen muß:

Armin, Die Juden im Heer
— Die Juden in den Kriegsgesellschaften
Berger, Hungersnot od. deutsche Wirtschaftsdiktatur
Beek, zur, Die Geheimnisse der Weisen von Zion, vollständige Ausgabe
— Kleine Ausgabe
Eberle, Großmacht-Presse
Feder, Brechung der Zinsknechtschaft
— Der Staatsbankerott — die Rettung
— Der kommende Steuerstreik
Fritsch, Der jüdische Zeitungspolyp
— Ursprung und Wesen des Judentums
— Jüdische Selbstbekenntnisse
Ford, Der internationale Jude, I. Band
— dto. II. Band
Funk, Der jüdische Einfluß in Deutschland (Statistische Zusammenstellung)
— Morbus judaicus
Germanus-Agricola, Schafft hill. Lebensmittel, I. Teil
dto. II. Teil
— Rettung des Mittelstandes
— Geldwahn und Rettung
Günther, Rassenkunde des deutschen Volkes
— Ritter, Tod und Teufel
Jung, Der nat. Sozialismus
Klotz, Einkehr
— Sozialdemokratie und Judenherrschaft
Liebig, Der Betrug am deutsch. Volke
Meister, Judas Schuldbuch
Rosenberg, D. Pest i. Rußland
— Die Spur des Juden im Wandel der Zeiten
— Bolschewismus, Hunger, Tod
— Unmoral im Talmud
— Der staatsfeindl. Zionismus
— Wesen, Grundsätze und Ziele der nationalsozialist. Deutschen Arbeiterpartei
Schrüngbammer-Heimdal, Das kommende Reich
— Kapitalismus
— Auferstehung
Selchow, v., Der Ruf d. Tages
— Von Trutz und Treue
Tafel, Das neue Deutschland — ein Rale-Staat
Totengräber Rußlands, Zeichnungen von O. v. Kursell, Verse von Dietrich Eckart
Wichtl, Freimaurerei
— Weltfreimaurerei

Sämtliche hier vorgetragene Bücher sind von der Deutsch-völkischen Buchhandlung in München, Thierschstraße 15 (Telefon 90 847) zu beziehen. Filiale am Postfach 2, nächst dem Hofbräuhaus (Telefon 23 732).

Nazi Partisi üyelik kartına basılan Hitler'in tavsiye ettiği Dietrich Eckart, Alfred Rosenberg, Gottfried Feder ve Henry Ford'un da olduğu okunması gerekenler listesi.

Dickel meselesi üzerindeki Hitler'in yaşadığı kişisel travma, konuşmalarında aylarca ve yıllarca yankılanmayı sürdürecekti. 1921 Ağustos ayındaki bir konuşmasına ait el yazısı notlarında, kalın harflerle "Dr. Dickel" yazmış, altını iki kere çizmiş ve sonra, "kötü eğilim" diye karalayıvermişti. O aralık Hitler, *Resurgence*'ı, "Mısırlı hayal kitabı" olarak ve yazarının da "gerçek dünyadan bulutlara doğru uçan bir profesör" küçümsemişti. Takip eden ayda Hitler, "Nasyonal Sosyalist olma iddiasında" bulunan "her Dickel bizim düşmanımızdır ve yok edilmelidir," diyerek göz dağı vermişti. 4 yıl sonra Hitler, hâlâ Dickel'e karşı hınç beslemekteydi. Haziran 1925'te Nazi Parti

liderlerinin toplantısında sadakat üzerine yaptığı bir konuşmasında, Dickel ile olan kişisel meselesini hatırlatacaktı. Hitler "Sözü verilen itaat neredeydi?" diye soracaktı. Körü körüne itaatten başka hiçbir şeye müsamaha gösterilmeyeceği konusunda ısrarcıydı; ahmaklık karşısında bile. "Bir lider hatalar yapabilir, bunda hiç şüphe yok. Ama yanlış bir kararı takiben nihai hedefe ulaşmayı başarmak, kişisel özgürlükten daha iyidir." Bu söz, tabii ki, bütün bir ulusu en nihayetinde, felaket sonuçlara götürecek olan bir vecize olacaktı.

Bundan başka Dickel, *Kavgam*'ın sayfalarına da adı hiç anılmayan görünmez varlığıyla, gerçekte "dünyadan gün geçtikçe daha da uzaklaşırken, bütün ciddiyetiyle kendini 'eğitimli', hayatı kavramış birentelektüel olduğuna inanan" birisi olarak musallat olmaya devam edecekti. Bu tarz insanlar diyordu Hitler, "ya sanatoryuma ya da parlamentoya" aitti. Dickel ayrıca, diğerlerinin eksikliklerinin çetelesini tutarak kendisinin kitleleri yönetmek olan tek yeteneğine indirgediğinde Hitler'in aklına geliyordu: Gottfried Feder "siyasetçi değil bir teorisyendi"; Karl Harrer "kesinlikle iyi eğitimliydi" fakat "kitleler önünde konuşamazdı" ve Anton Drexler da "konuşmacı olarak çok önemli değildi."

Tıpkı bir birahane Banquo'su[33] gibi Dickel de, Hitler Nazi Parti programının anlaşılırlık ve tutarlılığını ilan ederken, *Kavgam*'ın kapanış sahnesine musallat olur: "Ve sonunda 25 tezi, madde madde kitlelere ilan ettiğimde, onlardan bizzat, maddeler hakkındaki eleştirilerini duyurmalarını istedim, onlar da birer birer artan bir coşkuyla bu isteği oybirliğiyle tekrar tekrar kabul ettiler ve son tez, kitlelerin kalbine giden yolu bulduğunda, insanlarla dolu salonda, yeni bir mutabakatla, yeni bir inançla, yeni bir iradeyle benim arkamda durdular."

33 Shakespeare'in *Macbeth* oyununda yer alan, öldürüldükten sonra hayalet olarak görünen karakterin adı. (ç. n.)

Bu birahane muzafferiyetçiliğinin arasında, Dickel'in Augsburg'daki meydan okumasına gecikmiş bir cevap olduğu sezilebilir ve bu ısrarcı bağırışlarda, Hanfsaengl'ın hatırlattığı gibi, bir keresinde seçkin bir Münihli profesör tarafından konseye verilen cevapta "*Ah Herr Profesör,* bunların hepsi çok iyi fakat adı veya makamı veya akademik yeterliliği olmayan biri için kendisini siyasi bir programla özdeşleşetiren bir pozisyona yükseltmenin ne kadar zor olduğunu asla unutmamalısınız. Bütün bu sıkı çalışmayı hafife alıyorsunuz."

Kitap Üç
Hitler Üçlemesi

Benim için sorun şu ki, 1 Ekim'de hapisten salıverilmemden sonra, kitabımdan aralık ortasına kadar... önemli bir miktar gelir beklemiyorum.

Adolf Hitler, Landberg Hapishanesinden yazdığı bir mektuptan, 13 Eylül 1924

Hitler'in Kongre Kütüphanesinde bulunan günümüze ulaşmış 1200 adet kitabının arasında efsanevi çok satan kitabı *Kavgam*'ın iki ciltli baskısının onlarca nüshası da bulunmaktadır. 1926 tarihli baskısının her iki cildi de özel baskı olup ayrı ayrı krem rengi dana derisiyle ciltlenmiş ve üzerlerine altın renk kabartmalar işlenmiştir. Her kitabın üzerinde şu not yer almaktadır: "Yalnızca 500 nüshası olan elinizdeki bu kitap özel tasarım baskısı olarak üretilmiş ve yazar tarafından şahsen imzalanmıştır. Bu 155. nüshadır." Hitler'in imzasının olması gereken yer boştur.

Ayrıca 1927 tarihli, kırmızı deri cilt içinde ikinci cildin 178 numarasını taşıyan, özel numaralandırılmış baskısı ve özenle ciltlenmiş parşömen kağıda basılan ancak basım tarihi bulunmayan birinci ve ikinci cildin özel ciltlenmiş bir seti daha vardır. Bunlara ek olarak 2. kitabın 70, 110 ve 122 numaralı üç adet ciltsiz nüshası; 1940 tarihli sıralanmamış iki yığın halinde boş imza; 27 sayfa daktiloda yazılmış isim

ve içerik indeksi ile *Kavgam*'ın özel Braille alfabesiyle[34] basılmış birkaç tane altı ciltlik seti bulunmaktadır. Bu son serinin kitapları adeta külçe gibi olup –iki elle ancak kaldırılabilir– karton kapaklarına büyük gamalı haçlar basılmıştır. Kitapların derleme olması ve Hitler'in isim etiketinin olmaması bize bunların, 1945 yazında Dietrich Eckart'ın eski ofisi olan Thiersch Caddesi 11 numaradaki Nazi Partisi Genel Basım Evi'nin, yağmalanması sırasında alınıp yanlışlıkla Hitler'in kitaplarının arasına koyulduğunu düşündürtüyor.

Kavgam'ın yalnızca iki nüshasının kesin olarak Hitler'in kişisel koleksiyonunda yer aldığı bilinmektedir. Bunların birisi, Mayıs 1945'te Kongre Kütüphanesi "misyon" üyesi olan, Edgar Breitenbach tarafından Berghof'un bodrum katından alınmış olan 1930 basım deri ciltli nüshadır ve 1991 yılında dul eşi tarafından nadir kitaplar koleksiyonuna bağışlanmıştır.[35] Nüshayı incelediğimde Hitler'e ait olmadığı belli olan oldukça fazla sayıda derkenar ve soru işaretleriyle karşılaştım ve bir yerde karalama olarak "*im Gegenteil*", yani "tam aksine" yazılıydı. İkinci nüshayı ise Hitler'in 1945 baharındaki intiharından sonra Albert Aronson tarafından *Führerbunker*'den alınan ve şu an Brown Üniversitesinde korunan diğer 80 kitabın arasında buldum. İkinci nüsha kesinlikle Hitler'in Reich Şansölyeliği'ndeki koleksiyonuna ait, iki cildin bir arada ciltlendiği koyu mavi keten kapaklı, iç kapağında ise Hitler'in isim etiketinin yer aldığı 1938 "halk baskısı"dır.

Walter Benjamin, mümkün olan tüm kitap koleksiyonu oluşturma yöntemlerinden "kitapları kişinin kendisinin

34 Braille alfabesi görme engelli kişilerin okuyup yazması için geliştirilmiş bir alfabe sistemidir. (ç. n)

35 Breitenbach'ın dul eşi 4 Ekim 1991'de kocasının almış olduğu ikinci bir Hitler kitabı olan, İsviçreli tarihçi Jacob Burkhardt'ın 1933 baskısı *Reflections on World History* [Dünya Tarihine Bakışlar] kitabını da bağışlamıştır. Bu nüsha, Elsa Bruckmann tarafından 24 Aralık 1934 tarihiyle "arkadaşım Führer'e" diye imzalanmıştır. (y. n)

yazmasının en övgüye değer yöntem olarak kabul edildiğini" söyler ve popüler on sekizinci yüzyıl romanlarının öncüsü Okul Müdürü Wutz'u örnek verir; Wutz oldukça az maaş almaktadır ve ekonomik durumu kitap almasına bile elvermemektedir o da kitapçıları gezer ve özellikle ilgi çeken başlıkları not alır ve bu çalıntı başlıkları kullanarak kendisi kitap yazmaya koyulur.

Tutumlu öğretmen bu yöntemle büyük bir kişisel kütüphane sahibi olur. Ancak Benjamin, pek çok gerçek yazarın maddi yokluktan değil, varoluşsal nedenlerden dolayı yazmak zorunda hissettiklerini söyler. "Yazarlar, fakir oldukları için değil ancak, satın alabilecekleri kitapları beğenmedikleri için yazan kimselerdir," diyerek şaka yollu bir şekilde şu deyişin hikmetine inandığını söyler: Yazarların çoğu bu dünyada henüz ifade edilmemiş ya da yeterince iyi açıklanmadığına veya en azından daha derin bir irdeleme gerektiren fikirleri açıklamak ya da bazı hikâyeler bırakmak zorundaymış gibi hissederler. Adolf Hitler'in bu noktadaki iç motivasyonu ise intikamdı.

8 Kasım 1923 Perşembe akşamı sekiz otuz civarında Hitler, Münih'teki Bürgerbräu Birahanesi'ne silahlı fırtına birlikleriyle dalarak, tavana tek el ateşle tüm birahaneyi susturur, Münih'in yerel siyasi liderlerine –Gustav von Kahr, Hans Ritter von Seisser ve Otto von Lussow– silah zoruyla sadakat yemini ettirir ve "ulusal devrim" ilan eder. Ertesi sabah Hitler bir önceki yılın sonbaharında Roma Yürüyüşü ile İtalya'da faşist bir hükümet kuran Mussolini'ye öykünerek iki bin sağcı radikali Münih merkezinde toplar. Hitler Bavyera'da idareyi ele geçirip Berlin'e yönelmek ve toplu bir kalkışmayla demokratik hükümeti devirmeyi amaçlamaktaydı. Gri bir cuma sabahı Hitler, savaş kahramanı Erich Ludendorff'un eşliğinde, adamlarıyla Münih sokakları boyunca **Odeon** Meydanı'na yürürken askeri

barikattan açılan yaylım ateşiyle karşı karşıya kalırlar. Kaos esnasında 16 darbeci ölür. Hitler kendisini kaldırıma atar; her iki yanında yer alan adam da ölür. Kendisini bekleyen araca atlar ve oradan uzaklaşır; 3 gün sonra Ernst Hanfstaengl'in göl kenarındaki villasında saklanırken tutuklanır.

Kahr, Seisser ve Lussow anında bu başarısız girişimle aralarına mesafe koyarlar. Hitler'i darbe girişimine karşı uyardıklarını, ki uyarmışlardır ve Hitler'in onları silah zoruyla işbirliğine zorladığını söylemişlerdir, ki söylemiştir. Hitler onların "ihanetinden" dolayı çılgına döner ve öfkeden kudurur. Önce intiharı düşünür, ardından kısa bir açlık grevi yapar ve en sonunda "hesaplaşmaya" karar verir. Hapishane idaresinden bir daktilo ödünç alır ve altmış sayfa uzunluğunda iki günün bir "muhasebesini" –*Abrechnung*– yapar, büyük kısmı ihanet suçlamasıyla aylar sürecek olan yargılanmasında, savunmasına temel oluşturacak olan yazısını şöyle bitirir: "Siz bizleri bin defa da 'suçlu' ilan etseniz, kıyamet gününün ezeli tanrıçası –tarihi kasteder– gülümseyecek ve dava kararını lime lime parçalayarak mahkemenin kararına gülecektir çünkü bizi temize çıkaracaktır." Kalkışmaya rağmen Hitler'in hapis cezası oldukça hafif olmuştur; erken tahliye ihtimali ve tutukluluk süresi düşülerek 5 yıl. Hitler hesaplarına göre ekim ayına kadar serbest kalmış olacaktır.

Hitler'in tutukluğu tam olarak hafif hapis cezasına uygun yerdeydi. Hapsedildiği yer Landsberg am Lech, Münih'in hemen batısında, ikiz kuleleri ve günlük yürüyüş ve futbol maçları için kullanılan iç avlusuyla orta çağ kalesine benzeyen bir yapıydı. Hapishanede toplantı odaları ve kütüphane vardı. Hitler gelmeden önce hapishanenin en ünlü mahkumu, sosyalist bir siyasi lideri öldürmekle suçlanan Bavyeralı bir Kont olan Anton von Arco-Valley'di. Mahkum buradan Landsberg'deki

Ehrenhaft'a[36] nakledilmiş, dört yıldan kısa bir süre içinde de salıverilmişti.

Sağcı bir siyasi radikal olarak Hitler, Landsberg'de ayrıcalıklı bir konumdaydı. Darbecilere tahsis edilen, bir oturma alanı ve özel bir yatak odası bulunan ikinci kat odalarından –*Stube 6*– birisinde kalıyordu. Yatak odasından Bavyera'nın önünde uzanan tepeleri ve çayırları görülüyordu. Köpeğini yanına almasına ve özel ziyaretçilerini kabul etmesine izin verilmişti. Bu iznin kapsamı daha sonra, ardı arkası kesilmeyen arkadaşlarının, destekçilerinin ve iyi dileklerini sunmaya gelenlere kalacak yer sağlanmasına kadar genişletilmişti. Landsberg yönetimi bu ziyaretlerin kaydını tutmuştu.

Landsberg Hapishanesinde Hitler, 1924, Hans Kallenbach'ın, Adolf Hitler ile Landsberg Hapishanesi'nde adlı hatıratından. Yazarın Hitler'e ithafında: "Tanrı Führer'imizi korusun!" yazmaktadır.

Hans Kallenbach Hitler'in alışılmış gece okumalarını sürdürmesine izin vermek için ışıkların kapatılması yasağının

36 "Onurlu tutsaklık" anlamına gelmektedir. (ç. n)

–*Stromsperre*– kaldırıldığını zikreder. Kallenbach anı defterine şöyle yazar: "Gece geç saatlere kadar yanan tek lamba Führer'in lambasıydı. Bu yalnız gecelerde Hitler kitaplarına ve kağıtlarına gömülmüş halde Almanya'nın tekrar dirilmesi üzerine çalışmalar yapardı." Hapishane gardiyanlarının onu "Sieg Heil!"[37] diyerek selamladıkları anlatır. Bu rahat ve saygın hapishane ortamında, ünlü mahkum bir kitap yazmaya hazırlanır.

5 Mayıs 1924'te Hitler Richard Wagner'in oğlu olan Beyrut'taki Siegfried'e bir mektup yazar ve "9 Kasım'da coşkuyla 'Hurra'" diye bağırırken hemen sonrasında bunu, "düşüncesiz çılgınca bir girişim" olarak nitelendirmeye yeltenen adamlarla hesabını görmek için kapsamlı bir kitap yazma niyetini iletir. Aylar geçtikçe, Hitler'in yazma isteği de artar. Yalnızca "hesaplaşmak" amacıyla başlayan yazının kapsamını giderek genişletip Münih'teki siyasi kariyerini anlatan bir kitaba dönüştürür ve başlığını da *Yalan, Aptallık ve Korkaklıkla Mücadele İçinde Geçen Dört Buçuk Yıl* olarak düşünür.

Her ne kadar kitap yazma kararının ardındaki itici güç intikam duygusu olsa da ekonomik kaygıların da payı olmuştur. Hukuk danışmanı Linz'den Lorenz Roder, Hitler'in savunmasını hazırlamak için onunla yakın bir mesaide bulunmuş, hatta lisedeki tarih öğretmeninin tanıklık etmesini sağlamaya çalışmış, ancak bu hizmetleri Hitler için pahalıya mal olmuştur. Bir mektubunda Hitler, Roder'in avukatlık ücretlerinin "tüylerini diken diken ettiğini" yazar. Hitler'in maddi kaygılarının herkesçe bilinir olduğu, hapishane müdürü Otto Leybold'un hatıra defterine yazdıklarından da anlaşılmaktadır: "Kitabının oldukça fazla baskı yapmasını ve böylece mali yükümlülüklerini karşılamayı ümit ediyor."

37 "Tanrı Hitler'i Korusun!" (ç. n.)

Hitler başarısız darbe girişiminin ardından yargılanma sürecinde halk tarafından tanınır hale gelmesinin, yayıncılarla görüşürken kendi lehine oldukça iyi bir anlaşma için fırsat sağlayacağını düşünmüştü. Yanılıyordu. Hitler'i o nisan ayında beş defa ziyaret eden Ernst Hanfstaengl, kardeşini Hitler'in kitabını basmaya bir türlü ikna edememişti. Bir diğer ünlü yayıncı Ernst Boepple ise Hitler'e "acınası" bir telif hakkı anlaşması sunar. Münih'deki Ring Yayınevi'nin müdürü Walter Stang 25 Nisan'da Hitler'i Landsberg'de ziyaret eder ve üç hafta sonra yanında iki Ring temsilcisiyle geri gelir. Stang sonraki haftalarda iki ziyaret daha gerçekleştirmiştir. Aynı zamanda, Max Amann da Nazi Partisi yayınevi olan Franz Eher Verlag adına Hitler'in kitabının potansiyelini değerlendirmeye başlamıştır. Mayıs başlarında Amann, Hitler kitabının özel baskısı için piyasa fırsatlarını araştırmak üzere bir çalışma yürütür. Ay sonunda tamamlanan değerlendirmeye göre: "Eğer Hitler'in çalışmasından bir derleme yapılıp, özel bir ciltte yalnızca 500 adet basılır, numaralandırılır ve Herr Adolf Hitler'in kendisi tarafından imzalanırsa piyasa değeri en az 500 mark olacaktır."

Görünüşe göre, bu miktar Amann'ı ikna etmek için yeterliydi. Haziran başlarında Eher; *Yalan, Aptallık ve Korkaklıkla Mücadele İçinde Geçen Dört Buçuk Yıl: Bir Hesaplaşma* adlı kitabın Temmuz'da piyasaya sürüleceğini duyuran bir tanıtım broşürü yayınlar. Broşürde aynı zamanda yazarının bir fotoğrafı da yer almaktadır: Şeytani bir birahane hatibi ya da darbe sabahı çelik siperlikli miğferi ve kalın askeri parkasıyla bir fırtına birliği askerinin değil, takım elbise giyip kravat takmış, saçları arkaya taranmış ve sembolü olan bıyığı da özenle traşlanmış bir yazar fotoğrafı. Bir gamalı haç iğnesi dikkatlice sol yakasına iliştirilmişti. Ancak Hitler'in sorunu genellikle

hırsının, sözlerini tutma kapasitesinin ötesine geçmesiydi. Temmuz, kitap yayınlanmadan geldi ve geçti.

Hitler'in temmuz ayına kitabı yetiştirememesinin en büyük sebebi sürekli ziyaretçileriyle ilgilenmek durumunda kalması ve yasaklanmış olan Nazi hareketini sürdürme çabalarıydı; kendi adının harflerinden oluşturulmuş, "Sözünü Tut" anlamına gelen "Rolf Eidhalt" kod adıyla yeraltı bildirgeleri yayınlatıyordu. Siyasi rekabet artıp, hareket dağılmaya başlayınca Hitler siyasetten çekildi ve bütün dikkatini kitabına yoğunlaştırdı.

Temmuz başlarında *Völkischer Kurier* (Halkın Habercisi): "Herr Hitler, Landsberg'den yaptığı duyuruda Nasyonal Sosyalist hareketin liderliğinden vazgeçtiğini ve tutukluğu süresince her türlü siyasi eylemden uzak olacağını açıkladı. Kararın nedeni olarak genel iş yükünün fazla olmasını ve şu an bulunduğu koşullar altında herhangi bir sorumluluğu üstlenmesinin imkansız olmasını gösterdi." *Kurier*, Hitler'in "hacimli bir kitap" üzerinde çalıştığını ve kendisini tamamen kitabı bitirmeye "adamak" istediğini belirtiyordu.

Hitler, yakın çevresi, —Anton Drexler, Gottfried Feder, Max Amann— birkaç arkadaşı ve Helene Bechstein, Elsa Bruckmann, yeğenleri Geli ve Leo Raubal'dan oluşan aile üyeleri dışındaki ziyaretçi görüşmelerini azalttı. Rudolf Hess'in eşine yazdığı bir mektuba göre, gece okumalarını da bırakmıştı. Hapishane yöneticisi Leybold da Hitler'in alışkanlıklarını değiştirdiğini doğrulamakta, "siyasi tartışmalara katılmadığını" ve zamanının çoğunu kitabı üzerine çalışarak geçirdiğini söylemektedir

Hitler'in çalışma alışkanlıkları değiştiği gibi kitabı hakkındaki düşünceleri de değişmişti. Aralık 1923'te "hesapların görülmesi" olarak başlayan ve 1924 baharında *Yalan, Aptallık ve Korkaklıkla Mücadele İçinde Geçen Dört Buçuk Yıl* olarak

kapsamı genişleyen kitap şimdi de yazın Hitler'in Hess'e söylediği üzere "önceki bölümler arasındaki bağlantılar kopmuş" ve Dickens tarzı bir destana dönüşmüştü. Hitler bu sefer de kendi hayatının kahramanı olarak ortaya çıkmıştı.

Bir kez daha Leybold anı kaydetmek üzere oradadır. Hitler'in kitabının "otobiyografisi, burjuvazi, Yahudilik, Alman devrimi, Bolşevizm ve 8 Kasım 1923 olaylarıyla birlikte Nasyonal Sosyalizm hareketi hakkındaki fikirlerinden oluşmakta" olduğunu yazar. Hitler, orijinal "hesaplaşmasını" genişletip, kitabını otobiyografiye dönüştürürken, sadece yazarlık hırslarını artırmamış, kitabı da Benjaminyen benliğe muğlak bir kapanış cümlesi getirerek bitirmiştir: Yazar kendisini, karşılığında koleksiyonunda saklayacağı bir kitabın içinde saklamaktadır.

Adolf Hitler, Landsberg Hapishanesi'nde geçirdiği zamanı "devletin karşıladığı yüksek okul eğitimi" olarak tanımlayarak, tutukluluğunu eksik kalmış olan okuma açığını kapatmak için bir fırsat olarak gördüğünü ifade etmişti. Siegfried Wagner'a yazdığı bir mektupta şöyle yazmıştır: "Davanın sonuçlanmasından sonra kendime ayırabileceğim daha fazla zamanım oldu. Nihayet artık okumaya ve öğrenmeye dönebilirim. Önceden piyasaya yeni çıkan milliyetçi kitapları takip etmek için zaman bulmakta zorlanırdım."

Ernst Hanfstaengl; filozoflar Arthur Schopenhauer, Karl Marx, Friedrich Nietzsche; sağcı tarihçi Heinrich von Treitschke ve siyasi lider Otto von Bismarck'ı da dahil ettiği kişilerle kıyaslayınca bu başıboş Nazi liderin entelektüel olarak daha üstün olduğunu söylemiştir. Her ne kadar Hitler'in hapishane yıllarından kalan kitapların arasında bu kişilerden hiçbirisinin kitabı olmasa da Houston Stewart Chamberlain tarafından yazılmış on sekizinci yüzyıl düşünürü Immanuel Kant'ın

okunmamış bir biyografisi yer almaktadır. Ayrıca Fransız bir pasifist olan Nobel ödüllü Romain Rolland'ın içinde, "Bahtiyar kişi o kişidir ki, o bir ulustur –onun ulusu mezarda yatan ve tekrar dirilecek olandır," notunun yazdığı bir Gandhi biyografisine de rastladım.

Hitler, Hindu liderle eş tutulmasına oldukça sinirlenirdi. "Gandi hayranlığı benim gözümde ırksal bir sapkınlıktır" der. Almanlığın savaşçı doğası, Gandhi'nin barışçıl sivil itaatsizliğiyle kıyaslanamaz. Hitler, "Hintlilerin sözde 'özgürlük mücadeleleri' beni; Alman halkının 15 yıl önceki savaşı Hintlileri ne kadar ilgilendirmişse o kadar ilgilendiriyor" der. Kitapta okunduğuna dair herhangi bir işaret bulunmamakla birlikte, kendisine aynı aylarda verilen Gandhi'nin 600 sayfalık hapishane yazıları antolojisi de okunmamıştır.

Alman bir cerrahken çok satan bir kişisel gelişim danışmanına dönüşen Carl Ludwig Schleich'ın kısa denemelerden oluşan derleme kitabına oldukça fazla notlar alındığını gördüm. 1924'te yayınlanmış iç kapağındaki Hitler isim etiketinin karşısına "Mutlulukla"—"*Zur Freude*"— yazılmış bu ince ciltte mutluluk, güzellik, yaratıcılık, zeka ve ölümsüzlük üzerine bir dizi seçme deneme yer almaktadır.

Her ne kadar notların Hitler tarafından alındığına dair kesin bir kanıt olmasa da özellikle siyaset ile toplum ve birey arasındaki genel ilişkilerin anlatıldığı 26. sayfadaki pasajlar kalemle çizilmiştir, aşağıdaki parçalar da iki kalın çizgiyle işaretlenmiştir:

> Siyasette dâhilerin olup olamayacağı sorgulanabilir. Siyasi lider ulusa aittir. Bir karakteri olmalıdır. Dâhi ise tüm insanlığa aittir. O örnek bir kişiliktir. Dâhi olan siyasetçiler var ancak siyasi deha olan yok.

Bu pasajın yanında bir yerde kalemle yazılan bir cümle vardır: "Dâhiler yalnızca öldükten sonra fark edilirler, özellikle de Almanya'da."

Hitler'in *Kavgam*'ı yazarken yararlandığı kaynaklar hakkında pek çok spekülasyon vardır, bunların çok azı belirlidir. Hitler'in eski arkadaşı Otto Strasser, esin kaynağını okumaktan ziyade dinlediği konuşmalardan aldığını söyler. Strasser "Kitapta Houston Stewart Chamberlain ve [Paul] Lagarde gibi yazarlardan bahsedildiğini görürsünüz, bunların fikirleri Hitler'e Dietrich Eckart tarafından aktarılmıştır" der ve ayrıca Gottfried Feder, Alfred Rosenberg ve Julius Streicher'i de kaynakları arasında gösterir.

Hitler'in hapishane okumalarının arasında yer alan ve *Kavgam*'da etkileri görülen kitaplardan birisi de ırksal saflık üzerindeki fanatik görüşleri nedeniyle "Irkçı Günther" olarak tanınan Hans F. K. Günther'in oldukça yıpranmış *Racial Typology of the German People* [Alman Halkının Irksal Tipolojisi] nüshasıdır. Hitler, Günther'i Nasyonal Sosyalistler için önerdiği okuma listesine dahil etmiştir. Günther'in üçüncü baskısı 1923 tarihli olan 500 sayfalık bu eseri, yayıncısı Julius Friedrich Lehmann tarafından Hitler'e "Alman ırkçı düşüncenin öncüsü" olarak imzalanıp verilmiştir.

Günther'in *Racial Typology of the German People* kitabının yanı sıra *Kavgam*'ın fikri içeriği üzerinde etkisi olan bir diğer eser de Henry Ford'un *Beynelmilel Yahudi* kitabının Almanca tercümesidir. Her ne kadar bu pek bilinmeyen ırkçı eserin iki ciltlik Hitler'e ait nüshası elimizde olmasa da Hitler'in *Kavgam*'ı yazmaya başlamadan en az bir yıl öncesinde, yazarın portresiyle beraber kitaba sahip olduğunu biliyoruz. *The New York Times*, Aralık 1922'de: "Hitler'in özel ofisindeki masanın arka duvarında Henry Ford'un büyük bir portresi yer almaktadır. Antredeki büyük bir masanın üzeri

kitaplarla dolu olup neredeyse hepsi de Henry Ford tarafından yazılıp yayınlanmış olan kitapların çevirisinden oluşmaktadır," şeklinde haber yapmıştır.

Ford'un kitabı o yılın başlarında *Der Internationale Jude: Ein Weltproblem* olarak Almancaya çevrilmiş ve anında ilgi odağı olmuştur. Ford'un kitabı yayınlandığı dönemde bir delikanlı olan ve gelecekte Hitler Gençliği'nin lideri olacak olan Baldur von Schirach şunları zikreder: "Kitabı okudum ve sonrasında Yahudi düşmanı oldum. O günlerde bu kitap beni ve arkadaşlarımı oldukça fazla etkilemişti, çünkü Henry Ford'u bir başarı timsali ve ilerlemeci sosyal siyasetin lideri olarak görüyorduk."

Hitler de daha az etkilenmemiş gibi gözükmektedir; bu yalnızca duvara astığı portreden değil aynı zamanda da sürekli Ford'dan bahsetmesinden anlaşılmaktadır. Bir konuşmasında, Ford'un bir sanayici olarak yaratıcı zekasını övmüş ve onun ırk olarak saf "safkan bir Kuzeyli tipi" olduğunu söyleyerek onu "en büyük dahi" olarak nitelendirmiştir. Önde gelen siyasetçilerden Gustav Stresemann'a düzenlenen bir saldırı sonrası Hitler, Ford'u karşıt örnek olarak vermiştir. "Bay Stresemann'ın uzun süredir tıpkı Ford'un kendi sistemi üzerinde çalıştığı gibi bir sistem üzerinde çalıştığı söyleniyor. Tekrar ediyorum: Bay Stresemann'ı Ford ile kıyaslamayın. Ürettiği arabalar hakkında ne denilirse denilsin en azından çalışıyorlar, ancak Bay Stresemann'ın politikaları sürekli tıkanık ve hiçbir sonuca götürmüyorlar. "

En göze çarpanı da Hitler'in, Yahudilerin "asıl idareciler" olduklarını söylediği Amerika'daki sözde Yahudi-Bolşevik tehdidine karşın Ford'un bir kale olduğunu düşünmesidir: "Her yıl 120 milyonluk bir nüfustan oluşan iş gücünün idarecileri olarak ortaya çıkıyorlar. Tek bir büyük adam onları öfkeden kudurtarak, tek başına onlara karşı bağımsız durmaktadır."

Hitler'e göre Ford basit işçiliğe getirdiği aydınlık vizyonla kendi kendini yetiştirmiş ideal bir kişi örneğidir. En bilineni de Ford'un kârı arttıkça işçi maaşlarını da iki katına çıkarmasıdır. Ayrıca kendisinin 1920 ve 1922 yılları arasında *Dearborn Independent*'ta yayınlanan 92 adet makalede belirttiği üzere oldukça sert ve açık bir Yahudi düşmanı olduğu herkesçe bilinmektedir. Ford'un iki yakın arkadaşı tarafından yazılan ancak Ford'un adıyla yayınlanan makalelerde, Yahudilerin dünya hakimiyetine dair planlarının anlatıldığı Rusya çıkışlı sahte bir belge olan, *Siyon Liderlerinin Protokolleri*'nde açıkça belirtildiği üzere sözde Yahudi komplolarının detayları anlatılır.

Hitler, Ford'un Almanya hakkındaki şu gözleminden etkilenmiştir; Amerika Birleşik Devletleri'nin ardından bu küresel komplodan en çok etkilenen devlet Almanya'dır: "Günümüzde Yahudilerin –hem içeriden hem de dışarıdan– dünyada en etkin kontrol ettikleri ülke, Amerika hariç tutulursa, Almanya'dır ve bu tespit doğrultusunda bugün, makalede yer alanlardan daha sağlam gerekçeler ortaya konabilir. Her ne kadar Alman hükümetindeki Yahudi varlığını azaltmak için çaba harcanmakta olsa da, Yahudiler Alman yaşamı ve ekonomisine sızmış durumdadırlar. Siperleri, görünüşteki resmi yetkilerinin çok daha ötesinde ve derininde uzanmaktadır. Ana sanayiye, ekonomiye ve Almanya'nın geleceğine sıkıca tutunan elleri birazcık bile gevşetilememiştir. Hiç kımıldamaksızın oldukları yerdedirler."

Protokoller'in sahte oldukları yadsınamaz şekilde kanıtlandıktan sonra bile Ford, bu gerçeği reddeder. Ona göre, belgeler doğruluklarından bir şey kaybetmemiştir zira, doğruları olduğu gibi yansıtmaktadırlar. Bu iddia da Hitler'in *Kavgam*'ında şöyle yer bulur: "*Protokoller* tamamen orijinal Yahudi zihniyetini yansıtmaktadır. En önemlisi de mutlak ve korkutucu

bir kesinlikle Yahudilerin doğasını ve eylemlerini; nihai hedefleriyle asıl içlerinde gizlediklerini ortaya sermektedir."

Hitler'in *Kavgam*'ı yazarken pek çok yerden etkilendiği bellidir. Okuduğu ya da duyduğu farklı şeylerin karışımının tam olarak nelerden oluştuğunu asla bilemeyeceğiz ancak, Ford'un kitabını kariyerinin erken ve gelişme döneminde tanıdığını ve onun hem fikirleri hem de yazılarıyla Hitler'i etkilediğini kesin olarak biliyoruz; zaten bunu kendisi de gizlememiştir. Bir muhabir ofisinin duvarındaki göze çarpan bir portreyi sorduğunda Hitler, açık ve basit ifadelerle: "Ford'u esin kaynağım olarak kabul ederim," demiştir.

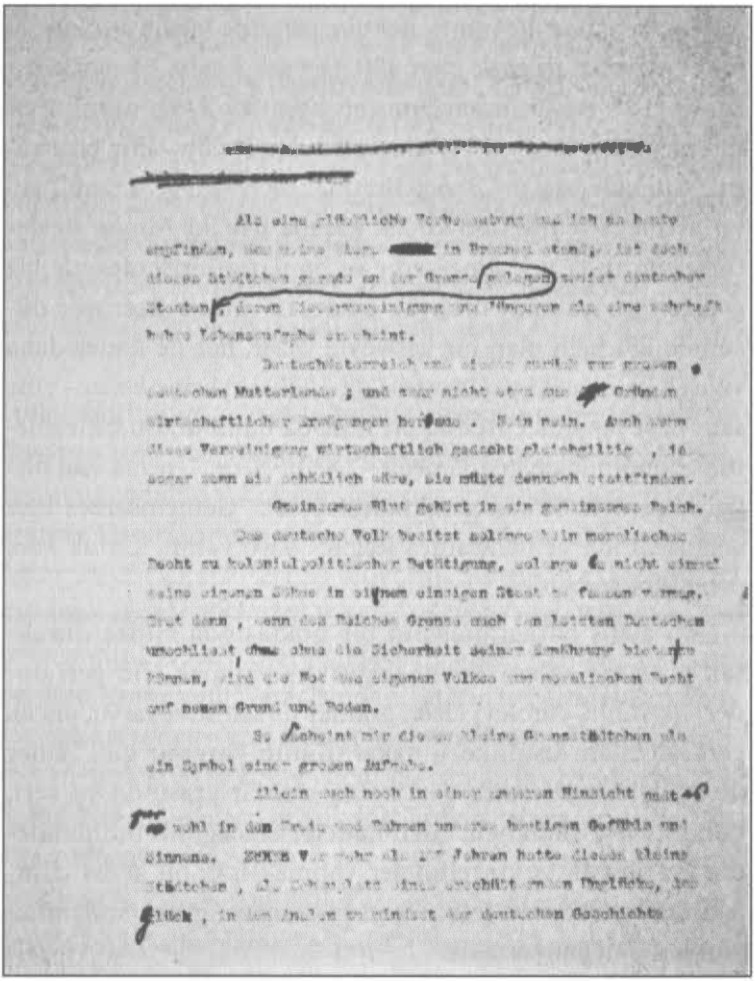
Hitler eğitiminin devlet tarafından karşılandığını söylerken; Bavyera ceza sistemini küçümsediğini göstermekle kalmıyor aynı zamanda, *Kavgam*'daki boş entelektüel içerikten ve gramer kusurlarından anlaşılan eğitime dair anlayışının kıtlığını da göz önüne sermiş oluyordu. Avrupa ve Amerika'ya dağılmış arşivlerde bulduğum yayımlanmamış Hitler metinlerinin günümüze ulaşan parçalarında, hem temel imla hem de basit gramer bilgisi açısından yeterince eğitim görmemiş bir koleksiyoncu yazar karşımıza çıkmaktadır. Düzenlenmemiş metinleri hem anlam hem de söz dizim hatalarıyla doludur. Noktalamaları, büyük küçük harf yazımları kadar tutarsız ve hatalıdır.

Otuz beş yaşındaki Hitler temel imla kurallarından bihaberdir. Gramatik olarak "*es giebt*"-"vardır"– yazması gerekirken, konuşma dilindeki gibi "*es gibt*" yazar. Ancak Hitler'in *Kavgam* kitabının orijinal taslağının ilk bölümünü ve diğer 5 bölümünden 18 sayfayı incelediğimde yazmayı ciddiye aldığı belli oluyordu.

Uzun bir süre boyunca Hitler'in *Kavgam*'ı hapishane arkadaşlarına, çoğunlukla da özel sekreteri Rudolf Hess'e, şoförü

ve aynı zamanda koruması olan Emil Maurice'e yazdırdığı iddia edilmişti. Gerçekte ise Hitler, eserini el yazısıyla bu kişilerin Landsberg'e gelmesinden önce yazmaya başlamıştı. Soluk mavi renkte 12 punto daktilo bandına yazılmış olan ilk taslak devamı gelecek olan 400 sayfalık kitaba düzensiz bir başlangıçtı. Başlıksız sayfanın en başında "Doğumum tesadüf değildir," cümlesi yer alır, ardından kesilir, satır başı yapar ve tekrar başlar. "Bence Braunau'da doğmuş olmam ilahi bir alamettir çünkü bu küçük kasaba her iki Alman devletinin sınırında yer almaktadır ve bunların birleşmesi de biz gençlerin hayattaki en büyük amacıdır." Hitler üzerinde düşünüldüğü belli olan bir kafiyeyle yazar, her ne kadar daha yüksek kelimesini yanlış yazsa da –*höhere* yerine *hohre*– yine satır başı yaparak cüretkâr bir iddiada bulunur. Bu birleşmenin ekonomik kaygılarla değil –"*Nein! Nein!*"– ortak kan birliği nedeniyle olması gerektiğini söyler. "Gemeinsames Blut gehört in ein gemeinsames Reich!" diye yazar. "Ortak kan, ortak Reich'a aittir."

Bu açılış paragraflarının bir noktasında Hitler duraksar, mavi bir kalem alır ve değişiklik yapmak için geri döner; ilk yanlış cümleyi çizer, gramer düzeltmesi yapar, ancak geri kalanlara üstünkörü bakar. Bütün yazarlar gibi Hitler de açılış cümlelerinin geri kalan satırlar arasında en sert, vurgulu ve tarzını belli eden ifadeler olacağının bilincindedir. Değişiklik ve düzeltmeler yapmak için bu açılış cümlelerinin üzerinden tekrar geçtiği, baskıya giden son versiyondan anlaşılmaktadır.

Hitler'in 1924 Nisan ayında Landsberg Hapishasnesinde yazdığı Kavgam *taslağının giriş satırları. Yanlış olduğunu düşündüğü giriş cümlesini işaretlemiş ve yayınlanmadan önce değiştirmiştir.*

Bu düzeltilmiş versiyonda Hitler giriş cümleleriyle, daha çok alamet ve kehanet ifadeleri yüklü bir hava oluşturmayı denemiştir:

> Şansıma kader benim doğum yerimi Inn nehri yanındaki Braunau olarak belirledi. Bu küçük kasaba, her iki devletin de sınırında yer almakta olup bu iki devletin birleşmesi en azından biz genç kuşağın hayatlarımızı adamamızı ve bütün imkanlarımızı seferber etmemizi gerektiren bir ülküdür.

Bunun dışında orijinal taslak ve basılmış versiyonu birbirine oldukça benzerdir. Bir kez daha Hitler'in her bir kelimenin anlamı ve farklarına dikkat ettiği anlaşılabilir. Büyük babasından bahsederken başta "fakir, avare ve gündelikçi" — *Häusler* ve *Taglöhner*— ifadelerini kullanmış ancak, yayınlanmış versiyonundan son kelime atılmıştır. Hitler'in aile geçmişine oldukça dikkat ettiği anne ve babasından çokça bahsedip; üvey ağabeyi ile üvey ablası Alois ve Angela'dan, ya da küçük kız kardeşi Paula'dan hiç söz etmemesinden anlaşılmaktadır. Bir tek "babamızın ölümü" başlıklı kısımda yaşadığı üzüntüyü anlatırken kardeşlerinden bahseder. Bu yüzden Paula, kardeşi Adolf'u asla affetmeyecek; onlarca yıl sonra bile varlığının yalnızca bir iyelik zamiri derekesine düşürüldüğünden şikâyet edecektir.

Hitler, temmuz ve ağustos ayları boyunca eylül başına kadar yoğun bir şekilde eseri üzerinde çalıştı ve ümit ettiği üzere hem tutukluğunun hem de kitabının sonuna gelmek üzereydi. Hitler'in kitabından beklentileri yüksekti. Hapishane penceresinden yoldan geçen araçları izleyebiliyordu ve bir Mercedes-Kompressor alma sevdasına düştü. Sonradan, "Bunlardan birisini bir broşürde gördüm ve o anda istediğimin o olduğunu anladım," diyecekti. Hitler, arabanın tam fiyatının ne kadar olduğunu da hatırlayacaktır: "26 bin mark!"

Eylül ortasında Schelling Caddesi'ndeki Nazi Parti karargâhıyla aynı binadaki Benz garajında çalışan Jakob Werlin'e hayalindeki arabanın mümkünse indirimli olmasını istediği siparişini verirken, şöyle yazar: "Gri renkli tel jant tekerlekli." "Sorun şu ki eğer 1 Ekim'de serbest bırakılırsam," diye açıklar Werlin'e, "kitaptan aralık ortasına kadar önemli bir gelir elde edemeyeceğim. Bu durumda ya avans almak ya da birilerinden borç almak zorunda kalacağım." Önsözdeki tarihe bakılırsa Hitler, kitabı elyazısı olarak 16 Ekim 1924'te tamamlamıştı ancak hâlâ Landsberg'deydi.

Hitler bir kez daha tahliye edilme ve kitabın yayınlanma tarihi konusunda yanılmıştı. 20 Aralık'ta Landsberg'den, kitabının yayın tarihi Mart 1925 olarak belirlenmiş ve Otto-Elsa Bruckmann'ın cömertlikleri sayesinde yeni bir Mercedes sahibi olarak tahliye olmuştu. Kitabı temmuz ayından önce basılmayacaktı.

Yayın tarihinin sürekli olarak ertelenmesinin bir nedeni de Max Amann'ın kitap piyasasındaki durgunluk ve sınırlı üretim kitapların satışına dair duyduğu endişelerdi. Kitapçıların yanı sıra birahane toplantıları kitap satmak için önemli yerlerdi. Hitler'in toplum önünde konuşma yapması yasaklanınca, Amann hedef kitlesinin büyük çoğunluğuna erişimini yitirdi. Ancak gecikmenin asıl nedeni düzenleme süreciydi. İçlerinde Yahudi karşıtı yerel bir gazete olan *Miesbacher Anzeiger*'in editörü Bavyeralı papaz Bernhard Stempfle'ın, *Völkischer Beobachter*'in tiyatro eleştirmeni Josef Stolzing-Cerny ve Franz Eher yayınevinin sahibi Adolf Müller'in de bulunduğu, Hitler'in en az 7 farklı arkadaşı, kitabın yayına hazırlanmasında çalıştıklarını iddia etmişlerdir.

Hanfstaengl ilk 70 sayfalık taslağın düzenlenmesinde çaba harcadığını, Hitler'in "kötü sıfatlarını", "aşırı sıfat kullanımını" kestiğini ve pek çok farklı noktalarda kendisiyle çatıştığını anlatır. Hitler'in bir ressam olarak "yeteneğinden"

bahsettiği kısımda Hanfstaengl kendisine: "Bunu söyleyemezsin. Başka insanlar söyleyebilir ama kendin için bunu söyleyemezsin," dediğini iddia etmiştir. Hanfstaengl ayrıca, Hitler'in babası için "kıdemli devlet memuru" terimini kullanmasını "ufak sahtekârlıklar" olarak not alır. Hanfstaengl, Hitler'in dar görüşlülüğünden şikayet eder ki; "oldukça önemsiz Avrupa içi çatışmaları" için dünya tarihi anlamına gelen *-Weltgeschichte-* terimini kullanmıştır. Bu ilk sayfaların düzeltilmesinden sonra Hanfstaengl'in aktardığına göre Hitler ona taslağı bir daha göstermez.

Bir yayınevinde çalışan Rudolf Hesse ve karısı Ilse de en azından Hanfstaengl'den daha etkin bir şekilde Hitler'in taslağı üzerinde çalışırlar. Ilse: "Haftalar ve aylar boyunca taslakla olduğu kadar Adolf Hitler ile de mücadele ettik, en sonunda bizim haklı olduğumuzu kabullendi," der. Karı koca olarak taslak üzerinde beraber çalışırlar, sonra da Rudolf bu düzeltmelerin üzerinden Hitler ile beraber satır satır geçerdi. Ilse, Hitler'in yazı stilini uçuşan nesirlere benzetir – *Sprech-Deutsch*. Birahanelerin dumanı ve kargaşasında oldukça başarılı bir hitap olabilecek ancak, yazıya dökülünce karman çorman ifadeler: *Bu yüzden*, *ayrıca*, *tabii ki*, *ama*, *dolayısıyla*. Bütün bunları okuyunca biz de birbirimize sürekli "*Nein Nein!*" diyorduk.

Taslak düzeltilerinin hepsi kaybolduğu için bu farklı düzeltme iddialarının ne kadarının doğru olduğunu kesin olarak bilemiyoruz.[38] Farklı iddiaların ortak ifadesi; Hitler'in eserini sahiplendiği, hitap şekli ve içeriğine dikkat ettiği ve kendi özgün yazar sesini göstermek konusundaki inatçılığıdır. Bir yıl süren düzenleme sürecinde kesin sonuç veren ve tek bir kişiye atfedilecek olan en büyük değişiklik Max Amann'ın orijinal

38 Kongre Kütüphanesi'ndeki dosyalarda Hans Beilhack'ın orijinal yazmaları bulma konusundaki nafile girişimlerini anlatan ifadeler vardır. (y. n.)

başlığı daha yalın ve özlü bir başlık olan *Mein Kampf* (Kavgam) olarak değiştirmesidir.

Hitler'in kitabı Temmuz 1925'te piyasaya ilk çıktığında neredeyse oy birliğiyle oldukça sert şekilde eleştirilir. *Frankfurter Zeitung*, *Kavgam*'ı siyasi bir intihar olarak nitelendirir ve değerlendirmesine "Hitler'in Sonu" başlığını atar. Bir Berlin gazetesi "yazarın akıl sağlığına dair ciddi şüphe duyduklarını" yazar. Bir eleştirmen Hitler'in kendisi hariç herkesle "hesaplaştığını" söyler.

Radikal sağcılar bile kitap hakkında olumlu bir yorum yapmakta oldukça zorlanmışlardır. General Erich Ludendorff, Hitler'in Yahudi karşıtı ifadelerinden alınır ve hem kitap hem de yazarla arasına mesafe koyar. Anlaşılması oldukça güç bir eser olan *The Myth of the Twentieth Century*'nin [Yirminci Yüzyıl Miti] yazılması ve yayınlanması için neredeyse 10 yılını harcamış olan yazar Alfred Rosenberg, kitabın "hızlıca yazılmış" gibi durduğunu söyler. *Bayerische Vaterland* (Bavyera Anavatanı) gazetesi, kitabı "*Sein Krampf*" (Onun Krampı) diye adlandırır. Bazı çevrelerde kitap alay konusu haline gelir.

Nazi Parti liderlerinden Otto Strasser, 1927'de Nuremberg mitingleri esnasında yapılan Nazi Parti liderleri resmi toplantısının birinde *Kavgam*'dan bir alıntı yaptığı sırada dinleyenlerden şaşkınlık dolu tepkiler aldığını söyler. Sonrasında aslında kitabı okumadığını ve sadece belirli bölümlerini ezberlediğini itiraf edince etraftan da benzer itiraflar gelir. Strasser: "Ortamda gülüşmeler oldu ve *Kavgam*'ı okuduğunu iddia eden ilk kişinin herkesin hesabını ödemesine karar verildi," der. İlk ortaya çıkan kişi Strasser'in abisi Gregor'dur ki, "gür bir sesle 'Hayır' cevabını verir. Goebbels başını sallar. Göring bir kahkaha patlatır."[39] Her ne kadar bu anekdot

39 Goebbels 14 Ekim 1925'te günlüğüne kitap hakkında övücü şeyler yazmıştır. "Hitler'in kitabını bu akşam bitireceğim. Kesinlikle olağanüstü! Kim bu adam? Yarı avam yarı Tanrı! Kesinlikle büyüleyici!" (y. n.)

muhalif kişiler tarafından aktarılmış olsa da –Otto Strasser 1933'te Kanada'ya kaçmıştır; Gregor da bir sonraki yıl öldürülmüştür– yadsınamaz bir gerçeği gösterir: Hitler'in kitabının okunamaz olduğu genel bir kanıdır.

Kötüleyici eleştiriler ve kanıt eksikliklerine rağmen, Hitler'in yazarlıktan duyduğu gurur *Kavgam*'ın ailesi, arkadaşları ve yakın çevresi için imzalanmış sayısız cildinde göze çarpmaktadır.

Alois Hitler tıpkı Paula ve Hitler'in eski ev sahibi Josef Popp gibi kendisine bir nüsha gönderildiğini ve kitabın "eski günlerin hatırına" olarak imzalandığını zikretmektedir. Hitler'in şoförü ve koruması Emil Maurice de 10 numaralı nüshanın kendisi için "Benim sadık ve cesur kalkanıma" olarak imzalandığını anlatır. O yıl Noel'de takdir göstergesi olarak Hitler, Goebbels'e özel baskı 500 kitaptan birisini gönderir: "Örnek alınası savaş tekniğinden dolayı." Hitler sonraki yıllar boyunca da *Kavgam*'ı imzalamayı sürdürdü. Ben de *Kavgam*'ın imzalı farklı baskılarına kişisel koleksiyonlarda rast geldim; imzalı üç farklı baskı Harvard Üniversitesi Nadir Kitaplar Kütüphanesi'nde yer almaktadır ve bunların birisi de 1942 Kasım'ında Hitler imzalı –144 numaralı– özel baskıdır.

Hitler'in ilk kitabından duyduğu memnuniyet onu, devamını yazmaya teşvik etmişti. Temmuz 1925'te *Kavgam* yayınlandığı sırada ikinci cilt üzerinde yoğun bir şekilde çalışıyordu. O baharda Hitler, Berchtesgaden manzaralı Obersalzburg Alplerinde *Kampfhäusl* ya da "Savaş Kulübesi" olarak bilinen, kalıntılarına halen sık ağaçlıkların altında rastlanabilecek bir kulübe kiralayarak yoğun bir çalışmaya girişmiş; Birahane Darbesi'nden aylar önce de Dietrich Eckart ile burada görüşmüştür. Hitler, 1926 yazında bu kez Berchtesgaden'daki *Hotel Deutsches Haus*'ta bir oda kiralayarak, eserini tamamlamak için geri dönecektir.

"Orada gerçekten mahvolmuştum. Her gün Obersalzburg, Scharitzkehl'e kadar iki buçuk saat boyunca yürüyordum. Sonra da dönüp ikinci cildin yazımına devam ediyordum." İlk kitabı daha çok otobiyografik, ikincisi ise tamamen siyasiydi. 400 sayfa boyunca Hitler, Almanya hakkındaki görüşlerini, Alman halkının *Lebensraum* (Yaşam Alanı) ihtiyacını, birbirinden ayrılamaz "*Blut und Bode*" (kan ve toprak) bağını ve en önemlisi de Yahudi tehlikesini anlatır. "Eğer savaşın başında ve savaş esnasında, yüz binlerce çok iyi Alman işçimize yapıldığı gibi, bu yozlaşmış Yahudilerden 12 bin ya da 15 bini zehirli gazla öldürülmüş olsaydı, cephede milyonlarca can boşuna kaybedilmiş olmazdı. Tam aksine: 12 bin tane hain tam zamanında ortadan kaldırılmış olur ve gelecek için değer taşıyan 1 milyon gerçek Almanın hayatı da kurtarılmış olurdu."

Hitler eserini Ağustos 1926'da bitirir ve "hayatını yazıları, fikirleri ve eylemleriyle kendi halkının; halkımızın uyanışına adayan Dietrich Eckart'a" ithaf eder. Hemen ardından da bir önceki bahardan beri aklında olan yeni yazı projesine başlar: Kitap uzunluğunda bir Birinci Dünya Savaşı hatıratı.

Hitler'in kendisini savaştaki hizmetlerini anlatan yeni edebi çalışmasına adaması dikkate değerdir zira, Hitler'in biyografisini yazan pek çok kişinin gözünden kaçmış olan bu eser, Hitler'in siyasi yazarlıktan, Nazi Partisi'nden ve yayıncısı Franz Eher'den bilinçli olarak uzaklaştığı bir dönüm noktası olmuştur. Otto Bruckmann'ın dediği gibi, Hitler bunu "siyasi olmayan bu kitapla Parti'nin üzerine çıkmak umuduyla yapmıştır." Bu Hitler'in gerçek bir yazar olma isteğine dair en belirgin ifadesidir.

Hitler, pek çok faktör tarafından hemen hemen kesinlikle motive ediliyordu. *Kavgam*'a duyduğu bütün hevesi ile yazma ve düzenleme süreçlerindeki zaman ve çabaları da

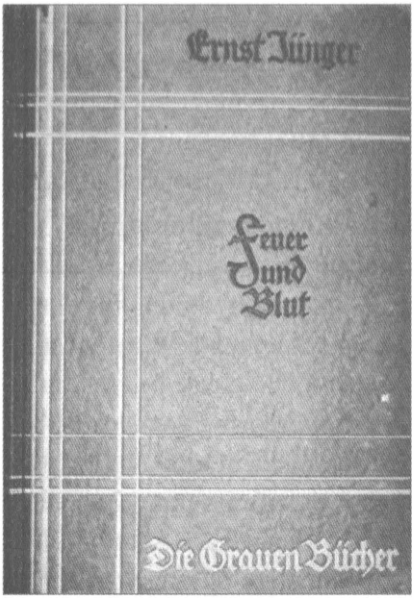
cabası olmasına rağmen kitap, ilk yılında birinci baskıyı zar zor bitirerek piyasa koşullarına göre kısmen iyi satılmıştı ancak Hitler'in abartılı beklentilerini çok da karşılayamamıştı. İkinci cildi için beklentileri daha makuldü. İlk kitap eleştirmenler tarafından alay ve küçümsemeyle karşılanmış olsa da ikinci cilt hem eleştirmenler hem de okuyucular tarafından basitçe görmezden gelindi. Piyasaya çıktıktan bir yıl sonra 700 kopyadan daha az satacaktı.

Bir yazar olarak ilk tecrübesinden çıkarılacak dersler vardı. Birinci kitabından alıntılar yayınlayan gazeteler bu defa daha anlamlı gözüken, cephedeki zamanlarını anlatan kısımları yayınlamışlardır. Franz Eher konusunda ise Hitler, onun, Bavyera dışındaki piyasaya çok az erişimi olan yerel bir yayıncı olduğunu düşünüyordu. Bu yüzden 1926 baharında *Kavgam*'ın ikinci cildi üzerinde çalışırken Otto ve Elsa Bruckmann'a yeni kitap projesinden bahsetti. Zira o sıralarda 17. baskısı yapılmakta olan Chamberlain'in *Foundations of the Nineteenth Century* [On Dokuzuncu Yüzyılın Temelleri] kitabının yayıncısı Bruckmann'ın hem muhafazakâr olarak güvenilirliği hem de daha geniş bir okuyucu kitlesine erişimi vardı.

Aynı dönemde Hitler kendini Birinci Dünya Savaşı edebiyatına kaptırmış ve Ernst Jünger'in *Blood and Steel* [Kan ve Çelik] kitabından etkilenmiştir, yazar o yılın başlarında kitabını "Ulusal Führer Adolf Hitler'e" diye imzalayarak kendisine göndermiştir. Jünger daha önceki üç kitabında –*Storm of Steel* [Çelik Fırtınası], *War as Inner Experience* [Bir İç Tecrübe Olarak Savaş] ve bir Alman birliğinin ağaçlar arasında küçük bir noktayı korumak için kahramanca direnişleri sırasında yok edilmelerini anlatan *Copse 125* [Ağaçlık 125]– cephe askerlerinin en önemli sesi olarak gazileri anlatır. Birkaç yıl sonra Erich Maria Remarque'ın *All Quiet on the Western Front* [Batı Cephesinde Yeni Bir Şey Yok] eserinin öncül olduğu pasifist edebiyat akımına karşın Jünger'in kitapları; Alman askerinin

anavatanı için kendini feda etmesini yüceltir, savaşta onur ve asalet görür. Hitler o bahar döneminde Jünger'in fikirlerini iyice özümsemiştir. Mayıs ayında yazara: "Bütün eserlerinizi okudum. Kitaplarınızda cephe tecrübesinin oldukça etkileyici bir şekilde aktarıldığını düşünüyorum."

1926 yazı boyunca Hitler, Ağustos 1927'de *Kavgam*'ın ikinci cildini tamamladıktan sonra birkaç ay boyunca kendi savaş anılarını yazma konusunu düşünmüş ve Elsa Bruckmann ile yeni yazacağı kitabı hakkında konuşmuştu. Bruckmann 26 Eylül'de eşine, "Savaş hakkındaki kitabının biçimini çoktan belirlemiş ve düşündükçe fikirlerinin daha çok oturduğunu söylüyor. Görüntüler düşündüğü ana temanın etrafında dolanıyor ve bütünlüğe erişmeyi bekliyorlar," demişti. Aralık itibariyle Hitler'in savaş hatıratı, Bruckmann'ın basım tarihini belirleyeceği raddeye kadar ilerleme kaydetmişti.

Hitler, Ernest Jünger'in Fire and Blood *[Ateş ve Kan] kitabının bu nüshasını 1926'nın başlarındakendi cephe hatıralarını yazmaya hazırlarken okumuştur.*

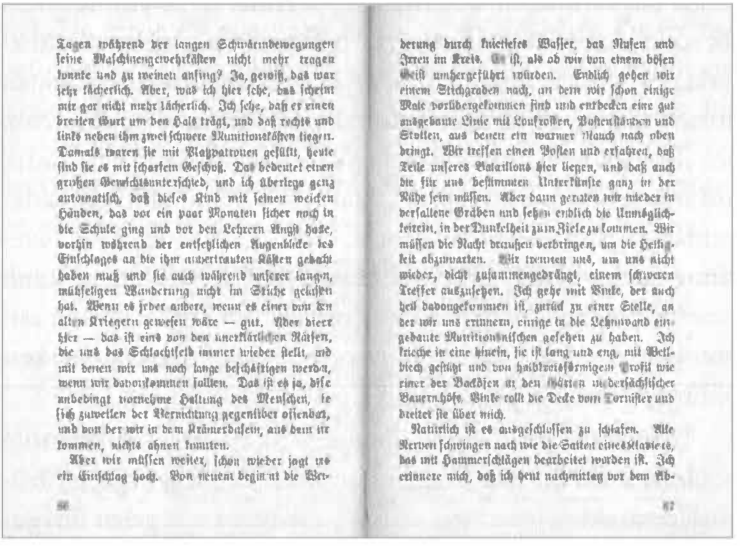
Alfred Rosenberg yeni bitirdiği kitap taslağını yayınlamayı teklif ettiğinde Bruckmann, ilkbaharda Hitler'in savaş anılarını yayınlayacağını söyleyerek onu reddedecek ancak Hitler kitabı asla teslim etmeyecektir. *Kavgam*'ın pek çok daktilo çıktısı gibi hatıratın da hiçbir taslağı bulunamaz.

Yine de şekli ve içeriği konusunda *Kavgam*'da anlattığı savaş tasvirlerinden ve Münih'teki arkadaşı Ernst Hepp'e gönderdiği fotoğraflı kart ve mektuplardan meçhul hatırat hakkında bilgi edinebiliriz. Ernst Hepp, Hitler'in 26 yaşındayken ilk zorlu tecrübesini anlattığı bu mektupları saklamıştır: Yıldızlarla dolu gökyüzünün altındaki gece yarısı yürüyüşü, uzaktan atılan topların gürültüsü, daha yakından gelmeye başlayan top sesleriyle giderek artan gerilim ve kaynağı belirsiz feryatların ardından, İngiliz askerlerinin "karınca sürüsü" gibi sığınaklarından kaçışmalarına yol açacak olan ani baskın. "Arazi üzerinde ileriye doğru şimşek gibi çakıyorduk ve oldukça kanlı bire bir çarpışmaların ardından hendekleri birbiri ardına aşıyorduk. Birçoğu ellerini kaldırıyordu. Teslim olmayan herkesi öldürüyorduk. Böylece bütün siperleri temizledik."

1926 baharında Hitler, Jünger'in cephe anılarını anlattığı böülmlerde kendi anılarını hatırlar: Neredeyse aynı gece yürüyüşleri, uzaktan gelen top sesleri ve ani baskınla gelen duygusal gerilim. Jünger onda yalnızca kendi savaş anılarını ve benzer duyguları uyandırmakla kalmaz, aynı zamanda Hitler'in o baharda Bruckmannlar ile yaptığı kitap görüşmelerinden ve *Fire and Blood*'da Hitler'in bu bölümleri işaretlemesinden anlaşılacağı üzere ona esin kaynağı da olmuştur.

190 sayfalık ciltte, birçok kalem işaretlemeleri, yanına notlar alınmış cümleler ve anlatılan makineli tüfek atışlarını andırırcasına kesik kesik bir şekilde paragrafları takip eden çizgiler bulunmaktadır. Bu kalem izlerinden Jünger'in savaşın dönüştürücü etkisi hakkındaki izlenimleri ve yorumlarını takip ettiğini görebiliriz. Jünger gibi Hitler de savaşı yüce ve

dönüştürücü bir hadise olarak tecrübe eder. Jünger 86. sayfada şunu yazar: "Asla açıklanamayacak bilmecelerden birisidir ki savaş alanı sürekli gözümüzün önünde ve olur da hayatta kalırsak sürekli aklımızı meşgul etmeye de devam edecek." Hitler bu kısımları kalemiyle takip eder. "Ve bu bir insanın kendi yok oluşuyla karşı karşıya kaldığında ortaya çıkan ve günlük, basit varoluşumuzda hayal bile edemeyeceğimiz kutsal cesurca bir sakinliktir."

Tagen während der langen Schwärmbewegungen seine Maschinengewehrkästen nicht mehr tragen konnte und zu weinen anfing? Ja, gewiß, das war sehr lächerlich. Aber, was ich hier sehe, das scheint mir gar nicht mehr lächerlich. Ich sehe, daß er einen breiten Gurt um den Hals trägt, und daß rechts und links neben ihm zwei schwere Munitionskästen liegen. Damals waren sie mit Platzpatronen gefüllt, heute sind sie es mit scharfem Geschoß. Das bedeutet einen großen Gewichtsunterschied, und ich überlege ganz automatisch, daß dieses Kind mit seinen weichen Händen, das vor ein paar Monaten sicher noch in die Schule ging und vor den Lehrern Angst hatte, wochenlang während der entsetzlichen Augenblicke des Einschlagens an die ihm anvertrauten Kästen gedacht haben muß und sie auch während unserer langen, mühseligen Wanderung nicht im Stiche gelassen hat. Wenn es jeder andere, wenn es einer von den alten Kriegern gewesen wäre — gut. Aber dieser hier — das ist eins von den unerklärlichen Rätseln, die uns das Schlachtfeld immer wieder stellt, und mit denen wir uns noch lange beschäftigen werden, wenn wir davongekommen sollten. Das ist es ja, diese unbedingt vornehme Haltung des Menschen, die sich zuweilen der Vernichtung gegenüber offenbart, und von der wir in dem Krämerladen, aus dem wir kommen, nichts ahnen konnten.

Aber wir müssen weiter, schon wieder jagt uns ein Einschlag hoch. Von neuem beginnt die Wanderung durch knietiefes Wasser, das Rufen und Irren im Kreis. Es ist, als ob wir von einem bösen Geist umhergeführt würden. Endlich gehen wir einem Stichgraben nach, an dem wir schon einige Male vorübergekommen sind und entdecken eine gut ausgebaute Linie mit Unterständen, Postenständen und Stollen, aus denen ein warmer Rauch nach oben dringt. Wir treffen einen Posten und erfahren, daß Teile unseres Bataillons hier liegen, und daß auch die für uns bestimmten Unterkünfte ganz in der Nähe sein müssen. Aber dann geraten wir wieder in derselben Gräben und sehen endlich die Unmöglichkeiten, in der Dunkelheit zum Ziele zu kommen. Wir müssen die Nacht draußen verbringen, um die Heftigkeit abzuwarten. Wir trennen uns, um uns nicht wieder, dicht zusammengedrängt, einem schweren Treffer auszusetzen. Ich gehe mit Vinke, der auch heil davongekommen ist, zurück zu einer Stelle, an der wir uns erinnern, einige in die Lehmwand eingebaute Munitionsnischen gesehen zu haben. Ich krieche in eine hinein, sie ist lang und eng, mit Wellblech gestützt und von halbkreisförmigem Profil wie einer der Backöfen in den Hütten ostpreußischer Bauernhöfe. Vinke rollt die Decke vom Tornister und breitet sie über mich.

Natürlich ist es ausgeschlossen zu schlafen. Alle Nerven schwingen nach wie die Saiten eines Klaviers, das mit Hammerschlägen bearbeitet worden ist. Ich erinnere mich, daß ich heut nachmittag vor dem Ab-

66 67

Hitler, Jünger'in Fire and Blood adlı hatıra kitabında askerlerin "yok oluşla" (Vernichtung) karşı karşıya kaldıklarında nasıl tepki verdiklerini anlatan kısımları çizmiştir.

Bu ince kitap boyunca Hitler, savaşın tasvirinden ziyade savaşın duygusal ve manevi taraflarından bahsedildiği kısımlara dikkat etmiştir. Bunun yalnızca iki istisnası işaret koyulmuş pasajlardaki şu anlatılardır; 106. sayfanın başı ve 107. sayfanın sonunda bir topçu barikatında "patlamaların şiddetli sarsıntısı" o denli yoğunlaşır ki her şey, "titrek bir filmdeki gibi dalgalanmaya ve oynamaya" başlar. Jünger aşırı duygu

yüklemesiyle felç olmuştur. "Artık bomba seslerini duyamıyordum, duymak bile imkânsız olduğu bir noktaya ulaşmıştı." Bu bölümlerin yanına Hitler kalemle bir çizgi çekmiştir.

Genellikle Jünger'in cephede yaşanan kıyımın dönüştürücü etkilerinden, kalbi ve ruhu katılaştırdığından, insan ruhunu "katı ve acımasız" bir şeye dönüştürdüğünden, savaşa koşan adamların aralarındaki birleştirici bağdan, insan hayatının ortak bir iradenin dışa vurumu olan bir evreye geçtiğinden, bilinen bütün "insani değer sınırlarını" aştığından, "-artık var olmayan– cesaret, korku ve empatinin" bir noktada eriyerek insanın artık önce "ateşle sonra da kanla konuştuğu" bir noktaya geldiğinden bahsettiği kısımlarla ilgilenmiştir. Hitler bu ifadelere tek istisna cümle haricinde katılır: 26. sayfada Jünger'in "toplu imhanın korkunç kinetik enerjisi" karşısında insan iradesinin gücünü anlattığı kısım. "Savaş, rekabetçi üretimin korkunç bir ölçütüdür," der Jünger, "ve zafer de en az maliyetle, daha etkin ve daha hızlı üretmeyi bilen rakibin olur." Bu ifadenin yanına Hitler bir soru işareti koyar, görünüşe göre bu işaret, hem Jünger ile hemfikir olmadığının hem de gelecekte Avrupa savaş meydanlarında yaşanacak olan korkunç hesaplaşmaların göstergesidir.

Bütün bunlara bakılınca Hitler'in kayıp savaş hatıralarının boyutlarını, atmosferini ve yönelimini yalnızca tahmin edebiliriz. Belki de hatırat, Hitler'in siyasi kariyerinin kurbanı olarak hiçbir zaman tamamlanamamıştı. 1927'ye gelindiğinde, Hitler'in kamuoyu önünde konuşmasını engelleyen konuşma yasağı Alman eyaletlerinin pek çoğu için kaldırılmış, bu da onun siyasi eylemlerine geri dönmesini sağlamıştı. Zaten Siegfried Wagner'e yazdığı mektupta ve *Kavgam*'ın önsözünde yazın dünyasının değil siyasi eylemlerin adamı olduğunu ifade etmişti.

1945 baharında Hitler, yaveri Julius Schaub'u önce Münih'teki dairesine sonra da Obersalzberg'deki konutuna gönderir;

bütün kişisel belgelerini toplayıp getirmesini ister ve bu belgelerin hepsini yaktırır. Büyük ihtimalle bu hatırat taslağı da geri kalan yazılarıyla beraber küle dönmüştür. Hitler'in sekreterlerinden Christa Schröder bu olaya tanık olmuştur; Schaub önce Hitler'in ikinci kattaki demir kasasını boşaltmış, farklı mektupları, dosyaları, el yazmalarını, komodin üzerindeki kitapları bir kenara yığmış ve "biraz benzin yardımıyla" kâğıt yığınını küle çevirerek Hitler'in özel hayatının çoğunu yok etmiştir– ancak tamamını değil. Hitler'in unuttuğu ve Schaub'un bilmediği şey ise, 15 yıl önce, Hitler'in Münih'teki Eher Verlag ofisindeki çelik kasaya dördüncü yazı projesinin karbon kopyasını koymuş olduğudur.

324 sayfalık daktilo çıktısı karbon kopya taslak 5 santim kalınlığında sararmış sayfalara dönüşmüştür. Zaman, tek tek sayfaların kenarlarını kemirmiş, bazı yerlerde kelimelerin tamamı silinmişti. Sayfa 18 ile 22 arasına dökülen su ve neticesinde oluşan küf, bütün düşünce kırıntılarını kaplamıştır. Thiersch Caddesi 11 numarada bulunan bir hatıra yazısı orijinal el yazmasının yerini tarif etmektedir:

> Münih'teki Scheubner Richter Caddesi 35 numarada yaşayan ve bu yayınevinin teknik müdürü olan Joseph Berg, Adolf Hitler'in yayınlanmamış olduğunu iddia ettiği bir eserin el yazmasını gösterdi. 15 yıldan fazla bir süre önce yazılmış ve bir kasada kilitli kalmış. Bay Berg, el yazmasının hem basılamayacağı hem de hiç kimseye gösterilemeyeceği konusunda kesin bir emir verdi.

Pusula, Muhabere Yüzbaşı Paul M. Leake tarafından imzalanmış ve el yazması "Hedef No. 589" olarak kayda geçirilmiştir. Hedef No. 589 ile birlikte Adolf Hitler'in el yazma taslağını değil aynı zamanda onun yazar olarak gelişimini de görebiliriz. 1928 yazına gelindiğinde 39 yaşındaki yazarın

artık dört yıllık yazma, derleme ve yayın tecrübesi vardı. *Kavgam*'ın ilk taslağında bolca yer alan boş konuşmalar ve desteksiz fikirlere hem şekil hem de içerik olarak bu taslakta rastlanmamaktadır. Detaylara duyarlı bir şekilde editöryal düzeltmelerin yapılması, düz yazıya belirli bir derinlik katmak, keskinliğini ya da otoritesini attırmak amacını taşımaktadır. Bir yerde basit dilek kipi "istiyorum" (*Ich möchte*), daha bilinçli tercih olan "arzu ediyorum" (*Ich will*) ile değiştirilmiş. Bir başkasında ise, "gücü elinde tutmak" (*Machtgehalt*), "güç kullanımı" (*Machteinsatz*) ile değiştirilmiş. Diğer değişiklikler şekilseldir. 5. sayfadaki sentaktik hata olan "sonsuz açlığın" ifadesi, en sonunda "yerine getirilmesi", sonradan da "doyurulması" olarak düzeltilmiş. 19. sayfada "cesareti olmak" daha etkili bir duygusal ifade olan "kişinin kalbinde cesaret olması" ile değiştirilmiş. 20. sayfada bir pasaj, "biyolojik değişim" yerine "coğrafi değişim" kullanıldığından tamamen yeni bir anlama bürünmüştür. "Suni yapılanma", "ani yapılanma" haline gelmiş ve başka bir pasajda koşullar, "etkilenir" değil "belirlenir" olarak değişmiştir.

Bu taslak sayfalarda yazarın zihninin sürekli çalıştığını, bilgiyi işlediğini, fikirleriyle mücadele ettiğini, kağıda dökülen kelimelere baktığını, üslup ve anlam açısından yazıyı tarttığını, zaman zaman gramer ve sentaks açılarından takıldığını, düzeltmeler yaptığını ve sonra da oldukça hızlı bir şekilde esere devam ettiğini görebiliriz. Açılış cümlesinde şöyle yazmaktadır: "Ağustos 1925'te ikinci cildi (*Kavgam*) yazarken, her ne kadar detaylı olmasa da Almanya'nın Nasyonal Sosyalist dış politikası hakkındaki temel fikirlerime yer verdim." Hitler bu kitabında ise, Almanya'nın dünyadaki rolüne dair daha detaylı bir anlatı sunmayı amaçlar, aslında *Kavgam*'ı bir üçleme haline getirmek ister. Birinci cilt Hitler ve Nazi hareketine, ikinci cilt Nazi Partisi ve Almanya'ya ve

üçüncü cilt de Almanya'nın dünyadaki yerine odaklanacaktır.[40] Bu da siyasi yazarlığa ve yayıncı olarak da Franz Eher'e dönüşünün işaretidir.

Kavgam'ın ilk iki cildinde Hitler, hatip kimliğinden yalnızca mecbur kaldığı durumlarda sıyrılıp yazar kimliğine bürünmüştür. Birinci cildin hapishane duvarları ardında, ikincinin konuşma yasağı sırasında yazılışı gibi üçüncüsü de tam bir sessizlik döneminde yazılmıştır. Geçen iki yıl boyunca Hitler Nazi Partisi'ni ülke çapında etkili bir siyasi güç haline getirmek için durmaksızın çalışmıştır.

Hitler, sürekli seyahat etmiş, giderek yayılan ve zaman zaman bocalayan hareket üzerindeki kişisel otoritesini sağlamlaştırmış ve en sonunda 1928 yılında Parti'yi ilk kez ulusal seçimlere girmeye hazır hale getirmiştir. Fakat siyaset medcezirinde geri çekilen tarafta olduğunu görür. Münih darbesinin üzerinden geçen dört yılda dış işleri bakanı Gustav Stresemann'ın diplomatik becerileri sayesinde Weimar Cumhuriyeti istikrarlı bir hale gelmiştir.

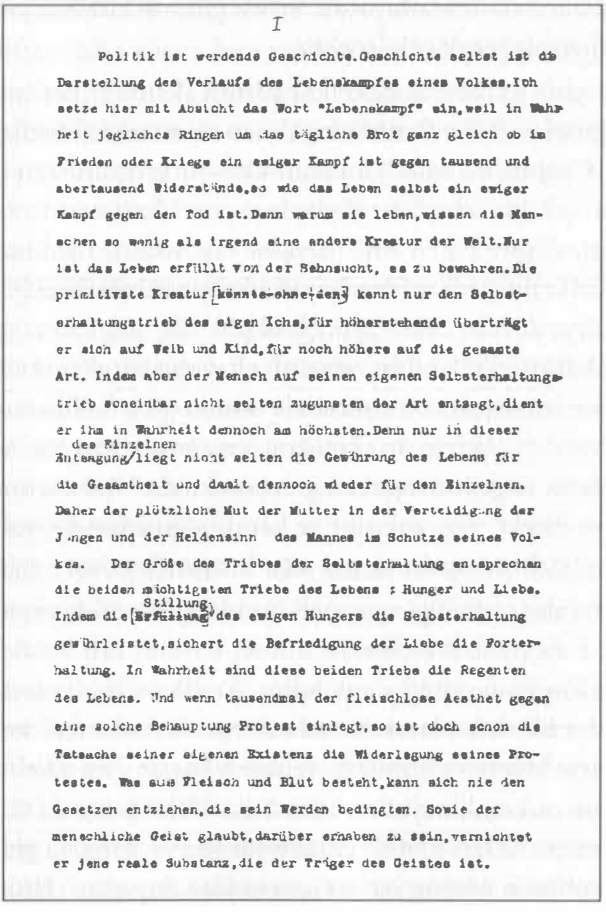
Stresemann, 1924'te bir önceki yıl feci bir enflasyona neden olan ezici tazminat ödemelerinin Dawes Planı[41] ile kaldırılmasını sağlamıştır. Bir sonraki yıl da Locarno Paktı[42] ile savaş sonrası batı sınırlarını resmi olarak tanımış ve Almanya'nın komşularıyla özellikle de Fransa'yla olan ilişkilerini düzeltmiş-

40 Hitler ayrıca *Kavgam*'ın ikinci cildinden esinlenerek geniş bir Alman topluluğunun yaşadığı İtalya'nın kuzeyindeki Güney Tirol'ü de kapsayan dış politika üzerine yazdığı bir monograf da yayınlar. (y. n.)

41 *Dawes Planı*, Charles G. Dawes'un başkanlığındaki "Dawes Komitesi"nin Almanya'nın Versay Antlaşması neticesinde ödemek zorunda olduğu savaş tazminatı meselesini çözüme kavuşturmak amacıyla yeniden düzenleyerek Almanya'nın ekonomik olarak rahatlamasına katkı sağlayan 1924 tarihli bir plandır. (ç. n.)

42 *Locarno Paktı (Antlaşmaları)*, Dawes Planı'nın akabinde 1925 yılında Locarno-İsviçre'de imzalanan savaş sonrası Avrupa'daki sınır meselelerini çözmeyi amaçlayan anlaşmalardır. (ç. n.)

tir. Bu çabaları ona Nobel Barış Ödülü'nü kazandırır. Stresemann Alman radikal sağının beslendiği nedenlerin çoğunu ortadan kaldırdığı için 1928 baharında Alman seçmenler sandıkta Hitler'e ağır bir yenilgi yaşatacaktır. Stresemann'ın partisi çalkantılı siyasi ortamda oyların %30'unu alarak tarihi bir başarıya imza atar. Sağ partiler yalnızca % 26 oy alır. O akşam Berlin'deki dairesinde Goebbels seçim sonuçlarını "*trostlos*" (ümitsiz) olarak tanımlar.

I

Politik ist werdende Geschichte. Geschichte selbst ist die Darstellung des Verlaufs des Lebenskampfes eines Volkes. Ich setze hier mit Absicht das Wort "Lebenskampf" ein, weil in Wahrheit jegliches Ringen um das tägliche Brot ganz gleich ob im Frieden oder Kriege ein ewiger Kampf ist gegen tausend und abertausend Widerstände, so wie das Leben selbst ein ewiger Kampf gegen den Tod ist. Denn warum sie leben, wissen die Menschen so wenig als irgend eine andere Kreatur der Welt. Nur ist das Leben erfüllt von der Sehnsucht, es zu bewahren. Die primitivste Kreatur [könnte ohne diesen] kennt nur den Selbsterhaltungstrieb des eigen Ichs, für höherstehende überträgt er sich auf Weib und Kind, für noch höhere auf die gesamte Art. Indem aber der Mensch auf seinen eigenen Selbsterhaltungstrieb scheinbar nicht selten zugunsten der Art entsagt, dient er ihm in Wahrheit dennoch am höchsten. Denn nur in dieser Entsagung des Einzelnen liegt nicht selten die Gewährung des Lebens für die Gesamtheit und damit dennoch wieder für den Einzelnen. Daher der plötzliche Mut der Mutter in der Verteidigung der Jungen und der Heldensinn des Mannes im Schutze seines Volkes. Der Größe des Triebes der Selbsterhaltung entsprechen die beiden mächtigsten Triebe des Lebens : Hunger und Liebe. Indem die [Erfüllung / Stillung] des ewigen Hungers die Selbsterhaltung gewährleistet, sichert die Befriedigung der Liebe die Forterhaltung. In Wahrheit sind diese beiden Triebe die Regenten des Lebens. Und wenn tausendmal der fleischlose Aesthet gegen eine solche Behauptung Protest einlegt, so ist doch schon die Tatsache seiner eigenen Existenz die Widerlegung seines Protestes. Was aus Fleisch und Blut besteht, kann sich nie den Gesetzen entziehen, die sein Werden bedingten. Sowie der menschliche Geist glaubt, darüber erhaben zu sein, vernichtet er jene reale Substanz, die der Träger des Geistes ist.

Kavgam'ın *1928'de yazılmış yayınlanmamış son halinin ilk sayfası. İlk taslağıyla kıyaslandığında çok az düzeltme vardır.*

Aynı gece Hitler, bozgunu görmezden gelerek Nazi Partisi'nin Almanya'daki tek sağ hareket olduğunu söyler. Ancak ulusal oyların yalnızca % 3'ünü alan parti dağılmanın eşiğindedir. "Çalışmaya devam edeceğiz ve birkaç yıl içinde de Marksizmin şu an olduğu yerde olacağız ve Marksizm de bugün bizim bulunduğumuz konumda olacak," der Hitler. Bir sonraki çarşamba günü bir polis raporuna göre "oldukça az katılımlı" bir toplantıda bu iddiasını üç buçuk saat süren konuşmasında da tekrarlayacak, ertesi gün de kitabını yazmak için Obersalzberg'e çekilecektir.

Kavgam'ın daha önceki iki cildinin aksine Hitler bu kitabının girişini –Nazi Partisi'nin Alman siyasetinde ötekileştirildiğini ("yalnız ve izole") anlatan kısa bir girişten sonra– kararlı bir şekilde felsefi bir ifadeyle yapar. "*Politik ist werdende Geschichte*" diye başlar veya "Siyaset yaşanmakta olan tarihtir." "Tarihin kendisi insanların hayatta kalma çabalarının gösterisidir," diye devam eder. "Bilinçli olarak 'hayatta kalma mücadelesi' tabirini kullandım zira, tıpkı hayatın kendisinin ölüme karşı verilen sonsuz bir mücadele olması gibi; hakikaten kişinin savaşta ya da barışta ekmeğini kazanması için binlerce ve on binlerce engelle savaşması gerekmektedir." Anlatıcının sesi kesin ve direkt, yazı anlaşılır ve kendinden emindir, yalnızca birkaç düzeltme vardır. *Ä* sesi satır hizasından düşer yalnızca.

"İnsanlar tıpkı diğer yaşayan canlılar gibi neden yaşadıklarına çok da anlam veremezler ancak, hayatın kendisi devamlılığını sürdürme isteğiyle doludur. En ilkel canlı anlayamaz. . ." Hitler ilk defa olarak burada durur, "anlayamaz" kelimesine çarpı koyar ve cümleye yeniden başlar. "En ilkel canlılar yalnızca kendi hayatları için, biraz daha gelişmiş olanları karısı ve çocukları için de endişe ederler ve daha da gelişmiş olanları bütün ırkının hayatı için endişe duyarlar." Hitler örnek olarak bir annenin çocuğunu korumak için gösterdiği cesareti ve kendi halkını korumak için bir adamın sergilediği

kahramanlığı verecektir. Hitler, toplumun varlığının ancak "bireylerin bu şekilde birleşmesiyle" devam edebileceğini söyler. Bu en üst seviyeye ulaşmak için birey "açlık" ve "sevgi" gibi en temel hayvani güdülerini aşmak zorundadır. "Et ve kandan oluşan birey varlığını belirleyen yasalardan kaçamaz ve eğer insan ruhu kendisinin bu yasalardan daha üstün olduğunu düşünürse, ruhun asıl taşıyıcısı olan temel özü yok saymış olur." Ruhun hayatta kalması için türün devamlılığının olması gerekir. Bu da Darwinist teorinin özüdür.

Hitler daha sonra bireyin hayatta kalma paradigmasını topluma genişletir –"Toplumsal gövde az ya da çok birbirine benzeyen bireylerin bir araya gelmesinden başka bir şey değildir"– ve bu kavramı dış politika felsefesi haline getirir. "Bireylerin hayatına karar veren onları yönlendiren bu yasalar aynı şekilde bir ulus için de geçerlidir. Vücut sağlıklı olduğu sürece kendi kendini geçindirebilmek ve üremek, bütün eylemlerin itici gücüdür. Hayatın bu genel yasaları bireyler için olduğu kadar uluslar için de aynı şekilde işlemektedir." Bu "sonsuz açlığı" ve bu bastırılamaz arzuyu doyurma ihtiyacının bir sonucu olarak gezegendeki çok sayıdaki tür kendilerini sonsuz bir *Lebenskampf*, yani hayatta kalma mücadelesinin içinde bulurlar.

Hitler, *Weltgeschichte* kavramını en geniş anlamıyla – Hanfstaengl'in şikayet ettiği "Avrupa içi kavgalara" hiç değinmeden– dünyanın en eski zamanlarına dek giden "varoluş mücadelesi" olarak tanımlar. İnsanlıktan önce coğrafi bir *Weltgeschichte*'den; karayı denizden ayıran ve dağları, ovaları, okyanusları oluşturan "doğadaki güçlerin aralarındaki mücadeleden" bahseder. Bu oluşumlardan da ilk yaşam formları oluşmuş, "gelişmeleri ise insanın hayvana ve hatta insana karşı olan sonsuz savaşıyla sağlanmıştır." İnsan türü arasındaki bu mücadeleden ırklar, kabileler, halklar ve en sonunda da uluslar türemiştir bu gözlem Hitler'i ilk tezine geri döndürür. "Eğer

siyaset yaşanmakta olan tarih ise, tarihin kendisi de insanlar ve ulusların hayatta kalma ve üreme mücadelesinin tasviridir. Bu yüzden siyaset de bir ulusun hayatta kalma mücadelesinin uygulamasıdır." Hitler'e göre siyaset, –Clausewitz'in vecizesine dönerek– en basit tabiriyle savaştan farklı bir şey değildir. Ona göre siyaset, yaşam için çabalama "sanatıdır."

Bu giriş notlarının hiçbir yerinde ilk ciltteki duygusallık ve kişisel itiraflar ya da ikinci ciltteki Parti ile alakalı detaylı anlatılardan iz yoktur. Bu kitapta yazarın ses tonu ölçülü, düşünceli ve analitiktir. Hitler varoluş hakkındaki düşüncelerini, daha önce yayınlanmış metin, konuşma ya da monologlarında rastlamadığımız bir biçimde derinlikli ve bütüncül olarak belirtir. Felsefi sistemlere dair derleme bilgilerini, Charles Darwin ve Max Weber'in fikirlerinden alınmış parçalarla birleştirerek tuhaf bir yama yapmaya çalıştığını görebiliyoruz. Hitler fikirlerini her zamanki gibi kaynak belirtmeden sunduğu için araştırmacılar düşüncelerinin kaynağının kesinliği konusunda bir sonuca varamıyorlar; yoğun ve kapsamlı okumalardan mı yoksa ikincil kaynaklar yoluyla mı ya da bulvar gazetelerinden mi edindiği konusu belirsizdir. *Kavgam*'ın ilk iki cildi uzun zaman periyotlarında yazıldıkları ve tekrar tekrar düzenlendikleri için hem şekil hem de içerik açısından yararlandığı kaynaklar konusunda tahminde bulunamıyoruz. Üçüncü kitabının ise hangi haftalarda yazıldığı ve yazımı esnasında hangi kitapların model alınmış olabileceğini biliyoruz.

Hitler yeni kitap projesine başlamadan 6 hafta önce 39. doğum gününü kutlar. Doğum gününde, Maria Grünewald tarafından yazılmış 105 sayfalık *Fichte's German Belief* [Fichte'nin Alman İnancı] adlı kitap, Maria Lühr'ün kocası, Berlin'in şık caddesi Kurfüstendamm'da bir stüdyosu olan usta kitap ciltcisi Theodor Lühr tarafından "saygıdeğer Führer'e" notuyla

hediye edilmiştir. Orman yeşili keten cilt üzerine, başlık ve yazarı altın sarısı renkte Gotik yazı stiliyle yazılan *Fichte's German Belief* kitabında Aryan genç kızların ve savaşçıların bir seri taş baskı resimleri yer almaktadır ve resimlerin altına "Güzellik" ve "Işık Tanrıları Karanlığın Güçlerine Karşı Savaşıyor" yazılmıştır. Eser Fichte'nin ruhani denemeleri üzerinedir ve kitapta her ne kadar Hitler'in müdahalesini gösteren bir kenar notu ya da işaretleme olmasa da Hitler'in kitabında Maria Grünewald'ın fikirlerinin yansımalarını bulabiliyoruz.

Fichte'nin bireyin toplumdaki rolü hakkındaki felsefesini açıklarken Grünewald üç aşamalı bir gelişimden bahseder: "Kişiliğin en alçak hali" tamamen bencildir ve yalnızca kendini düşünür; bir sonraki gelişim aşamasında kişi, kendisinin yanı sıra ailesini de düşünür –örneğin bir adamın eşini ve çocuklarını koruması-; en üst kişilik de birincil endişelerin ötesinde "toplumu" düşünür. Hitler kitap için fikirlerini şekillendirirken muhtemelen Grünewald'ın sözleri aklına gelmiş ve bu fikirler bir şekilde kitapta yerlerini almışlardır. Grünewald Fichte'yi yorumlar, bu dönüşümü maddi dünyayı aşıp ruhani gerçekliğe ve nihai olarak da Tanrı'ya ulaşmak olarak gösterirken, Hitler konuyu sosyal Darwinizmin insafsız ahlak anlayışına saptırır. Bu noktada Hitler'in ölçülü adımları ve ilerlemeci mantığı sonraki iki yüz sayfa boyunca görünmez olmuştur. Tutarsız dış politika eleştirileri, İtalya'nın kuzeyindeki Alman azınlıklara yaptığı vurgu, kahvehane ağzıyla anlattığı Yahudi ve Bolşevik komplo teorileri, Hitlervari çarpıtmalarla Clausewitzvari aksiyomlara dönüşmeden önce, "Bir ulusun var oluşu için mücadele etmek siyasetin sorumluluğundadır ve bunu yapmak için de uygun olan her türlü silahı kullanmak gerekir; ancak bu şekilde yaşama en iyi şekilde hizmet edilmiş olur," diyerek bitirir. "Kişi ölmek için değil tam tersine, gerekli durumlarda birilerinin

ölmesine izin vermek için siyasetle ilgilenmelidir ki, böylece ulusu hayatta kalabilsin."

Hitler taslağı, temmuzun ikinci haftasına kadar bitirmiş olmalıydı –6 haftada 234 sayfa. 13 Temmuz Pazartesi günü konuşma yapmak için Münih'e gider, oradan da Berlin'e geçer ve kendi eserinden bolca alıntılar yaparak İtalya'nın kuzeyindeki Alman azınlıklardan bahsettiği iki konuşma düzenler. Bir sonraki pazartesi kardeşi Angela, yeğeni Geli ve *Michael* adlı romanının son düzenlemelerini yeni bitirmiş olan Goebbels de ona katılırlar ve grup, Kuzey Denizi'nde bir hafta tatil yapmak için Helgoland'e doğru yola çıkar. Max Amann Münih'e Hitler'in el yazmasının bir karbon kopyasıyla döner ve taslağı 16 yıl boyunca kalacağı Thiersch Caddesi 11 numaradaki kasaya kilitler.

Hitler'in yeni siyasi faaliyetleri, kitabını bir kenara bırakmasına neden olmuş olabilir. Aynı zamanda ticari kaygıların da bunda payı olabilir. *Kavgam*'ın 1925 yazında piyasaya ilk çıkışının ardından gösterilen ilginin azalmasıyla satışlar da azalmıştı. 1927'ye gelindiğinde ilk cilt beş binden daha az; ikinci cilt ise ancak 1200 adet satışa ulaşmıştı. Bu nedenle Amann 1928'de zaten durgun olan piyasaya yeni bir Hitler kitabıyla girmeye gönülsüz davranmış da olabilir. Hitler'in kendisi, kitabın derleme ve plansız yapısının ya da yazar olarak kendi sınırlarının da farkına varmış olabilir. Hitler sonradan kişisel avukatı ve Nazi bölge yöneticisi Hans Frank'a: "Mussolini ne kadar güzel İtalyanca konuşuyor ve yazıyor," demiştir. "Ben bunu Almancada yapabilecek beceriye sahip değilim. Yazarken fikirlerimi toparlayamıyorum." Mussolini'nin çalışmasıyla kıyaslayınca Hitler, *Kavgam*'ın "parmaklıklar ardında" yazılmış bir fantezi denemesi olduğunu ve "*Völkischer Beobachter*'ın uzun makale serilerinden" çok farklı olmadığını söyler. Frank'a: "*Ich bin kein Schriftsteller,*" der. "Ben bir yazar değilim."

Ancak bu aydınlanma onda herhangi bir varoluşsal soruna, başarısızlık itirafına ya da hevesinin kırılmasına yol açmadı. Bu yalnızca genel geçer bir olguydu. O özünde, her zaman söylediği gibi kelimelerin değil eylemlerin adamıydı. Sadece bir yazar olarak sınırlarını değil, aynı zamanda yazın dünyasının kendine özgü yükümlülüklerini de kabul etmişti. Frank'a söylediği gibi, "Eğer 1924'te Reich Şansölyesi olacağımı biliyor olsaydım, bu kitabı asla yazmazdım."

Yayınlanmamış el yazması hakkında da aynı şeyi düşünüyordu. 1930'ların ortalarında Ernst Hanfstaengl'a "Bu kitap yayınlanmadığı için çok memnunum. Kim bilir şu anda benim için ne gibi siyasi sorunlar yaratırdı," diyecekti. Amann'ın kendisine bir milyon mark avans ve sonrasında telif hakları için de birkaç milyon mark daha kazanacağı bir teklifte bulunduğunu belirtir. Hitler siyasi sorumluluklarının da bu teklifler kadar cazip olduğunu düşünmüştü. "Belki daha sonra, biraz daha yol aldıktan sonra. Şu an imkansız." Sonrasında Hedef No. 589 haline gelecek olan eserin tamamlandığı yıl olan 1928 yazında, Hitler'in siyasi beklentileri, yaşanan kötü olaylar dolayısıyla, oldukça ani bir şekilde yön değiştirir. 3 Ekim 1929'da Gustav Stresemann ciddi bir kalp krizi geçirir. Üç hafta sonra New York borsası ve dolayısıyla Alman borsası çöker. Hitler'in popülerliği artar. Siyasette ötekileştirilme durumu ortadan kalkınca, Hitler kitap yazmayı bırakır. Üç kısa yıl sonra Almanya'nın Şansölyesi olacaktır.

Kitap Dört

Amerikan İncili

Amerika Birleşik Devletleri, ırk olarak bir Avrupa kolonisi olarak kabul edilmelidir ancak günümüzdeki ırkın mevcut fiziksel temellerine dair yaygın bilgisizlikten dolayı, genellikle yerli Amerikalıların Kolonyal atalarının etnik kökenlerinin karışık olduğu söylenir. Bu doğru değildir. Bağımsızlık Savaşı esnasında 13 Koloni'nin yerlileri, kelimenin tam anlamıyla yalnızca saf Nordik değil aynı zamanda saf Töton ve büyük çoğunluğu da Anglo-Sakson yerlilerdi.

Madison Grant, *The Passing of Great Race* [Üstün Irkın Sona Ermesi], 1916

Bununla birlikte Amerikan Birliği, farklı milletlerin kaynaşmalarını sağlamıştır. Ancak daha yakından incelenince bu farklı milletlerin ezici çoğunluğu ya aynı ya da en azından benzer ırki kökenlere aittirler.

Adolf Hitler, yayınlanmamış el yazması, 1928

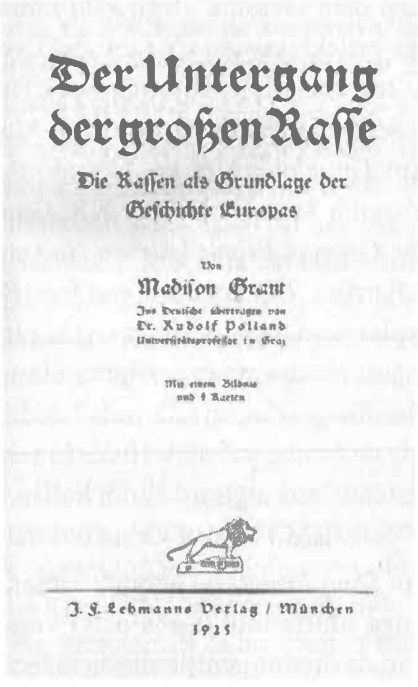
Hitler'in kütüphanesinden günümüze ulaşan çok az sayıdaki kitap Hitler'in fikir ve eylemlerini, Madison Grant'ın 1925'te Almancaya çevrilmiş *The Passing of the Great Race; or, The Racial Basis of European History* [Üstün Irkın Sona Ermesi veya Avrupa Tarihinin Irksal Kökenleri] gibi doğrudan veya ölçülebilir şekilde etkilemiştir. Bu başlığı kahverengi harflerle yazılmış sarı keten ciltli kitap aslında oldukça kısa

olup, 200 sayfadan daha az, her biri birkaç sayfadan oluşan ve içeriklerini spesifik olarak yansıtan birer başlıkla -"Irkın Fiziki Temelleri", "Irk ve Doğal Ortamı", "Irklar Arasındaki Yarış", "Irk ve Dil", "Nordik Anavatanı", "Irksal Yetenekler" gibi– 28 bölüme ayrılmıştır. Bu bölümler, ırkların kökenini belirlemek için kafatası şeklini kullanan –Tötonik Nordikler için "uzun kafataslı" ve Alpliler için "yuvarlak kafataslı"– "kafa endeksi" gibi sözde deneysel bilimsel metotlarla desteklenmiş ve Tunç Devri'nden günümüze kadar farklı ırksal grupların 5 bin yıllık genişleme, küçülme ve kaynaşmalarının izlerini süren haritalarla görsellik kazandırılmıştır. Haritalar, yumuşak pastel tonlardaki yeşil, sarı ve kırmızı renkteki orijinal İngilizce baskılarının aksine; Almanca versiyonlarında farklı topluluklarının eylemleri siyah beyaz oklar, gölgelendirmeler ve taramalı çizgilerle gösterilmiştir.

Örneğin MÖ 1800-100 dönem aralığındaki "Pre-Töton Nordiklerin Yayılma" haritası, "İskandinav ve Tötonik" Kuzey Avrupa topluluklarının "Kıta Nordiklerinin" bölgesine doğru yayılmasını bir dizi parmak şeklinde çıkıntıyla göstermektedir. Bunun karşılığında "Avrupa Nordiklerinin", günümüz İspanya, İtalya, Yunanistan ve de İran yönlü Karadeniz'in arka tarafları, Hazar Denizi'ne doğru yayılmaları da güney ve doğudan "Alpler" ve "Akdeniz" bölgelerini takip eden bir dizi okla gösterilmiştir. Sağ üst köşedeki ilave bir harita Hindistan, Tibet ve Moğolistan yönlü sonraki yayılmaları göstermektedir.

Kitabın meşum başlığı ve ona eşlik eden çizimlere göre, geri kalan bütün Avrasya kara kıtasıyla beraber Avrupa kıtası da diğer ırklara istila yolu açılmadan birkaç bin yıl önce Nordik ırkı tarafından işgal edilmiş ve yönetilmişti. Bunlar tarihten öğrenilecek önemli derslerdi. "Üstün ırkın" düşüşe geçmesiyle beraber, kararlı bir şekilde harekete geçilmeliydi. Demografik sınırlar tanımlanmalı ve ırkın kendisi saflaşmalıydı. Grant, ikinci durum konusunda netti: "İlahi olduğuna

inanılan yasalar ve insan hayatının kutsallığına olan duygusal inanç, yanlış anlaşılmakta ve özürlü bebekler ile topluma hiçbir faydası olmayan yetişkinlerin ıslahını engellemektedir. Doğa kanunları, uyumsuz olanın yok edilmesini gerektirir ve insan hayatı yalnızca topluma ya da ırkına faydalı olduğu sürece değerlidir."

Der Untergang der großen Rasse

Die Rassen als Grundlage der Geschichte Europas

Von

Madison Grant

Ins Deutsche übertragen von Dr. Rudolf Polland

Mit einem Bildnis und 9 Karten

J. F. Lehmanns Verlag / München

1925

Hitler'in Madison Grant'a ait Üstün Irkın Sona Ermesi veya Avrupa Tarihinin Irksal Kökenleri kitabının kapak sayfası

Grant bu kitabında, sosyal Darwinizm ve ırkçı basmakalıp ilkeleri, o zamanlar ırk ıslahı alanında yaygın olan demografi ve tarihle harmanlayarak özgün ancak yapay bir ırkçı gelişim teorisi oluşturdu. Bu amaç doğrultusunda Grant, genellemeleri öne sürüp seçici tarihten faydalandı, şüpheli bilimsel metot ve verileri kullanarak bunları katı, tek yönlü, acımasız ve

hiçbir pişmanlık belirtisi göstermeyen ırkçı mesajlarla donattı. Bu, tam da Hitler'e hitap eden entelektüel bir duruştu. Aynı zamanda Hitler'in gözlerini yeni bakış açılarına açtı.

Hitler, *Kavgam*'ı yazmaya başladığı sıralarda, not aldığı üzere, tam donanımlı bir ideolojik görüş geliştirdi. Bu görüş yalnızca "dört buçuk yıl boyunca yalanlara, aptallığa ve korkaklığa karşı olan savaşına" değil aynı zamanda çocukluğunu geçirdiği evdeki, savaş meydanındaki ve Münih birahanelerindeki tecrübeleriyle, Dietrich Eckart'ın himayesi altındayken edindiği fikirlere dayanmaktaydı. Houston Stewart Chamberlain'ın *Foundations of the Nineteenth Century* [*On Dokuzuncu Yüzyılın Temelleri*], Hans F. K. Günther'in *Racial Typology of the German People* [*Alman Halkının Irksal Tipolojisi*], Henry Ford'un *The International Jew* [*Beynelmilel Yahudi*] gibi kitaplar veya diğer pek çok sayıda eser Hitler'in görüşünün içeriğini oluşturmada yardımcı olmuş ve bunlarda yer alan fikirler *Kavgam*'ın sayfalarında kendilerine yer bulmuşlardır. Yine de bunlar yalnızca Hitler'in yerleşmiş ideolojik düşünce sistemi "mozaiğinin" kendi kullandığı metaforda ödünç aldığı "parçalardır". Fakat Grant'ın kitabı farklıydı.

Üstün Irkın Sona Ermesi ile beraber Hitler, kendi ırk görüşünü Almanya sınırlarının dışına hatta Versay Antlaşması öncesi sınırların da ötesine genişletmeye; sadece coğrafi ve geçici süreler için ya da sadece on yıl değil yüzyıl, hatta bin yıl sonrasını bile düşünmeye zorlayan bir kitapla tanıştı. Grant, Hitler'e insan nüfusunun dinamiklerinin; tek bir siyasi lider, tek bir hükümet, büyüklüğü ya da gücü ne olursa olsun herhangi bir siyasi veya askeri birlikten daha güçlü bir kuvveti temsil ettiğini gösterdi. Bu, Grant'ın iki acımasız güç olan zaman ve nüfus arasındaki kesişimi idrak etmesiydi. Ahlaki, siyasi, tarihi çıkarımlara aşırı uç anlamlar yüklendiğinde ortaya çıkan sonuçlar hem etkili hem de tedirgin ediciydi.

Hitler'in sahip olduğu *Üstün Irkın Sona Ermesi* kitabı, Amerikan ırk ıslahı alanına katkıda bulunmak amacıyla ilk olarak Charles Scribner's Sons tarafından 1916'da New York'ta yayınlanan İngilizce orijinalinin 1925 tarihli Almanca çevirisidir. Madison Grant'ın belirttiği üzere kendi iddiasına göre amaç, Amerika'nın temellerini oluşturan Nordik kültürünü aşındırmakla kalmayıp, Amerika'nın Kurucu Babalarının oluşturduğu ve Bağımsızlık Bildirgesi ile korumaya alınan pek çok değeri çürüten göçmen selinin durdurulması için Amerikalılara açık bir çağrı yapmaktı.

Grant gözlemlediği üzere: "'Tüm erkeklerin eşit yaratıldığı gerçeği, oldukça aşikârdır' diye yazan adamların asıl kendileri köle ve insandan daha aşağı bir şey olarak gördükleri yerlilerin sahipleriydi. Zihinlerindeki eşitlik imgesi, yalnızca deniz ötesindeki kardeşleri kadar iyi İngiliz beyefendileri olduklarının ifadesiydi. Her ne kadar orijinal eserde bu tür bir tanım yer almasa da 'Tüm erkeklerin eşit yaratıldığı' ifadesi, 'özgür' kelimesi eklenerek kurnazca çarpıtılmıştır. Günümüz Amerikan devlet okullarındaki bu çarpıtılmış ifadelere dayalı öğretileri eğer bilselerdi Bildirgeyi oluşturan adamları tedirgin olur ve şaşırırlardı." Grant, Amerika'nın Nordik halkının bir ulus olarak düşünülüp, bu şekilde savunulduğunu ve Akdeniz kıyıları ile İrlanda'da kıtlığın yaygın olduğu kırsallar ve Doğu Avrupa'nın gettolarına kadar uzanan bölgelerden ardı arkası kesilmeyen göçmen dalgalarının; tıpkı milyonlarcası daha önceden köle olan ve bunların çocuklarından oluşan topluluklar kadar Kurucu Babaların görüşlerine yabancı olduklarını belirtmiştir.

"Bu nedenle tropik güneşte kararmış tenleri ve Hıristiyanlığın kutsallığını ve medeniliğini reddetmiş zenci kölelerin, beyaz adamın talihsiz kuzenleri oldukları görüşü, İç Savaş döneminde hiç de duygusal bağlamda kullanılmamıştır," der Grant ve ekler: "ve İngilizce konuşup, güzel kıyafetler giyinerek, okula ve kiliseye gitmenin bir zenciyi beyaz adama

dönüştüremeyeceğini öğrenmek bizim elli yılımızı aldı." Aynı durumun Polonyalı Yahudiler konusunda da yaşanacağı konusunda uyarıda bulunur: "Cüce boyları, garip mentaliteleri, kişisel çıkarlarına olan amansız düşkünlükleri bu ulusun genlerine işlenmiştir." Grant, Hitler'e Münih'teki Ulusal Sosyalist Enstitü'deki okumalarından ya da Dietrich Eckart ile yaptıkları sonsuz derslerinden edinemeyeceği kadar saldırgan ve tesirli ırkçı fikirler sağlamıştır ki böylelikle, Münih birahanelerinde bağırıp çağırabilmiştir. Hitler'e hiç kimse, Yale'den mezun, aynı zamanda Columbia Üniversitesi'nden hukuk diploması bulunan ve ABD hükümeti tarafından yabancı göçmen kotasından sorumlu olarak atanan kendini oldukça geliştirmiş bu adam kadar örnek teşkil edip şiddetli ırkçı fikirler sunamazdı.

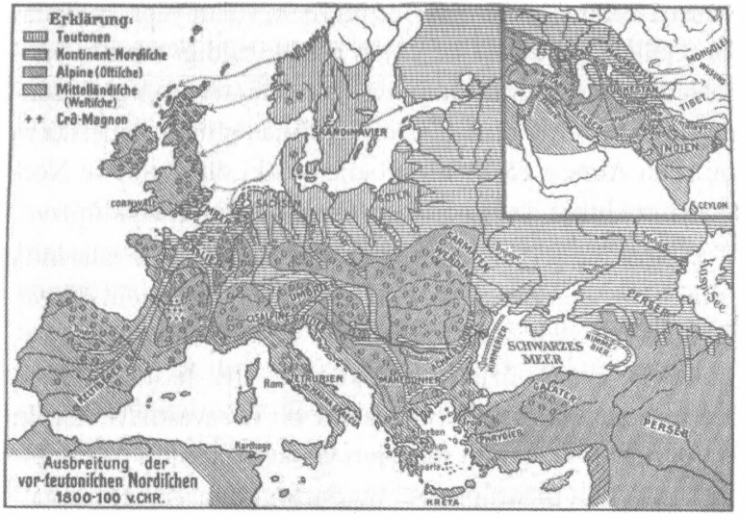
Grant ayrıca, Virginia ve Kaliforniya eyaletlerinde ırk ıslahı yasalarının düzenlenmesinde de etkili olmuştur. Ancak kitabının meşum başlığının da belirttiği gibi, Grant'ın daha büyük endişeleri vardı: Nordik ırkın bütünüyle refahı.

Kitabın büyük bir kısmı, aslında üçte biri, "Avrupa tarihinin ırksal kökenini" ve de özellikle Nordik ırkın dünyanın gidişatında oynadığı önemli rolü araştırmaya adanmıştır. Saf Nordikler, sarı saçlı, mavi gözlü ve yapılı vücuda sahip olup İskandinavya'da ortaya çıkmışlar; zamanla Avrupa kıtası ve ötesine yayılmışlardır ve ırksal olarak daha aşağı olan büyük kitlelere karışmadan önce de geçtikleri farklı medeniyetler arasında kıvılcım ateşi gibi parlamışlardır. Grant, Antik Yunan'dan, Roma İmparatorluğu'nun "muhteşem örgütlenmesine", İran'a, Hindistan ve ötesinde yaşanan insani başarıların ardında Nordik ırkın olduğuna inanmaktadır. Grant: "MÖ 525'ten 485'e kadar, büstleri saf bir Nordik'i simgeleyen Darius yönetimi döneminde uzun, sarışın Persler neredeyse tamamen soylu bir yönetici sınıf oluşturmuşlardır," iddiasında bulunur. Hatta antik Çin'de Nordik etkilerin izleri bulunduğunu da işaret eder. "Çin yıllıklarındaki Wu-sunların ya da Orta Asya'daki Hiung-Nu'nun yeşil gözlü olması, Nordik

ırkın Doğu Asya haklarıyla etkileşim içinde olduklarının kesin kanıtlarıdır."

Grant, Darwinist modele paradoksal bir çarpıtmayla, "üstün ırkın", "aşağı halka" üstün durumdayken "üstün ırkın" kademeli olarak "aşağı halka" karıştığı ve melezleştiği çok aşamalı bir ırksal dönüşümün kurbanı olduğu bir sürecin tasvirini yapar. Grant, yüzyıllar boyu devam eden bu ırksal karışım sürecinin, Avrasya kıtası üzerindeki imparatorlukların ve medeniyetlerin yükseliş ve çöküşünün sorumlusu olduğunu ve Nordik halkın melezleşmesi ve karışmasıyla paralellik arz ettiğini öne sürer.

Grant, özellikle Nordik halkın Avrupa içerisindeki tükenişlerinden yakınır ve aslında, ne kutsal ne de Romalı olan ve yüzyıllar boyunca Avrupa'nın büyük bölümündeki Alman hakimiyetini temsil eden Kutsal Roma İmparatorluğu'nu örnek gösterir.

Madison Grant'ın Hitler'e ait Üstün Irkın Sona Ermesi *adlı kitabındaki bu harita Nordik halkın MÖ 1800 ve 100 yılları arasında Avrupa'daki yayılışlarını göstermektedir. Küçük harita daha sonraki Asya hakimiyetlerini göstermektedir.*

Grant 1618 ve 1648 yılları arasında yapılan ve Avrupa'nın Almanca konuşan Nordik halkının büyük bir kısmını ortadan kaldıran Otuz Yıl Savaşları'na kadar "Avrupa, Kutsal Roma İmparatorluğu ve Kutsal Roma İmparatorluğu da Avrupa anlamına gelmekteydi," der: "Almanya nüfusunun üçte ikisi yok edilmiş, Bohemya gibi bazı eyaletlerde yerlilerin dörtte üçü öldürülmüş ya da sürgün edilmiştir ve savaş sonunda 500 bin Wurtemberg yerlisinden geriye yalnızca 48 bin kişi kalmıştır. En az bu kayıplar kadar korkunç olan diğer şey ise, bu kıyımın topluluk içindeki farklı ırk ve sınıflara eşit şekilde uygulanmamış olmasıydı. En fazla kıyım heybetli, savaşçı, sarışın adamlara uygulanmıştır ve savaş sonunda Alman eyaletlerindeki Nordik nüfus oldukça azalmıştır. "Güney ve doğudan gelen aşağı ırkların, kıyıma uğramış Nordik halkın yerini aldığını," ileri sürer. "Almanya'daki bu ırk melezliği o denli ileri gitmiştir ki, Alman İmparatorluğu'nun 70 milyon yerli nüfusundan yalnızca 9 milyon kişilik kısmının renk, vücut yapısı ve kafatası şekilleri açısından saf Töton olarak kaldığı tahmin edilmektedir," çıkarımında bulunur. "İskandinavya'dan göç edenlerin neredeyse tümünü oluşturmalarına rağmen, Amerika'ya göç eden Alman göçmenlerin arasındaki saf Töton ve Nordiklerin oldukça az olması benzer nedenden dolayıdır."

Benzer bir şekilde, Birinci Dünya Savaşı'nın ortalarında *Üstün Irkın Sona Ermesi* kitabını yazmakta olan Grant, Kuzey Fransa'da savaş meydanlarında toplu soykırıma uğrayan Nordik kitleler için de üzüntüsünü paylaşır. "Irk açısından bakılırsa mevcut Avrupa savaşı temelde bir iç savaştır ve her iki tarafın neredeyse bütün subayları ve savaşçılarının büyük bir kısmı aynı ırka mensupturlar. Bu durum, tıpkı Rönesans İtalya'sında Nordik soyluların birbirlerini öldürmek için giriştikleri kan davası gibi, Nordiklerin kendi aralarındaki karşılıklı kıyım ve toplu imhanın hikâyesidir. Eski kan davası nefretinin modern versiyonudur ve devasa ölçekte bir sınıf intiharıdır."

Grant'a göre tarih, bin yıllar boyunca savaş ve fetih zamanlarında Nordik ırkı ayırt eden cesaret ve liderlik özelliklerinin, Nordik halkın savaşta kıyıma uğrayarak azalmasına ve kurtulanların da fethedilen yerlerde kaçınılmaz olarak, sayıca üstün ancak ırk olarak aşağı olan halkla karışmasına neden olduğunu öğretmiştir.

1920'lerde Amerika'da göçmenler ve çıkarılan ırk ıslahı yasaları üzerinde dolaylı etkide bulunan kitabıyla Grant, kendi ırkçı fikirlerini Amerika Birleşik Devletleri çapında yaymayı amaçlamışsa da mesajı daha çok tercümeler yoluyla oldukça güçlü bir yankı uyandırmıştır. Grant'ın kitabının Hitler üzerinde derin bir etki bıraktığı 1920'lerin sonu ve 1930'ların başlarındaki konuşmalarından ve yazılarından anlaşılmaktadır. Grant'ın kitabında sonuç bölümlerindeki çıkarımlar, yalnızca Grant'ın çarpık tarihi görüşleri ve bunların Amerikan yasaları üzerindeki etkilerinden dolayı değil; bütün bu çıkarımları okumakla kalmayıp aynı zamanda benimseyerek iktidarı ele geçirdikten sonra bu fikirleri siyasi, sosyal ve askeri alanlara yaymaya çalışan Nasyonal Sosyalist hareketin siyasi liderine ibret olmaları açısından da incelenmeye değerdir.

Avrupa tarihinin üzerine kurulduğu ırksal temellerin tashihini sonuçlandırırken, tarihteki görkemli fetihler ve istilaların gerçek sonuçlarının; iki farklı ırk arasındaki vahşice kazanılan zaferlerden daha kalıcı olduğunu söylemek ve Avrupa'daki çeşitli insan alt türlerinden görece olarak baskın olmalarının sosyal değerlerine kıyasla ters bir orantı oluşturduklarını belirtmek önemlidir.

Fiziki özelliklerin ve çevrenin birey üzerindeki sınırlı etkisi günümüzde bilim insanları tarafından kabul görüyor olsa da bu tür melezlemelerden kaynaklanan sosyal sonuçların toplum tarafından ne zaman anlaşılır hale geleceği bilinmezdir. Yasa yapıcılar tarafından gerçek etkilerin kabul edilmesiyle

birlikte, siyasi yapımızda kaçınılmaz olarak bütüncül bir değişim yaşanacak ve eğitim anlayışımızda ırksal değerlere dayanan düzenlemelerle değişiklikler olacaktır.

Biz Amerikalılar, geçmiş yüzyıllarda sosyal gelişimimizi kontrol eden özgül ideallerin ve Amerika'yı "ezilmişler için bir sığınak" haline getiren gereksiz duygusallığın ulusu, ırkçı bir uçuruma sürüklediğini idrak etmeliyiz. Eğer, Eritme Potası kontrolsüzce kaynatılırsa ve bizler de ulusal mottomuzu takip etmeye devam edersek "ırk, inanç ve rengin ayırt edici" bütün özelliklerine kasıtlı olarak gözlerimizi kapatmış oluruz ve Kolonyal dönemindeki Amerikan yerlisi tipi, tıpkı Perikles dönemi Atinalıları ya da Rollo dönemi Vikingleri gibi yok olur.

Hitler'in Almanca çevirisi 1925 yılında Julius Lehmann Yayıncılık tarafından basılan *Üstün Irkın Sona Ermesi* kitabını ne zaman edindiği konusunda bilgi sahibi değiliz, –Kongre Kütüphanesi'nde bulunan nüsha dördüncü baskı olup herhangi bir dipnot barındırmamaktadır– ancak bu, Hitler'in *Kavgam*'ın ilk cildini yazarken Grant'ın ırk ve tarih teorilerinden haberdar olduğunun kanıtıdır. "Ulus ve Irk" bölümünde Hitler, imparatorlukların yükseliş ve çöküşlerinden bahsederek süreci baskın ırkın "saf kanlılığı" ile bağdaştırır: "Kan karışıklığı ve bunun sonucundaki ırksal düzeydeki kalite düşüşü, eski kültürlerin yok olmasının yegâne sebebidir. İnsanlar, kaybedilenler savaşlar değil yalnızca saf kanda bulunan direniş gücünün yitirilmesi neticesinde helak olurlar." Hitler, "dünya tarihindeki bütün oluşumların", "ırkların kendilerini koruma içgüdüsünün bir ifadesi" olduğunu öne sürer.

Üstün Irkın Sona Ermesi kitabında Grant, Kuzey Amerikalıların başarılarını güneyli komşularıyla kıyaslayarak ırksal saflığın avantajlarına vurgu yapmıştır. "Eritme Potası'nın pratikte ne işe yaradığı, orijinal İspanyol istilacıların kanının yerli Kızılderili halkla karışması sonucu Meksikalı dediğimiz

karışık ırkın ortaya çıktığı Meksika örneğinden görülebilir. Bu ulus günümüzde kendi kendini yönetme kabiliyetsizliğiyle başa çıkmaya çalışmaktadır. Dünya bu tarz karışımlara oldukça fazla şahit olmuştur ve melez ırk karakteri gerçek anlamıyla ancak anlaşılmaya başlanmıştır." Hitler, Grant'ı tekrarlayarak karşılaştırmalı Amerika örneklerinden faydalanmıştır. "Karışmış olmasına karşın nüfusunu oluşturanların büyük kısmı Cermen olan ve çok az miktarı da daha aşağı renkli halklardan oluşan Kuzey Amerika, Orta ve Güney Amerika'dan daha farklı bir insanlık ve kültür örneği sergiler, buralarda baskın olan Latin göçmenler büyük ölçekte Aborjinlerle karışmıştır. Sadece bu tek örnekle, ırk karışımının etkisini açıkça ve belirgin bir şekilde anlayabiliriz. Irksal olarak saf ve karışmamış olarak kalan Amerika kıtasının Cermen yerlileri, kıtanın hâkimi olmak üzere yükselişe geçmiştir ve kanlarının kirlenmesinin kurbanı olmadıkları sürece de hakimi olmaya devam edeceklerdir."

Hitler'in Grant'ın teorileriyle yakınlığının kesin kaynakları konusunda emin olamayız. Bu kaynaklar Hans F. K. Günther gibi, ki kendisi yazılarında Grant'ı referans göstermiştir, ikincil kaynaklar olan Alman yazarlar aracılığıyla kendisine ulaşmış olabilir ya da muhtemelen 1924 sonbaharının sonları veya 1925 yılının başlarında kendi kitabını yazarken Almanca tercümesi yayınlanan Grant'ın kitabının kendisi de kaynak oluşturmuş olabilir. Her koşulda Hitler, Grant'ın fikirlerini benimsemekte seçicidir; bu seçiciliği, "Nordik" ırk için "Aryan" kelimesini tercih etmesinden bellidir. Her ne kadar 1920'lerde kavramlar sıkça eş anlamlı olarak kullanılıyor olsa da her bir terimin özgün köken ve tınısı vardır. "Aryan" dilsel kökenlere dayanmaktadır ve kısmen efsanevi bir havası da vardır; "Nordik" ise fizyolojik özellikleri ve coğrafi alanları çağrıştırır. Hitler, *Kavgam*'da özellikle "Aryan" terimini kullanmış; Grant ise bunu hiç düşünmeden reddetmiştir.

"Tarihçiler ve filologlar konuya dilbilim açısından yaklaşmışlardır ve bunun sonucu olarak da Latin, Aryan, Kafkasyalı ve hatta belki de en tutarsız olanı Kelt ırkı gibi bir grup efsanevi ırk ortaya çıkarmışlardır."

Hitler, bilimin, hatta sahte bilimin bile, özellikle de kendi önyargılı ideolojik-entelektüel "mozaiğinde" birleştirilebilir veya siyasi amaçlar için sömürülebilir olan ideolojinin önüne geçmesine asla izin vermedi. Tarihçi Gerhard Weinberg'e göre, Hitler'in Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kısıtlayıcı göç politikası hakkındaki açıklamaları Weimar Cumhuriyeti'nin açık politikalarının eleştirisi olarak düşünülmüştü. Weinberg, Hitler'in Amerika hakkındaki beyanlarını aşırı derecede hesaplı bir şekilde yaptığını, "görüşlerini ifade ederken bunları duruma uygun aldatmacalarla harmanladığını" not düşer.

Ancak *Üstün Irkın Sona Ermesi* ile birlikte Hitler, siyasi istismara kaynaklık etmekten daha fazlasını sunan bir kitapla tanışır. 1925 baharında küçük bir toplantıda 180 Nazi Parti üyesine yaptığı konuşmada henüz idrak edilmeye başlanan tarihi süreçlere derin bir iç görü sunan bir fikri olduğundan bahseder. 12 Haziran'daki toplantıda, "insan ırkının, toplulukların kaderine olan önemli katkılarını araştıran herhangi bir tarih araştırmamız yok; geçmişi yalnızca süregelen savaşlardan ibaret gösteren bir tarih anlayışına değil; aynı zamanda fetihlerin ırksal motivasyonuna da değinen bir tarih anlayışına ihtiyacımız var," der. Hitler bireylerin şunun farkında olmaları gerektiğini söyler; ırksal grupları karakterize eden ve temel gücü temsil ederek en nihayetinde dünyayı şekillendiren motivasyon ve güç ırksal –ırkçı– güdülerdir. "Zira tarih, baştan sona anlaşılmaz şeylerden oluşan bir yığın olmamalı, tam tersine anlaşılmaz olanı anlaşılabilir kılmalıdır. *Dann kommt die neue Weltanschauung*! -Yeni bir dünya görüşüne sahip olacağız.

Aynı yaz *Kavgam* kitabının ikinci cildinin üzerinde çalışırken Hitler, devletlerin doğası bölümünde konuyu ırk meselesine getirir. Bir noktada ırksal karakterlerin değişmezliği konusunu işlerken, Grant'ın "zenci" ırka Nordik kültürün özümsetilmesinin imkânsız olduğu iddiasını tekrar eder. Şöyle yazar: "Mesela bir Zenci ya da bir Çinlinin Almanca öğrenip, gelecekte Almanca konuşmaya devam etmesi ve hatta Alman bir siyasi partiye oy vermesiyle bir Alman'a dönüşeceğine inanmak oldukça yanıltıcı bir düşüncedir." Grant gibi Hitler de Doğu Avrupa Yahudilerini örnek göstererek bunların doğaları gereği her daim yabancı kalmaları gereken bir ırk olduklarını söyler. Hitler onların, Almanca konuşup, Alman vatandaşı olduklarını iddia etseler dahi yine de asla gerçek Almanlar olamayacakları konusunda ısrar eder.

Hitler, Almanların ırksal birleşimini tartışırken Alman ulusunun artık "saf ırk özüne" dayanmadığını kabul eder ve tıpkı Grant gibi bunun nedeni olarak da on yedinci yüzyılda Alman nüfusunun büyük kısmını yok etmiş olan Otuz Yıl Savaşları'nı gösterir. Hitler, "özellikle Otuz Yıl Savaşları'ndan bu yana ulusumuzun başına gelen kan zehirlenmesi felaketi, yalnızca kanlarımızı değil aynı zamanda ruhlarımızı da bozmuştur," diye yazar. Hitler, "ana vatanın sınırlarının açık olmasının, bu sınır bölgelerinin Alman olmayan yabancı unsurlar tarafından işgal edilmesine" yol açtığını belirtir. Ayrıca "bu yabancı kanın güçlü ve devamlı bir şekilde Reich'ın içine aktığını" söyler. "Bu ırksal unsurlar yalnızca bölgesel değil aynı bölge içinde küçük ölçeklerde de yayılmışlardır. Nordiklerin yanı sıra Doğulular, Doğululara ek olarak Dinarikler[43] ve her ikisine ek olarak Batılılar ve tüm bunların karışımları."

Hitler'in Madison Grant'a yaptığı en belirgin atıf, Grant'ın güçlü bir şekilde savunuculuğunu yaptığı 1924 Amerika Göç

43 Güneydoğu Avrupa coğrafyasında yaşayan etnik grupların bağlı olduğu ırkın adı. (ç. n.)

Yasası'na övgüsüdür. Hitler "Günümüzde cılız başlangıçlardan daha iyiye gidişatın görüldüğü en azından bir tane devlet göze çarpmaktadır. Elbette bu model ülkemiz Almanya Cumhuriyeti değil; en azından kısmen bazı konularda öncül olmak üzere çaba sarf eden Amerika'dır. Kötüleşen sağlık sorunlarına bağlı olarak göçmenleri reddedip, bazı ırkları ulusallaşmanın dışında tutarak yavaşça, ulus devlet konsepti için elzem olan bir bakışaçısı edinmekteler" diye yazar.

1927 baharındaki bir konuşmasında Hitler, Grant'ın çalışmaları ve bunların Amerikan politikalarına olan etkilerinden bahsetmiştir. 6 Nisan'da not düştüğü üzere "Amerikan bir bilim adamının çalışmalarına göre Almanya'da ancak 9 ilâ 19 milyon arasında saf Nordik-Aryan popülasyonu mevcuttur. Amerika göçmenler için kota koydu. İskandinav ülkeleri, İngiltere ve İrlanda'dan gelenlere öncelik verdi çünkü, zaten aşağı bir ırk olduğu için Almanya ancak üçüncü sırada geliyor. Almanya'nın aksine, bu devlet her Polonyalı Yahudiyi kabul etmek yerine insanları seçerek alıyor," demiştir.

Hitler bu yıllarda yaptığı konuşmalarda Grant'in fikirleri yankılanır. 4 Temmuz 1926 Weimar'da yapılan 7 bin Nazi Partisi üyesinin bulunduğu bir toplantıda Hitler, Amerika'nın kolonizasyonu konusunda Madison Grant'ın Nordik ırkının dünya tarihindeki itici güç olduğunu savunduğu tezinden bahseder. "Yüzyıllar boyunca Alman çiftçiler diğer kıtaya koloniciler, diğer insanlara tohum ve yine diğer uluslara kültür gübreleri olacak şekilde göç ettiler. Böylece büyük kıtayı fethetmeye başladılar." Ancak yeni dünya için kazanç olan şeyler Alman ulusu için kayıp haline gelmiştir; özellikle de Dünya Savaşı esnasında Alman kanı kendi kanını katlederken. Daha açık ifade etmek gerekirse Grant'ın; Nordik'lerin ulusal bir ön yargıyla yaptıkları "karşılıklı soykırıma" dair şikayetleri Hitler'e, kuzey Fransa siperlerinde Amerikan askerleriyle çarpışmalarını anımsatmıştır. "Dünya Savaşı esnasında

Amerikan cephesinde gördüğümüz tüm bu insan gücü, inanın bana tüm bu adamları bir zamanlar Alman anneler doğurdular, babaları Almandı ve kaderin bir cilvesi olarak geçen 50 ya da 20 hatta belki de daha kısa yılların ardından, verdiğimiz varoluş mücadelemizde bize düşman olarak karşımıza çıktılar. Bu durum yakın tarihteki yaşanmış siyasi sürecin korkunç bir lanetidir."

Bir yıl sonra Hitler, hâlâ Amerika Birleşik Devletleri'nin Almanlar için başarısız bir yatırım olduğu konusunda düşüncelere boğulmuştu. 26 Mart 1927'de yaptığı bir konuşmada Hitler, tek bir oy farkı olmasaydı Amerika Birleşik Devletleri'nin Almanca konuşan bir ulus olabileceği efsanesinden bahsetmiştir: "Kuzey Amerika'da ulusal dilin hangisi olacağına karar verilirken arada tek bir oy farkı vardı ve bu bir oy, ulusal dilin Almanca değil de İngilizce olmasına karar verdi. 1917'de kanıtlandığı üzere en değerli insani kaynaklarımızı tahsis ettiğimiz 120 milyonluk bir kıtayı kaybettik." Hitler 1918'de cepheden dönen Amerikan askerleriyle dolu bir aracı gördüğü anı da anlatır: "Bu büyük, genç, sarışın ve mavi gözlü adamlar; gerçekte bunlar kimdi?" diye sorar kendi kendine. "Bunlar bir zamanki Alman çiftçilerin oğullarıydı. Şimdi ise bizim düşmanlarımız."

Üç ay sonra 26 Haziran 1927'de Amerika'yı ırksal saflığın kusursuz bir örneği olarak betimler ve Madison Grant'ın *Üstün Irkın Sona Ermesi* kitabında anlatılan tarihi, Nordik örneklerinin tek başarısı olarak tarif eder. Grent kitabına"Amerika Birleşik Devletleri ırki açıdan bir Avrupa kolonisi olarak kabul edilmelidir ancak, günümüzde ırkın temelleri konusundaki cahillikten dolayı sıklıkla Koloni Amerika'sının atalarının karışık etnik kökenden geldiği söylenir. Bu doğru değildir. Bağımsızlık Savaşı sırasında 13 Koloni'nin yerlileri, yalnızca saf Nordikler değil ayrıca saf Tötonlardır, bunların büyük çoğunluğu kelimenin en basit anlamıyla Anglo-Saksonlardı" diye

yazar. Grant'ın izinden Amerika'nın kurulmakta olduğu 300 yıl öncesine, New York'un henüz bir "balıkçı kasabasından" hallice olduğu günlere giderek, Nordiklerin yerli halkı önce "ateşli silahlar" sonra da "ateş suyuyla" fethedişlerini ve sonrasında tüm kıtanın ele geçişini anlatır. Hitler ise "Sonra da tüm bölgeyi sokaklar ve demir yollarıyla donattılar. Beyaz ırk devasa kıtanın tümünü hakimiyet alana kadar oldukça büyük şehirler kuruldu" der. Nordik zaferin bu vizyonuyla büyülenmiş halde olan Hitler, Amerika Birleşik Devletleri'ni *Eckpfeiler der weissen Rasse*[44]olarak ilan eder. Hitler'in *Kavgam* kitabının ilk iki cildinin devamını yazdırdığı 1928 yılı yazında, Grant'ın özellikle de Almanya ve Amerika ile ilgili olan nüfus ve tarih teorilerine yoğunlaşır. Hitler, Almanya'nın Nordik olmaktan giderek uzaklaştığı konusunda uyarıda bulunarak, bütün değer ve güçleriyle beraber ırksal saflığın kalesi olan Nordik yeteneklerin tekrar Amerika'ya göç etmesine üzülür. "Halkımızın Nordiklikten giderek uzaklaşması, genel ırksal kalitede bir düşüşe ve bununla birlikte teknik, kültürel ve hatta politik üretken gücümüzün zayıflamasına neden oldu," diye yazar. Hitler, bu yetenek sömürüsünü, dünya tarihinin yeniden şekillenmesi ve iktidarın yeniden düzenlenmesine katkıda bulunan bin yıllık demografik dönüşümlerden biri olarak görmektedir.

"Bu zayıflamanın sonuçları gelecekte oldukça önemli olacaktır zira, dünya tarihinde aktif rol alacak oyuncu bir devlet doğmakta ki, bu devlet, göç yoluyla yüzyıllardır Avrupa'nın en iyi Nordik yeteneklerini almış, en üstün ırk kalitesine sahip orijinal kan sayesinde tıpkı gerçek bir Avrupa kolonisi gibi yeni bir topluluk oluşturmaktadır." Hitler bu gelişimi şu gerçekle destekler: "Şu ana dek en fazla ve oldukça akıllıca buluşların Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleştirilmiş olması bir

44 "Beyaz ırkın mihenk taşı" (ç. n.)

tesadüf değildir." Hitler, "en iyi kanını" bitmeyen savaşlar ve göçlerle kaybetmiş olan Avrupa'nın şimdi de "genç, ırksal yönden seçilmiş kişiler" tarafından vücuda getirilmiş *Amerikalılaşmakla* –herkesi kapsayan bir kavram olarak Amerika– karşı karşıya kaldığı konusunda uyarıda bulunur. Hitler bu gelişmeleri Amerika'nın "birkaç ırk araştırmacısının öğretileriyle başlatılan" göçmen ve ırk ıslahı politikalarıyla ilişkilendirir; bu da en nihayetinde Amerika'nın yalnızca Almanya değil bütün Avrupa üzerinde hakimiyet kurmasıyla sonuçlanacaktır.

Grant gibi Hitler de Dünya Savaşı'nın, Nordik ırkının karşılıklı katline sahne olduğunu; pek çoğu birkaç nesil önce Alman annelerden doğmuş olan Amerikan askerlerinin kıtaya Nordik akranlarını katletmek için döndüklerini söylemiştir. Hitler, savaş ve göçün aşındırıcı etkilerinden felakete dair öngörülerde bulunmuştur. "Eğer bu durum birkaç yüzyıl daha devam ederse, en azından Alman ulusumuz genel değerleri açısından o denli zayıflayacaktır ki, artık yönetici ulus olma iddiasını yitirecektir –*Weltvolk*-[45] ya da en azından daha genç ve sağlıklı Amerikanların önemli başarılarını yakalamakta zorlanacak bir duruma düşecektir. Hitler, Grant'a atıfta bulunmadan da tarihteki diğer büyük ırkların çöküşleriyle ilgili uyarıda bulunur. "Pek çok nedenin sonucu olarak, azımsanamayacak kadar sayıdaki kültürün başına gelenleri bizler de tecrübe edeceğiz. Sorumsuzluklarının ve düşüncesizliklerinin sonucu olarak, kültürün taşıyıcıları ve devletlerin kurucuları olan en değerli Nordik kanının taşıyıcıları yavaşça çözülmüş ve öz değerleri o denli bir sarmala girmiştir ki, diğer genç ve sağlıklı kişilere aktarmaları gereken birikimleri ellerinde düğümlenip kalmıştır." Hitler, tıpkı Madison Grant gibi, Pers ve Bizans gibi yok olmuş imparatorlukları örnek gösterir ve "dünyanın kaderinin" –*Weltschicksal*– kaçınılmaz

45 *Weltvolk*; kelime anlamı "dünya halkı" olsa da cümle içerisinde "yönetici ulus" olarak çevrilmesi bağlama daha uygun olacaktır. (ç. n.)

olarak "ırksal bakımdan aşağı Avrupa'dan" Kuzey Amerika'nın yeni ve canlı insanlarına doğru kaydığını söyler.

Bu tür korkunç bir manzara karşısında Hitler, eğer Amerika modelini taklit ederlerse Avrupa için bir kurtuluş olabileceği önerisinde bulunur. "Amerika Birleşik Devletleri, farklı atalara sahip kaynaşmış toplulukları kesinlikle yeni kişilere dönüştürdü. Daha yakından bakılırsa bu farklı uluslaın ezici çoğunluğunun aynı ya da en azından benzer ırksal unsurlara ait oldukları görülür." Göçe en çok meyledenlerin "en çalışkan" Avrupalılar olduklarını ve bu çalışkanlıklarının "Nordik birleşimler" arasında oldukça yaygın olduğunu, aslında Amerika Birleşik Devletleri'nin bu farklı Nordik ırksal unsurlar üzerine kurulduğunu" not düşer. Hitler'in gözlemlerine göre 200 yıllık süreç boyunca Amerikalılar, bu farklı Nordik unsurları bir araya getirip onları yeni yurttaşlara dönüştürmüştür.

Madison Grant'ın *Üstün Irkın Sona Ermesi* kitabının Hitler'deki nüshasına Kongre Kütüphanesi'nde Thomas Jefferson Building'in Nadir Kitaplar Özel Koleksiyonu bölümünde, GN 575. G754 1925 katalog numarasıyla erişilebilir. Ayrıca ilk olarak 1923'te yayınlanan Hans F. K. Günther'in *Racial Typology of the German People* [Alman Ulusunun Irksal Tipolojisi] kitabının dört farklı baskısı gibi ırk ıslahı üzerine yazılmış bir dizi yayınla beraber; 1929 tarihli "ırk ıslahını" amaçlayan 7 çizim ve pek çok tablo içeren bir el kitabı ve önde gelen Alman ırk ıslahı savunucularından Erwin Baur, Eugen Fischer ve Fritz Lenz üçlüsünün iki cilt 1000 sayfalık *Foundation of Human Hereditary Science and Racial Hygiene* [İnsan Kalıtım Biliminin Temelleri ve Irk Islahı][46] kitaplarının revize versiyonu da

46 Hitler 1924'te Landsberg Hapishanesi'ndeyken yanında *Foundation of Human Hereditary Science and Racial Hygiene* [İnsan Kalıtım Biliminin Temelleri ve Irk Islahı] kitabının ikinci baskısı vardı. Kongre Kütüphanesi'ndeki nüsha, 1927'de yayınlanan 1. cilt, *İnsan Kalıtım Bilimi* ve 1931'de

bu bölümde yer almaktadır. Koridorun karşı rafı işlenmemiş materyallere ayrılmıştır. Örneğin; *Good Health: Newspaper for General Healthcare* [İyi Sıhhat: Genel Sağlık için Dergi] adlı bir derginin 1934 baskısının 55. sayfasında, "Twenty Years of the Sterilizitaion Law in California" [Kaliforniya'daki Yirmi Yıllık Irk Islahı Yasası] adlı bir makale yer almaktadır. Geride kalan kitaplar, Madison Grant'ın Hitler'in ırk ıslahına olan ilgisi konusunda tekel olmadığının göstergesidir.

1920 ve 1930'larda Hitler, ırk ıslahı alandaki gelişmeleri özellikle de konunun Almanya'da kavramsallaştırılması için hem siyasi hem de ideolojik amaçlarla Amerikan tecrübelerini takip etmiştir. 1934'te *Good Health*'de yayınlanan, İnsan Islah Derneği tarafından oluşturulan ırk ıslahının sosyal faydalarını sıralayan bir raporun özeti olan makalede, Kaliforniya örneğinin Almanya'yı özellikle ilgilendirdiği yazmaktaydı. "Irk ıslahı yasasının uygulamaya koyulmasından beri konu Almanya'da tartışmaların odağı haline gelmiştir, diğer ülkelerin tecrübeleri ilgilerini çekmektedir," diye yazar *Good Health* ve ekler "ırk ıslahı bir ceza değil aksine koruyucu bir önlemdir."

War Against the Weak: Eugenics and America's Campaign to Create a Master Race (2003) [Zayıflarla Savaş: Irk ıslahı ve Amerika'nın Üstün Irk Yaratma Kampanyası] kitabının yazarı Edwin Black'a göre Hitler, Amerikan ırk ıslahı hareketindeki gelişmeleri yakından takip ediyordu ve Amerikan Irk Islahı Topluluğu'nun başkanı olan Leon Whitney ve Amerikan ırk ıslahı programlarının iki önemli savunucuları olan Harvard eğitimli biyolog Charles Davenport ve İnsan Islah Derneği'nden Paul Popenoe gibi hareketin öncü isimlerini tanıyordu. Hitler, 1930'ların ortalarında, "Artık kalıtımın

yayınlanan 2. cilt, *İnsan Seçilimi ve Irk Islahı*'nı içeren üçüncü baskıdır. (y. n.)

kanunlarını bildiğimize göre sağlıksız ve engelli bireylerin dünyaya gelmesini önlemek büyük ölçüde mümkündür. Birçok Amerikan eyaletinin; soyunun devamı ırkına muhtemelen hiç değer katmayacak ya da onu bozacak olan kişilerin çoğalmasının önlenmesini konu alan yasalarını inceledim." demiştir

Hitler'in Amerikan ırk ıslahı savunucularıyla en doğrudan iletişimi 1939 Aralık ayında Lothrop Stoddard ile tanışmasıyla olmuştur. Stoddard, Madison Grant'ın ön sözüyle 1920'de yayınlanan *The Rising Tide of Color Against White World-Supremacy* [Renkli Medcezirin Beyaz Dünya Üstünlüğüne Karşın Yükselişi] adlı ırkçı kitapçığın çok tanınmayan yazarıydı. Kitap *En Üstün Irkın Yok Oluşu* kitabıyla aynı yılda, 1925'te, J. F. Lehmann Verlag tarafından Almancaya çevrildi. *The Rising Tide of Color* [Renkli Medcezirin Yükselişi] kitabında Grant, önsözde kendisi bile okuyuculara kitabın "gereksiz yere telaşlandırıcı" ve "zorlama" gelebileceğinden bahseder. Stoddard kitabında renkli medcezir dalgasının "beyaz üstünlüğünü" yeneceğini öngörür. 1939 sonbaharında Stoddard, Berlin'de gazeteci olarak çalışırken Hitler de dahil olmak üzere, ki kendisi yabancı gazetecilerle çok nadir olarak konuşurdu, özel bir dinleyici kitlesiyle tanıştı. Aynı dönemde William L. Shirer de Berlin'deydi ve Stoddard'ın, ırk ıslahı alanındaki çalışmalarının Nazi okul müfredatında yer almasından dolayı özel muamele görmesinden şikayet etmekteydi. 19 Aralık 1939 Salı günü öğleden sonra saat bir civarında Hitler, Stoddard'ı Şanşölye ofisinde kabul etti. Bu iki adam Almanca olarak –Hitler Stoddard'ın Almancasına iltifat eder– oldukça tatmin edici bir konuşma gerçekleştirmiş ve Stoddard Hitler'in sert bir şekilde el sıkışmasından etkilenmiş ancak, bir insan olarak oldukça tarafsız oluşuna şaşırmıştır. Hitler konuşurken asla göz teması kurmamıştır. Görüşmenin başlangıcında söz verdiği üzere Stoddard sözünü tutmuş ve sonrasında da tartışmanın içeriğini açıklamayı reddetmiştir.

Ancak Stoddard Almanya'da tanıştığı, Almanya'nın ırk ıslahı konusundaki öncü klasik yazarları olan Eugen Fischer ve L. Fritz Lenz ile birlikte Berlin'de profesörlük almak için Norveç'ten Almanya'ya taşınmış olan Hans F. K. Günther de dahil olmak üzere, ırk ıslahçısı arkadaşlarına nazaran karşılaştıklarına karşı daha açık sözlüydü. Stoddard'ın 1940 Berlin ziyareti sonrası yazdığına göre, Yahudilere yabancıların gösterdiği ilgi Almanya'dan ziyade ülke dışında dile getirilmekteydi. Stoddard umursamaz bir kayıtsızlıkla "Hitler'in ırkçılık ve ırk ıslahına yıllar önce yaptığı vurgu, bu iki konunun bugün Almanya'da gündeme geleceğinin habercisiydi. Almanya içindeki Yahudi sorunu, geçici bir olgu olarak görülüyor, çoktan çerçevesi çizilmiş bir sorun ve bu sorun, yakında Yahudilerin Üçüncü Reich'tan fiziksel olarak uzaklaştırılmalarıyla çözülecektir. Bu, kamuoyunun fikirlerinin önemsendiği ve farklı bir yolda ilerlemeyi düşünen Cermenik ırkın yeniden doğuşudur," diye yazar.

Stoddard Alman bilim adamlarının, Grant'ın vurguladığı ve Hitler'in de tekrarladığı üzere, Almanya'nın artık "baskın şekilde Nordik bir ülke" olmadığını ve Alman ulusunun "farklı Avrupa uluslarının karışımı" olduklarını çoktan kabullenmiş olmalarına oldukça şaşırmıştı. Stoddard asıl Günther'in Alman kanındaki noksanları kabullenmesinden etkilenmişti. Stoddard "Irk Papasını" alıntılayarak "Nordik idealler bizim için bir birlik ideali haline gelmiştir. Her kesimden Alman bireylerin ortak özellikleri Nordik özellikleridir. Soru, şu an yaşayan kişilerin ne kadar Nordik oldukları değildir; asıl soru gelecek nesillerimiz için ırksal olarak temizlenmiş bir dünya bırakmaya cesaretimizin olup olmadığıdır," der Bu, Hitler'in 10 yıl önce 4 Temmuz'da Weimar'da yaptığı konuşmada bahsettiği, Grant'ın gündeme getirdiği konuydu.

O zamanlar, ataları Alman olan Amerikalıların Dünya Savaşı'nda kendi hısımlarıyla olan "trajik" karşılaşmalarından

yakınan Hitler, en sonunda "siyasi süreci" sorumlu tutmuş ve siyasetin mezhep çıkarlarına üstün gelmesi gerektiğinde ısrarcı olmuş ve önemli bir hedef öne sürmüştür: Irksal kimliğin çıkarlarının ön planda tutulması. Burada, her bir bireyi kapsayan tanım olan *Volkstum*'dan bahsetmektedir.

Hitler "Yakından bakıldığında bu hedeften uzaklaşan siyasetin tümü insanların hayatından silinecek, devam edemeyecektir," der ve günübirlik siyasetin geçiciliğini tarihi gelişmeler bağlamında ele alır. Nüfusun siyasete olan üstünlüğüne ya da dünya tarihindeki itici güç olan savaşa vurgu yaparak, "Alman tarihinin birkaç yüzyıl gerisine gittiğimizde, en sonunda insan olarak kimliğimizi oluşturan bütün gelişmeler içinde önemli çok az olaya rastlarız," der. "İnsanlarımızda kalıcı bir etki bırakan şey yaşanmış yüzlerce savaş değildir." "Yüzlerce barış anlaşması ve savaşların sonuçlarını" alakasız sayarak reddeder. Tüm bunların "hiç iz kalmadan tarihten silindiklerini" söyler. Onun için önemli olan halkların hareketinden etkilenen demografik değişimlerdir. Hitler bunun, "dünyanın gidişatını değiştiren" güç olduğunu belirtir. Bu anlayış, Madison Grant'ın kitabından çıkarılabilecek en temel mesajdı ve Hitler üzerinde silinemez bir etki bıraktı. 1920'ler ve 1930'ların başlarında Grant'ın dünya tarihinde demografinin üstünlüğüne dair fikirleri, Hitler'in ırkçı fanatizminin ateşlenmesine yardım etti. Bunun kanıtlarına yaptığı konuşmalardan ve yazılarından erişilebilir; ayrıca sadece bireyin toplumdaki yeri değil aynı zamanda siyasetle alakalı kararlar, dış ilişkilerin yönetilmesi, bunun sonucu olarak savaşın idaresi gibi konulardan da bahseder ki bunlar, 1933 sonrası için trajik kanıtlar haline geleceklerdir.

Grant'ın fikirlerinin nasıl genelde Nazi rejiminin ve özelde ise Hitler'in ana fikir kaynağı haline geldiği, Amerikan Irk Islahı Topluluğu'ndan Leon Whitney'in yazdığı bir anekdotla açıklanmaktadır. 1934 yılında Whitney, Alman Şansölyesi'nden,

The Case of Sterilization [Irk Islahı Meselesi] adlı son kitabının bir nüshasını talep eden bir mektup alır. Whitney kitabı gönderir ve ardından Hitler'den çalışmalarını öven kişisel bir mektup alır. Duyulan ilgiden memnun bir şekilde Whitney mektubu Grant'ın ofisindeki bir toplantıda Madison Grant'a gösterir. Whitney'in anlatışına göre Grant gülümser ve masasındaki bir klasörden Whitney'e Hitler'den gelen mektubun uzatır; Nazi lideri yalnızca *Üstün Irkın Sona Ermesi* kitabını yazdığı için teşekkür etmekle kalmayıp kitabı kendi "İncili" olarak tanımlamıştır. Hitler, 1933 Şubat'ında iktidarı ele geçirmesinin ardından Grant'ın eserini kutsal kitaptan devlet politikasına dönüştürecektir.

Kitap Beş

Kayıp Filozof

Can sıkıcı her bir Yahudi, Alman kimliğinin özgünlüğü ve düzgünlüğüne karşı ağır bir hakarettir

Paul Lagarde'ın *German Essays* [Almanca Denemeler] adlı kitabında Hitler tarafından altı çizilmiş olan pasaj

Kitap koleksiyonu üzerine yazdığı denemede Walter Benjamin, en iyi kitapseverlerin koleksiyonlarının en fazla % 10'luk kısmını okuduklarını iddia eder ve bu iddiasını da otoritesine dayandırır. "Anatole France'ın kütüphanesini öven ve en sonunda da klasik soruyu soran bir Filistinliye verdiği cevabı alıntılamak yeterli olacaktır. 'Bu kitapların tümünü de okudunuz mu Bay France?'" Benjamin, Fransız edebiyatının büyük ustası ve Nobel sahibi olan yaşlı adamın ustaca şu cevabı verdiğini anlatır: "Onda birini bile okumadım. Gösterişli Fransız porselenlerinizi her gün kullanmazsınız öyle değil mi?"

Benjamin kitap koleksiyonculuğunun zamanla olgunlaşan bir sanat olduğunda ısrar eder. "Kitaplığım yıllardır, en azından ilk üç yılında, her yıl yalnızca santim santim yükselen iki ya da üç rafı hiç aşmadı. Bu yıllar, okunmadan hiçbir kitabın bu kütüphaneye eklenmesine izin vermediğim asi yıllardı." Zaman geçtikçe Benjamin, başka nedenlerden dolayı kitaplara değer vermeye başladı: Özellikle göze çarpan bir ciltleme, büyüleyici görseller, açık arttırmada satılan nadir antik bir baskı, belirli kitap evlerinin özel günlere dair hazırladığı

hatıra kitapları. "Aniden odak kaydı" der, "Kitaplar hakiki değere layıktır." Mülkiyet kendi sonunu hazırlar. Bu "birikim" olmadan Benjamin, kütüphane teriminin hakkını vermiş olmak için asla yeterli kitaba sahip olamayacağını söyler.

Hitler'de de benzer bir eğilim görüyoruz. Hitler'in 10 yıl boyunca yaşadığı Thiersch Caddesi'nde yer alan evindeki kütüphanesi, yavaşça büyümüş önce bir kitaplığı daha sonra ikincisini doldurmuş ve en sonunda bu ikisi de tamamen dolduktan sonra kitaplar kitaplığın üstlerinde rastgele birikmiş ve tehlikeli bir yığın oluşturmuşlardı. Bütün bunlar 1925 yılının başında çekilen bir fotoğrafta görülebilir. Söz konusu yılda, vergi beyanındaki dikkate değer pek az mal varlığının arasında kitap koleksiyonu da vardı. Beyana dahil edilen az sayıdaki mal arasında yazı masası, bir sandalye ve "kitaplarla dolu iki kitaplık" yer almaktaydı.

1930'larda Hitler'in koleksiyonu çarpıcı biçimde büyüdü. Bir kez daha vergi beyan kayıtları Hitler'in kitaplara olan düşkünlüğünü doğrulamaktadır. Hitler'in kişisel harcamalar ve resmi seyahatleri düşüldüğünde geriye kalan en büyük gider kalemi kitaplardı: 1930'da 1692 mark, sonraki iki yıl için de benzer tutarlar. Kasım 1934'te, Gladbacher Yangın Sigorta Şirketi'ne Münih'teki dairesini sigortalatırken; yarısı sanat koleksiyonu ve geri kalanı da kitapları ve diğer değerli mükleri olmak üzere, Hitler mal varlığının değerini 300 bin mark olarak hesaplamıştır. Standart sigorta anlaşmasına Hitler, "*einschliesslich Bücher*, kitaplar dahil" ibaresini ekletmiştir.

Hitler'in kitap koleksiyonunun ünü o denli yayılmıştı ki, Janet Flanner *The New Yorker* dergisine 1935'te Nazi lideri hakkında bir yazı yazmış; tahminine göre altı bin ciltten oluşan "oldukça kıymetli bir kütüphanesi" olduğunu belirtmiştir. Birkaç yıl sonra *United Press International* muhabiri Frederick Oechsner, Hitler'in koleksiyonunu 16.300 cilt kitap

olarak hesapladı. Daha yakın zamanlarda iki uzman, Philipp Gassert ve Daniel Mattern, Reich Şansölyeliği Kütüphanesi'ne eklenenler ve arşivlenmiş materyaller de dahil olmak üzere Hitler'den kalan kitapları incelediklerinde yaklaşık olarak Oechsner'in tahminlerine ulaştılar.

GLADBACHER
FEUERVERSICHERUNGS-AKTIEN-GESELLSCHAFT

Agentur München IV, Günther

Versicherungsschein Nr. K 1 290

für

verbundene Feuer- und Einbruchdiebstahl-Versicherung des Mobiliars.

Die Gladbacher Feuerversicherungs-Aktien-Gesellschaft in M. Gladbach

versichert nach Maßgabe ihrer Allgemeinen Feuerversicherungs-Bedingungen und der Allgemeinen Versicherungs-Bedingungen für Einbruchdiebstahl- und Beraubungs-Versicherung, sowie der umstehenden besonderen Bedingungen

den Herrn Reichskanzler Adolf Hitler,

in München, Geb., Prinzregentenplatz 16/II auf Grund des gestellten

Antrags vom 8. Oktober 1934 die ebenfalls Gegenstände seines Haushalts (siehe Seite) 2 einschliesslich Bücher

in der obigen Wohnung

RM 300.000.– (in Worten) Dreihunderttausend . . . . . .

Davon entfallen auf Sammlungen und zwar Bilder, Gemälde RM 150.000.–

Die Versicherung gilt für die Zeit vom 8. Oktober 1934 mittags 12 Uhr bis zum 8. Oktober 1939 mittags 12 Uhr und verlängert sich bei Ablauf um ein Jahr und weiter von Jahr zu Jahr stillschweigend, wenn sie nicht drei Monate vor jedesmaligem Ablauf von einem der beiden Vertragsteile schriftlich gekündigt worden ist.

München, den 8. Oktober 1934.

In Vollmacht der
Gladbacher Feuerversicherungs-A.-G.

Hitler'in Kasım 1934'te Gladbacher Yangın Sigorta Şirketi ile düzenlediği sigorta poliçesi, kitap koleksiyonu için ek bir hüküm içeriyordu. Not: "Einschliesslich Bücher" (kitaplar dahil)

Ocak 1933'ten sonra, Hitler'in kütüphanesine kitap akışı, bir sel haline gelmiştir. Hitler'in kitapları arasında eski askerlerin

hatıralarına da rastladım. Örneğin Adolf Meyer gibi gaziler tarafından Hitler'e hizmet dökümleri, yerel Nazi subayları tarafından onlarca cilt ve Hitler'i "mesih" ve "kurtarıcı" olarak selamlayan uzaktaki hayranlarından yüzlerce mektup gönderilmişti. Aynı zamanda bunların arasında çeşitli resmi eylemlerin raporları da yer almaktaydı. Savaş şehitleri mezarlıklarının yerel dernek başkanı "Eski fırtına birliği askeri, Alman birliğinin şekillendiricisi ve derin bir alçaklıktan yeni bir hükümranlığa götüren lidere " yazılı bir notla Hitler'e bir fotoğraf albümü göndermiştir. Devlet Sağlık Ofisi başkanı 1938'de bir tıbbi kongrede Hitler'e el yazması bir rapor sunmuştur: "Halkımızın sağlığına destek olarak biz hekimler ulusun kültürel, ekonomik ve de siyasi alanlarda güçlü olması için mücadele ediyoruz." Leipzigli yerel bir Nazi Partisi üyesi Hitler'e, *Recommendation for the Improvement and Consolidation of Accounting Procedures for Cigar Factories, also a Path to National Socialist Economic Methods* [Sigara Fabrikalarının Sayım Prosedürlerinin Geliştirilmesi ve Güçlendirilmesine Dair Öneriler ve Nasyonel-Sosyalist Ekonomi Methodlarına Giriş] adlı kendi yazdığı eseri göndermiştir. Benjamin'in % 10 teorisi, dikkate alınırsa Hitler'in, değil okumak bu kitapların çok büyük bir kısmını görmediği bile iddia edilebilir.

Hitler'in yaverlerinin gönderdiği kitaplar da ayrı bir meseledir. Bu noktada, Hitler ve yakın çevresi arasındaki kişisel bağların saklandığı ciltler ve yazmalar yer almaktadır. 1927'de Münih darbesinin 4. yıl dönümünde Hitler'in kendini beğenmiş vekili Hermann Göring, Hitler'e: *Göring, What Were You Thinking?* [Göring Ne Sanıyordunuz Ki?] isimli bir biyografisini "Sadakat ve hürmetle geçen bir hayatın eskizi" şeklindeki bir ithaf yazısıyla sunmuştur. SS subayı Heinrich Himmler, Hitler'e 1934 baskısı *Voices of Our Ancestors* [Atalarımızın Sesleri] ve 1938 baskısı *Death and Immortality in the World View of Indo-Germanic Thinkers* [Hint-Cermen Düşünürlerin

Dünya Görüşüne Göre Ölüm ve Ölümsüzlük] adlı iki ideolojik kitap vermiştir. Bir Noel hediyesi olan söz konusu ikinci kitapta Himmler, Hıristiyan ögeleri temizlemek için –Noel yerine– pagan Aralık Bayramı kelimesini kullanır.

44. doğum günü için Baldur ve Henriette von Schirach, Hitler'e, doğduğu Avusturya kasabası Braunau'un antik tarihini anlatan iki ciltlik bir kitap hediye ederler. Not olarak: "Kıymetli liderimize nice yıllar dileriz. Schirach Ailesi, Nisan 1933" yazmışlardır. Ortak Braunau geçmişleri ve sadakatlerine olan güven Hitler ve Schirach'lar arasındaki özel ilişkiyi korumaktaydı. Ayrıca bu hediye, bu tür ilişkilerin kırılganlığını da hatırlatır. Nazi Gençlik Lideri, Hitler'in kişisel fotoğrafçısının kızı Henriette Hoffmann ile evlenince, Hitler'in yakın çevresine de girmiş oldu. Hitler, Henriette'i 9 yaşından beri tanır ve onu "gün ışığım" diye çağırırdı, düğün resepsiyonlarını da Prince Regent Square'daki dairesinde yapmıştır.

Savaş sırasında Henriette, Berghof'da katıldığı bir gece yarısı toplantısında Amsterdam'daki Yahudi kadınlara yönelik tanık olduğu acımasız muameleye dair üzüntüsünü ifade eder: "Bunlardan haberdar olduğuna inanmıyorum. Biçare kadınlar yakalanıp, toplama kamplarına gönderilmek üzere araçlara bindirildiler ve bir daha geri dönebileceklerini de sanmıyorum." Bu sözlere karşın Hitler'in suratı buz kesildi. Sessizce ayağa kalktı. Sonra bağırarak, "çok duygusalsınız Bayan Schirach! Nefreti de öğrenmelisiniz. Sizin Hollanda'daki Yahudi kadınlarla ne gibi bir alakanız olabilir?" Henriette odasına kaçtı ve Berghoff'u derhal terk etmesi istendi. Hitler'i bir daha asla görmedi.

Hitler'in yakın çevresinden gelen çok sayıdaki kitaptan bulduklarım arasında en göze çarpan, 1934'te Nazi Partisi'ni öven, *İradenin Zaferi* filmini, iki bölümlük *Olympia* ve 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları belgesellerini yöneten, yapımcı Leni Riefenstahl'ın yazılarıdır. Riefenstahl, Hitler'e, birisi 1936

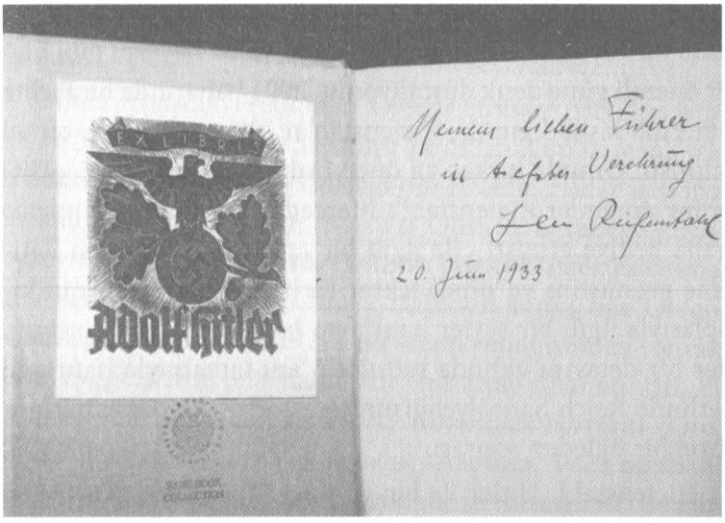
diğeri de 1937 Noel hediyesi olarak *Olympia*'dan siyah beyaz fotoğraflar içeren iki büyük resimli kitap vermiştir. İkinci kitap özellikle etkileyicidir.

Beauty in the Olympic Games [Olimpiyat Oyunlarının Nadide Anları] yazılı kırmızı keten ciltli kitap, Yaz Oyunları'nın en özel anlarını göstermektedir: Hans Woelke kendisine Olimpiyat altınını kazandıracak olan atışını yapmak üzere gözlerini kısmış; Gisela Mauermeyer diski havada uçarken başını zafer ve sarhoşlukla arkaya eğmiş; –Riefensthal'ın bir zamanlar sevgilisi olan– madalyalı Glenn Morris dekatlonda ciritini sıkıca tutmuş; Jesse Owens yerde sıkıca parmak uçlarına yüklenmiş, gözleri dikkatle ufka kitlenmiş sıçramaya hazırlanırken poz vermiş. Bu resmin altında da "Dünyanın en hızlı adamı" yazısı yer almaktadır.

Ayrıca Hitler'e ait iki de yakın çekim –birisinde kolunu kaldırmış Nazi selamı verirken ve diğerinde de düşünceli bir şekilde bakarken– ve narsistliğiyle meşhur Riefensthal'a ait bir düzine kadar fotoğraf vardır: Olimpiyat stadyumunda "çalışırken", film ekibine danışırken, bir kameramanı yönlendirirken, şerit kesme odasında metrelerce uzunluktaki selüloitlerin arasında otururken. Tıpkı diğer Olimpiyat kitabı *Olympia* gibi "minnet ve sadakatle, Führer'ime" notuyla ithaf edilen kitap; kesilmemiş görüntülerden oluşan 67 fotoğraf içerir ve "sonsuz sadakat" ve "derin şükran" ifadelerini sunar.

Riefenstahl, minnet duymakta haklıydı. Hitler 34 yaşındaki bu film yapımcısına, 1936 yılı yazındaki Olimpiyat Oyunları'nı filme alması özel bir saha ve sınırsız kaynaklar sunmuştu ayrıca, onu, aynı yılın sonbaharında yaşadığı finansal çöküntüden de kurtarmıştı. Benzeri görülmemiş 1.5 milyon marklık bütçeye rağmen Riefenstahl, kasım ayında neredeyse iflas etmiş durumdaydı. Bir banka 500 bin mark tutarında ek avans vermeyi reddedince Nazi Propaganda Bakanı'na başvurmuştu.

"Bayan Riefenstahl bana geldiğinde sinir krizi geçirmekteydi. Bu vahşi kadınla anlaşmak mümkün değil" diye yazar günlüğüne Joseph Goebbels. "Şimdi de kendi filmini yapmak ve bundan da iki film çıkarmak için ekstradan yarım milyon daha istiyor. Hem de finansal olarak berbat bir haldeyken. Soğuk kanlılığımı korudum. O ise ağlıyordu. Ağlamak bir kadının en etkili silahıdır. Ama artık beni kandıramaz." Ama Hitler'i kandırabildi. Riefenstahl Goebbels'i es geçip konuyu Hitler'e açtığında kredisi onaylanmıştı. Ortaya koyduğu iki Olimpiyat kitabı da minnettarlığının ve aynı zamanda da kurnazlığının belgesi olmuştur.

Johann Gottlieb Fichte'nin Collected Works *koleksiyonunda yer alan, Leni Riefenstahl'ın Hitler'e sunduğu eserdeki el yazısı.*

Nisan 1944'teki doğum günü münasebetiyle "sadakat ve hürmetle" Hitler'e atfedilmiş olan sinematik fotoğrafların üçüncü serisinde Riefenstahl bu defa, Olimpiyat atletleri yerine köle işçileri anlatır, Riefenstahl'ın yarım kalan filmi *Tiefland*, yine aynı derecede savurgan bütçelidir ancak, uğursuz gelen bu projesinde de Hitler'e minnettarlığı devam etmektedir.

Riefenstahl'ın Hitler'in kütüphanesine olan en değerli katkısı hiç tartışmasız Alman filozof Johann Gottlieb Fichte'nin derleme eserlerinin ilk cildidir. 1848'de yayınlanmış olan bu 8 ciltlik set, sayfaları altın vurgulu krem rengi parşömene basılmıştır. Her bir kitap sırtı, elle, kırmızı pastel renginde dört çeyreğe ayrılıp; başlıkları altın renginde yazılmış ve ikinci çeyrek de yeşil pastel boyayla boyanmıştır. Her özgün cilt, Romen rakamlarıyla numaralandırılmıştır. Birinci ciltin iç kapağında el yazısıyla Riefenstahl, "değerli Führer'ine en derin saygılarını" sunar. El yazısıyla atılan tarih 20 Haziran 1933'tür. Beni tek şaşırtan Riefenstahl'ın bu on sekizinci yüzyıl filozofunu seçmiş olması değil, aynı zamanda da yazının tarihiydi; bu tarih, doğum günü ya da bayram gibi hiçbir önemli güne denk düşmüyordu. 2001 baharında bu Fichte ciltlerine rastladığımda, Riefenstah'ın 100. yaş gününe bir yıl kalmıştı. Onunla birkaç yıl önce Daimler Benz şirketi –Hitler bir zamanlar Riefenstahl'a Mercedes Benz marka bir spor araba hediye etmişti– ile ilgili bir araştırma yaparken iletişime geçmiştim ve şimdi tekrar bir mektupla Fichte'nin kitaplarıyla ilgili bir şeyler hatırlayıp hatırlamadığını sordum. Her bir detayını aklında tuttuğu o anı tamamıyla hatırladı: Berlin'de Reich Şansölyeliği'nin terasında, 1933 ilkbaharının güzel bir öğleden sonrası.

Riefenstahl, Hitler ile bir yıl önce *The Blue Light* [Mavi Işık] filmiyle ünlendiğinde tanışmıştı. Filminde –gözleri erotik mistizmle parlayan– geleceği görebilme yeteneğine sahip bir köylü güzelini canlandırmıştı. Hitler'le görüşecek olan bir arkadaşına eşlik etmekte olan Riefenstahl, ondan o kadar etkilenmişti ki kendisine hayranlık dolu bir mektup yazmıştır. Hitler de eşit derecede büyülenmişti. *The Blue Light* filmindeki koyu gözlü güzeli yeni izlemiş olan Hitler, kendisini Kuzey Denizi kıyısında bir balıkçı köyü olan Horumersiel'de bir görüşmeye davet etmiştir. İkilinin rüzgârlı kumsal boyunca

yaptıkları birkaç saatlik gezinti sırasında Hitler'in maiyeti de onları belirli bir mesafeden takip etmişti.

Bunu izleyen aylarda Hitler ve Riefenstahl o kadar sık görüşmüşlerdi ki, sevgili olduklarına dair dedikodular yayılmaya başladı. Hitler'in daha acil sorunları vardı. Siyaset arenasındaki talihi dramatik dalgalanmalar yaşıyordu. Mart ayında cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ağır yenilgiye uğramış ve partisinin temmuz ayındaki parlamento seçimlerinde, önce yükselişini sonra da kasım ayında tekrar düşüşünü izlemek mecburiyetinde kalmıştı. O sonbaharda Naziler ciddi bir seçim yapmak zorundalardı: ya anı yakalayıp uzlaşmayla iktidara giden yollarını açacaklar ya da muhalefet olarak kalıp siyasi ve ekonomik çöküşlerini izleyeceklerdi.

Hitler uzlaşmayı reddince, Gregor Strasser partiden istifa etti ve böylece kendisine Şansölye Yardımcılığı pozisyonu teklif edildiğine dair dedikoduların odağı oldu. Hitler için ihanet oldukça acı vericiydi. Kardeşi Otto ile beraber Gregor, Kuzey Almanya'da Nazi hareketinin pek çok zafer kazanmasına yardımcı olmuştu. Otto ayrıldıktan sonra bile Gregor Hitler'e sadık kalmış ve 1927'deki seçim yenilgisinden sonraki umutsuz günlerde ona "sadakatle" bir kitap ithaf etmişti. Bu kitap Alfred Rosenberg'in *Thirty November Portraits* [Otuz Kasım Portreleri] adlı 374 sayfalık kitabının, 1923 Birahane Darbesi'nin öncü kişiliklerini övdüğü, 18 Kasım 1927'de Hitler için imzalanmış oldukça etkileyici bir cildiydi. Sadakatini yazıya döküşünden beş yıl sonra, Strasser şimdi de kendisi için bir anlaşma yapıyordu.

Riefenstahl, Strasser'in istifa dilekçesini verdiği gün Hitler'in öfkeyle, "Bu hainler bu korkaklar –ve son zaferinden önce– bu aptallar" diye bağırdığını anımsar. "13 yıl boyunca savaştık, çabaladık, her şeyimizi verdik, en büyük sorunların üstesinden geldik ve şimdi tam da hedefe ulaşmak üzereyken bu ihanet!" Riefenstahl bu sözleri, empati yaparak dinledi,

teselli edici sözler söyledi ve 3 aylığına İsviçre'ye gitti, İsviçre'de çektiği, *SOS Iceberg* adlı, kayıp kocasını aramak için Kuzey Kutbu'nda tehlikeli bir maceraya atılan bir kadını konu alan yeni filminde gözü kara bir pilotu canlandırıyordu.

İki ay içerisinde bir dizi gizli görüşme sonrasında Hitler, Şansölye olmuştu. 1933 Mart ayının sonlarında, Riefenstahl Berlin'e dönüşünün üzerinden çok geçmeden Hitler'den kendisini bir sonraki gün öğleden sonra çaya davet eden bir telefon aldı. Berrak mavi gökyüzünün altında hoş bir bahar gününde "doğal görünmek" için yeterince makyaj yapıp, şık beyaz bir elbise giymiş olan güzel oyuncu, kırmızı spor arabasıyla Reich Şansölyeliği'ne geldi. Kendisine Şansölyelik bahçesine kadar eşlik edildi, Hitler güneşin altına kurulmuş iki kişilik bir masada oturmaktaydı.

Çaylarını içerken Hitler'in talihindeki ani dönüşümden bahsettiler ve Riefenstahl, tıpkı on yıl sonra Henriette von Schirach'ın da yapacağı gibi, Yahudilere yapılan muameleden duyduğu endişeyi dile getirdiğini anımsıyor. Riefenstahl yeni yönetimin altında pek çok zorlukla karşılaşan bazı Yahudi arkadaşlarından bahsedince, Hitler buna karşı çıkmak için elini kaldırdı. "Bayan Riefenstahl, Horumersiel'de de bahsettiğiniz üzere bu konudaki fikrinizi biliyorum. Size saygı duyuyorum. Ancak sizden benim için rahatsız edici olan bir konu hakkında konuşmamanızı talep ederim. Bir sanatçı olarak size saygı duyuyorum, oldukça eşsiz bir yeteneğiniz var ve sizi etkilemek istemem. Fakat sizinle Yahudi sorununu konuşamam" dedi. Hitler'in yumuşak azarına karşın, Riefenstahl kendisini güçsüz hissettiğini söyler.

Hitler hemen konuyu film meselesine getirir. Riefenstahl, Hitler'in kendisine Alman film endüstrisi art direktörlüğünün başı olmasını önerdiğini anlatır. Riefenstahl gururu okşanmasına rağmen bu teklifi reddeder. Kendisi bir "yönetici" değil bir "sanatçı"dır. Gerçekte ise Propaganda Bakanı

Goebbels'ten nefret etmekte ve ondan olabildiğince uzak durmayı tercih etmektedir. Hitler bunun üzerine kendisine, bir fırtına birliği askeri olan, meyhane kavgasındaki ölümü Nazi marşında "Sancağı Kaldır! (Die Fahne Hoch!)" olarak ölümsüzleştirilen Horst Wessel hakkında çekilecek bir filmi yönetmeyi önerir. "Yapamam. Yapamam." Riefenstahl ümitsizce çırpındığını hatırlar.

Bunu can sıkıcı bir sessizlik takip etti. Hitler ayağa kalktı. "Özür dilerim sizi filmler aracılığıyla kendi tarafıma çekemem, ancak size bol şans ve başarılar diliyorum," dedi kısaca. Garsona işaret etti: "Lütfen Bayan Riefenstahl'a arabasına kadar eşlik edin."

Riefenstahl Reich Şansölyeliği'nden oldukça endişeli bir şekilde ayrılmıştı. Riefenstahl yaşadığı fiyaskoyu *White Ecstasy* [Beyaz Ekstazi] filminde kendisini yönlendiren ve *The Blue Light* [Mavi Işık] filmini de yönetmiş olan yakın arkadaşı Arnold Fanck'a anlatınca, Arnold bir öneride bulundu: Kız kardeşinin "şık bir şekilde" beyaz deriyle ciltlediği "Fichte'nin tüm eserlerinin nadide ilk baskısını" hediye etmesini söyledi. Fanck, kitabı Riefenstahl'a birkaç yıl önce kendisini ilk tanıdığında hediye etmişti. "Bunları Hitler'e hediye olarak göndereceksen birkaç satır yazı yazıp göndermeye ne dersin?" dedi Fanck.[47]

47 Yakın tarihte Leni Riefenstahl'ın biyografisini yazmış olan Steven Bach, bu olayın detaylarıyla ilgili olarak dikkatli olunması konusunda uyarıda bulunur. Bach, Riefenstahl'ın güvenilmez bir anlatıcı olduğunu söyler. Yine de Fichte ciltleri ve aynı şekilde Franz Wenzler'in orijinal adı *Horst Wessel: Bir Almanın Kaderi* olan Hans Westmar filmi için vuruluş sahnesinin senaryosunu yazması da anlatısına bir gerçeklik kazandırır. Filmin senaryo yazarı Hanns Heinz Ewers'in tarihsiz bir el yazısı notunda "*Reichkanzler Hitler*" olarak geçer. Fon müziği, *The Blue Light* ve *Peer Gynt*'in filminin ve Riefenstahl'ın *Tiefland* filmlerinin de fon müziklerini yapmış olan Giuseppe Becce tarafından bestelenmiştir. *Hans Westmar* için fon müziği bestelerken Becce, Hitler'in kitaplara olan tutkusunu beslemekte ve felsefi fikirlerini övmekteydi. Hatıralarında detaylarıyla anlattığı üzere film için müzik

Friedrich Nietzsche'nin ortaya attığı ve Hitler'in 1934 partisinin seçim kampanyasının mottosu olarak öne çıkarıp suiistimal ettiği, "üstün ırk" ve "güç istenci" kavramlarını, bu kampanyayı filmleştiren Riefenstahl da sinematik anlatısı için başlık olarak kullanmasına rağmen Hitler'in felsefeyle ciddi bir kişisel ilgisi olduğuna dair kanıtlar çok azdır. Bildiklerimizin çoğu belirsiz ve gerçeklerden ziyade anlatılara dayanan şeylerdir.

Hitler'in sırdaşı Hans Frank, onun, Dünya Savaşı esnasında Schopenhauer'in şaheseri olan *İsteme ve Tasarım Olarak Dünya*'yı, yanında taşıdığını söylediğini anlatır ancak; Osborn'un *Berlin* kitabına aktarma durak çizelgesine çamur ve mum lekeleri bırakan genç bir askerin bırakın okumayı; Kuzey Fransa sınırlarında Schopenhauer'in başyapıtını taşıdığını hayal etmek bile oldukça zordur. Ayrıca daha önce notlarından anlaşıldığı üzere Hitler'in, filozofun ismini bile doğru yazamadığı düşünülünce bu iddia daha da güvenilmez hale geliyor –1921'de bir konuşma taslağında Hitler "Schoppenhauer" diye yazmıştır. –

Ancak Hitler'in 1919 ve 1921 yılları arasında Nasyonel Sosyalist Enstitüsü'nde yer alan Krohn'un kütüphanesinden aldığı kitaplar arasında Schopenhauer eserleri de vardır. *Kavgam* kitabında kendisinden küçük bir alıntı yapmış ve Schopenhauer'in Yahudiler için kullandığı çok bilinmeyen Yahudi karşıtı "yalan ustaları" tanımlamasına kitabında yer vermiştir. Hitler'in konuşmalarında da Schopenhauer'in izlerine rastlanır ancak, bunlar tesadüfi olarak onunkilere benzeyen ifadelerdir.

Hitler Schopenhauer'i bir konuşmasında "Kant, Goethe ve Schopenhauer" diğerinde; "Goethe, Schiller ve Schopenhauer" bir başkasında ise Richard Wagner, Paul Lagarde ve

yapmış olan ve yapımda oldukça önemli destekleri olan, Ernst Hanfstaengl, *Hans Westmar*'ın fon müziğini bestelerken Becce'ye yardım etmiştir. (y. n.)

Prusyalı modern jimnastikçi Friedrich Ludwig Jahn'ın da olduğu bir dizi on dokuzuncu yüzyıl Alman milliyetçisi ile beraber anar. Bu referanslar, entelektüel bir birikim veya derinliğe dayanmamaktadır; yalnızca popüler söylemlerdir ve gündelik konuşmalar ya da okumalar yoluyla kolaylıkla haberdar olunabilir.

Hitler'in Schopenhauer'in eserlerine sahip olduğundan şüphelenmek için bir neden olmasa da Hitler'in geride kalan kitaplarının arasında yalnızca 1 tane Schopenhauer kitabına rastladım: on yedinci yüzyılda ilk olarak Cizvit Balthasar Gracian tarafından basılmış olan, 1931 baskı tarihli, Schopenhauer'in tercüme ettiği *Yaşam Bilgeliği Üzerine Aforizmalar* kitabı. Bu ucuz, 92 sayfalık cilt, o denli ince ki, Hitler'in isim etiketi iç kapağın tamamını kaplamakta. Schopenhauer'in Hitler'in hayatında yer alışının en somut kanıtı, filozofun Berghof'daki bir çalışma masasında sergilenen dağınık saçlı bir büstüdür.

Hitler, 1930'ların başında Weimar'daki Friedrich Nietzsche büstünü incelerken.

Hitler'in Nietzsche ile olan bağlantısı da aynı şekilde anlatılardan derlenmiş ve şüphelidir. Weimar'daki Nietzsche arşivlerini ziyaret ettiğini, burada Nietzsche'nin büstü yanında poz

verirken –oldukça azılı bir Yahudi düşmanı olan– Nietzsche'nin kız kardeşi tarafından bir fotoğrafının çekildiğini ve ölü filozofun asasını yanında götürdüğünü biliyoruz. Reich Şansölyelik Kütüphanesi envanterine göre Hitler'de 1903 ve 1909 yılları arasında bütün bir set halindeki basılmış olan Nietzsche'nin bütün eserlerinin ilk baskısı vardır ancak, günümüze ulaşan tek Nietzsche cildi Berlin *Führerbunker*'de bulunan, Eitelfritz Scheiner tarafından basıma hazırlanmış *Nietzsche's Political Legacy* [Nietzsche'nin Siyasal Mirası] kitabıdır. Söz konusu kitap; iç kapağına editörün Nietzsche'den "O, ırkları yaratıp onları inanç ve sevgiyle idam edenlerdir: Böylece onlar artık yaşamın hizmetine girdiler," alıntısını koyduğu 15 Kasım 1933 tarihli ince sert kapaklı bir kitaptır.

Hitler'in Schopenhauer ve Nietzsche'ye özel ilgisi olduğunu anlatan diğer kaynaklar da güvenilmezdir. Ernst Hanfstaengl, Schopenhauer'un Hitler'in "eski Dietrich Eckartlı günlerinde filozof tanrısı" olduğunu iddia etmiş –Eckart'ın kendisi de *Conversation* da yazdığı bazı Schopenhauer alıntılarını Hitler'e ithaf eder– ancak, Nietzsche'nin kız kardeşi ile yaptığı görüşme sonrası Hitler bir dönüşüm geçirmiştir. "Postdam'da geçirdiği o günden sonra Nietzsche'ye ait sözleri daha fazla kullanır olmuştur: *Herrenvolk*'un[48] güç istemi, köle ahlakı, kahramanca yaşam için mücadele, gerici eğitim karşıtlığı, Hıristiyan felsefesi ve sevgiye dayalı ahlak." Hanfstaengl, görüşme yerini Weimar yerine yanlışlıkla Postdam olarak aktarmış olsa da kendinden emin bir şekilde hatırlamaktadır. "Schopenhauer, neredeyse tam bir Budist gibi gömülmüştür ve Gauleiterlar[49] ilhamlarını Nietzsche'nin vahşi parodisinden almaya başlamışlardır."

Riefenstahl da aynı derecede canlı ancak çelişkili hatıralar anlatır. Riefenstahl, Hitler'in kendisine Prince Regent

48 "Üstün ırk." (ç. n.)
49 "Nazi bölge liderleri." (ç. n.)

Square'deki dairesinin kitaplarla kaplı odasında "Yapmam gereken çok şey var" dediğini hatırlar. "Gençken yeterli eğitimi alacak olanak ya da imkanlarım yoktu. Çok geç uyuyacak olsam bile her gece bir ya da iki kitap okurdum." Halka yaptığı konuşmaların ve sahip olduğu bilgi birikiminin ana kaynağının bu okumalar olduğunu söyler. "Eğer birisi bir şey 'veriyorsa' karşıdaki de 'almak' zorundadır. Ben kitaplardan ihtiyacım olan her şeyi aldım" der. Riefenstahl, kendisine kimi okumayı sevdiğini sorduğunda iddiaya göre "Schopenhauer" diye yanıt verir.

"Nietzsche değil mi?" diye sorar Riefenstahl.

Riefenstahl, Hitler'in "Hayır, Nietzsche ile çok işim olmaz," dediğini hatırlar. "O filozoftan ziyade bir sanatçı; Schopenhauer'in berrak anlayışı onda yok. Elbette bir deha olarak Nietzsche'ye değer veriyorum. Muhtemelen Alman edebiyatının bugüne dek bize sunduğu en güzel dille yazıyor ama benim rehberim o değil."

Hiç bahsedilmemiş olmasına rağmen Johann Gottlieb Fichte, Hitler'e ve onun Nasyonal Sosyalist hareketine tavır, niyet ve dinamiklik açısından yakın bir filozoftu. Saplantılı ve kitap delisi Schopenhauer'in ya da çelimsiz, yatalak Nietzsche'nin aksine Fichte; atılgan ve cüretkâr bir adamdı. 1808'de Fransız orduları Berlin'i kuşattığında, Fichte sembolü haline gelen *Speeches To The German Nation*'da [Alman Milletine Hitap] korkusuzca bütün Almanlara yabancı işgaline karşı koyma çağrısında bulunmuştu. Leipzig'de Napolyon'a karşı yapılacak olan belirleyici savaşın arifesinde Fichte, öğrencilerinin önünde savaş için silahlanmıştı. İzleyicilerini sözleriyle "tutsak" alan büyüleyici bir konuşmacı olduğu söylenirdi. "Harekete geçin! Harekete geçin! Harekete geçin!" demişti. "Bu yüzden buradayız."

Fichte gibi Hitler de popülist bir ayaklanmayla "siyasi seçkinlerin devrilmesi" çağrısında bulundu. Fichte bir *Volkskrieg*'den[50] bahseder. Fichte gibi Hitler de bölünmüş Alman milletini birleşik halde görmek istedi. Hitler parlamenter demokrasinin siyasi diyaloğunu kaldırıp Alman halkıyla doğrudan diyalog çağrısı yaptığında, belirgin bir şekilde Fichte tarzı retorik bir duruş sergilemekte ve "Alman milletine hitap etmekteydi."

Sonuç olarak Fichte, Alman istisnacılığı anlayışına öncülük etmiştir. İddiasına göre, Almanlar Avrupa halkları arasında özgün bir konumdadırlar. Dillerinin kökeni Latinceye değil, diğerlerinden farklı olarak Tötonik diline dayanmaktadır. Almanlar diğer Avrupalılardan yalnızca farklı bir dil konuşmakla kalmayıp aynı zamanda farklı şekilde düşünüp inanarak hareket etmekteydiler. Fichte Fransızcanın ve diğer yabancı dillerin etkilerinden arındırılmış saf Almancanın, saf Alman düşüncesini ortaya çıkaracağını savunur. Nazilerin Almancayı yabancı unsurlardan arınma çabaları, Fichte'nin bu ilkelerine dayanmaktadır. Bunu Hitler, daha sonra Führer kelimesini benimseyişinden bahsederken dile getirir. "Führer unvanı kendi dilimizden türediği için kesinlikle en uygun unvandır," der ve tam bir memnuniyetle yalnızca Alman ulusuna mensup kişilerin "Führer'im" diye hitap edebileceğini duyurur.

Fichte de kesinlikle bir Yahudi düşmanıydı. Yahudilerin her zaman "devlet içinde devlet" olduklarını ve bu yüzden de birleşmiş Alman ulusuna bir tehdit oluşturduklarına inanıyordu. Filistin'de bir Yahudi devleti kurarak Avrupa'daki Yahudilerden kurtulmayı öneriyordu. Bir diğer teklifi de "Bir gece hepsinin kafalarını kesip, yerine içinde Yahudiliğe özgü tek bir fikir barındırmayan yeni kafalar yerleştirmek"tir.

Nazi ideolojisinin takım yıldızları arasında tüm felsefi fikirlerden çok azı Üçüncü Reich dönemindeki kadar güçlü

50 "Halk savaşı." (ç. n.)

parlayıp; on sekizinci yüzyılın sonlarındaki ateşli Alman milliyetçiliği taraftarlığı kadar hızlı sönmüştür. Nazi dönemi fikirlerinin bir kısmı Schopenhauer ve Nietzsche'den ödünç alınmış olabilir ancak Tötonik tekillik ve kısır milliyetçiliğin zehirli karışımına felsefi dayanak sağlayan kişi Fichte idi. En az Dietrich Eckart kadar Fichte, Schopenhauer ve Nietzsche üçlüsü de Nasyonal Sosyalizmin felsefi öncüleridir. Arnold Fanck, bu gerçeği barış göstergesi olarak Riefenstahl'a, Fichte eserlerini hediye etmesini önererek tasdik etmiştir.

Hitler'in günümüze ulaşan kitapları arasındaki tek ciddi felsefi çalışma Fichte ciltleridir. Fichte ciltlerinde yüz sayfadan daha fazla derkenar olmasına rağmen bazı notlar yakından incelendiğinde özellikle de dördüncü cildin 594. sayfasındaki "*Sehr gut*"[51] karalaması, Hitler'den başka birisinin yazısına işaret etmektedir. İlaveten, potansiyel olarak felsefesini en belirgin şekilde yansıtan kitap olması muhtemel, Fichte'nin *Addresses to the German Nation* [Alman Ulusuna Hitaplar] yazılarını ve retorik tekniği üzerine bir denemeyi de içeren cilt ise kayıptır.

Alman felsefesinin ufuk açıcı eserlerinin eksikliğine rağmen, Hitler kütüphanesinin geride kalan kısmında, Hitler'in dünya görüşünün şeytani yönünü şekillendirmede Schopenhauer, Fichte ve Nietzsche'nin üstün fikirlerinden daha etkili olan bir dolu kitap mevcuttur. Söylentilere göre Hitler'in özel kitap koleksiyonuna en büyük katkıyı yapan ve Nazilerin sahte biyolojik ırkçılığının mimarı, 1919 ile 1935 yılları arasında Hitler'e ithaf ettiği 50'den fazla cildin yazarı Julius Friedrich Lehmann'dır.

Toplamda 50 küsur Lehmann kitabı, 1 tanesi hariç hepsi kendi adıyla anılan J. F. Lehmann Verlag yayınevinde basılmıştır. İçinde, Nazi döneminde tecrübe edilen yaygın ahlak,

51 "Çok güzel." (ç. n.)

etik, sosyal, siyasi, yasal, ekonomik ve tarihi absürtlük ve aşırılıkları doğrulayan oldukça detaylı çarpık Nasyonal Sosyalist kalıntıları barındırmaktadır. Hitler'e "Alman hukukunun yeniden tesisine katkı" notu yazılarak ithaf edilen 1930 tarihli *The Lawyer's Mission* [Avukatın Görevi] ve *Justice In Chains* [Zincirlerdeki Adalet] başlıklı Weimar demokrasisi üzerine yazılara rastladım. Sağlık sigortası önerisinin sunulduğu kısım, "*Once A Curse, Transformed Into A Salvation For The People*" [Bir Zamanların Laneti, İnsanlar İçin Kurtuluşa Dönüştü] alt başlığını taşımaktadır.

Hitler'e kendi el yazısıyla yazdığı ithaflarda Lehmann, defalarca kez bu kitapları Nazi hareketinin "yapı taşları" ve bazı durumlarda da Hitler'in eğitici el kitapları olarak tanımlar. İki bölümlük, hacimli *Teaching On Human Heredity And Racial Hygiene* [İnsan Kalıtımı ve Irksal Islah Üzerine Öğretiler] kitabının ilk cildinde Lehmann, "anlayışını geliştirmede önemli bir yapı taşı olarak Bay Adolf Hitler'e samimiyetle adanmıştır, J. F. Lehmann," diye yazar. 1929'da Otto Kankeleit tarafından ırk ıslahı üzerine yazılmış, rahatsız edici 7 resmin de yer aldığı *Terminating Reproduction Capacity for Racial-Hygienic and Social Reasons* [Irk Hijyeni ve Sosyal Nedenler için Üreme Kapasitesini Sonlandırma] adlı bir el kitabı "yüce bir dostlukla" Hitler'e ithaf edilmiştir.

Tıpkı Dietrich Eckart gibi Lehmann da sağ cenahın ilk destekçilerindendi ve Hitler'deki potansiyeli fark etmişti. Lehmann'ın Hitler'e verdiği ilk kitap, Ernst Hanfstaengl'in Hitler'in ilk koleksiyonu arasında gördüğünde hatırladığı üzere, "Herr Hitler Alman halkını aydınlatmak için verdiğiniz çabalara bir teşekkür olarak," diye not düştüğü 1919 basım Einhardt'ın *German History* [Alman Tarihi] kitabıdır. 1923 darbesinde Lehmann'ın Münih'teki villası Bavyera hükümeti esirlerini alıkoymak üzere kullanılmıştı. Çoğunlukla da Lehmann, yaklaşık 15 yıl boyunca, kendi yayını kitapları

tek tek Hitler'e taşıdı; ta ki Hitler'in Thiersch Caddesi'ndeki evinin kitaplıkları tamamen dolup, Prince Regent Square'deki dairesinin rafları taşana kadar. Bunların arasında Madison Grant'ın *Üstün Irkın Yok Oluşu; ya da Avrupa Tarihinin Irksal Kökenleri* kitabının tercümesini de buldum. Hitler'deki 1925 yayın tarihli dördüncü baskıya, Lehmann tarafından "samimiyetle ithaf edilmiştir" yazılmıştır.

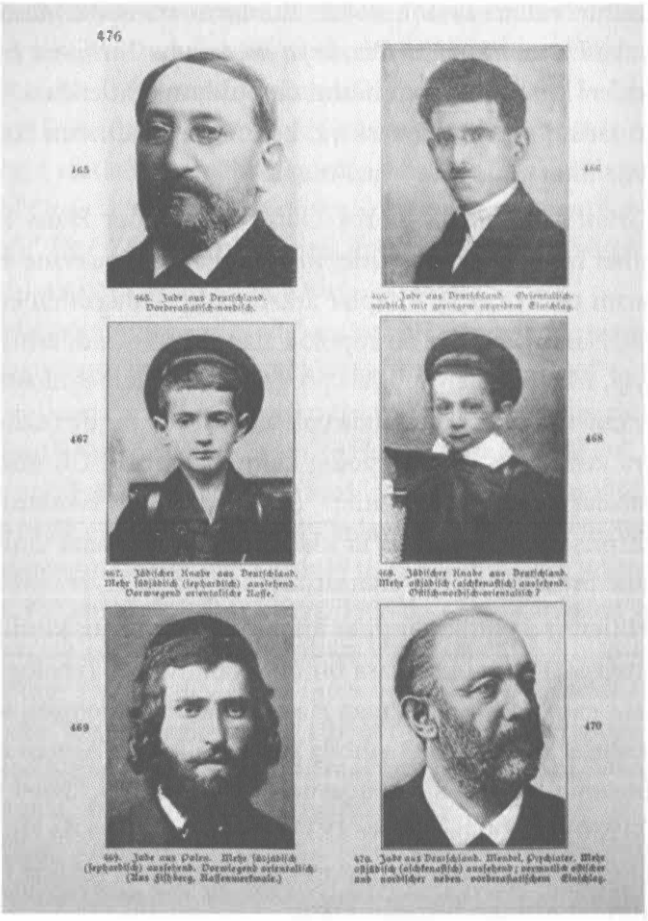
Grant'ın *Üstün Irkın Yok Oluşu* ile beraber Hans F. K. Günther'in kitapları da Hitler'in Nazi Partisi üyelerine okumalarını tavsiye ettiği kitaplar arasındadır. Bahsedilen edebi kişilik, Nazilerin ırksal antropoloji alanındaki tutumlarını belirleyip, ırkçı yasalar ile ıslah programlarına temel oluşturacak ırksal tipolojiler hakkında çok bilinmeyen bir dizi çalışma ortaya koyan sosyal antropolog haline gelmiştir. Günther'in bu çabaları ona "Irkçı Günther" (*Rassengünther*) lakabını kazandırmış ve Adolf Hitler'in kişisel talimatıyla Jena Üniversitesine profesör olarak atanmıştır.

Hitler'in 6 ciltlik Günther kitabının 4'ü, Aryan kimliğini anlattığı 500 sayfalık devasa bir cilt olan, *Racial Typology Of The German People*'ın [Alman Halkının Irksal Tipolojisi] kopyalarıdır. 3. baskısı 1923 yılında yapılan ilk cilt, "Alman ırkçı düşüncenin başarılı savunucusuna", 1928 baskısı, "Noel tebriği", 1930'daki 14. baskısı ve 1933'teki 16. baskıları da Hitler'i "ırkçı düşüncenin öncüsü" olarak selamlayacak şekilde Lehmannn tarafından imzalanmıştır.

Son cilt, basit gri ketenle ciltlenmiş, yazar ve başlık adı kapağa eski Almancayla yazılmış olup, çalışmanın sürdüğüne işaret eden Avrupa Yahudilerine ayrılmış bir ek de içermektedir. Aşınmış sayfaları kolayca açılmakta olup, cilt sırtının ayrılmaya başladığı iç kısımdaki sayfalar da yırtılmaya başlamıştır.

Lehmann'ın bu kitap yığınları, Hitler'den kalan kütüphanenin özleridir ve yalnızca Hitler'in entelektüel dünyasının

yapı taşları değil aynı zamanda Üçüncü Reich'ın da ideolojik temelleridir.

Hitler'deki, Hans F. K. Günther'in Racial Typology of the German People kitabının Almanya'nın farklı bölgelerindeki Yahudileri gösteren bir sayfası.

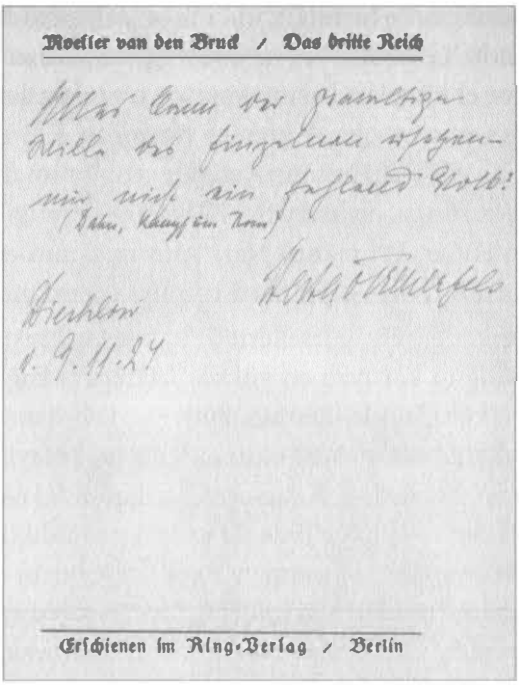
Lehmann'ın yayınlarında, Hitler'in özellikle Viyana yıllarındaki ırkçı el kitaplarında eksik olan deneysel unsurları bulduğu öne sürülür. Tıbbi ders ve el kitapları baskısında, görsellerinin kalitesi ve değeriyle bilinen J. F. Lehmann Yayıncılık lider

yayıncı olarak, sahte biyolojik ırkçılık bilimine ciddi bilimsel deliller sundu. Lehmann her ne kadar tıp camiasına vazgeçilmez ders ve el kitapları basımı yapıyor olsa da aslen biyolojik ırkçılığın öncüsü olarak hizmet veriyordu. J. F. Lehmann Yayıncılığın, Weimar Cumhuriyeti'nde ırkçı bilim disiplinini tek başına kurduğu söylenir. Nazi ülküsüne yaptığı katkılardan dolayı Hitler, Lehmann'ı Nazi Almanya'sının en yüksek ödüllerinden biri olan altın parti rozetiyle onurlandırmıştır.

Sağlam ciltlenmiş, görsellerle zenginleştirilmiş, esneklik ve geçirgenliğini koruyan en yüksek kalitedeki kağıtlara basılmış bu ciltleri incelediğimde, Hitler'in Lehmann koleksiyonunun, Benjamin'in %10 okuma kotasını kolaylıkla ikiye katlandığını hesapladım. Kitapların bazıları oldukça eskimiş, sayfaları katlanmış ve özellikle de resimlerin olduğu yerdeki sayfa ve ciltler oldukça aşınmıştı. Paul Lagarde'nin on dokuzuncu yüzyılın sonlarındaki milliyetçi ve Yahudi düşmanı yazılarını yer aldığı kitabının 1934 derlemesinde yaklaşık 100 sayfada kalemle karalamalar yapılmıştır: Altları çizilmiş satırlar, dikey çizgiler ve yer yer soru işaretleri.

Lagarde'ın eseri *German Essays* [Almanca Denemeler], Hitler'in koleksiyonundaki Alman milliyetçiliğiyle ilgili bir avuç "klasik" çalışmanın arasında yer almaktadır. İçerisinde, *Richard Wagner: The German as Artist, Thinker, Politician* [Richard Wagner: Alman Sanatçı, Düşünür ve Siyasetçi] başlıklı bir bölümün de yer aldığı Houston Stewart Chamberlain'in bazı eserleri; Nietzsche'nin Schopenhauer üzerine yazdığı denemesinden tuhaf bir intihal olan Julius Langbehn'in *Rembrandt As Educator* [Eğitimci Olarak Rembrandt] tekrar baskısı ve en göze çarpanı da başlığı, Nazi hareketinin simgesi haline gelecek olan yazar Arthur Moeller von den Bruck'un *The Third Reich* [Üçüncü Reich] kitabıdır.[52]

52 Moeller von den Bruck Hitler ile 1922'de tanışmış ancak, onun "proleter ilkelliğini" reddetmiştir. Yine de Naziler, von den Bruck'un teorilerinden

Başlığı Nazilerin sloganı haline gelen, Arthur Moeller von den Bruck'un Üçüncü Reich *adlı 1923'te basılan eseri. Bu kitap Hitler'e, başarısız Münih darbesinin yıl dönümünde, Kasım 1924'te verilmiştir.*

Görünüşe göre Lehmann, Hitler'e Lagarde'ın *German Essays* [Almanca Denemeler] eserinin benzer hitaplarla imzalanmış iki kopyasını vermiştir. İlki "Üçüncü Reich'ın peygamberine, yaratıcısına", ikincisi "Alman halkının eski peygamberinden, onun varisine" şeklindedir. Macar bilim adamı Ambrus Miskolczy, Hitler'in kenar notlarını incelemiş ve ikinci ciltte muhtemelen Alfred Rosenberg'in kastedildiğini ve savaştan sonra yanlışlıkla Hitler'in koleksiyonuna girmiş olabileceğini söyler. Ancak en sonunda her iki ciltte de Hitler'in kastedildiğini

seçtikleri fikirleri ve bunların en meşhuru olarak kitabının başlığını Nazi hareketi için kullanmaktan kaçınmamışlardır. Von den Bruck bir sinir krizi geçirip 1925'te intihar etti. (y. n.)

söyleyerek bitirir. Miskolczy Lehmann'ın Rosenberg'i, Üçüncü Reich'ın peygamberi olarak Hitler'den "daha üstün saymasının" belki de "incelik" yapmasından kaynaklı olabileceğini söyler. Ayrıca belirli pasajların seçimi ve "ayırt edici düzgün kalem çizgilerinden" kenar notlarının Hitler'e ait olduğunun anlaşıldığını da not eder.

Miskolczy ayrıca, Hitler'in evrim ve devlet teorileri hakkındaki oldukça spesifik görüşlerini de yansıtan pasajların altının çizildiğini belirtir. Miskolczy, Reich'ın 44. sayfada yer alan, "Almanya'nın tüm gücü devletin eylemleriyle gösterilmelidir ve devlet yalnızca kendi milletinin hizmetkârı olup, milletin vekillerinin de efendisi olmalıdır," kısmının Hitler tarafından çizilmiş olmasının muhtemel olduğunu söyler. Rosenberg, devlet ve dinin ayrılması konusunda ateşli bir tutum sergilerken; manevi konularda Hitler'in kararsız ya da en azından yorumsuz kalması ve bir önceki sayfada, Almanya için tek bir din oluşturulmasıyla ilgili bir pasajın yanına konulan soru işareti, kitabın konuya dair çelişkisini ifade eden "Hitler'e ait" olduğu sonucuna götürür. İradeli liderle alakalı paragrafların altının çizilmiş olması da Miskolczy'e göre Hitler'in işidir.

Lagarde'ın 72. sayfasında örneğin, toplumlarının kaderini şekillendiren "büyük adamların" dışlanmış hissettiklerini belirttiği paragraf, Brown Üniversitesi'nde bulduğum Hitler kitaplarındaki[53] çizili pasajlarla benzerlik göstermektedir. Bu eklemelerin şekli ve *Kavgam*'ın detaylı incelemelerinde görüleceği üzere Hitler'in kendi teorileri, Miskolczy'nin tezini doğrulamaktadır. Okuma sürecini, var olan görüşlerin arasını tıpkı bir "mozaiğin", "taşlarla" doldurulmasına benzetir. Bir kitabın içindekiler kısmını ve hatta indeksini inceler, ardından

53 Bu iki kitap, Carl Ludwig Schleich'ın 1924 baskısı *The Wisdom Of Happiness* [Mutluluğun Hikmeti] ve Ernst Schertel'in 1923 baskısı *Magic: History, Theory and Practice* [Sihir: Tarih, Teori ve Pratik] kitaplarıdır. (y. n.)

da seçtiği "işe yarar" bilgi içeren bölümlerini işaretler. Bazen de baştan neye dikkat etmesi gerektiğini öğrenmek için kitabın ilk önce sonuç bölümünü okur. Bir okuyucunun şahsi ihtiyaçlarına ya da genel bilgi birikimine katkı yapacak bilgiyi "hemen" fark etme yeteneğini geliştirmesi gerektiğini söyler.

Hitler, "Bu şekilde edinilmiş bilgiler daha önce hayal gücüyle oluşturulmuş herhangi bir konunun tasviriyle bağdaştırılacak; ya düzeltici ya da tamamlayıcı işlevi görerek, tasvirin doğruluk veya belirginliğini arttıracaktır. Eğer bu okuma tekniği uygulanırsa hayat, bizi sınamak için önümüze sorular ya da cevaplar koyduğunda hemen var olan tasviri norm olarak alıp, soru açıklanıp cevaplanana kadar, bu sorulardan türeyen onlarca yıldır birikmiş bütün parçaları zihnin incelemesi ve revizyonuna sunarız," diye yazmıştır.

Bu teknik sayesinde Hitler, sanal tank üretiminden, drama eserlerine kadar sonsuz gibi görünen farklı alanlardaki oldukça fazla miktarda bilgiyi neredeyse anında görselleştirerek ezberleyebilmiştir. Bir akşam Hitler'in Friedrich Schiller ve George Bernard Shaw'ın eserlerini kalite açısından karşılaştırmasını dinledikten sonra Goebbels evine dönüp günlüğüne şunu yazar: "Bu adam bir dahi."

Hitler, Riefenstahl'a anlattığı üzere August Kubizek'in, onun kitaplara olan tutkusunu fark ettiği yer olan Linz'deki ilk yıllarına dayanan bir alışkanlık olarak geceleri okur. "Kitap, her zaman daha fazla kitap! Adolf'u hiçbir zaman kitapsız olarak hatırlamıyorum," diye anımsar Kubizek. "Kitaplar onun dünyasıydı." Hitler'in bir diğer yaveri, Viyana'da ve sonrasında Münih'te Hitler ile aynı daireyi paylaşan Rudolf Hausler, oda arkadaşının gece ikilere, üçlere kadar okuduğunu hatırladığını söyler. Kubizek'e göre, bu kitap tutkusunun vakit geçirmek ya da zevk almakla alakası yoktu. Bu ona göre "ölümcül ciddiyette bir işti."

Hitler'in hayatta kalan arkadaşlarından dinlediklerime göre, Hitler'in gece okuma alışkanlığı onlarca yıl sonra bile devam etmişti. Hitler'in evinde uzun süre hizmetçilik yapan Margarete Mitlstrasser, Hitler'in okuma gözlükleri, kitap ve bir demlik çaydan oluşan gece rutininden bahseder. Hitler yoğun, hatta aşırı denilebilecek şekilde okuyordu. Berghof'un idaresiyle ilgilenen Herbert Döhring, bir akşam Eva Braun bu gece okumalarının birinde kendisini rahatsız edince kadının azarlanarak kıpkırmızı bir suratla koridordan hızla geçişini anımsar. Döhring'in kendisi çok dikkatli davranırdı. Berghof'un kapılarını kapatmadan önce her gece dışarı çıkar ve Hitler'in okuma lambası sönene kadar beklerdi. Birçok kez bu bekleyiş gün ağarana kadar sürerdi. Berghof'da bir hizmetçi olan Anni Plaim, Hitler'in ikinci kattaki çalışmalarının tam bir sessizlik içinde olduğunu hatırlıyor.

2001 yazında Hitler'in hayatta kalan son hizmetçisi Traudl Junge ile konuştuğumda Hitler'in bir gece önceki okumalarını kapsamlı hatta tüm can sıkıcı detaylarıyla birlikte anlattığı sabah kahvaltılarını hatırlıyor. Hitler'in bir diğer sekreteri Christa Schröder'in de önce aktardığı üzere, Hitler "aklına kazımak için daha önce defalarca kez okuduğu bir konu hakkında" tartışmalar yapardı. Schröder, Hitler'in zihninin "bölümlere ayrılmış" olduğunu ve böylelikle kitapların bütün pasajlarını hatırlayabildiğini belirtir.

Hitler'in bu bölümleme sürecine karşılık gelen benzer şey de Hitler'in kitapları arasında yer alan 20 ciltlik deri kapaklı özel baskı *Great Brockhaus Ansiklopedisi*'dir. Bu, maksimum fayda ve etkiyi sunmak için kapsamlı olgu ve bilgiler içeren devasa bir külliyattı; kendi kendini yetiştirmek isteyen herkes için kıymetli bir kaynak ve söylentilere göre Hitler'in de referans kitabıdır.

Christa Schröder, Hitler'in bir nehrin uzunluğu ya da bir şehrin büyüklüğünden bahsedip sonra da ansiklopedisine

baktığını hatırlıyor. "Hitler her konuda titizdi, tamamen emin olmak için söylediklerini iki tane ansiklopediden kontrol ederdi." Traudl Junge de benzer bir durumu anlatır, bir akşam Napoleon Bonaparte'ın tam olarak boyunun ölçüsünün kaç olduğu konusu tartışılırken Hitler odadan çıkar ve ansiklopedinin konuyla alakalı cildiyle geri döner. Hem Junge hem de Schröder, Berghof'da çekilmiş bir fotoğrafta kitaplık raflarında da görülmekte olan *Meyer Ansiklopedisi*'nden, *Büyük Brockhaus Ansiklopedisi*'nin 1928 ve 1934'te yayınlanmış serisinden ve 1935'te yayınlanmış ek bir ciltten bahsederler. Hitler'in bazı ciltlerin iç kapak kısmına yapıştırılmış isim etiketleri de Hitler'in entelektüel dünyasının iç boyutlarını en iyi yansıtan somut fiziki unsurlardır.

Lagarde ciltlerinde bütün seçiciliğiyle Hitler'in okuma tekniğinin uygulamaları görülebilir: "İşe yarayabilecek" bir bilgi bulabilmek için gözleri sayfayı tararken, kitabın hemen kenarında bekleyen kalemi hissedebilir; sonra da bir ifade ya da bütün bir cümlenin altını çizişi ve önemini vurgulamak için kenar boşluğuna işaret koyuşu izlenebilir. Bazı yerlerde ünlem işaretleri ve bazen soru işaretleri vardır ancak genellikle fikirlerin "mozaiğine" olan inancına uygun bilgileri bulabilmek için tüm bir cildin tarandığının işareti olan bir dizi yoğun ve düzensiz çizgi yer alır.

Bu süreç özellikle de 41. sayfadan başlayarak Lagarde'ın kitabında Fichte'nin şimdilerde sayıları iki milyona yaklaşan Yahudilerin asla asimile edilemeyeceğine dair iddasını desteklediği, 520 sayfalık eseri boyunca sürekli vurgulanan Yahudi sorununa ilişkin pasajlarda belirgindir. Yahudilerin Filistin'e "transfer" edilmesini öneren satırların altı iki kalın çizgiyle çizilmiştir. Kalem, Lagarde'ın Yahudilerden bahsettiği satırların izinden gider; ta ki Lagarde'ın Almanların Yahudilerle rekabet edemeyeceğini iddia ettiği pasaja gelene kadar. Lagarde,

Almanların Yahudilere kıyasla "kalitesiz malzemeden" (*zu weiches Material*) yapıldığını; Yahudilerin ise "Talmud eğitimleriyle katılaştıklarını" öne sürer. Lagarde'ın bunun doğal sonucu olarak, "Almanları bildiğim için, Yahudilerin onlarla birlikte yaşamalarını destekleyemem," ifadesinin altı da oldukça kalın bir şekilde çizilmiştir.

250 sayfa sonra, sayfa 292'de, Lagarde tekrar Almanlar ve Yahudiler arasındaki temel uyuşmazlıktan bahseder ki, bu ifadelerin tümü de işaretlenmiştir: "Almanlarla eşit şartlarda yaşama isteklerine rağmen, Yahudiler sinagoglarının tarzıyla oldukça açık bir şekilde yabancılıklarını sürekli olarak göze sokmaktadırlar. En kutsal yerlerini Sami, Asyalı, yani yabancı kökenlerini unutmamak için Mağribi üslupla inşa ediyorken, saygın bir Alman ismi taşımak için hak iddia etmenin ne anlamı vardır ki?" Bölüm kalın kalemle çizilip, sağ kenar boşluğuna da işaret konulmuş. 370. sayfadaki daha düşmanca satırlar da çizilidir: "Can sıkıcı her bir Yahudi, Alman kimliğinin güvenilirlik ve dürüstlüğüne karşı bir aşağılamadır." Kalem izleri Lagarde'ı, "Yahudilerin Yahudi olarak kalacakları" ve "Yahudi sorununu" çözmenin Almanlara bağlı olduğunu iddia ettiği sayfa boyunca takip eder. Bunlar bu ciltteki işaretlenmiş son cümlelerdir.

Bu derkenarlar, Hitler'in kendisi ya da genel olarak Nazi hareketini anlayışımıza çok az yeni bilgi katmaktadır. Bu saldırgan fikir ve hitaplara, geçmiş 15 yıl boyunca Hitler'in konuşma ve yazılarından zaten aşinayız. Bunlar gereksiz desenlerin gereksiz mozaik parçalarıdır. Yeni ve kayda değer olan şey bağlamdır. Her ne kadar örnekler Lehmann'ın kitapları yayınlandıkları aynı yıl içerisinde imzalayıp dağıttığını gösterse de özel günlerde hediye verilenler hariç Lehmann hiçbir zaman imzalarının altına tarih yazmadığı için, Hitler'e bu kitapların veriliş tarihlerini kesin olarak bilemiyoruz. Lagarde ile veriliş zaman ve koşullarını biraz daha net tahmin edebiliyoruz.

German Essays'in [Almanca Denemeler] 1934 yılında yayınlandığını ve Lehmann'ın 1935 yılında öldüğünü biliyoruz; bu da Hitler'in Şansölye olmasından sonra Lehmann'ın kendisine ithaf ettiği çok az kitaptan birisi olduğunun göstergesidir.

Lagarde'ın bu nüshasının, Hitler'in kitap koleksiyonuna giriş tarihi olan 1934 ya da 1935'in başlarında Hitler, artık sürekli bir krizde ya da dağılmanın eşiğinde olan radikal bir sağ partinin lideri değildi. O artık 1933'ün Mart ayında *Reichstag* yangınının ardından olağanüstü hal ilan ederek, demokratik süreçleri askıya alan ve gelecek 12 yıl boyunca elinde tutacağı diktatörlüğünü ilan eden bir devlet başkanıydı. Diktatörlük gücünü elinde tutan Hitler'in kalemle aldığı notlar artık 1933 yılındakilerden daha farklı tınılardadır.

164. sayfada, Lagarde'ın Alman olmanın sorumlulukları hakkında yazdığı sayfada Hitler, bir paragrafı hem sağ hem de sol taraftan eşit şekilde üçer çizgiyle çerçeveye almıştır: "Almanya Alman gibi hisseden, Alman olmak için can atan bütün Almanlarındır. Ancak eğer hayatımızın her anında ana vatanımızın varlığı, refahı ve geleceği için şahsi sorumluluklarımızın farkında olmaz ve buna saygı duymazsak tek tek her birimiz birer vatan haini oluruz; eğer yaparsak da her birimiz birer kahraman ve kurtarıcıyız demektir."

Bunlar artık önemsiz derkenarlar değildir. Kalemle altı çizilmiş bir ifade, devlet doktrini haline gelebilir. Lehmann ciltleri artık, yayıncının her zaman olmasını istediği yapı taşları haline gelmiştir.

Kitap Altı

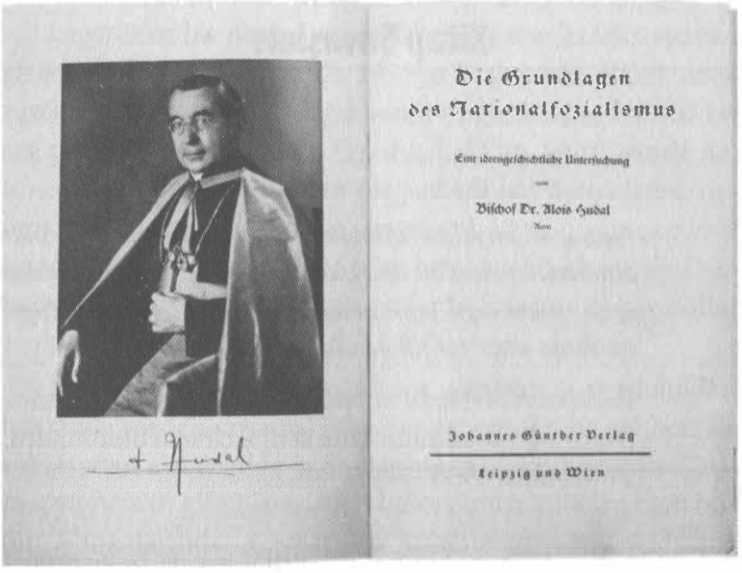
Kitap Savaşları

Nasyonal Sosyalizm Alman halkına; hareketin insanlar tarafından pozitif bir dini tutumla desteklenmesinin yalnızca arzu edilen değil, aynı zamanda mutlaka gerekli olduğu, iyi ve işe yarar bir fikir sunmamış mıdır?

Piskopos Alois Hudal'ın *Foundations Of National Socialism* [Nasyonal Sosyalizmin Temelleri] kitabının önsözünden, 11 Temmuz 1936

Başlık ve yazarının; bir fırtına birliği askeri üniformasının parlak kahverengiyle, Fransisken rahibinin cübbesinin zengin çikolata kahverengisi tonu arasında bir renk olan keten kaplama üzerine yumuşak altın renginde yazıldığı, Hitler'deki *Foundations Of National Socialism* [Nasyonal Sosyalizmin Temelleri] kitabı çok da dini bir risaleye benzememektedir. Çünkü 49 yaşındaki yazarının tatlı, kitapsever hatta çocuksu; çıkarcı olmaktan ziyade gülünç bakışlı tam boy gösterişli fotoğrafıyla, Nazi hareketini içerden kırmaya, anti-Semitik toksinlerinden arındırmaya, Hıristiyanlığın ihsanlarıyla kaynaştırmaya ve planı yapanların Adolf Hitler'in ruhunda gizlendiğinden emin oldukları potansiyel Roma Katolikliği'ni uyandırmaya yönelik Vatikan temelli bir projenin mimarı olduğuna inanmak oldukça güçtür. İlk başlarda hırslı olduğu kadar naif de görünen, 1936'nın Kasım ayında kitap Hitler'e ulaştığında birkaç saatliğine, tıpkı iki buçuk yıl önce, 7 Şubat

1934 gününün öğleden sonrasında, Eski Ahit uzmanı bir piskopos tarafından ortaya atılan tek kişilik bir komplo teorisi, başarının eşiğinde sallanır halde tezahür eden bir plandı.

Alois Hudal'ın Nazi hareketini parçalama planının parçası olarak Hitler'e Kasım 1936 yılında verilen Foundations of National Socialism kitabı

Bir öğleden sonra Hitler, Köln Başpiskoposu Kardinal Karl Joseph Schulte'yi Reich Şansölyelik Ofisinde kabul etti. Alman Rhineland bölgesindeki pek çok Roma Katoliği'nin manevi hayatlarından sorumlu olan Schulte, yerel Naziler arasındaki artan Hristiyanlık karşıtı kışkırtmalara karşı ve özellikle de Hitler'in Alfred Rosenberg'i Alman halkının "manevi" refahından sorumlu "baş idoloğu" olarak ağırlamasından duyduğu endişeyi dile getirmek için Berlin'e gelmişti.

Rosenberg, en ateşli Hıristiyanlık karşıtı Naziler arasındaydı, *The Myth of the Twentieth Century* [Yirminci Yüzyıl Miti] kitabı çok eşliliği, zorunlu ıslahı ve İsa Mesih'in gerçek

yüzünü ortaya çıkardığı söylenen "Beşinci İncil'in" propagandasını yaptığı Hıristiyanlık karşıtı fikirlerle dolu bir derlemeler bütünüdür. Bu "Kayıp İncil'e" göre İsa, kişiliği acı çekme ve çarmıha gerilmekle bağdaştırılan bir bağışlama ve ihsan abidesi değildi. Bunun tam tersine, yıkım ve intikam peşinde koşan öfkeli bir peygamberdi. Kitapta Rosenberg, Aziz Paul'un bir Yahudi ajanı olduğunu, ismini Saulus'tan Paulus'a değiştirdiğini ve Avrupalıları köleleştirmek için söz konusu Beşinci İncil'i sakladığını iddia eder.

Rosenberg, "Yahudileşmiş" Hıristiyan ahlakından ve yeni bir dinin gerekliliğinden bahseder. "Barok ve Rokoko döneminin, her sokak köşesinde bir deri bir kemik kalmış uzuvları sergileyen, korkunç çarmıhları yavaş yavaş, yenik düşmüş askerlerin anıtlarıyla yer değiştirecektir," diye öngörüde bulunur. "Ölümsüz kan ve irade efsanesinin sembolü olarak, en soylu amaç olan Alman isminin kutsallığı adına canlarını veren bu adamların isimlerini alacaklardır."

Ekim 1933'te Vatikan, Rosenberg'in *Myth*'inin okul müfredatına alınmasını resmi olarak protesto etti ancak çok da etkili olamadı. Şubat ayında Prusya Eğitim Bakanlığı kitabı okul kütüphaneleri için "önerilen" kitaplar listesine dahil etti. Piskoposlar alarma geçti. Bir piskopos, "son zamanlarda *Kavgam* ve *The Myth of the 20th Century* kitaplarının ortaokul kütüphanelerine dahil edildiğini duydum," diye şikayet etmektedir. "İlk kitapta karşı çıkılacak bir şey yok ancak Rosenberg'in *Indeks*'te (Vatikan'ın *Index Librorum Prohibitorum*, efsanevi yasaklı kitaplar listesi) yer alan kitabının bu tür okul kütüphanelerinde işi yok."

Şimdiyse Schulte, Hitler'e konuyu kendisi açıyordu. Schulte, Hitler'e en baştan beri Nazilerin gücü ele geçirmesini ve Vatikan ile yapılan anlaşmayı kabul etmiş olan 7 milyon Katoliğin manevi refahından sorumlu olduğunu hatırlattı. Schulte, Rosenberg'in "ideolojik ve manevi" "vekil" olarak atanmasının

ardından giderek kötüleşen bir trend haline gelen Hıristiyanlık ve kilise karşıtı söylemlerin Nazi liderleri arasında rahatsız edici şekilde arttığını ifade etti. Rosenberg, dini söylemleriyle yalnızca Vatikan anlaşmasının maddelerini ihlal etmekle kalmıyor, ayrıca da *Myth* kitabında açıkça görüldüğü üzere Kilise'ye karşı da saldırgan eleştirilerde bulunuyordu. Rosenberg'in kitabından bahsederken Hitler, Schulte'yi durdurdu.

"O kitabı istemiyorum," diye bağırdı. "Rosenberg bunu biliyor. Bunu kendisine de söyledim." Hitler "bu kâfirce şeylerle" hiçbir şey yapmak istemediğini söyledi.

Schulte, "Rosenberg ve kitabı hakkında artık böyle konuşamazsınız, Herr Reich Şansölyesi" dedi.

"Nedenmiş?"

Schulte kendisine, "Çünkü daha birkaç gün önce resmi olarak bu aynı Herr Rosenberg'i Nazi Partisi'nin, dolayısıyla da Alman halkının büyük kısmının ideolojik önderi olarak atadınız," diye hatırlattı. "Dolayısıyla isteyin ya da istemeyin bundan böyle Herr Rosenberg ile özdeşleştirileceksiniz."

Hitler, "Kendimi Herr Rosenberg ile özdeşleştirdiğim doğru ama *Myth* kitabının yazarıyla değil." Nasıl olduysa Schulte Hitler'in bu ayrımı, Alman halkına da açıklamaya niyetinin olup olmadığını öğrenmekte ısrar etti.

Hitler soruyu duymazlıktan geldi. Rosenberg'in gerçekten de Nazi Partisi'nin baş ideoloğu olduğunu doğruladı. Rosenberg'in atamasının *Myth* ile bir ilgisi olmadığı konusundaki kanaatini tekrarladı. Hitler tekrar, kitabın tamamen özel bir konu olduğunda ısrar etti. Sonra da alaycı bir şekilde, eğer kitap için birisi sorumlu tutulacaksa bunun Katolik Kilisesi olması gerektiğini ekledi. Hitler, "Rosenberg'in kitabının bu kadar bilinmesi piskoposlar sayesinde oldu. Onlar olmasaydı hiç kimse kitaba bu kadar ilgi göstermeyecekti," dedi.

Schulte şaşkına dönmüştü: "Ne? Suçlu olan piskoposlar mı?"

"Evet, piskoposlar," diye tekrarladı Hitler. "Vaazlarında kitaptan bahsedip gençlerimizin içindeki antik Alman idealleri ni yok etmeye çalışan Münih Kardinali değil miydi?" Schulte Hitler'e meseleyi "çarpıttığını" söylediğinde Hitler konuyu değiştirdi. Görüşme bir sonuca bağlanmadı.

Hitler kendisini bir söz sanatçısı, diyalektikten saptıran, hassas bir noktaya kaymakta olan tartışmayı asla konuya dönmeyecek şekilde teğet geçirip başka tarafa yönlendiren bir münazara ustası olarak görüyordu. Ve bunu devletin başkanı olmanın rahatlığı ve güveniyle yapıyordu. Zira, bir zamanlar Otto von Bismarck'ın oturduğu ofiste oturuyordu. Hitler'in artık bir şeylerden kaçınmasına ya da kaytarmaya çalışmasına gerek yoktu. Lutfederek kaçınıp, cömertçe yalan söyledi. 12 ayda oldukça fazla yol almıştı.

Şubat 1933'te Paul von Hindenberg kendisini Weimar Cumhuriyeti'nin 16. Şansölyesi olarak atadığında Hitler, 1919'dan beri kendisinden önceki 15 selefinin de neredeyse birer yıl arayla devrilerek boşalttığı çok da sağlam olmayan bir koltuğu devralmak üzere olan bir diğer politikacıydı. 1945 ilkbaharında Berlin *Führerbunker*'de bulunan Şubat 1933 tarihinden kalma sağcı bir gazetede, Franz von Papen'in Hitler'de bir "güvenilmezlik" sezdiğini üstü kapalı şekilde yazar. Sararmış bir sayfada Hitler, –"Herr Şansölye! Yalnızca birkaç Soru"– kendisini kampanya esnasındaki sözleri hakkında iğneleyen ve bir diğerinde de von Papen tarafından ifade edildiği üzere "Yahudi tuzağına" düştüğünü öne süren bir makaledeki bazı ifadelerin altını çizmiştir. Hitler ayrıca, Hindenburg'u yalnızca von Papen varken görebileceğini yazan bir cümleyi de çizmiştir. 10 aylık bir geçiş süreci toptan bir değişiklik getirecektir.

Sorunlu ve çalkantılı Weimar Cumhuriyeti Şansölyesi şimdi, Bin Yıllık Reich'ın *Führer*'iydi. O aralıkta kendisine gelen kitaplar sadece onun değil aynı zamanda, Almanya'nın da yeni durumunu yansıtıyordu. Goethe'nin yazılarından derlenmiş

bir "nükte ve bilgelik" koleksiyonu, "Üçüncü Reich'ın kurucu ve ilk Şansölyesi *Führer*'e" "saygıyla" atfediliyordu. Wagner'in *Resounding Universe*'ünün [Tınlayan Kâinat] kopyası da yazarı Walter Engelsmann tarafından "Siegfried'in[54] dünyadaki oğullarının lideri ve şekillendiricisine" şeklinde imzalanmıştır. Bir sonraki sayfada da Engelsmann muzaffer bir edayla, "Wotan'ın[55] insan tanrı hayali gerçek oldu" diye yazar.

Haziran 1934'te Hitler, bu yeni Almanya'ya son şeklini veriyordu. Weimar Cumhuriyeti'nin demokratik temellerini etkili sayılabilecek herhangi bir siyasi direniş olmaksızın parçaladıktan sonra sıra kendi adamlarına geldi. 30 Haziran 1934 gecesi Hitler kod adı "Sinekkuşu" olan ancak daha çok "Uzun Bıçaklar Gecesi" olarak bilinen bir operasyonla yakın dostu Ernst Röhm de dahil olmak üzere 80 Nazi Partisi liderini tutuklatıp infaz ettirdi. Artık Hitler'in mutlak otoritesi ve rejiminin acımasız doğası herkese kanıtlanmıştı.

Hitler ülke içindeki ve partisindeki muhalifleri ortadan kaldırıyor olmasına rağmen, Alois Hudal'ın Nazi hareketini ortadan kaldırmaya yönelik komplosu çoktan uygulanmaya başlamıştı. Hitler'in Schulte ile Rosenberg'in *Myth*'i hakkında görüştüğü aynı öğleden sonrasında *Sanctum Officium* olarak bilinen Kardinaller Meclisi, Hudal'ın tutkulu planını uygulamaya koyma konusunda karar vermek üzere Roma'da toplandı.

7 Şubat 1934 öğleden sonrasında Vatikan gazetesi *L'osservatore Romano*, *Sanctum Officium*'un Rosenberg'in *Myth* kitabını, *Vatikan İndeksi*'ne aldığını duyuran bir haber yayınladı. Yasaklanan kitapların listesi kelimenin tam anlamıyla en yaygın olanlardı ve yer alan binlerce kitap arasında Galileo'nun *Sidereus Nuncius'u*, Gustave Flaubert'in *Madame Bovary'si* ve

54 Alman mitolojisinde ejderhayla savaşan efsanevi bir kahraman. (ç. n.)

55 Alman mitolojisinde yer alan en saygın tanrılardan biri, Odin ismiyle de bilinir. (ç. n.)

Charles Darwin'in *Türlerin Kökeni* de yer almaktaydı. Kitaplar *İndeks*'e genellikle hiçbir açıklama ya da yorum yapılmadan eklenirdi ancak bu defa, *Sanctum Officium* nedeni halka açıklamak zorunda gibi hissetti. *L'osservatore Romano* bu durumu şöyle haberleştirdi:

> Kitap, aslında Hristiyanlığın temellerini oluşturan Katolik Kilisesi'nin bütün dogmalarını aşağılamakta ve bu inançları tamamen reddetmektedir. Yeni bir din ya da bir Cermen kilisesinin kurulmasına ihtiyaç duyulduğunu savunuyor ve şu ilkeyi öne sürüyor: "Bugün yeni bir inanış uyanıyor, kanın efsanesi, insanın kutsal varlığını kanla savunmaya olan inanç; kuzey kanının eski kutsal inanışlarını değiştiren ve bunların üstesinden gelen efsaneyi temsil ettiğini bildiren bir inanç."

Rosenberg'in *Myth*'inin *İndeks*'te yer almasıyla bu tuhaf, üzerine yazılar yazılmış ve genel kanı olarak anlaşılmaz bulunan 850 sayfalık külliyat bir gecede sansasyon yaratmıştı. Yazması 7 yıl ve yayıncı bulunması da 6 yıl süren bu kitap – Hanfstaengl ve Bruckmann tarafından da reddedildikten sonra Dietrich Eckart'ın eski yayınevi olan Hoheneichen Verlag tarafından basılmıştı– bir anda dünyada en fazla konuşulan kitap haline gelmiş; Paris, Londra ve New York'ta manşetlere konu olmuştu. *İndeks*'e alınması Almanya'da bir toplumsal tartışmaya yol açmış ve Nazi basını için de Rosenberg meşhur bir konu haline gelmişti.

Myth'in Vatikan tarafından yasaklanmasından 6 ay sonra, Alman teologlar anonim olarak –Nazilerin intikamından korkarak– *Studies Of Myth* [Mit Çalışmaları] başlıklı –200 sayfalık– kitabı satır satır, yalnızca dini değil, aynı zamanda tarihi, coğrafi ve imlâ yanlışları açısından da inceleyen kapsamlı bir çalışma yayınladılar. Bütün bu önemli konuların ötesinde kitapta bahsedilen IV. Hadrian'ın aslında VI. Hadrian olduğunu,

bir kilise tarihçisinin "Merk" yerine "Merks" olarak adlandırıldığını, bir diğerinin Eunuch değil, Eusebius olduğunu ve İznik'te toplanan kişilerin Rosenberg'in iddia ettiği gibi "keşişler" değil piskoposlar olduğunu ortaya çıkardılar. Rosenberg, Hoheneichen ile bahsi geçen hataların gelecekteki baskılardan kaldırılması konusunu tartıştığında editörü bunu yapmamasını tavsiye etti. Zira bu, kitabın % 60'ının değiştirilmesi demek olurdu.

Der Mythus
des 20. Jahrhunderts

Eine Wertung der seelisch-geistigen
Gestaltenkämpfe unserer Zeit

von

Alfred Rosenberg

Diese Tat ist niemandsgelagt, denn der sie
schon sein nennt als eigenes Leben, oder
sie wenigstens besitzt als eine Sehnsucht
seines Herzens. Meister Eckehart

1940

Hoheneichen-Verlag München

Hitler, Alfred Rosenberg'in The Myth of the Twentieth Century kitabını bir zamanlar anlaşılmaz olarak nitelendirmiştir. Bu 1940 baskısı, Hitler'in kütüphanesinde bulunmaktadır ancak, okunduğuna dair herhangi bir belirti yoktur.

Bunun yerine Rosenberg karşı atağa geçti. *The Church's Shadowed Men* [Kilisenin Gölge Adamları] başlığıyla 200 sayfalık bir polemikle cevap verdi; *Myth*'in tarihi ya da teolojik

tutarlılığın da ötesinde yatan bir gerçekliğe dayandığında ısrar ederek kitabı savundu. Rosenberg: "*Myth Of The 20th Century* kitabında yazdığım ve değerlendirdiğim şeyler bizim çağımızın gerekleriydi, bütün tarihi kanıtlar her bir detayıyla çelişse de kitabım buna karşı koyabilir" der, *Shadowed Men* de *Myth* gibi hemen *Indeks*'e alındı ki, bu da Rosenberg'i memnun etti.

1934 sonunda *Myth*, toplamda 150 binden fazla kopya satmıştı. *Shadowed Men* de bunun iki katı kadar satmıştı. Bir yıl içerisinde *Myth* satışları ikiye katlandı. 1935'te ise kitap 353 bin adet ile 7. baskısını yapıyordu.

Rosenberg'in bütün kârı ve zevkine karşın Hitler, skandal karşısında büyük olasılıkla huzursuzdu. *Myht*'i sevmemiş, okunmaz bulmuş ve yalnızca bir kısmını okuyabildiğini söylemişti. Bir yazar olarak *Kavgam*'ın aksine, *Myth*'in bu kadar ciddi ilgi çekmesi de onu kızdırmış olabilirdi. Halkın ilgisinin *Myth*'i, *Kavgam*'ın ideolojik yandaşı olarak görülecek bir konuma yükseltmesi de onu memnun etmemişti. Rosenberg, *Myth*'e resmi bir statü verilmesi için defalarca kez Hitler ile görüştü ancak, ikna edemedi. Buna rağmen kitap yasaklanmasından dolayı bilfiil resmi bir statüye erişti. En sonunda kitap 2 milyondan fazla satışla, Üçüncü Reich'ın çok satan kitabı *Kavgam*'ın ardından 2. sıraya yerleşti.

Hitler için daha ciddi sonuçları olan meseleyse mevzunun dini boyutlarıydı. 1900 yılının kilise kanununun güncellenmiş 47. maddesine göre, "hukuki ve cezai ehliyeti olup; kâfir öğreticilerin ya da din değiştiren dönmelerin dine aykırı fikirlerini barındıran kitaplarını okuyan, elinde bulunduran, baskısını yapan ya da savunan herkesin cezası derhal aforoz edilmektir." Artık Rosenberg'in kitabını okumak ya da bulundurmak öğrenciler de dahil olmak üzere, milyonlarca Roma Katoliği için otomatik aforozu gerektiren bir günah olmuştu.[56]

56 Hitler'in Berlin'deki kütüphanesinde, muhtemelen göstermelik olarak eklenen, her ikisi de göreceli olarak yeni olan Rosenberg'in *Myth*'inin 1940 ve

Hitler'in Vatikan'la yapılan görüşmelerle yatıştırmaya çalıştığı milyonlarca Alman Roma Katoliği bir anda Kilise ve devletin iddiaları arasında seçim yapmakla karşı karşıya kalmıştı. Aynı zamanda Hitler'in kendi parti üyeleri de Rosenberg tartışmasında taraf tutmaya zorlanmışlardı; bu da tam olarak Avusturya piskoposu Alois Hudal'ın amaçladığı şeydi.

1933 baharı ve yazında yapılan görüşmelerde Hudal, Nazi hareketi içindeki iki ayrı taraftan bahseder: Göring ve Goebbels gibi genellikle siyasi güçle ilgilenen "muhafazakârlar" ve Rosenberg gibi kült Aryan ideolojisiyle ilgilenen "liberaller". Rosenberg'in *Myth*'inin *İndeks*'e girmesini tamamlayacak şekilde Hudal, bu ayrışımları duyurmak ve Hitler'i seçim yapmaya zorlamak için bir halkla ilişkiler kampanyası başlatmayı önerir.

Hudal Vatikan içindeki bir bildiride, "*L'osservatore Romano* ve yabancı basındaki bütün ulaşılabilir gazetelerde konuşmalarda, evet, konuşmalarda bile, Adolf Hitler ve Franz von Papen'in dini bir uzlaşma beklentisi ve umudu içinde oldukları vurgulanmalıdır," denmesini teklif etmektedir. Ve bunun "farklı yöntemlerle tekrar ve tekrar yinelenmesi gerektiğinde" ısrar eder. Hudal, halk beklentisinin Hitler ve Papen'i aşırılıklarından uzaklaştıracağına ve anlaşmada yer alan Alman halkının, "mutluluğunu sağlama vazifesi" doğrultusunda anlaşacaklarına inanıyordu. "Dolayısıyla bu anlayışla, Vatikan ve yurt dışındaki Katolik gazeteler aynı tutumla aynı talepte bulunmalıdır: Papen ve Hitler, Hitler ve Papen!" şeklinde baskı yapar Hudal. "Ancak bu şekilde faydalı olacak bir ortam yaratılabilir."

Myth'in indekslenmesi ve bir basın kampanyası başlatılmasını öneren Hudal; yalnızca Almanya içindeki bir halk hizipleşmesi oluşturup durumu ciddileştirmeyi değil, aynı zamanda

1942 baskılı iki kopyası vardır. Resmi bir Roma Katoliği olarak Hitler'in kendisi de madde 47'ye tabiydi. (y. n.)

da planının ikinci ve hatta belirleyici olacak olan son aşamasına geçme beklentisiyle Vatikan içinde kendi güvenilirliğini de arttırmayı amaçlıyordu. Nazi hareketi kutuplaştıktan sonra "liberaller" aşırı sola kayacak ve "muhafazakârlar" da Hıristiyanlık tarafını destekleyeceklerdir; sonrasında da Hudal teolojik bir plan olarak, Roma Katolik inancıyla Nasyonal Sosyalist Doktrin'in birleştirilmesini önerecektir. Hudal vaziyette, büyük bir potansiyel görmektedir.

Nasyonal Sosyalist idelojisi çalışmalarında Hudal, Katolikler ve Naziler arasında pek çok temel benzerlikler olduğunu fark etti. Her ikisi de otoriteye kör bir itaat gerektiriyordu. Nazi Bildirgesindeki *Führer Prensipleri*, Papalığın yanılmazlığının yalnızca daha seküler bir yorumuydu. Hem Naziler hem de Katoliklerde köklü bir Yahudi nefreti vardı. Hudal, daha on üçüncü yüzyılın başlarında Aziz Thomas Aquinas'nın kendi eseri *De regimine Judaeorum*'de Yahudilerin dünyayı yönetme çabalarına karşı uyarıda bulunur. Hudal'a göre eğer Naziler "Musevi düşmanlığı" lehine "Yahudi düşmanlığını" bırakmaya ikna edilirlerse ki, bu, Yahudilerden ırksal bir topluluk olmalarından ziyade dinlerinden dolayı nefret etmek demektir, Almanlar; kıtadaki en güçlü siyasi ve sosyal gücü temsil edecek ve Avrupa'ya karşı en büyük tehdit olan Bolşevizm'e karşı bir siper oluşturabilecek makul bir faşizm yaratabilirlerdi. Hudal, "ruhun Wehrmacht'ından" bahseder ve Sovyet dış işleri bakanı Vyacheslav Molotov'un bizzat kendisinin komünizme karşı en büyük tehdidin faşizm ve Roma Katolikliği'nin birleşimi olduğunu itiraf ettiğini belirtir.

1934 sonbaharında Hudal, Nasyonal Sosyalizm hakkında kapsamlı bir kütüphane oluşturacak kitapları toplamak üzere Roma'dan Berlin'e geldi. Daha sonra da planının teolojik altyapısını oluşturmak için çalışmak üzere Roma'ya döndü. Hudal planını Papa XI. Pius'un da dahil olduğu özel bir dinleyici

kitlesine anlattığında, Papa kendisini sabırla dinledikten sonra Avusturyalı piskoposa; Nasyonal Sosyalizmin bir inanç sistemini temsil ettiğini iddia ederek Hitler ve onun hareketini yanlış anlattığını söyledi. Papa. Hudal'a "Bu noktada ilk hatanızı yaptınız. Bu hareketin herhangi bir manevi değer barındırdığını iddia edemezsiniz. Tersine tamamen materyalist bir hareket," dedi. Pius'a göre Nazilerin tarafında Hıristiyanlıkla uzlaşma gibi bir istek yok ve asla olmayacaktır da. Hareket taktikler ve güçle alakalıdır; iman ya da inançla değil. Anlatının sonunda Pius Hudal'a, Naziler ve Katolikler arasındaki herhangi bir "anlaşma olasılığına" inanmadığını ancak Hudal'a girişiminde "başarılar" dilediğini söyler. Hudal papalık konseyini umursamaz. *Kavgam*'ı okumuş ve Hitler'in Lambach'taki Benedikten manastırında koroda ilahi söyleyerek geçirdiği zamanları ve kişiliğine olan etkilerini anlattığı birinci bölümdeki pasajları not almıştır. Hitler 6. sayfada şöyle yazar: "Lambach'taki manastırda boş zamanlarımdaki ilahi derslerim, şatafatlı kilise festivallerinin görkemli ihtişamından kendimi arındırmak için muhteşem bir fırsat oldu. Baş rahip bana, bir defasında babamı görmeye gelen köy papazı kadar doğal görünürdü ki, bu da en üstün ve ulaşmayı arzuladığım idealdir." Hitler'in ilgileri zamanla değişmiş olsa da bu çocukluk yılları onda silinmez etkiler bırakmıştır. Lambach manastırının kilit taşına oyulmuş gamalı haça bakmak ya da Hitler'in ilahi hocası olan yaşlı peder Bernard Grüner'in eski öğrencisi hakkında anlattıklarını dinlemek yeterli olacaktır. Grüner 1933 yazında bir gazeteciye "Manastırımızdaki gamalı haç bile çocuğu oldukça etkilerdi ve küçük Hitler onunla ilgili sonsuz hayaller kurardı," demiştir.

Hudal'a göre, bu yılların kalıcı etkisi Hitler'in sonraki yaşamında da gözlenebilir: kırmızı zemin üstünde beyaz takdis ekmeği şekilli arka plan üzerine siyah "gamalı haçtan", Nuremberg'deki yıllık parti seçimlerindeki "katedral ışığına" ve

halka yaptığı konuşmalardaki ayinsel ifadelerine kadar. Hitler bir defa oldukça kızgın bir konuşmasında "Ana vatanımızın gücü, umudu ve şanı için" der ve bir nefes aldıktan sonra muhtemelen refleks olarak "Amin" der. Avusturyalı bir Katolik olarak Hudal Hitler'i "anladığını" hisseder.

1935 baharında Hudal, Katolik-Faşizm karışımı teklifiyle Papen'e gittiğinde, Papen potansiyeli hemen fark etmiş ve yalnızca taktiksel değil aynı zamanda Avusturya-Katoliği olarak yetiştirilmesinin derin yansımalarından dolayı bu önerinin, Hitler'e uygun düşeceğine inanmış: "Eski Tuna Monarşisinden gerçek bir Alman bir piskoposun, Almanya sorununu çözmek üzere kendisini 'büyük bir hevesle' adaması, Hitler üzerinde oldukça güçlü bir etki yaratabilir," sonucuna varmıştı.

Şansölye Yardımcısı olarak Papen, Hitler ile iki yıl boyunca düzenli aralıklarla görüşmüş ve bazı durumlarda onunla dini mülahazalarda bulunmuştur. Hudal gibi Papen de Hitler'i tanıdığını hissetmekteydi. O bahar, Hudal'ın önerisini Hitler'le birkaç kez tartıştığında, Hitler'in bu öneriye gösterdiği "büyük ilgiden" cesaret almıştı. Papen Hudal'a, Hitler ile kişisel olarak görüşüp kendi onayını alana kadar eserini yayınlamamasını tavsiye, Hudal da beklemeyi kabul etmişti.

8 Haziran 1936'da Hitler ve Goebbels'in bir toplantısı esnasında Papen, Bolşevik tehdidine karşı bir siper olabilecek olan Katolik teolojisi ve Nazi ideolojisi arasında köprü olabilme kabiliyetini överek Hudal'ın taslak eserini tanıtır. Hudal'ın tahmin ettiği gibi, Hitler fikre sıcak yaklaşır. Goebbels şüpheci kalır. Taslağı alır ve gözden geçireceğini söyler. Bir hafta sonra hazırladığı 17 ciddi uyuşmazlıktan oluşan bir listeyle birlikte Papen'e geri gönderir. "Piskopos Hudal'ın kitabı yasaklanmıştır. Papen onun için oldukça fazla lobicilik yaptı," diye yazar Goebbels günlüğüne. Fakat Papen pes etmez. Goebbels'in verdiği cevabı Hudal ile paylaşır ve piskoposa önerilen değişiklikleri yapmasını tavsiye eder. Sonra da

Hitler'e "bu adamın bizim için savaşabilme kabiliyetini korumak ve eğer yayınlanacak kitabı resmi olarak yasaklanırsa onu sonsuza dek susturabilecek üstleri olan Kardinaller komitesine maruz bırakmamak adına" Hudal'ı desteklemesi için çağrıda bulunan bir mektup yazar. Karar verme süreci sonbahara kadar sürüncemede kalacaktı.

Tam da beklenildiği gibi, Hudal'ın taslak eseri Nazi seçkinleri arasındaki ayrılığa neden olur. Papen yayınlanması için oldukça fazla baskı yapar. Rosenberg, bir piskoposun partiye şartlar "dikte etmesinden" dolayı öfkelenir. Ekim ayının başlarında Hitler, Hudal'ın taslağı yüzünden düşülen durumdan ve çatışmalardan bıkmıştır ve "kitaba Reich'da izin verilip verilmeyeceğine karar vereceğini ve bu konunun kapanacağını" söyler. Kitabı "onaylar." Hudal'ın *Foundations Of National Socialism* kitabı aynı ay içerisinde Johannes Günther Verlag tarafından Viyana'da basılır. Nazi Partisi elitleri arasındaki ayrım oldukça belirginleşmiş, çizgiler sertleşmişti ancak uzlaşma Hudal'ın lehine dönmektedir. "Eğer kararlı bir şekilde harekete geçmiş olmasaydım kitap hâlâ yayınlanmamış olurdu zira Göring, Hitler ve Neurath'ın senin tarafında olmalarına rağmen Goebbels hâlâ resmi olarak onay vermedi," der Hudal'ın içerden bir kaynağı ve coşkuyla ekler, "hedefimize ulaşacağız! Hem de Rosenberg'e rağmen."

Ekim 1936'a gelindiğinde Hitler artık hâlâ devam eden halk-Kilise kavgasından; Rosenberg'in *Myth* meselesinde olduğundan daha fazla sıkılmıştır. Bunu "aşırı karmaşık kelimelerle düşünen dar kafalı Baltıkların" bir mahsülü olduğunu söyleyerek ciddiye almaz. Hitler'e göre başlığı bile yanlıştır. Zira Nazi hareketi, bir "efsaneye" değil, modern bilime dayanıyordu. Bir Nasyonal Sosyalist olarak Rosenberg bunu iyi biliyor olmalıydı. Kitabına, yirminci yüzyılda insanlığın anlayışına dair deneysel gelişmeleri vurgulayan bir başlık olan *Knowledge Of The Twentieth Century* [Yirminci Yüzyılın

Bilgeliği] adını vermeliydi. Dahası Hitler, anlamak bir yana kitabı okuyan bir Nazi liderine bile rastlamamıştı.

Eylül 1935'te Hitler, kendini çoktan parti radikallerinden soyutlamıştı. Goebbels günlüğüne: "Konuşması bile Rosenberg ve Streicher'a karşı bir reddediştı," diye yazar. "En fazla alkışlayanlar da bu ikisiydi." Fakat Hitler Goebbels'den de bıkmıştı. Propaganda Bakanı, iki yıl boyunca, aralarında din adamları arasındaki cinsel tacizi teşhir etmek de dahil olmak üzere pek çok "ahlaksızlık davasına" öncülük etmişti. Goebbels, halkı bıktırana kadar gazete manşetlerinde yer almaya devam ediyordu. 25 Ekim'de Goebbels, din adamlarına karşı olan kampanyasının bittiğini ve Hitler'in kiliseyle olan sorunları çözmeyi istediğiyle ilgili bir yazı yazar. "Katolik kilisesine karşı açılmış olan davalar geçici olarak askıya alındı," diye not düşer günlüğüne. "Muhtemelen en azından geçici olarak barış istiyor. Şimdi de Bolşevizm ile bir savaş. Faulhaber ile konuşmak istiyor."

Hitler'in Michael Faulhaber ile konuşmak istemesi önemliydi. Münih ve Freising başpiskoposu olarak Faulhaber yalnızca Almanya'daki en büyük Katolik topluluğunun ruhani lideri değil aynı zamanda Nazi ideolojisinin de en ateşli muhaliflerindendi. Nazi ideolojisini açıkça reddedip, Alman Yahudilerine "kardeşlerimiz" diyerek kucak açtığı Kasım 1933'te, Noel öncesi vaazlarını dinlemek için tıpkı Katolikler gibi Yahudiler ve Protestanlar da Münih Katedralini hınca hınç doldurmuşlardı. Hükümet, 1900 ve 1935 yılları arasında Hıristiyan olan Yahudilerin listesini istediğinde, Faulhaber Bavyera'da vaftiz edilmiş 331 "İsraillinin" –138 erkek, 178 kadın ve 15 çocuk– listesini verdi. Nazi yetkilileri isimleri de talep ettiğinde ise Faulhaber isimleri vermeyi ve hatta din değiştirdikleri yılları kesin olarak söylemeyi reddetti. Onlar artık Roma Katolikleriydiler, kiliseleri tarafından terk edilmeyecek ya da ihanete uğramayacaklardı. Faulhaber, "Nasyonal Sosyalist ideoloji

yasalarını kan ve ırkla bağdaştırmaktadır. Onlara göre vaftiz edilmiş olsa da olmasa da bir Yahudi hâlâ bir Yahudidir. Ancak piskoposların görüşüne göre, eskiden Yahudi olan birisi vaftizle, Korint 2 5:17'den Paul'un sözüne göre, Tanrı'nın gerçek bir evladı, 'Yeni doğmuş bebek gibi olur.' Bu doğrultuda bütün piskoposluk bölgesinde yapılacağı üzere ona elimizi uzatırız. Vaftiz olmasıyla birlikte bu Yahudi'ye Kilise otoritelerince kendisine artık bir Yahudi gibi değil bir Hıristiyan gibi davranılma hakkı verilir ve en azından Yahudi düşmanlarına teslim edilmekten korunur" demiştir.

Faulhaber, hem entelektüel hem de ruhani olarak ilkeli olduğu kadar buyurgandı da. Tıpkı Schulte gibi o da Hitler'in Şansölye olarak atanmasını; Almanya'ya istikrarı getirmesi ve özellikle de Bolşevizm'e karşı mücadele kararlığından dolayı desteklemişti ancak Nazi ideolojisinin aşırılıkçı yanları söz konusu olduğu iman, ahlak ya da ilkeler konusunda ise bir şey yapmıyordu. 1930 baharının başlarında Faulhaber bir piskoposlar konferansında bazı pasajları alıntılayıp eleştirerek Rosenberg'in *Myth*'inin tehlikeleri konusunda uyarılarda bulundu. Hitler, Kardinal Schulte ile yaptığı görüşmede Rosenberg'in kitabının popüler hale getirilmesinde "Münih'teki piskoposu" suçlarken bu toplantıyı ima etmekteydi.

Aralık 1933'teki ilk "Advent"[57] vaazında Münih piskoposu Faulhaber, Alman toplumuna sızmakta olan Rosenberg tarzı radikalizmi kınadı. Hitler'in baş ideoloğunun adını vermese de Rosenberg'in çalışmalarına yapılan imalar oldukça açıktı. Faulhaber "din konusunda kendi içinde tarafsız olan "bu ırkçı çalışmanın" dine karşı savaşmak için yapıldığını ve Hıristiyanlığın temellerini sarsmakta olduğunu" söylemişti. Faulhaber Kilise adına bir cevap verilmesinin gerekliliğinden bahsetmiş: "Bu tür söylemler ve eylemler söz konusu olduğunda

57 Kelime anlamı "geliş" olan, Hıristiyanların Noel öncesi Hz. İsa'nın hem doğumu hem de ikinci kez dünyaya gelişini kutladıkları bayramdır. (ç. n.)

piskoposluk sessiz kalamaz," demişti. Faulhaber, 1936'nın 6 Kasım sabahı Berghof'a geldiğinde aynı şekilde dobraydı.

Obersalzberg, sise gömülmüştü. Alp havasını taşıyan sonbahar rüzgarları dondurucuydu. Hitler Faulhaber'i, Rudolf Hess ile beraber ikinci kattaki "çalışma odasının" mahremiyetine davet etti. Oturur oturmaz Hitler, Faulhaber'e, Kardinal'in hoşuna gitmeyecek ama açıkça konuşulması gereken şeyler söyleyeceğini belirtti.

Hudal'ın tezini savunan Hitler, Bolşevizm'in yalnızca Almanya'ya değil Hıristiyanlığa karşı da bir tehdit olduğunu söyledi. Fransa'daki Solcu Halk Cephesi hareketinin Çekoslovakya, Polonya ve özellikle de faşistlerin Madrid'in kontrolünü sağlamak için komünistlerle çatıştıkları İspanya için giderek artan bir tehdit olduğunu da ekledi. "Katolik Kilisesi aldatılmasına izin vermemeli" dedi Hitler. "Eğer Nasyonal Sosyalizm, Bolşevizm'i yenemezse bir süre sonra Bolşevizm Hıristiyanlığa ve Avrupadaki Kiliselere üstün gelecektir."

Hitler daha sonra masadaki konuya döndü: Nasyonal Sosyalizm ve Katolik Kilisesi arasındaki ilişki. "Hıristiyanlık, halkımızı ve bin yıllık tarihimizle Batı kültürünü birbirine bağlayan çözülmez bir bağdır," dedi Faulhaber'e, ayrıca çantasında Nasyonal Sosyalizm karşıtı vaazlar vermekle suçlanan papazlara karşı açılmış 380 davanın olduğunu söyledi. Katolik Kilisesi devlete karşı oynadığı "bu saçma oyunları" acilen bırakmalıydı. Baş gösteren Bolşevik tehdidiyle beraber hem Katoliklerin hem de Faşistlerin daha büyük sorunları olacaktı. Ancak "eğer Kilise Nasyonal Sosyalizme karşı çıkmaya ve onunla savaşmaya devam ederse bu durumda Nasyonal Sosyalizm Kilise olmadan yoluna devam eder," dedi Hitler Faulhaber'e. Yaklaşık bir saat kadar konuştu.

Faulhaber sabırla dinledi ve sonra cevap verdi. Bolşevik tehlikesi hakkında ders verilmesine ihtiyacı olmadığını söyledi. Bolşevizm'e karşı 15 yıldır hararetli ve ısrarlı bir şekilde

vaazlar veriyordu. 1921 Salzburg Katolikler toplantısındaki konuşmasından alıntılayarak, Bolşevizm'i "çağımızın en büyük belası" olarak ilan edişini örnek verdi. 1921, 1922 ve 1930'da da aynı şekilde bunu dile getirdiğini söyledi. Hitler, Kilisenin uzun zamandır komünizm tehlikesinin farkında olduğundan emin olabilirdi. Kilise, ulusal hükümeti destekliyor ve devlet başkanına saygı duyuyordu. Ancak Hitler hiçbir şüpheye yer bırakmadan şunu anlamalıydı; Kilise bunu "taktiksel düşüncelerle" yapmıyordu. Temel ilkeleri ihlal etmediği sürece Kilise devletin yasalarına boyun eğmeye razıydı. Hitler'e "İnanıyorum ki hiçbir dinde otorite anlayışı Katolik Kilisesi'nde olduğu kadar güçlü vurgulanmıyordur. Ancak memurlarınız ya da yasalarınız Kilise dogmalarını ya da ahlak kurallarını ihlal ettiğinde ve dolayısıyla bizlerin vicdanını yaraladığında; ahlak yasalarının savunucuları olarak bizlerin de bunu dile getirebiliyor olması lazım," dedi.

Faulhaber'in söylenenlere bakılmaksızın suçlu olanın son 3 yıldır Katolik Kilisesi'ne savaş açmış olan Nazi hükümeti olduğunu söyledi. Gençleri ayinden uzak tutmak için pazar sabahlarına Nazi etkinlikleri planlanmakla kalınmamış, yalnızca Bavyera bölgesinde 600'den fazla inançlı öğretmenin görevleri ellerinden alınmıştı ve bu sayı yakında 1700'e çıkacaktı. Daha da beteri hükümet, suçlularla doğuştan kusurlu kişilerin ıslahı da dahil olmak üzere Kilise'nin asla onaylayamayacağı politikalar geliştirmişti.

Faulhaber tam bir saat boyunca nutuk çekti; Hitler sessizlik içinde dinledi. Ancak Faulhaber radikallerden şikayet edip, son zamanlarda sahnelenen oyunları, el ilanlarını ve "Hıristiyanlığın ortadan kaldırılması" çağrısında bulunan konuşmaları hatırlatınca Hitler itiraz etti. Faulhaber'e "Nasyonal Sosyalizm ve Kilise arasındaki barış sağlandığında bütün bunlar sona erecek. Bu akımın bizimle bir ilgisi yok!" dedi Hitler ısrarla. "Siyasi parti liderlerime dini reformcu rolü oynamak

istemediğimi her zaman söyledim. Bunu yapmak istemiyorum ve yapmayacağım da."

Konu Rosenberg'e geldiğinde Hitler Schulte'ye sunduğu argümanı tekrarladı: Rosenberg'in başarısının suçlusu Kilise idi. "Freising'deki piskoposlar konferansında kitap hakkında uyarıda bulunulmasından sonra Kilise kitabı *Indeks* listesine aldı, bunun üzerine de kitabın satışları artmaya başladı; yüzlerce binlerce sattı." dedi Hitler. Faulhaber, Rosenberg'in *İndeks*'e alınmasından çok daha önce *Myth*'in bütün Almanya'da tanıtımının yapıldığını belirtti. İrade gücü ve inanç konusunda eşit konumda olan her iki adam da bir türlü sakinleşemiyordu; Hitler sesini yükselterek elini kaldırıyor; Faulhaber de itirazlarını belirtmek için "*Herr Reichskanzler*!"[58] diye gürleyerek araya giriyordu.

Üç saatin sonunda Hitler son sözlerini söyledi. "Herr Kardinal, Kilise'nin diğer liderleriyle görüşmeli ve Nasyonalizm'e, Bolşevik egemenliğini engelleme konusundaki önemli görevinde nasıl destek sunacağınızı ve hükümet ile nasıl barışçıl ilişkiler geliştireceğinizi düşünmelisiniz," diyerek tehdit etti. "Ya Nasyonal Sosyalizm ve Kilise muzaffer olacak ya da ikisi de yok olacaktır. Size söylüyorum: Rahiplere ve Alman din sınıfına karşı açılmış olan davalar gibi barışı zedeleyen küçük meseleleri halledeceğim. Pazarlık yapmak istemiyorum. Uzlaşmak düşmanımdır bilirsiniz fakat, bu son teklifimdir." Sonra Hitler'in ses tonu yumuşadı. Düşünceli bir havaya büründü.

Faulhbaer'e, yaşamına bakan herkesin bir noktada kendi faniliğiyle yüzleşmesi gerekeceğini söyledi: Kardinal Michael Faulhaber, çok satan yazar Alfred Rosenberg ve evet hatta Führer Adolf Hitler'in bile. "Her birey bir hiçtir. Herkes ölecek. Kardinal Faulhaber ölecek, Alfred Rosenberg ölecek, Adolf Hitler ölecek. Bu gerçek, kişiyi Tanrı'nın önünde içe dönmeye ve mütevazı olmaya zorluyor."

58 "Reich Şansölyesi." (ç. n.)

Beyler koltuklarından kalkıp merdivenlerden aşağıya inip yemek odasına girdiler. Bulundukları yer Untersberg manzarasına bakıyordu. Beraber öğle yemeği yediler ve ekonomik ilişkiler hakkında sohbet ettiler. Faulhaber, Hitler'in olayları ve detayları hatırlama kapasitesinden etkilendi. Öğleden sonra saat ikide Faulhaber ayrılmak için hazırlanmaya başladı. Yağmur dinmiş, sis dağılmış ve güneş bulutların arasından görünmeye başlamıştı. Faulhaber, Mezmur 29'u hatırladı: İlk başta Lübnan üzerinde fırtına vardı, ama sonunda *Dominus benedicet populo suo in pace.*[59] Münih'e dönen Faulhaber geçirdiği günü düşündü. Görüşmeye dair gizli andıcına, Hitler'in manevi inancının samimi olduğuna ikna olduğunu yazdı.

Birkaç gün sonra Hitler, Goebbels'e görüşmeyle ilgili bilgi verdi. Ona, "dünyanın kaç bucak olduğunu gösterdim," dedi. Ya Bolşevizm'e karşı birlikte savaşacaklardır ya da savaş Kilise'ye karşı olacaktır.

O ekimin aynı haftasında Hudal'ın kitabının ilk baskısı piyasaya çıkar. 3 Kasım 1936'da masasına oturur; ilk kopyayı "Alman dirilişinin Führer'ine" ve "Alman umudu ve ululuğunun Siegfried'ine" yazılarıyla süslü bir şekilde imzalar ve Hitler'e sunması için Papen'e verir. 14 Kasım Cumartesi günü Papen, Reich Şansölyeliği'nde Hudal'ın kitabı hakkında son kararın verilmesi için baskı yapmak üzere Goebbels ve Martin Bormann ile birlikte Hitler ile buluşur. Papen altın rengi kabartmasıyla şahsına adanmış olan şık kahverengi cildi Hitler'e sunar. Hitler kitabı alır ve Papen'e kesinlikle okuyacağını söyler.

Hudal'ın kitabı *Foundations,* tam da Kilise ve hükümetin aralarında barışa hazırlandıkları dönemde piyasaya çıktı, der Papen. Hitler'i kitabın Almanya'da mümkün olan en geniş şekilde dağıtılmasına izin vermesi konusunda teşvik eder.

59 "Tanrı kullarını selametle kutsayacaktır." (ç. n.)

Kitabın, Alman Nasyonal Sosyalistleri ve Roma Katolikleri arasında ilahi bir köprü olmak ve papazlara karşı açılan davalarla *Myth* konusundaki tartışmaların açtığı yaraları iyileştirmek için bir şans sunduğunu söyler. Ona göre Hudal'ın kitabı, Naziler ve Alman Katoliklerinin ortak değerlerini benimsemekte; Almanya'nın kıtadaki seçkin rolünü, Bolşevizm'in özündeki tehlikeleri ve daha ılımlı şekilde bahsedilse de yüzlerce yıllık Yahudi tehdidini kabul etmektedir. Vatikan'ın yüksek rütbeli bir papazının kaleminden çıkmış olması *Foundations*'a çok az ideolojik eserin elde edebileceği bir güvenilirlik katmaktadır. Hudal'ın kitabı, Naziler ve Katolikler arasında sağlam ve anlamlı bir bağ kurulması konusunda tek başına bir fırsat sunmaktadır.

Goebbels ve Bormann buna şiddetle karşı çıktılar. Roma Katolikliğinin Nasyonal Sosyalist ideolojiye entegre edilmesiyle, bilimsel ırkçılığa dayanan Nasyonal Sosyalizm'in özünü hafiflettiğini söylediler. Papen en azından kitap hakkındaki halka açık bir tartışmanın ortak anlayış zemini oluşturulması için bir fırsat sunabileceğini savundu. Goebbels ve Bormann Hudal'ın kitabının bölücü, tehlikeli ve huzur bozucu olacağını ifade ettiler. Tartışma aynı şiddetiyle birkaç saat daha sürdü. Papen her ne zaman Hitler'i ikna ettiğini düşünse Bormann araya girdi ve onu kendi tarafına çekti. Sonuçta parti "radikalleri" galip geldi. Papen daha sonradan: "En sonunda Partinin yönetici çevresine dağıtılabileceği düşüncesiyle 200 nüshayı içeri sokabilmeyi başarmıştım," diye hatırlayacaktır. "Ciddi bir tartışma girişimi en nihayetinde sabote edilmişti." "Hudal'ın kitabı tekrar yasaklandı," diye yazdı Goebbels günlüğüne.

Hudal sonucu öğrendiğinde morali çok bozuldu. Kitaba olan bütün hevesi, değil anlamak okumayacak olan bir grup

insanın insafına bırakılarak yıkılmış; *Foundations* ise bir dipnot haline gelmişti.

Aşağı yukarı benzer zamanlarda Vatikan, Hudal'ın kitabıyla aralarına mesafe koyarak resmi bir bildiri yayınladı: "Yazarın kendisinin bir Avusturya gazetesine açıkladığı üzere ve bazı gönüllü açıklamalarına da dayanarak şunu bildiririz; kitabın yazımında kendisinden başka esin kaynağı yoktur ve herhangi bir resmi göreve bağlı olarak yazmamıştır." Vatikan'da 20 yıldan fazla süredir görev yapmakta olan Santa Maria dell'Anima Papaz Okulu Rektörü, Hudal'ı rencide ettiği kadar aşağılamıştır da. Bir kardinale konuyla ilgili olarak şikayette bulunduğunda, karşılık olarak ucuz bile kurtulduğu cevabını aldı. Kardinale göre XI. Pius *Foundations*'a o kadar sinirlenmişti ki, *İndeks*'e alınmasını bile önermişti. Bunun yapılması "uygunsuz" görülmeseydi Hudal, "indekslenen" ilk piskopos olabilirdi. Hudal konuyu, Papa ile kendisi konuşmak istediğinde ise reddedildi. Almanya'daki Katolik piskoposlar da eşit derecede sertti. Ona, "Nazi piskoposu" dediler. Faulhaber ise onu, Hitler'in "saray teoloğu" olarak adlandırdı.

Hudal yaşadığı bozgundan sonra belini doğrultamadı. Savaştan sonra Vatikan'daki görevi elinden alındı ve münzevi bir manastıra yerleştirildi. Mağlup piskopos, Latince bir hakikatte, *habent sua fata libelli* –kitapların kendi kaderleri vardır– sözünde teselli bulmuş olabilir.

Hudal son bir hayal kırıklığı daha yaşadı. Kitabının Hitler'e atfedilmiş kopyasının ikinci ara kapağını açtığımda Hudal'a ait, "vaftiz" edilmiş bir Nazi hareketi niyetini açıkça destekleyen iki alıntıyı görünce oldukça şaşırdım. Bir tanesi, 1934 tarihli Bolşevizm'e karşı en büyük tehdidin "uluslararası bir Katolik ve faşist" birleşimi olduğunu iddia eden Molotov'dan bir alıntıydı. İkincisi ise *Kavgam*'ın 124 ve 125. sayfalarından alınmış pasajlardı: "Siyasi bir örgütten dini bir reforma

geçilebileceğine inanan bir kişinin, değil dini öğretiler ve onların teolojik etkileri, inancın kökenleri hakkında da kesinlikle hiçbir bilgisi yok demektir."

Her ne kadar kitabın ilk 16 sayfası daha önce defalarca kez okunmuşcasına kolayca açılıyor olsa da bu özel ciltte herhangi bir kenar notu yer almamakta; kitabı sıkıca saran cilt, ciltlenmiş sayfaların geri kalanında verilenlerden daha fazla mesaj taşımaktadır.

Kitap Yedi

İlahi İlham

İnsan aklı hiçbir zaman asıl muharrik değildir, daha ziyade beden ile ruh arasındaki etkileşimin bir sonucudur.

Maximilian Riedel, "Law Of The World"

1930'un başlarında gazeteci Edward Deuss, *Kavgam*'ın en çarpıcı cümlesini sorduğunda Hitler, 11. sayfadaki tarihe olan ilgisini anlattığı kısa bir paragrafı işaret etmiş; sonra da sonuçları kendi üzerinde eşit derecede etkiye sahip olan diğer şeyin de inançlı bir şekilde yetiştirilişi olduğundan dem vurmuştu. Eğer Hitler, mevzu hakkında başka şeyler söylediyse de Deuss kayda almamıştır. *Kavgam*'ın birinci bölümünde Hitler yalnızca, Roma Katolik ayininin "arındırıcı" etkisinden söz eder.

Ancak Hitler, revize edilmemiş el yazması *Kavgam* kopyasında, dini inanca olan daha yoğun ve sürekli bir ilgiden bahseder. Günümüze ulaşan taslak sayfalarda Hitler "en yüksek ve tutkulu ideali" olarak baş rahip olmak istediğini, "bir zamanlar, en azından, bu durumda" gibi ifadeler kullanmaksızın yazar ancak, basılmış versiyonda bu ifadeler mevcuttur. Benzer şekilde taslak sayfalardaki yüksek bir dini rütbeye çıkma "arzusu", "geçici" sıfatı eklenerek basılmıştır. Hitler'in arkadaşları ve ailesi de Hitler'in küçükken Roma Katolikliğine olan tutkusuna şahitlik ederler. Helene Hanfstaengl, çocukluk dönemlerinde Hitler'in Roma Katolikliğine olan adanmışlığını,

masa örtüsünü omuzlarına atıp mutfak taburesine çıkarak, kız kardeşlerine uzun vaazlar verişini anımsar. Paula ise bir keresinde onun, "Ulu Tanrının üzerimde koruyucu bir eli olduğuna inanıyorum" dediğini hatırlamaktadır.

İkinci Dünya Savaşı sırasındaki yakın çevresine akşam yemeklerinden sonra yaptığı konuşmalarda Hitler, sürekli olarak iman ve ruhtan, biyoloji dersinde öğrendikleriyle ezbere dayalı dini tekniklere karşı çıkma girişimlerinden –"Birinci derste öğrendiklerimle ikinci dersteki profesöre karşı çıkıyordum böylece öğretmenler de çaresiz kalıyorlardı."– ve de klasik din derslerinden nasıl yavaşça uzaklaştığından bahsediyordu. Şüphenin nefretle yer değiştirdiğini dile getirmek de "Conversation"da yazıldığı üzere Dietrich Eckart'a düşmüş gibi görünüyor. Bu tespiti Hitler de yirmi yıl sonra doğrulayacaktır. Hitler akşam nutuklarından birinde: "İnsanlığın başına gelmiş en büyük felaket Hıristiyanlıktır" diyecektir. "Bolşevizm Hıristiyanlığın gayri meşru çocuğudur. İkisi de Yahudiliğin filizleridir. Hıristiyanlık kanalıyla dünya, din konusunda söylenen bilinçli yalanlarla dolmuştur."

Hudal ve Papen, Hitler'deki Roma Katolikliği kalıntılarının mânâ yoksunu, boş bir kabuk haline geldiğini sezinlediler. Tıpkı konuşmalarının İncil anlatısı koktuğu ve sahte ilahi yakarışlarının da hiddet, bağırışlar ve gaflarla dolu ruhani retorikten biraz fazlası olduğu gibi, Gamalı haçları ve Katedral ışıklarıyla birlikte Nazi ritüelleri, aşırılmış taklitlerden ibaretti. Hitler'in derleme Shakespeare kitaplarının 6. cildinden alıntı yapmak gerekirse; meşhur ateşli konuşmaları gibi önemli bir şey söylemeyen ya da önceden prova edilmiş konuşmaların sonunda ne tür bir "Amin" denildiğinin önemi yoktur.

Hitler'in iç dünyasını oluşturan unsurlardan geriye kalan şey, bir zamanlar "dini ayinlerin" arındırıcı etkisiyle dolu olan ve Hitler'in hayatının geri kalanını bir anlamla doldurmaya çalışacağı içi boşaltılmış bir maneviyattı. Aradığı şey

inancın kendisi değildi, daha ziyade insani bir dürtü olarak inanmaya, anlamaya ve harekete geçirip dünyamızı şekillendiren daha derin güçleri anlamaya olan ihtiyaçtı.

Hitler bir zamanlar, "Her insanda Tanrı olarak adlandırdığımız gücü anlamaya yönelik içgüdüsel bir kabiliyet vardır. Kilise, inanılması gerekene inanmayanları cezalandırmakla tehdit ederek bu içgüdüsel kabiliyeti istismar etmektedir" gözleminde bulunmuştur. Hitler'e göre Kilise, bu içgüdüsel kabiliyeti zedeleyerek kendi partizan amaçları için kullanmaktadır. Nasıl olur da 2 milyar insanın ve 170 büyük dinin olduğu bir dünya da herkes farklı bir ilaha dua eder? "169 tanesi yanılıyor olmalı, çünkü yalnızca bir tanesi doğru olmak zorunda" der. Hitler'in konuşmalarında sürekli aynı noktaya dönmesi, müzmin bir ateist olmaktan ziyade arayışta bir agnostik olduğunun göstergesi sayılabilir.

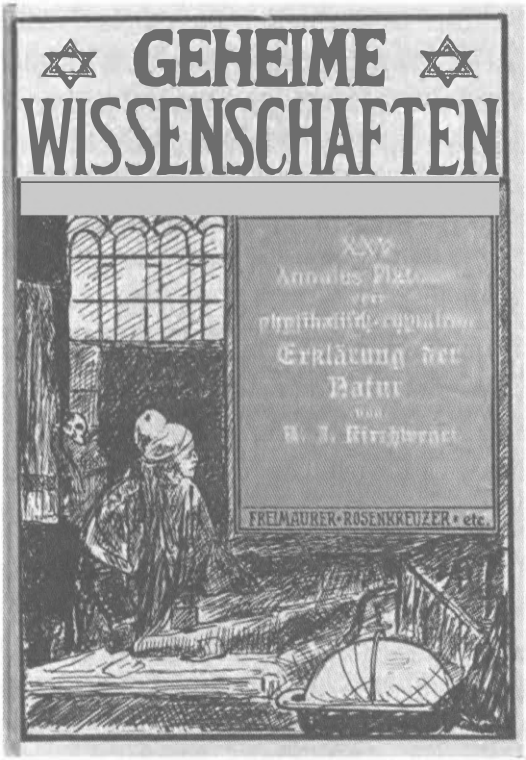
Hitler'in uzun süre sekreteri olarak çalışan Traudl Junge insan, doğa, din ve Tanrı hakkındaki bu kapsamlı konuşmaların çoğuna tanık olmuştu. 2002'nin yaz ayında Münih'deki dairesinde kendisini ziyaret ettiğimde, Hitler'in sadece monologlarında değil gece okumalarında da ruhani konuların büyük yer tuttuğunu doğruladı. Her ne kadar Hitler'i belirli bir dini sınıfa koymayı reddetse de onun –"Bir kişinin gerçekten neye inandığını nasıl bilebiliriz ki?"– doğa kanunlarından anlaşıldığı üzere dünyayı yöneten daha derinlerde bir güce, daha derin bir zekaya ya da kendisinin de söylediği üzere dünyaya şekil ve anlam veren "yaratıcı bir güce" inandığından emindi.

Hitler'in günümüze ulaşan ruhani ve doğaüstü konulardan bahseden kitapları ki, bazılarında işaretlemeler vardır, muhtemelen Hitler'in hayat boyu süren arayışının en yakın tanıklarıdır. Kitapların pek çoğu 1920'lerde edinilmiş ve geri kalanları da hayatının son dönemlerinde kütüphaneye eklenmiştir.

Aralarında Peter Maag'ın *Realm Of God* [Tanrının Krallığı] ve tarih ya da yer ismi eklenmeden "A. Hitler" notu düşülmüş 1915 baskısı *Contemporary World* [Çağdaş Dünya] kitabı; Annulus Platonis'in on sekizinci yüzyıl mistik klasiği olan doğaüstü bilimlere dair "Adolf'a" olarak imzalanmış iki sayfası simya sembolleriyle dolu baskı tarihi belirsiz kitabı ve farklı Avrupa ülkelerinden "okültizm, uyurgezerlik ve spiritüellik" örnekleri sunan ve doğaüstü olaylara dair "inkâr edilemez kanıtlar" sunan 16 fotoğrafın da yer aldığı paranormal fenomenlerin kaydını tutan 1922 baskısı, *The Dead Are Alive!* [Ölüler Yaşıyor!] kitabı gibi daha pek çok kitap yer almaktadır. 1909'da Cenova'daki bir ruh çağırma seansını gösteren siyah beyaz bir resimde, zihin gücüyle bir masa havada durdurulmaktadır. Bir diğeri de 15 yaşındaki Polonyalı bir kız olan Stasia'nın "parlak, gizemli bir madde" tarafından yakıldığını gösteriyor. Gösterişli bir İngiliz beyefendisinin resminin altına ise şunlar yazılmış: "1871'de ölen ve Westminster Abbey'de gömülmüş olan yazar Charles Dickens'in hayaletidir. 1873'te görünmüş ve fotoğraflanmıştır." Bu tür kitapların ilk örneği 1914'te yayınlanan, tarihsiz el yazısıyla yazar tarafından "Bay Adolf Hitler'e" diye imzalanmış 165 sayfalık: *The Essence Of Creation: Research About This World And The Afterlife, About The Essential Truths Of Nature, About The Substance Of The Soul And The Resulting Conclusions* [Yaratılışın Esası: Bu ve Öbür Dünya Hakkında, Doğanın Hakikatlerinin Esası Hakkında, Ruhun Özü ve Sonuçlanan Hükümler Hakkında Araştırma] kitabıdır.

Bu tür kitapların ilk örneklerinden bazıları Berlin'e ulaşıp en sonunda da Hitler'in intiharından sonra keşfedilen, *Führerbunker*'de yerlerini almışlardır. Günümüzde ise Brown Üniversitesi'nin nadir kitaplar koleksiyonunda bulunmaktadırlar. Berghof Kütüphanesi'nden alınan diğer kitaplar arasında ise insanın karar verme sürecinin altında yatan karmaşık

ilişkileri –"felsefe, tarih, din, tekillik, ikilik, pleidas ve çokluluk"– inceleyen; Dicaiarchos Carneades tarafından yazılmış 1934 baskısı gösterişli deri ciltli Almanca tercüme *Body, Spirit And Living Reason* [Vücut, Ruh ve Yaşayan Akıl] da vardır. Berchtesgaden tuz madenlerinde buna benzer çok daha fazla cilt bulunmuştur ki bunlar, şu an Kongre Kütüphanesi'nde yer almaktadırlar.

Bu on sekizinci yüzyıl basımı simyasal incelemeler kitabı, Secret Sciences [Gizli İlimler], Hitler'in 1920 yılında eline geçen doğaüstü kitaplarından birisidir

Bu kitapların birçoğunda, Brown Üniversitesi'ndeki Hitler kitaplarıyla benzeşen işaretlemeler yer almaktadır ki, bu, ikisinin de aynı okur tarafından yapıldığına delildir. Her ne

kadar kesin bir kanıya varılmasını sağlayacak el yazıları olmasa da bu işaretlemeler ve Hitler'in monologlarında ifade edilen fikirler ile kayda geçmiş yorumları arasında dikkate değer bir benzerlik vardır. Tıpkı kumdaki ayak izleri gibi bunlar, tam olarak yolculuğun amacını göstermese de hangi kısımların dikkatini çektiğini ve nerelerde oyalandığını, nereleri aceleyle geçtiğini, nerede aklında bir soru takıldığını ya da etkilendiğini bize gösterebilirler. Bu kitaplarda Hitler'in kaleminin sürekli olarak bilimsel ve doğaüstü, maddesel ve ruhani dünyalar arasındaki bağlantının anlatıldığı kısımlarda gezindiği anlaşılabilir. 1910 baskısı, "gelecekteki devletin" anlatıldığı, Hitler'in eline ne zaman geçtiği bilinmeyen, bir kitapta iç kapağa dikkatlice süslenmiş bir yazıyla soyadını yazmıştır. 391. sayfada kalemle işaretlenmiş olan "Bilimde yeteri kadar ilerleyen kimse sonu gelmeyen mucizeleri görmeye alışır" cümlesi Hitler'in monologlarında da yer almıştır. Hitler, "İnsanı hayvandan ayıran muhtemelen en önemli fark, insanın yaratıcı bir gücün varlığını anlamadaki üstünlüğüdür. Yalnızca bir teleskop ya da mikroskoptan bakmak bile yeterlidir, insanın bu yasaları anlayabilecek kabiliyeti olduğunu görürsünüz," der.

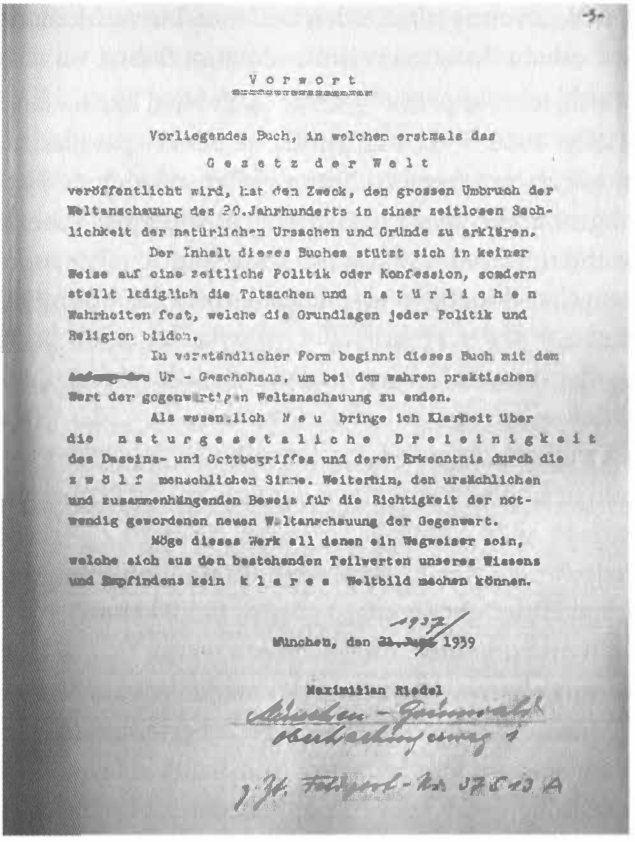
Carl Ludwig Schleich'ın denemelerden yaptığı derlemeler, 1924 tarihli yazı koleksiyonunun Hitler'deki kopyasında hücresel biyoloji ile ölümsüzlük ve insani ilim arasındaki ilişkiyi inceleyen bir bölümde bir dizi kalem işaretlemelerine rastladım. "Bu hayatı yaratırken mücadele, çaba ve acı çekmeyle fiziksel olarak elde ettiğim şeyi, tıpkı hayatın küçük kıvılcımları gibi olan ölümsüz hücrelerimle milyarlarca kez geri veriyorum; dünyanın organik mülkiyetine geri dönüyorum; ruhani varlığım evrene aittir," diye yazar Schleich, kalem bu satırları takip ederken. "Dünyanın ortak ruhuyla bir denkliğe ulaşana kadar yavaşça yükselecek, orada yeni formlar

bulacak ve arınmış suretimden beslenen bir varlık olarak bir yıldızı besleme fırsatına erişmiş olmanın tadına varacaktır."

"Tarih, teori ve pratik" üzerine okült bir el kitabı olan Ernst Schertel'in 1923 baskısı kitabında da benzer pasajların çizildiğini görürüz. Schertel'in "saygıyla" imzaladığı ve Hitler'in kitaplığında yer alan bu kırmızı ciltli kitapta Schertel'in, Schleich'dan neredeyse birebir alıntı yaptığı, "Vücudumuz potansiyel ve kinetik dünya enerjilerinin bir bütünüdür ve hayvanlar, bitkiler ve kristaller yoluyla her şeyin başlangıcına kadar uzanarak diğer nesillere aktarılır," kısmı çizilmiştir. Hitler'in kalem izleri sayfa sonuna kadar gider. "Bedenimiz ilk yıldızın doğuşuyla başlayan bütün bir dünya tarihini barındırır. Bedenimiz yoluyla evrenin enerjisi sonsuzluktan sonsuzluğa akar. Ve böylece varoluş çarkımız dönmeye devam eder." 1941 Aralık ayında bir akşam intihar üzerine konuşurken Hitler, aynı panteist görüşü farklı kelimelerle aktarmıştır. Aynı konuda birkaç gün sonra tekrar, "kendi hayatına son vermiş olsan bile öz ve ruhtaki maddeler yoluyla yine doğaya dönersin," diyerek Schleich ve Schertel tarafından dile getirilen aynı sonuca varmıştır. "Sonsuzluk anlayışı doğamız için elzemdir," der. "Öz ve ruh tıpkı beden gibi en nihayetinde ortak bir hazneye döneceklerdir. Hayatın bir unsuru olarak, yeni bir yaşamın ortaya çıktığı temellere tohum saçıyoruz."

Hiç şüphesiz olarak bu batıni kitapların arasından en ilginç bulduğum çalışma, Maximilian Riedel'in *Law Of The World* adlı eseridir. Fiziksel ve ruhani dünyalar arasındaki bağlantıları gösteren iki sayfalık bir şema, doğal dünyada gizlenen derin bilgeliklere nasıl ulaşılacağını gösteren teknikleri tanımlamakta ve pasajlardaki birbiri içine geçişi gösteren kalem işaretlemeleri doğal ve ruhani dünyalar arasındaki ilişkiyi tanımlamaktadır.

Bu 326 sayfalık daktiloyla yazılıp teksirle çoğaltılmış olan oldukça hırpalanmış müsvedde ciltlenip, "Gelen Din"

-5-

V o r w o r t

Vorliegendes Buch, in welchen erstmals das

G e s e t z d e r W e l t

veröffentlicht wird, hat den Zweck, den grossen Umbruch der Weltanschauung des 20.Jahrhunderts in einer zeitlosen Sachlichkeit der natürlichen Ursachen und Gründe zu erklären.

Der Inhalt dieses Buches stützt sich in keiner Weise auf eine zeitliche Politik oder Konfession, sondern stellt lediglich die Tatsachen und n a t ü r l i c h e n Wahrheiten fest, welche die Grundlagen jeder Politik und Religion bilden.

In verständlicher Form beginnt dieses Buch mit dem Anfang der Ur - Geschehens, um bei dem wahren praktischen Wert der gegenwärtigen Weltanschauung zu enden.

Als wesentlich N e u bringe ich Klarheit über die n a t u r g e s e t z l i c h e D r e i e i n i g k e i t des Daseins- und Gottbegriffes und deren Erkenntnis durch die z w ö l f menschlichen Sinne. Weiterhin, den ursächlichen und zusammenhängenden Beweis für die Richtigkeit der notwendig gewordenen neuen Weltanschauung der Gegenwart.

Möge dieses Werk all denen ein Wegweiser sein, welche sich aus den bestehenden Teilwerten unseres Wissens und Empfindens kein k l a r e s Weltbild machen können.

1937/

München, den 21. Juni 1939

Maximilian Riedel

Abwehr - Beauftragter
Überwachungsamt V

z.Zt. Feldpost-Nr. 17543 A

Ağustos 1939'da Max Riedel tarafından Hitler'e gönderilmiş olan Law Of The World kitabının yayınlanmamış el yazmasının önsözü.

altbaşlığıyla Kongre Kütüphanesi'nde BR856. R49 numarasıyla kataloglanmıştır. Önsöz 21 Haziran 1939 olarak tarihlenmiş, tarihin üzerine mavi kalemle 1937 tarihi yazılmıştır ki, bu da metnin tamamlanmasının muhtemelen iki yıl sürdüğüne delalet etmektedir. Kapak sayfası üzerine kalın kırmızı harflerle müsvedde yazılmış ve okunaksız mavi renk bir yazıyla şu not düşülmüştür: "Tanrının varlığının kabulüne dair bir yakarış." Bunun tamamlanmamış bir çalışma olduğu bellidir. Müsveddeye ek olarak 7 Ağustos 1939 tarihli

Hitler'e yazılmış daktilo çıktısı bir mektupta bu "yeni keşfin", "doğal bir yasa olan Tanrı'nın üçlülüğü anlayışına inkâr edilemez bilimsel kanıtlar" sunduğu iddia edilir.

Riedel Ağustos 1939'da, bu yayınlanmamış müsveddeyi Hitler'in Prince Regent Square'daki dairesinin hizmetçisi olan Anni Winter'a emanet ettiği sırada Hitler, Obersalzberg'deki Alp yaylalarında dinlenmektedir. Bir önceki haftayı *Tristan ve Isolde*, [Uçan Hollandalı] ve Nibelung İmparatorluğu'nun çöküşünü, dünyayı açgözlülük ve hırslardan temizlemek için Ren nehrinin yükselişini anlatan *Ring of Niebelung* [Nibelung Yüzüğü] ve *Twilight of the Gods* [Tanrıların Alacakaranlığı] gibi tiyatrallerin sergilendiği Beyrut'ta geçirmişti.

Avrupa'nın savaşın eşiğinde olduğu bu dönemde, Hitler'in kültür etkinliklerine katılması siyasi olarak hararetli geçen yaz mevsiminin gerilimleriyle çelişmektedir. 4 Ağustos'ta Berghof'a geri döndüğünde Polonya hükümetinden, Polonya ve Almanya arasındaki artmakta olan gerginliği çözmeye yönelik teklifini açıkça reddeden kısa bir mesaj aldı. 7 Ağustos'ta Riedel'in çalışmasını teslim ettiği gün Hitler, artmakta olan kriz hakkında görüşmek üzere Alfred Forster'ı Berghof'a çağırdı.

Hitler'in "Danzig'deki adamı" olarak bu eski fırtına birliği askeri, bu şehirde partinin temellerini atmak ve 300 bin Alman sakinini ayaklandırmak için 9 yıl harcamıştı. Hitler'in üst düzey yaverlerinden görmeyi istediği şekilde sert ve saldırgandı. Milletler Cemiyeti Yüksek Komiseri olarak Carl J. Burckhardt, bu özgür şehre geldiğinde Forster, bu kültürlü İsviçreli diplomatı, "Demek Cenevre'deki Mason dedikodu kulübünün temsilcisi sensin!" diyerek oldukça nezaketsiz bir şekilde karşılamıştır.

Hitler gününün büyük kısmını Forster ile Danzig'deki mesele hakkında ve Polonya'ya verilecek en uygun cevap üzerinde konuşarak geçirdi sonra, onu, Danzig'e gönderdi ve 3 gün

sonra tekrar geri çağırdı; bu defa yanında Burckhardt da olacaktı. 11 Ağustos günü, Forster ve Burckhardt Danzig'den iki motorlu bir Douglas uçağına binip Salzburg'a uçtular. Orada kendilerini Berchtesgaden'e götürecek bir araba ile karşılandılar. Sonra sırasıyla Obelsalzberg ve Berghof'u geçtiler oradan da bir dizi tehlikeli, sert kayalardan oyularak açılmış virajlı yollardan geçerek, bıçak ağzı gibi keskin bir uçurumun üzerine kurulmuş büyük bir taş evin bulunduğu Kehlsteinhaus'a ulaştılar. Burada karla kaplı zirvelerin mükemmel mavi gökyüzüne karıştığı çarpıcı bir manzara ve mavi resmi üniformaları içindeki Hitler tarafından karşılandılar.

Hitleri, Burckhardt'ı nezaketle karşılayarak, "Umarım uçuşunuz rahat geçmiştir," dedi. "Condor uçağım Douglas kadar hızlı değil ama daha dayanıklı ve askeri kullanıma daha uygun." Sonra da şeytani bir şekilde ekledi, "Kurşunlara karşı daha dayanıklı."

Hitler, Burckhardt'a stresli bir hafta geçirdiğinin farkında olduğunu söyledi. Forster'in durumu iyileştirme çabalarından, Alman sabrından ve Polonya'nın inatçı uzlaşmazlığından bahsetti. Forster sabırlı bir adamdı. Hitler de sabırlı olduğunu söyledi ancak onun da bir sınırı vardı.

Hitler, Beyrut dönüşü Varşova'dan gelen mektubun saldırgan tavrından duyduğu rahatsızlığı dile getirdi. "Geçen cuma onlardan gelecek bir telefondan memnuniyet duyardım. Polonyalılar bu tür bir görüşmenin mümkün olduğunu biliyorlardı. Bir pusula göndermelerine gerek yoktu."

İki adam birkaç saat boyunca hem siyasetten hem de Hitler'i her defasında hiddetle köpürten sonuçsuz kalmış barış görüşmelerinden konuştular. Hitler, ültimatomlara boyun eğmeyi reddediyordu. Basının karşısında küçük düşürülemezdi. Sinirlerine hakim olamamakla da suçlanamazdı. Hitler, "Eğer en ufak bir olay olursa Polonyalıları öylesine paramparça ederim ki, arkalarından Polonya'ya dair en ufak bir

iz bile bulamazlar," diye tehdit etti. "Polonyalıların hayal bile edemeyeceği zırhlı ordumun bütün gücüyle üzerlerine yıldırım gibi düşerim. Bu söylediklerimi iyi belleyin."

Burckhardt, Nazi liderine endişelerini anladığını belirterek sakinleştirmeye çalıştı; aynı zamanda da Polonya ile girilecek bir silahlı çatışmanın daha büyük bir savaşı ateşleyeceği konusunda uyardı. Hitler tekrar sinirlenerek: "Eğer Almanya'yı savaşa sokacaksam yarını beklemek yerine bunu bugün yapardım. II. Wilhelm'in yaptığını yapmayacağım. Vicdanı onu bütün silahlı kuvvetlerini savaşa sokmaktan alıkoydu. Ben son askerime kadar savaşa sokarım."

Burckhardt uyardı: "Yeni bir savaş medeniyetimizin sonunu getirir. Bu gelecek için alınması gereken büyük bir sorumluluktur." "Bir savaşın sorumluluğunu yüklenmek yerine onuruyla yaşamanın" daha iyi olduğunu ileri sürdü. "Birisi ne kadar sabırlıysa o kadar güçlü demektir" diye öğütledi. "Bir erkek ne kadar şerefliyse saldırılara da o kadar fazla dayanabilir. Bir zamanlar bana Almanya'nın gücünün Polonya ve Danzig meselelerine karşı gösterdiği sabırdan kaynaklandığı söylenmişti." Hitler aydınlandı ve Forster'e dışişleri bakanı için notlar almasını söyledi. Krizin detayları hakkında konuşmaya devam ettiler. Bir noktada Hitler sandalyesinden kalktı ve yürüyüşe çıkmayı teklif etti. Devasa taş binadan çıkarak yazın sonunda bile hala bembeyaz olan yüksek zirveleri izlemek üzere sarp kayalıklara doğru yürüdüler. Hitler manzarayı izlemek için durdu. "Buradayken çok mutlu oluyorum," dedi. "Yeterince sıkıntı çektim. Dinlenmeye ihtiyacım var."

"Tüm dünyanın ortak hislerini dillendiriyorsunuz," dedi Burckhardt ve Hitler'in dünyadaki şahsi rolünün altını çizdi. "Dünyanın ihtiyacı olan huzur ve sessizliği sağlamak için herkesten daha fazla şansa sahipsiniz."

Yürüdükçe Hitler düşüncelere daldı. Alman halkının özgün doğası hakkında konuştu. Onlar kan ve toprakla *bağlanmış*

gerçek bir ulus devletti –*Volksstaat.* Almanları diğerlerinden farklı kılan, örneğin farklı ırklardan insanı kabaca birleştiren melez bir karışım imparatorluğu yöneten İngilizlerden ayıran özellik, işte buydu. Burckardt bütün halkların temelde aynı olduğunu, ortak bir barış arzusuyla birleştirilen insan doğasının evrensel olduğunu söyledi. "*Paix, Pax, Pacts*," diyerek Hitler'i bilgilendirdi. "Tüm bu kelimelerin kökeni aynı." Hitler'e Almancadaki "barış" kelimesi *Friede*'nin dilbilimsel köken olarak İngilizce "mutluluk" –*Freude*– kelimesinden türediğini de hatırlattı.

Hitler konuyu değiştirdi ve gururunun incindiğine, katlandığı aşağılamalara ve ne pahasına olursa olsun Polonya'da Alman çıkarlarını koruyacağına değindi. Yine karamsarlığa büründü. Burckhardt'a, "Blöf yapmıyorum," dedi. "Eğer Danzig'de en ufak bir sorun olursa ya da oradaki azınlıklarımızın başına bir şey gelirse çok sert karşılık veririm."

Denizden 1500 metre yükseklikte oldukça etkileyici kar manzarasına sahip Bavyera Alplerindeki bu izole kayalık, Milletler Cemiyeti Yüksek Komiseri'nin bir devlet başkanıyla; değil "medeniyetin sonunu getirmekten vazgeçirmek", bir Baltık liman şehrindeki gerilimlerin önlenmesini konuşmaları için bile fazlasıyla uygunsuz bir yerdi. Ancak bu sahne, Hitler'in siyasetteki ve dünyadaki yerini sağlamlaştırmak için tıpkı Antik Romalıların, Kolezyum'daki güç gösterileri ya da Çarlık veya komünizm yanlısı Rus yöneticilerin Kremlin konakları ya da Fransızların müttefiklerini ve potansiyel muhaliflerini, 1919'da da Almanları, etkilemek için kullandıkları Versay'ın aynalı galerileri gibi bir tür tiyatrallik örneğiydi.

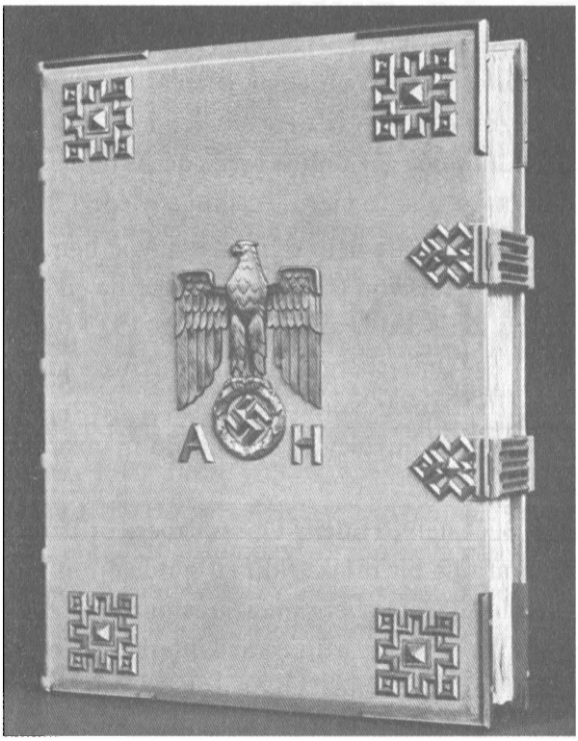
Hitler Berlin'de, Reich Şansölyeliği gibi yeni temsil salonları inşa ettirmişti ve daha gösterişlileri için de planları vardı ancak yönetimle ilgili en önemli kararları vermek ve üzerinde düşünmek için Bavyera Alplerindeki bu tepeyi seçmişti. Kardinal Faulhaber ile ruhani meseleleri tartıştığı, Avusturya Şansölyesi

Kurt Schuschnigg'i Avusturya'yı işgal etmekle tehdit ettiği, Neville Chamberlain'i Çekoslavakya'yı parçalayarak etkilediği ve şimdi de Polonya'nın işgali için bahane oluşturabilecek etnik bir kargaşa çıkarmayı planladığı yer, Kehlsteinhaus'dan aşağı doğru uzanan yolda yer alan Berghof'tu. Konuğuyla Untersberg manzarasını gösteren pencerenin önünde, bu benim krallığım, bu benim kudretim, demek istercesine dikilirdi. Hava koşulları uygun olduğunda pencere açılır ve etkileyici kaya manzarası bütünüyle göz önüne serilirdi. Aklındaki bu manzarayla bütün Berghof'u çizebileceğini söylediği iddia edilir.

Hitler doğal hayatta hem sığınak buluyor, hem de ondan ilham alıyordu. Pansiyon Moritz'in balkonuna çıkıp vadiden yukarı doğru karla kaplı tepelere baktığı 1923 baharındaki o sabahtan beri Untersberg kendisini mıknatıs gibi çekmiş; "Untersberg'in manzarası, tarif edilemez!" demişti. "Obersalzberg bana göre büyüleyici bir yer. Bu manzaraya kesinlikle âşık oldum."

Helene Bechstein, Hitler'e Obersalzberg'in daha güneşli başka bir tarafında bir mülk teklif ettiğinde onun bu cömert teklifini reddetti. Untersberg manzarasını tercih etti. Alman orta çağ imparatorunun ruhunun Untersberg'de gezindiği söylendikten sonra, tarihteki en geniş kapsamlı taarruz olan, Sovyetler Birliği işgal planının kod adını "Barbarossa Operasyonu" olarak belirledi. Hakkındaki çalışmalar da bu dağın hayatında ne kadar merkezi bir yer tuttuğundan bahseder. Kitaplar, doldurulmuş sert koltuklar ve pirinç kaplama lambalarıyla dolu odadaki yazı masasına oturmuş; anne babasının yağlı boya portreleriyle beraber, ve ardında Avusturya tepelerinin sıralandığı ve Untersberg manzarasına açılan bir çift Fransız kapıya bakmakta. Bu görüş hattı ilk bakışta kişisel bir "kan ve toprak" karışımını, baba toprağıyla bağdaştırdığı kişisel şeceresini temsil etmektedir. Bir defasında "Evet bu dağa oldukça yakından bağlıyım. Orada pek çok anım

oldu. Hayatımın en güzel zamanlarıydı," demiştir. Özellikle de Berghof'u inşa ettirdiği yerin yakınındaki eski orijinal eve oldukça bağlıydı. "Bütün büyük planlarımı burada tasarladım," diye iddia etmişti.

Frieda Thiersch tarafından tasarlanan ve çok sayıda ziyaret sahibinin not yazdığı Berghof konuk defteri, savaşın sonunda Fransız bir memur tarafından fotoğraflandı.

Berghof personelinin hayatta kalan üyelerinden –eski Haus Wachenfels Berghof'a dönüşmeden önce Hitler'in hizmetçisi olan Anni Wilkins; Berghof malikâne amiri Herbert Döhring; Hitler'in kız kardeşi ayrıldıktan sonra Berghof'u idare eden Gretl Mitlstrasser– Hitler'in buradaki özel "yaşamına" dair sayısız hikâyeler anlatırlar: Konuklar ve arkadaşları

ayrıldıktan sonra bahçede uzun saatler yaptığı yürüyüşler; başı önünde, kollarını arkadan bağlamış, Berghof'un balkonundaki uzun gece nöbetleri; ay ışığının altında Untersberg'i izlemesi; kat kat sisle sarmalanmış keskin kayalıkları izlerken Wagner'in Lohengrin'inin uhrevi tınılarının ruhunu doldurusu. . . Bu dağ ve Hitler arasındaki mizaç ve ruh benzerliğinden bahsederler. Yeşil çayırlıkları, sarp uçurumları ve yılın büyük kısmında zirveyi kaplayan karlarıyla Untersberg; tıpkı Schuschnigg'in ziyareti esnasındaki öğleden sonrasında olduğu gibi bazen uğursuz ve tehditkâr da olabiliyor ya da bazen yanıltıcı bir şekilde rahatlatıcı ve güven verici olabiliyordu tıpkı, Kardinal Faulhaber'in bulutların aralanıp Lübnan'ı arındıran fırtınayı hatırlattığı ve –*Dominus Benedicet Populo Suo In Pace*– Tanrı'nın dünyayı huzurla kutsamış gibi göründüğü ziyaretinde olduğu gibi.

Alpler'deki inziva yeri Obersalzberg'in penceresinde oturan Hitler. Bir keresinde "büyük planların" burada tasarlandığını söylemiştir.

Ağustos 1939'da Untersberg tam da o günlerin uğursuz siyasi ruh haletini yansıtan doğal bir gösteriye sahne olmuştur.

Karanlık gökyüzünün altındaki kuzey ufuk çizgisi aurora borealis –basında da geniş yer kaplayan– ışıklarıyla aydınlanmış; ışıklar koyu lila rengine dönüşerek sonunda "esrarengiz güzellikte" kırmızı bir parıltı halini alıp sarp kayalıkları turkuaz rengine boyamıştır. Bu ışık gösterisini Berghof'un terasında Hitler ile beraber izlemiş olan Nicolaus von Below: "İlk başta Untersberg'in kuzeyindeki kasabaların birinde büyük bir yangın çıktığını sandık, ta ki kırmızı gökyüzünü tamamen sarana dek, daha sonra da bunun Almanya'nın güneyinde çok nadir olarak görülen bir doğa olayı olan kuzey ışıklarının alışılmadık bir gösterisi olduğunu anladık" demiştir Esrarengiz manzaradan etkilenen yaveri Hitler'e, bunun belki de muhtemel ve kanlı bir savaşın işareti olabileceğini söyledi. Hitler "Eğer öyleyse olabildiğince çabuk olmalı," diye cevapladı. "Savaşlar ne kadar uzun sürerse o kadar kanlı olurlar" dedi. O zamana kadar Maximilian Riedel'in *Law Of The World* kitabı, Münih'deki dairesinde yaklaşık üç haftadır Hitler'i beklemekteydi.

Riedel, müsveddeyi Anni Winter'a teslim ederek akıllıca bir yöntem seçmişti. Ağustos 1939'da Hitler'e gönderilen yüzlerce kitabın çoğu, Hitler'in Berlin'deki Reich Şansölyeliği Ofisi'ni yöneten Albert Bormann ya da Hitler'in Obersalzburg'daki işlerini yürüten Bormann'ın ağabeyi Martin'in eline geçmiştir. Çıkarcı, kendilerini düşünen, güç taciri ve rekabet duygusuyla hareket eden Bormann kardeşler, çok önemlileri dışında bütün soruları, talepleri, şikayetleri, randevuları ve hediyeleri filtrelediler. Yalnızca yakın çevresinin kitapları Hitler'e ulaşabiliyordu. Uzaktan bir hayranının gönderdiği el yazması bir eser önemsiz sayılabilirdi. Bu yüzden Anni Winter, Hitler'e açılan bir kapı olmuştur. Yalnızca çok az kişinin erişim sağlayabildiği bir kapı.

Winter yaklaşık 10 yıldır Hitler'in Münih'teki dairesinde ikamet ediyordu. Savaş sırasında bodrum katındaki sığınağı kilitledi ve bina sakinlerine 180 litre benzinleri olduğunu ve içindekilerle birlikte binayı yakmaktan çekinmeyeceğini söyledi. Komşuları doğal olarak kendisini "kaba" ve "huysuz" bulmuşlar, Hitler ise onun ketumluğundan ve cesaretinden hoşlanmıştır. Yeğeni Geli, Eylül 1931'de apartmanda intihar ettiğinde, Hitler'i çağırmadan önce polise kısa ve net bir ifade verdi ve bir daha da mesele hakkında hiç konuşmadı. Hitler'e bir trajediyle bağlanan Winter, aileden birisi gibi olmuştu. Hitler, Mayıs 1938'de yazdığı vasiyetnamesinde ona hayatı boyunca aylık verilmesini istemiş ve bu isteğini 7 yıl sonra "sığınak vasiyetinde de" tekrarlamıştı. Eva Braun dışında Anni Winter, vasiyette adı geçen tek mirasçıydı.[60]

Winter'ın Riedel'in *Law Of The World* kitabını Hitler'e ne zaman verdiği belirsizdir ancak programı doğrultusunda 1939 Ağustos'unun sıcak günlerinden önce Berlin'e oradan da eylül ve ekim aylarının büyük kısmını geçireceği Polonya'ya seyahat ettiği biliniyor. Birahane Darbesinin yıl dönümü için 8 Aralık'ta Münih'e gelmiş ve tekrar 11 Kasım'da geri dönmüştür. Muhtemelen Riedel'in müsveddesini Prince Regent Square'deki dairesinde 25-26 Kasım günlerindeki iki günlük konaklaması esnasında gördü.

Riedel'in kapak yazısı ona hitap ediyordu:

Führerim!

Yeni bir keşifle doğal bir yasa olan Tanrı'nın üçlülüğü anlayışını inkâr edilemez kanıtlarla ispatlayabildim. Bu keşfin

60 1950'nin başlarında Winter, Hitler'in kişisel belgeleri, pasaportu, silah ruhsatı, birçok suluboya resimleri ve anne babasının fotoğraflarıyla dolu bir bavulu karaborsada 100 bin marka satmaya çalışırken tutuklandı. Savunmasında, bütün bunları kendisine Hitler'in verdiğini söyledi. Ele geçirilen malzemeler günümüzde Münih'te Bavyera devlet arşivlerinde yer almaktadır. (y. n.)

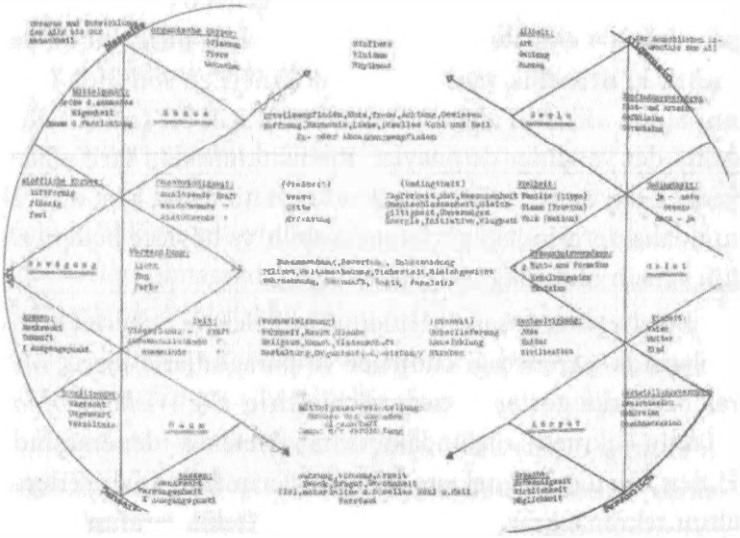
bir sonucu da, diğer şeylerin yanı sıra, Hakikat-Yasa-Vazife-Onur tabirleri arasındaki kusursuz ilişkidir. Bu keşfin önemi dolayısıyla Frau Winter'dan ekteki müsveddeyi şahsen size iletmesini rica ettim.

Çok yaşayın Führerim!

Carneades'in *Body, Spirit and Living Reason* kitabı gibi; "Quantitative and Geometric Definition of Material," [Maddenin Niceliksel ve Geometrik Tanımı] "Chemical, Biological and Psychological Knowledge and Science" [Kimyevi, Biyolojik ve Psikolojik Bilgi ve Bilim] ve "Aristotelian, Immaterial Dualistic Definition of the Spirit" [Ruhun Aristotelyan, Maddeci Olmayan Düalistik Tanımı], bölümleriyle Riedel; Hans Günther'in Aryan ırkının üstünlüğüne dair sağladığı bir tür "bilimsel kanıta" dayanarak Hitler'e ruhani dünyaya dair bilgi vermeyi vadediyordu. Bu tam da Hitler'in seveceği türden bir şeydi. Kapsamlı bilimsel çalışmalarla Riedel şunu saptamıştı; bilinen beş duyunun dışında insanların keşfedilememiş ve atıl kalmış daha başka algısal kabiliyetleri de vardı. Bu kullanılamayan bilişsel kabiliyetlerin anlaşılması ve geliştirilmesiyle birlikte kişi; Carl Ludwig ve Ernst Schertel'in bilginin evrensel "rezervleri" olarak adlandırdıkları dünyayı döndüren daha derinlerdeki güçlere bağlanabilecek, bilgi ve içgörü kaynaklarına erişebilecektir. Tezini kanıtlamak için Riedel tanımları, açıklamaları, fiziksel ve ruhani dünya arasındaki ilişkiyi gösteren şemalandırılmış detaylı listeleri; ruh, uzay, gerçeklik, şimdi, geçmiş, olasılık, dönüşüm, kültür, ölüm sonrası, insanlık, sonsuzluk gibi kelimeleri örümcek ağı gibi ağlarla kesişen kümeleri gösteren iki sayfalık şemaları ve Aristocu katı-sıvı-gaz; nefret-aşk-özveri; gerçek-bilgi-hikmet dönüşüm serisini de çalışmasına dahil etmiştir.

Oldukça kapsamlı eserinde Riedel, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh "teslisinin" yerine *Körper, Geist Und Seele*'den –vücut,

akıl ve ruh– oluşan yeni bir üçlü birliği koyarak "yeni dininin" temellerini atmıştır. Geleneksel beş duyu –görme, duyma, tatma, koku alma ve dokunma– yalnızca fiziksel algılara dayanır; maddi dünyayla etkileşimde olmamızı sağlar ancak, aynı zamanda diğer insanlar ve evrenin derinliklerindeki güçlerle olan ilişkilerimizin altında yatan daha temel dinamiklere karşı bizi kör etmektedir –Hitler'in kendisi bu görüştedir. Hitler bir defasında, "bizler en fazla yaşamın doğasını belirleyen yasaları öğrenebiliriz ya da en azından bu bilgiyle doğa kanunlarını kendi yararımız doğrultusunda kullanabiliriz ancak, bu yasaların oluşturdukları güce nasıl sahip olduklarını asla öğrenemeyiz. Dünyadaki konumumuz diğer katmanları anlayabilmemize izin vermiyor. Bu yüzden de insan güçlerine tapacağı muhteşem bir kavram geliştirdi," demiştir.

Max Riedel tarafından Law Of The World eserinde özetlenen fiziksel ve ruhani dünyalar arasındaki bağlantılar.

Eserdeki kalem düzeltmelerinden Hitler'in, dünyanın yapay algılarını aşan ve Riedel'in daha derindeki evrensel bilgiye

ulaştıklarını iddia ettiği insandaki yedi ek algısal kabiliyetten bahsedilen bölümlerin üzerinde durduğu anlaşılmaktadır. 43. sayfada Hitler daha önce Schleich ve Schertel okumalarında da karşılaştığı bir pasajın altını çizmiştir: "Beden, zihin ve ruh bireye ait değil, onlar evrene aittirler." Duygusal algılarımızı, diğerlerini duygusal olarak anlama duyumuzu, ırksal aitlik duyumuzu ve doğa duyumuzu geliştirerek, pek çok insanın karar veriş sürecini yönlendiren saf amaç mantığından öte bilişsel duygusal bir zeka geliştirebiliriz. Riedel'in savlarını onaylar şekilde Hitler, 45. sayfadaki bir pasajı çizer: "İnsan aklı bu yüzden bir öncü değil ancak beden ve ruh arasındaki etkileşimin bir sonucudur." Riegel, bilinen beş insani duyuya dayanan sınırlı bilişsel değeri ve "nesnelliğin" yanıltıcı anlayışının şu şekilde sonuçlandığını söylediği 47. sayfada "Nesnel olmakla ilgili sorun şudur ki, genel olarak insan anlayışının temel kriteri olarak nesnelliği baz alırız, bu da demektir ki nesnellik yani rasyonellik kriteri en sonunda insanın bütün anlayışı, algısı ve karar verişi için bir temel haline gelir," der ve Hitler de onaylar. Riedel tarafından tarif edilen yedi ek duyunun geliştirilmesi ve kavranmasıyla kişi, dünyanın daha derinindeki güçlere ulaşabilir ve böylece beden, zihin ve ruh bütünlüğünü sağlayabilir.

Bu altı çizili pasajlar, Hitler'in Schleich ve Schertel'in kitaplarında işaretlediği cümleler ve paragraflarla içerik olarak benzerlik göstermektedir. Schleich'ın *The Wisdom Of Joy* [Hazzın Hikmeti] kitabındaki "deha ve yetenek" denemesinde Hitler, sıra dışı yeteneklere sahip kişilerin anlatıldığı yerlerin altını tekrar tekrar çizmiştir. Dehanın "tekil yaratım" olduğunu yazan cümleyi; Schleich'ın dehayı sıradan kişiler tarafından "anlaşılamaz" ve "tanınamaz" olan "ilahi bir gerçeklik" olarak tarif ettiği satırları ise ikişer defa çizmiştir. Ayrıca yine deha ve siyaset arasındaki ilişkinin anlatıldığı bir paragrafta Hitler, bir cümleyi çizmiş ve yine 26. ve 27. sayfalarda siyaset

ve deha arasındaki ilişki ve "dehanın bütün insanlığa ait olduğu" gerçeğinden bahsedilen yerlere de işaret koymuştur.

Hitler'in kalem izlerini, Schertel'in okült ile ilgili "el kitabındaki" deha üzerine olan tasavvurlarında da takip edebiliriz. Hitler Schertel'in biyoloji ve ruhu siyasetle bağdaştırdığı cümleleri çizmiştir:

> Akıl ve ruhtaki her şey, doğru ya da yanlış, bakteri gibi bulaşır, düşüncelerin sınırını duygusal olarak aşar ve böylece fikirler kitleler üzerinde çok büyük bir güce sahip olurlar. Fikirler bulaşıcıdır ve fikirler, ruhun yoğunlaşması olarak bireyden yadsınamaz gözlemler olarak sunulduğunda, tıpkı birikmiş kar tepelerinden bir kuşun ayak iziyle başlayan çığ gibi patlayıcı -dinamit benzeri- yapılara dönüşeceklerdir.

Hitler, Schertel'in kitabı *Magie*'nin 69. sayfasındaki bu paragrafın altını kalın bir çizgiyle çizer ve Schertel'in Schleich ile ilgili yaptığı gözlemleri takip eder. Hitler'in not aldığı üzere Schertel şunu belirtir; "hayal gücü zengin", deneysel gerçeklerin "kölesi" olmayan ve bir dünya hayal edip bunu güçlü kişilikleri yoluyla hayata geçiren kişiler ve onların büyük fikirleri olmasaydı geçmişteki büyük kültürler de ortaya çıkamazlardı. Schertel bu yaratıcı dehayı "tam anlamıyla dışa dönük", dünyanın gidişatını değiştirme kapasitesinde şeytani niteliklere sahip enerji verici bir güç olarak tanımlar.

Riedel gibi Schertel de rasyonel düşüncenin limitlerine vurgu yapar ve bireyin "önceden yazılmış kaderini" algılamasına ve böylece olayların gidişatını şekillendirmesine izin veren daha derin bir dünya anlayışı çağrısında bulunur. "Aklı olan herkes bu güce sahiptir ve tarihlerinde 'kaderlerini izlememiş' olan milletler de bu güce sahipti" diye yazar. Hitler, Schertel'in "şeytani" güçlerin "dışa dönüklüğe" (ektropizm) aktarıldığını belirttiği yerleri de çizer.

Riedel'in aksine Schertel, modern "Avrupalı insan modeli" fikrini dile getirir; rasyonel düşünceyle kireçlenmiş, düşüncesiz düşünce formunu terk edip, boş bir Avrupa rasyonalizmine yönelmiş insan. Schertel "Her zaman Avrupalıların özellikle gerçeklik algısı, doğruluk algısı vs. gibi yeteneklerinin gelişmiş olduğu söylenir" der. "Ancak daha yakından bakılınca, "gerçeklik" ve "doğruların" geçmişte kaldığı ve şu an geride kalan şeylerin ise boş imgeler olduğu görülür. Çağımızın materyalizmi ve rasyonalizmi gerçeklik ve doğruların daha derin anlayışlarıyla tamamen çelişki içindedir." Bu pasaj ve devamındaki paragraflar Hitler tarafından baştan sona kalın çizgilerle çizilmiştir.

Schertel "yumuşamış" ve "kısır" bir Avrupalıdan bahseder, olayların gidişatını yönlendirme isteğini kaybetmiş, "dışa dönüklüğe" olan ihtiyaçtan, modern toplum tarafından dayatılan baskıları ortadan kaldırıp toplumun direnmekte güçsüz kalacağı yeni bir dünya kurabilecek olan "iyi ve kötünün ötesindeki" güçten bahseder. Schertel bu güçlerin genellikle "düşmanca" hatta "şeytanca" olarak algılandığını ancak bunların aslında kendi kurallarının sistemini oluşturduklarını belirtir. "Dışa dönüklüğün" kökünde, "gerçek" ya da "gerçek dışı" olmadığı gibi "doğru" ya da "yanlış" da yoktur. Sadece bu tamamen akıl dışı, ahlaksız, kişisel olmayan güç, bizi tükettiğinde bu değerlerin farkına varabiliriz.

Burada Hitler'in esas özünün en azından bir kısmını görebiliyoruz. Bu; hafif, hesapçı, tehditkâr, yalancılığa bir gerekçe sunan; ucuz, taraflı, ciltsiz ve gizli kapaklı eserlerden toplanıp bir araya getirilmiş ucuz roman teorilerinden birazcık daha fazlasını barındıran, aynı zamanda da Schopenhauer ya da Nietzsche'nin felsefelerinden de alıntılar bulunduran bir çalışmaydı.

Ağustos 1939'un başlarında Obersalzberg'in sarp kayalıklarında Carl Burckhardt'ı karşılayan Schertel'in bu "dışa

dönük" adamdı. Bu adam, Schopenhauer'in irade dahisi ya da Nietzsche'nin iyi ve kötünün ötesinde doğmuş olan "yeni adamı" değildi; "medeniyetin sonunu getirebilecek" kabiliyete sahip gibi görünüyordu ve yine iki hafta sonra Berghof'un görkemli salonunda dikilip, Untersberg manzarasına bakarak generallerine savaşa girme kararını bildirmekte olan da bu aynı "dışa dönük" adamdı.

22 Ağustos 1939 Salı sabahı Hitler, büyük salonda 50 generalini topladı ve Polonya'yı işgal zamanının geldiğini bildirdi. Askeri operasyonun detaylarına girmeden önce, önlerindeki savaşın sonucunun askeri teçhizatlar ya da oldukça detaylı planlanmış stratejilerle değil kişiliklerinin kuvvetiyle belirleneceğini söyledi. Mevcut siyasi durumu ölçüp tartan anlayışıyla Hitler, önlerindeki savaşta değerlendirilmesi gereken kişilikleri saydı. Mussolini hafife alınmaması ve müttefik olarak görülmesi gereken bir kişiydi. İspanya'da Franco kendi içlerindeki savaşla uğraşıyordu ve tarafsız kalmalıydı. Hitler "Diğer yandan da belirleyici kişiler söz konusuyken İngiltere ya da Fransa'da göze çarpan bir kişilik yok," dedi Onlarla görüşmüştü. Onların kendi denkleri olmadığını biliyordu. "Düşmanlarımız ortalamanın altında adamlar," diye konuştu. "Kişilikleri yok, usta değiller, eylem adamı değiller." Hitler'in kendisi değişken bir güçtü; sağlam iradesi ve kişiliğiyle olayların gidişatını belirleyebilecek birisiydi. "Esasında bu bana, siyasi eylemlerimden ötürü benim varlığıma bağlı. Dahası muhtemelen başka hiç kimse benim kadar bütün bir Alman halkının güvenini kazanamayacak. Muhtemelen bir daha, benden daha fazla otoriteye sahip olacak birisi olmayacak. Bu yüzden benim varlığım çok büyük değer taşıyor."

Hitler sonra strateji, taktikler ve istilanın zamanlaması hakkında daha net ve detaylı talimatlar verdi. Konuştukça 1919'un sonbaharında okuduğu ve sonraki yıllarda da ara ara tekrar okuduğu Anton Drexler'in *Awakening* [Uyanış]

kitabından parçalar aklına geliyordu. Generaller ve diğerleri görev bilinciyle dinlediler. Hitler herhangi bir not alınmamasına dair talimatlar verdi ancak, Alman Genel Kurmay Başkanı Franz Halder, Hitler'in talimatını göz ardı ederek, bütün askeri görüşmelerde yaptığı üzere toplantı konuşmalarını kayıt altına aldı. Halder bodur, mizah anlayışı olmayan, çelik mavi gözlere sahip sessiz bir adamdı. Hitler'den oldukça nefret ediyordu ve anlattığına göre görevini Hitler'in "daha fazla zarara" yol açmasını önlemek için bir önceki yıl kabul etmişti. Şimdi ise kendini daha önce hiç olmadığı kadar not alırken buldu:

> Hedef: Polonya'nın İmhası-Varlığının ortadan kaldırılması. Bu belirli bir çizgi veya yeni bir sınır oluşturmakla ilgili değil, yeni ve benzer isimlerle ortaya çıkabilecek düşmanın imha edilmesiydi.
>
> Saldırı İçin Bahane: Herhangi bir neden olabilir. Muzaffer olana sebeplerinin haklılığı sorulmaz. İyi bir bahane bulmaya ihtiyacı yoktur. Önemli olan sadece zaferdir.

300 yıllık askeri geleneğin soyundan gelen, Üçüncü Kraliyet Bavyera Sahra Topçu Alayı Prens Leopold'da babasının emri altında eğitim gören ve Birinci Dünya Savaşı'nda şanlı bir şekilde savaşan; savaşın ilk yıllarında Birinci Sınıf Demir Haç kazanan Halder gibi bir general için durum, askeri kuvvetler personeline olduğu kadar ona göre de oldukça açıktı; askeri düzene, siyasete, stratejiye, taktiğe, ahlak ve rasyonelliğe hiç saygısı yokmuş gibi görünen bir adam tarafından yönetilen bu savaş, dünyanın daha önce hiç görmediği emsalsiz bir silahlı çatışmaya dönüşebilirdi.

Kitap Sekiz

Cephe Okumaları, 1940

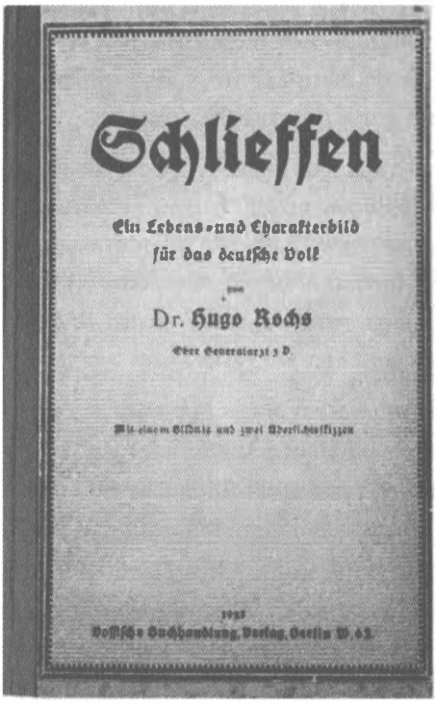
II. Wilhelm'in gerçeği duymaya katlanabildiği ve aynı zamanda önem de verdiği, uzun zaman yaverliğini yapmış Saha Mareşali Wilhelm von Hahnke'ye 8 Şubat 1912'de ölüm döşeğindeyken söylediklerinden anlaşılmaktadır. "Bana her zaman doğruları söyleyen tek adam."

Schlieffen: A Study of His Life and Character for the German People [Schlieffen: Alman Halkı İçin Hayatı ve Karakteri Üzerine Bir Çalışma], Hugo Rochs, 1921

Bu ince, 92 sayfalık kitap Alfred Graf von Schlieffen'in kişisel hekimi tarafından Tötonik payesiyle etkileyici olmak üzere tasarlanmıştır. "Schlieffen" ismi koyu kırmızı Fraktur yazı tipiyle yazılmış ve alt başlık da dokulu sarı keten kapağa basılmıştır. 1921'de yayınlanan *Schlieffen*, insani bilgeliği ve stratejik dehasıyla tanınan efsanevi Prusyalı Kont'un anlatıldığı bir "karakter incelemesidir". Fransa-Prusya Savaşı sırasında Paris'in bombalanması emri verildiğinde, Schlieffen askeri amaçlar uğruna zararsız sivilleri hedef almayı reddederek emre uymaz.

Schlieffen ayrıca, Almanları da iki cepheli bir savaşa karşı uyarır ve stratejik geri çekilmeyi savunur; bazen bir ülkeyi kurtarmak için bir bölgeyi geçici olarak gözden çıkarmak gerekli olabilirdi. En dikkat çekeni de Alçak Ülkeler (Belçika-Hollanda-Lüksemburg) üzerinden etkili bir kanat manevrasıyla

Fransa'nın işgalini sağlayan "Schlieffen Planını" yazmış olmasıdır ki, bu plan Almanya'nın 1914'ün başları ve Schlieffen'in ölümünden bir yıl sonra, 1939'da daha etkili kazanımlar için tekrar düzenlenmiştir.

Hitler'deki Hugo Rochs'un Schlieffen kopyası.

Eski hastası hakkında kısa bir biyografi olmasının yanında Hugo Rochs bu kitapta anlatılan çalışkanlık, mütevazılık, insaniyet gibi Prusya değerlerinin vücut bulmuş hali olan, etkileyici tek camlı gözlüklü Kont'un, "Alman halkı için bir karakter incelemesi" olarak hizmet etmesini amaçlamıştır. Rochs, Schlieffen'in Königgrätz'daki zaferinden sonra, iyi mücadele verdiklerinin göstergesi olarak, teslim olan Avusturyalı generaller önünde eğilerek onları selamladığını yazar. Düstur edindiği deyiş şu olmuştur: "Göründüğünden fazlası ol, daha

fazlasını başar, daha az övün." Bu durumu vurgulamak istercesine Rochs, kitabın başlığında ve metinde Schlieffen'in aristokratik unvanı olan Kont'u kullanmamıştır.

Schlieffen kesinlikle bir aziz anlatısıdır (*hagiografi*) ancak asıl amacı Alman okuyuculara, Prusya askeri geleneklerinin özündeki temel insanlığı ve yüceliği aşılamak, onlara ilham vermek, yönlendirmek ve hatırlatmak olan bir "karakter profili" sunmaktır. Bu yüzden ılımlı bir milliyetçilik içeren bu ince kitabın iç sayfasını açıp şu karalamayla karşılaşmak oldukça şaşırtıcıdır:

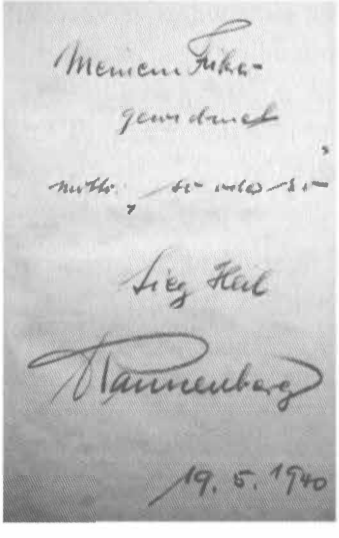
> *Meinem Führer gewidmet Slogan: "so-oder-so" [Führerimin Sloganıyla: "öyle ya da böyle]*
> *Sieg Heil, Kannenberg, 19.5.1940*

Artur "Willy" Kannenberg'in yazdığı yazıyla ilgili her şey rahatsız edicidir: Harflerin kabalığı, gelişigüzel yazılışları, kırmızı yağlı boyanın çiğliği, sloganın üstü örtülü acımasızlığı,"*so-oder-so*" ("öyle ya da böyle") ve de özellikle Nazi hareketinin sembolik selamlaması olan ideolojik kapanış selamlaması, askeri tonda ancak siyasi bir niyetle "Sieg Heil" yazılması.

Hitler'in kitaplarındaki çoğu not gösterişli bir el yazısıyla yazılmıştır ve bunlara duyulan hayranlık, saygıyı hem biçim hem de içerik olarak göstermektedirler. Leni Riefenstahl, kadınsı ve çekici bir el yazısıyla "derin hayranlığını" belirtir. Heinrich Himmler özenli, deneyimli bir yazıyla "sadakatle bağlılığını" sunmuştur. Hermann Göring, hem "sadakat hem de hayranlıkla "Führerime" notuyla kendi biyografisini sunar.

Bunlara karşılık Kannenberg'in yazısı sıradan, güldürücü hatta küstahtır. Slogan kendisine değil Hitler'e aittir, amaca ilişkin tek değişmez görüşünün olduğunu belirtmek için kullandığı bir sözdür. Siyasi ya da kişisel ilişkilerde amaca ulaşılması

için, kibarlık, cömertlik ya da dolandırıcılık, rüşvet ve acımasızlık her ne gerekiyorsa yapılması: *so-oder-so*. Bir diğer popüler Hitler söylemi de: "*wenn schon, denn schon*". Yani bir şey yapıyorken tereddüt etmeden veya düşünmeden, tam olarak, güçlü, acımasızca yap.

Kannenberg, benzer bir kendine güven ve ismini basitçe "Kannenberg" olarak yazışındaki benzer samimiyetle Hitler'in sözünü yine Hitler'e alıntılamaktadır. Kannenberg "Führerim" yazarken de kelimenin tam anlamıyla, arkadaşı Führer'i kastetmektedir.

Kannenberg; Goebbels, Göring, Bormann, Speer ve Himmler gibi yardımcı ve sırdaşlarından ya da Hitler'e arkadaş ve gayri resmi danışman olarak hizmet eden bir düzine diğer yakın arkadaşlarından değildi. Tersine Hitler'e *Şef* ya da "patron" olarak hitap eden Otto Günsche, Julius Schaub, Heinz Linge ve Hans Junge gibi yaver ya da hizmetçileri; dört kişiden oluşan sekreterleri Johanna Wolf, Gerda Daranowski, Christa Schröder ve Traudl Junge; özel pilotu, Hans Baur; ve şoförü Erich Kempka'nın yer aldığı daha yakın çevresinden birisiydi.

Bunlar tarihin akışında isimsiz ve önemsiz olarak dönem fotoğraflarında yer alan kişiler olsa da Hitler için sürekli özel hayatlarını soruşturup duruma göre müdahale ettiği, "ailenin" kayda değer kişilikleridir. Berghof'u yöneten Herbert Döhring'in çocuğunu taşıyan hizmetçiyle evlenmesinde ısrarcı olmuştur. Hans Junge'nin nikahını kıyması için Traudl Humps'u çağırmış ve Erich Kempka'nın nikah şahitliğini yapmıştır. Hitler onlara ailesi gibi davranır ancak, yeri geldiğinde kovardı da. Bu dar, ensest ürünü ve tiksinç çevrede Kannenberg'in yeri özeldi.

Reich Şansölyeliği'nin idarecisi, Hitler'in sosyal ilişkiler uzmanı Kannenberg, devlet konukları için gala etkinlikleri ve sanatsal resepsiyonlar düzenlenmesinden sorumluydu ancak, asıl alanı daha genişti. 1936'da Hitler, Berghof'da hizmetçiliğini ve konuk kabullerini yapan üvey kardeşi Angela Raubal'ı kovduktan sonra, Kannenberg ve karısını yüksek rütbeli ziyaretçilerine evini hazırlamaları için Alplere çağırmıştır. Noel'de Hitler Kannenberg'i hediye bulmak için Berlin'deki en güzel dükkanları gezmekle görevlendirmiş ve yine aynı Kannenberg, Hitler'in Reich Şansölyeliği konutunda akşam yemeği için masa düzeninden sorumlu olmuştur.

Kannenberg iri yapılı, kalın boyunlu, rahat tavırlı, dostane bir sokulganlığı ve kıvrak bir zekası olan orta yaşlı bir adamdı. İşveli, koyu saçlı güzel karısı Berlin'in meşhur Adlon Oteli'nde bir çiçekçi dükkanı işletiyordu. Hitler, Kannenberg ile ilk defa, Anhalter tren istasyonuna yakın, Göring ve Goebbels'in sıkça uğradığı Kannenberg'in küçük restoranı Uncle Tom's Cabin'de 1930'ların başında tanışmıştı. Hitler Kannenberg'in vejetaryen yemeklerinden ve dostane tavrından o kadar hoşlanmıştı ki, Münih'teki Nazi Parti Başkanlığı'nın yönetilmesine yardımcı olması için onu işe almış ve iktidara geldikten sonra da büyük resepsiyon ve devlet yemeklerini organize etmekle görevlendirmişti. Kannenberg'in detaylara

olan dikkati harikuladeydi: Tek bir kaz için Dresden'e uçak göndermiş; eşinin tedarik ettiği çiçeklerle duvarlara sanat eseri sayılacak çiçek aranjmanları yapmıştır. Oldukça doğal bir özgüveni vardı ve smokininin içinde de önlüğünde olduğu kadar rahattı. Ayrıca bir odayı nasıl yöneteceğini de biliyordu. Bir şaka ya da yorumla Hitler'in sözünü keser, dinleyicileri yaptığı şakalarla güldürür ya da şarkılarıyla neşelendirirdi.

Christa Schröder: "Kannenberg sadece mükemmel bir aşçı değildi; aynı zamanda kelimenin tam anlamıyla nükteleri ve mizahıyla Berlin'i kelimenin tam manasıyla kutsamıştır. Dinleyicileri halk türküleriyle neşelendirir ve çoğunlukla akordeon çalarak etrafta soytarılık ederdi." Schröder onu, Hitler'in varlığında "delilerin dokunulmazlığına sahip" bir saray soytarısına benzetir. Goebbels günlüğüne bir defasında şöyle yazmıştır: "Führer ile akşam yemekleri. Biz askeri-siyasi konular üzerinde konuşuruz. Kannenberg savaş hikâyelerinden bahseder. Oldukça ilginç hikâyelerdir." Hitler, Kannenberg'in tarzını da severdi. Ayrıca Kannenberg'in kararlarına da kesin olarak güvenirdi. Kannenberg bir emir subayından şikayet edince, Hitler söz konusu subayı kovmuştu. Baş Yaveri Wilhelm Brückner Kannenberg'in şikayetlerinin haksız olduğu konusunda ısrar edince, 10 yıldan fazladır sadakatle hizmette olmasına rağmen Hitler onu da kovmuştur.

Kannenberg kibirli, boşboğaz, çıkarcı ve acımasız olabilirdi ama asla düşüncesiz davranmazdı. Hitler'in ne zaman sözünü keseceğini de ne zaman umursanmaması gerektiğini de ne zaman nazını çekilmesi gerektiğini de bilirdi. Bu yüzden Kannenberg, Schlieffen kitabını "Führerime" diye imzalayıp Hitler'in kendisinden alıntı yapar, kurnazca *onların* "mottolarını" tekrarlar; bu defa mavi yağlı boyayla aynı özensizlikle kitabın son sayfasındaki Rochs'un kapanış cümlesinin altını çizer: "Alman halkı, sizler yine yolunuzu bulacaksınız ve üstün yetenekli bir adam –karanlıktan aydınlığa

çıkararak– tekrar lideriniz olacak, her şey güzel olacak." Bu, Kannenberg'in Hitler'e; Hitler'in kendi hayatındaki yerinin ve Hitler'in dünyadaki yerinin tam anlamıyla farkında olduğunu gösterme şeklidir.

Hitler'in özel kütüphanesinde yaptığı araştırma sonucunda Frederick Oechsner, Nazi liderinin koleksiyonunun neredeyse yarısının, yani yaklaşık "7 bin cildin", askeri konulara ayrıldığını bildirir. Oechsner'e göre Hitler'in kitapları, "Napolyon, Prusya kralları, askeri rol oynayan bütün seçkin Alman ve Prusyalılar ve tarihteki kayda geçmiş bütün askeri savaşlar" üzerineydi. Oechsner Napolyon savaşları ile ilgili kitapların üzerine "kendi el yazısıyla yoğun bir şekilde notların" alındığını ve General Werner von Blomberg tarafından Hitler'e verilmiş olan "ABD silahlı kuvvetleri hakkındaki 400 kadar kitap, broşür ve monografinin" de incelenmiş gibi göründüğünü yazar. Oechsner özellikle de Theodore Roosevelt'in İspanyol-Amerikan savaşındaki katkılarından ve Bağımsızlık Savaşı esnasında George Washington'un bizzat kendisinin ordulara eğitim verişini anlatan General Friedrich Wilhelm von Steuben tarafından verilmiş bir kitaptan bahseder. Oechsner "Üniformalar, silahlar, mühimmat, seferberlik, barış zamanında orduların oluşturulması, etik ve mermilerle ilgili ayrıntılı çalışmalardı. Aslına bakılırsa antik ya da modern, bu 7 bin ciltte bahsedilmeyen tek bir askeri safha kalmamış ve Hitler bariz bir şekilde pek çoğunu baştan sona okumuştur."

Hitler'in askeri meselelere olan ilgisi Heinrich Gerling'in Franko-Prusya Savaşını anlatan iki ciltlik resimli tarih kitabına rastladığı, gençlik günlerine kadar gitmektedir. Bunu da *Kavgam*'ın 7. sayfasında şöyle anlatır:

> Babamın kitaplığını karıştırırken askeri meselelere dair çok fazla kitap gördüm, bunlardan birisi de 1870-71 Franko-Alman

Savaşı'ndan bahseden popüler bir edisyondu. O yıllardan kalma iki sayıdan oluşan resimli bir dergiydi ve şimdiden en sevdiğim kaynak haline gelmişti. Büyük kahramanlık mücadelesinin, en büyük iç deneyimim haline gelmesi çok uzun sürmedi. O andan itibaren herhangi bir şekilde savaş ya da askerlikle ilgili her şeye ilgi duymaya başlamıştım.

Dietrich Eckart'ın Nazi davasının ilk üyelerinden Hermann Esser, 1920'lerde Hitler'in özellikle Landsberg Hapishanesi'nden çıktıktan sonra kitap satın alma alışkanlığının değiştiğini hatırlar. "Bu yıllarda Hitler, kitaplara eskisinden daha fazla para ayırmaya ve sadece Prusya tarihi değil, özellikle de Avusturya ve Fransız askeri tarihi üzerine kitaplar almaya başladı. Münih'te varlığından haberdar olduğu neredeyse her kaynağı satın alır; günlük gezintilerinde kitabevlerine uğrar ya da Cafe Heck'e giderdi." Nazi Partisi'nin Münih'te öğrencilerin buluşma yeri olan Schwabing, Schelling Caddesi'ndeki ana merkezlerini açmalarından yıllar önce Hitler; üniversitenin yakınlarındaki sayısız kitabevlerinden ziyade Cafe Heck'in civarındaki antik kitapevlerini dolaşmayı tercih ederdi.

Esser'in hatırladığına göre, Hitler'in özel bir tutkusu vardı: Askeri teçhizatlar hakkındaki yıllık "Almanaklar". Esser, "her yıl bunlardan satın alırdı," diye not düşmüştü. "Karşılaştırmak için de hem İngilizce hem Fransızca hem de Rusçalarını satın alırdı."

Bugün, Hitler'in kütüphanesi çoğu Julius Lehmann tarafından yayınlanmış, özel tutkusu olan donanma gemileri, hava araçları ve zırhlı araçlar hakkındaki bir düzine "Almanak"a ev sahipliği yapmaktadır. Bunlardan bazıları oldukça eski tarihlidir, örneğin önsözü Kont Ferdinand von Zeppelin tarafından yazılmış olan 1920 baskısı *The Conquest Of The Air: A Handbook Of Air Transport And Flying Techniques* [Semanın Fethi: Hava Ulaşımı ve Uçuş Teknikleri Üzerine Bir El Kitabı], bazıları ise daha geç dönemlerdendir. Örneğin; zırhlı araçların

"kökenlerine" dair detaylı bir analiz sunan ve aynı zamanda bir "tanım rehberi" olan Heigl'in 1935 baskısı *Handbook Of Tanks* [Tanklara Giriş] kitabı; önsözü Emekli Amiral Walter Gladisch tarafından yazılmış olan 1935 baskılı el kitabı *The Navies Of The World And Their Fighting Power* [Dünyadaki Donanmalar ve Bunların Savaş Güçleri] kitabını da içeren donanma gemileri hakkında birçok kitap ve Alexander Bredt tarafından yazılan *Weyer's Handbook of War Fleets* [Weyer'in Savaş Filoları El Kitabı] kitabının 1940 baskılı nüshası. Özellikle de bu son kitap oldukça yıpranmıştır.

Heigl'in 1935 baskısı tanklarla ilgili Hitler'deki yıpranmış el kitabı. Kütüphanesinde çok sayıda askeri araçlar, deniz araçları ve uçaklar hakkında el kitabı mevcuttur

Hitler'den günümüze ulaşmış en eski askeri cilt ise erken dönem Alman vatanseveri Ernst Moritz Arndt tarafından yazılıp 1815'te basılmış *Catechism for the Teutonic Warrior and Defender* [Tötonik Savaşçı ve Müdafi İçin İlmihâl] başlıklı

askeri milliyetçilik çağrısında bulunan ve Hristiyan bir savaşçının nasıl olması gerektiğinin; nasıl Tanrı adına savaşa girileceğinin anlatıldığı 111 sayfalık bir kitaptır ve Hitler'e Arndt'ın torununun kızı tarafından imzalanmış olarak verilmiştir. Ayrıca "1681'deki büyük göçlerden sonra şehrin tekrar kuruluşuna kadar" Strasburg savunmasının anlatıldığı 1902 baskısı oldukça yıpranmış bir cilt de yer almaktadır.

Hitler'in kütüphanesinde ayrıca birkaç tane biyografi de yer almaktadır: Matthias Gelzer'in yazdığı, 1921 baskısı Jül Sezar biyografisi ve Büyük Friedrich üzerine bir düzine kitap, Napolyon'dan bahsetmeyen ancak onun, döneminden Prusyalı iki askeri kahraman Karl von Stein ve Friedrich Wilhelm von Bülow'ı anlatan kitap. Karl von Clausewitz'in *Philosophy and Political Writings* [Felsefe ve Siyasi Yazılar] alt başlıklı, makalelerinden derleme olan 1936 baskısı *War And State* [Savaş ve Devlet] kitabı editörü tarafından Hitler için imzalanmış ancak görünüşe göre hiç okunmamıştır. Hitler'in Helmuth von Moltke hakkındaki kitabın sayfaları da hiç yıpranmamış vaziyettedir. Benzer şekilde Karl Justrow'un Alfred von Schlieffen hakkındaki 1933 baskısı *The Field Marshal and the Techniques of War: Studies on the Operational Plans of the Count von Schlieffen and Lessons for Our Rearmament and National Defense* [Saha Mareşali ve Savaşın Teknikleri: Kont von Schlieffen'in Operasyonel Planları Üzerine Çalışmalar ve Silahlanmamız ve Ulusal Savunmamız İçin Dersler] kitabında da okunduğuna dair bir iz yoktur. Ancak Hitler'e Kannenberg tarafından hediye edilen Prusyalı efsane general hakkındaki bir başka kitap okunmakla kalınmayıp, üzerine pek çok notlar da alınmıştır.

10 Mayıs Cuma günü erken saatlerde Hitler, sarp gezinti ya da kayalıktaki yuva olarak farklı şekillerde çevrilen Felsennest'e doğru bir seyahate çıkmıştı. Burası ağaçlıklı, Eifel'in derin

ormanlarına yukarıdan bakan, Bonn'un 32 km güneybatısında ve Belçika sınırına da yaklaşık 16 km uzaklıkta bir yerdir. Kasıtlı olarak şaşırtmacalı bir gece treniyle –tarifeli tren– seyahat etmişti. Tren Berlin'in kuzeyinden yola çıkıp Hamburg'a varmış gece yarısının hemen ardından yönünü güneybatıya dönmüş, sabah saat 04:25'te Belçika sınırındaki Euskirchen kasabasına ulaşmıştı. Burada bir dizi askeri araçla karşılanmış ve Felsennest'e kadar yarım saat daha yolculuk etmişlerdi. Ordugâh, kümelenmiş barakalar ve yeraltı sığınaklarıyla askeri karargâhtan çok yaz kampını andırmaktaydı. "Karargâh Merkezi" tek gözlü ahşap bir yapıydı; sivri tepeli kamufle edilmiş bir çatısı, ahşap korkuluklu bir terası ve hava koşulları uygun olursa gün ışığı alması için odanın bir cephesi boyunca açılan panjurlu bir penceresi vardı. Hitler, deniz seviyesinin altındaki, çimlerle kaplı çatısı ve hücre kapıları şeklinde dışarıya açılarak girilebilen bir yeraltı sığınağında yaşayacaktı.

Hitler'in dar, çizgili bir kanepe ve sade bir yazı masası ile basit şekilde döşenmiş yatak odasının içini gösteren bir fotoğrafta şunlar görülür: Bir elektrikli ısıtıcı, dört ayaklı bir hasır tabure ile aynı duvara yaslanmış durumda, yatağının uzak köşesinde otuzdan fazla kitap farklı yığın kümeleri oluşturmuş; birisi dört diğeri ise iki kitaptan oluşan iki düzenli istif.

Yan sehpanın üzerinde ise oldukça büyük bir büyüteç görülmektedir. Saha Mareşali Wilhelm Keitel'in anlattığına göre iç duvarlar o kadar incedir ki, –*hellhörig*– Hitler'in geceleri sayfaları çevirişini bile duyabiliyordu.

Ayın 10'unda tam olarak sabah 05.35'te saldırı başladı. Etraflarındaki ağaçlarda ötüşen kuş sesleriyle birlikte Hitler maiyetini sığınağının önünde topladı: "Beyler Batı müttefiklerine karşı taarruzumuz an itibariyle başlamıştır." Gelecek dokuz gün boyunca Hitler çoğunlukla açık havada, askeri operasyonun gidişatını takip ederek, Almanların birbiri ardına gelen zaferlerini izlemişti.

Hitler'in Belçika sınırındaki ikamet yeri, gece okumaları burada da devam etmiştir. Saha Mareşali Keitel, yan odadan ince duvarlar aracılığıyla Hitler'in sayfaları çevirişini bile duyabilmektedir.

Ayın 19'u pazar gününde bütün cephelerden "güzel haberler" gelmişti. Alman Yüksek Komutanlığı günlük kayıtlarına göre "Walcheren adasındaki son direnişin de kırılmasıyla birlikte bütün adalarıyla birlikte Hollanda ele geçirilmiştir. Daha önce bildirildiği üzere Antwerp'i teslim almış olan ordularımız Belçika'nın kuzeyinde batı yönünde savaşmaya devam eden arta kalan düşman ordularına baskı yapmaktadır." Antwerp'in batısındaki Alman güçleri, Schelde Nehri'ni geçmiş ve Brüksel'in batısındaki Dendre Nehri'nin doğu yakasına ulaşmışlardı. Kuzey Fransa'dan gelen haberler de aynı derecede umut vericiydi. Oise ve Sambre nehirleri de geçilmişti. Le Cateau ve Saint-Quentin de artık Almanların elindeydi. Majino Hattı boyunca Fransızlar, Montmédy'nin kuzeybatısında, 505. Konum'da büyük bir kaleyi teslim etmişti. "Esirler ve ele geçirilen silahların sayısı artmaya devam ediyor:

şu ana dek Hollanda ordusundakiler hariç 110 bin ve 28 kalibre pek çok topçu silahı" şeklinde kayıtlar geçmiştir. Kannenberg, bu pazar gününün ruhuna uygun muzaffer bir selamla noktalar, "*Sieg Heil*!"

Kannenberg, Schlieffen biyografisini imzaladığında, Hitler'in Wehrmacht Kurmay Başkanı Wilhelm Keitel tarafından "bütün zamanların en büyük mareşali" olarak övülmesine birkaç haftadan az bir süre vardı. 7 ay gibi kısa bir sürede Hitler, Polonya ve İskandinavya'ya bir dizi yıldırım saldırıları yapmıştı ve şimdi de Fransa, Belçika, Hollanda ve yolu üzerindeki Lüksemburg'a saldırıyordu. Önüne çıkan her şeyi yıkan dayanılmaz Alman gücünün etkileyici zaferleri, dosta düşmana korku salmış ve Avrupa'nın yarısını Nazi hakimiyetine almıştı.

İlk bakışta Kannenberg'in imzası Alman zaferine bir övgü, Patronunun savaş kahramanlığına bir onay olarak görülebilir ancak, aynı zamanda Kannenberg'in meşhur usta martavalcılığını anımsatan, o hafta zirveye çıkmış heyecanının da ipucudur. Cuma günü Hitler, daha önce hiç yapmadığı bir şeyi yaparak taktiksel askeri bir karara müdahale eder ve Franz Halder ile tartışmaya girer. O ana dek Hitler'in savaş operasyonlarındaki rolü tamamen dekor olmuştur. Savaş alanında ve toplum önünde her daim hazır ve nazır olmuştur; özellikle de kameralar etraftayken, generallerine danışırken, harita üzerinde çalışırken, savaş alanlarını incelerken, ön cepheleri gezerken, savaş yorgunu ama zafer sarhoşu askerlerle sohbet ederken. Ancak mesele operasyonel konulara geldiğinde generalleri onu ya görmezden gelmiş ya da müdahalelerine karşı çıkmışlardır.

1938 yazında Hitler, Halder ile Çekoslovakya'nın işgaline dair taslak plan konusunda tartışmaya girdi. Halder'in önerdiği şekilde toplu bir şekilde Prag'a düzenlenecek bir saldırı yerine Hitler, Alman ordusunu ikiye bölmeyi ve Prag ile

Pilsen'e eş zamanlı iki saldırı gerçekleştirmeyi teklif etti. Halder, Alman kuvvetlerinin iki yönlü bir saldırı için yeterince güçlü olmadıklarını savundu. Hitler ısrar edince de Halder haritaları eline verdi ve gerekli değişiklikleri kendisinin yapmasını söyledi. Hitler Berlin'e döndü, düzeltmelerini yaptı ve revize edilmiş planı Halder'e gönderdi. Birkaç hafta sonra Hitler, Halder'e değişiklikler konusunu sordu. Halder, plana dahil edilmek için değişikliklerin eline çok geç ulaştığını söyledi. Hitler bu cevaba çok öfkelendi ve Halder ile üst düzey kurmaylarını çağırdı. Hepsi plan üzerine birkaç saat tartıştılar. Halder bir türlü yumuşamadı. En sonunda sabaha karşı saat üçte Hitler'in sabrı taştı. Halder'a değişiklikleri yapmasını emretti. Halder soğukkanlılıkla oradan ayrıldı.

"Derdi ne?" Halder, koridorda Keitel'e öfkeyle sordu.

"Eğer hala anlayamadıysan, senin adına üzgünüm," dedi Keitel.

Münih Anlaşması aradaki anlaşmazlığı bir nebze yatıştırdı ancak, 4 ay sonra Hitler Polonya'yı işgal planını duyurduğunda Halder ve kurmayları yine karşı çıktı. Hitler'in önerisine hep birlikte "demir falanks" düzeninde durarak yanıt verirler. Polonya'da savaş başladıktan sonra Hitler neredeyse operasyona hiç karışmaz. "Sadece iki olayı hatırlıyorum" diye yazar Keitel sonradan. "Birisinde Hitler, Kuzey Prusya tarafından saldırıya maruz kalan kuzey kanadının güçlendirilmesini emretti ve ikincisi de Blaskowitz'in ordusunun operasyonlarına müdahale etmesiydi zira, ciddi endişeleri vardı. Bunların dışında Hitler kurmaylarla fikir alışverişinde bulunmaktan ve toplantılar yapmaktan, öneriler sunmaktan, gerçek emirlere karışmaktan imtina etti."

Hitler ne zaman müdahale etmeye kalksa, generaller karşı çıktı. Polonya'nın düşmesinden hemen sonra Hitler, Halder'e batıya yönelip Fransa'yı işgal etmesini emretti. Halder reddetti. Alman askerlerinin yorgun olduğunu ve ekipmanlarının

tamir edilmesi gerektiğini söyledi. Ayrıca Hitler'in önerdiği plan, eksiklikleri Birinci Dünya Savaşı esnasında çoktan ortaya çıkmış olan Schlieffen Planı'nın "hayal gücünden yoksun bir taklidiydi" –*ein fantasieloser Abklatsch.*

Hitler'in generalleri kendi revize planlarıyla karşılık verdiler. Son versiyon aslında, Schlieffen'in alçak ülkeler dediği, Belçika-Hollanda-Lüksemburg üzerinden kanatlardan kuşatma yapmayı içeriyordu ancak iki önemli geliştirme ile birlikte: Herhangi bir İngiliz çıkarmasına karşın Hollanda'yı işgal etmek ve Paris yerine Fransız kıyılarına yönelmek. Sonbaharın sonunda çözülemeyen tek sorun hareketin tarihiydi. Bu da Hitler'e bırakılmıştı. Kış ve bahar boyunca işgalin başlangıcını, günlük olarak hava durumunu –hatta bazılarına göre yıldız haritalarını –kontrol ederek 58 kez erteledi, en uygun zamanı bekledi.

Bu dönem *Sitzkrieg* –bekleyen savaş– olarak bilinir. Generaller Hitler'in kararsızlığından sıkılmışlardı; ta ki 10 Mayıs Cuma günü Alman savaş makineleri tekrar harekete geçene kadar. Pazartesi günü Halder karısına: "Operasyonum iyi yönetilmiş bir film gibi ilerliyor" diye yazdı. "Tanrı'nın hak etmediğimiz lütfuyla."

Başlangıçta Hitler, savaşın ilerlemesini izlemekten, Heinrich Hoffmann'ın tanıtım fotoğraflarına poz vermekten ve alıştığı gece yarısı okumalarını sürdürmekten memnundu. Fakat haritalardan etkileyici Alman ilerleyişini takip ettikçe asabileşti. Zırhlı tümenlerin çok fazla açılmalarından endişe duyuyordu. Günlük olarak cepheyi ziyaret eden Halder, Hitler'e her şeyin yolunda olduğuna dair güvence verdi. Almanlar sağlam ilerlemeler kaydediyorlardı ve Fransızların karşı atağa geçmesi tam bir hafta sürerdi. Halder, Königgratz'daki belirleyici savaş esnasında, henüz sonuç belirlenmemişken, sakince oturup sigara içmiş olan General von Moltke'den yardım istedi. İyi bir savaş planının değişikliğe ihtiyacı yoktu.

Ancak savaşa bir hafta kala Hitler panikledi. Güneyden gelecek bir karşı saldırıdan korkarak sahil kasabası Dunkirk boyunca ilerlemekte olan 12. Panzer Tümeni'ne derhal durmalarını emretti. Onun bu müdahalesi, Alman Yüksek Komutanlığı'nı felce uğrattı. Aynı akşam saat sekiz civarı Halder, Hitler'den Altıncı Ordu'yu yedekte bekletmesine dair çok açık emirler veren bir telefon aldı. Halder, 17 Mayıs akşamı günlüğüne, "[Gen. Walther von] Reichenau Mons yolundan Dördüncü Ordu ile birliklere katılma emrini aldı," diye yazdı. "Bu, saldırı yapabilmenin tek yoluydu. Şimdiyse ne yapacağını bilmiyor." Sonraki sabah karışıklık kaosa dönmüştü.

Antwerp semalarında Alman bayrağı dalgalanıyor, İngilizler güneyde bir savunma hattı oluşturmak için sistematik olarak geri çekiliyor ve Fransızlar bir türlü birliklerini toparlayamıyordu. Halder durum değerlendirmesinde haklı olduğunu biliyor ve Almanların bir an önce taarruza geçmesi fikrini öneriyordu. Geçen her saat "değerli" idi. O sabah saat ondaki değerlendirme toplantısında Halder, Hitler'in güney kanat saldırısına dair mantıksız endişelerini dillendirince tartıştılar. "Çok sinirlendi ve bütün bir operasyonu mahvettiğimizi ve kendimizi yenilgiye hazırladığımızı söyledi bağırarak" diye not aldı Halder o sabah. "Değil güneybatı, batıda bile hiçbir operasyonun devam etmesini istemiyor."

Goebbels'in propaganda makinesi, Alman halkına ve dünyaya Hitler'in askeri yeteneğini ilan ededursun, generalleri arasındaki dar çevrede Hitler alakasız, yabancı ve en kötüsü de tehlikeli bir hevesli olarak kalacaktı. Siyasi kariyerinde işine yarayan cephe hattındaki onbaşılık tecrübesi, savaş alanında ona engel teşkil ediyordu. Bir general sonradan şöyle diyecektir: "Askeri bir liderin eğitimine sahip olmayan birisi savaş sırasında büyük riskler alabilir zira, kapasitesinin buna yeterli olduğunu düşünür." Halder bu söze katılır. "Hitler'de iyi bir görev dağılımıyla emri altındakilere hareket özgürlüğü

sağlayan –Moltke tarzı liderliğin sırrı– bir mareşalin kendinden emin duruşu yoktu." Hitler'in kariyerini tanımlayan ve okumalarında da kendini belli eden tanımlamalar olarak Halder "tecrübesiz bir çırak", "karanlık bir içgüdüyle yönlendirilen irade" ve de en göze çarpanı olan aşikâr biçimde "kendine olan güvensizlik" kelimeleri kullanır.

20 yıl önce, kendisinden daha iyi eğitimli ve gözle görülür şekilde daha rekabetçi olanların itaatsizlikleriyle karşı karşıya kaldığında Hitler arkasını dönerek kaçardı. Ama şimdi saha onundu. Thiersch Caddesi'ndeki ilk dairesinde kitapları arasında bulunan Clausewitz'in klasik *Savaş Üzerine* adlı kitabını okumuştu. 1924 duruşmaları sırasında Hitler, savunmasının kapanışında Clausewitz'e yer verir. Prusyalı generalin sözlerini tehditkâr bir şekilde bağırarak birebir aktarır: "İnsanın şerefli bir mücadelede mahvolması daha iyidir, çünkü ancak böylesi bir çöküşün ardından yeni bir diriliş olabilir. Ancak onursuzluk ve köleliğe tabi olanlara eyvahlar olsun! İşte bu insanlar zayi olmuştur."

Kavgam'ın son bölümünde, Kartaca'nın düşüşü anlatılırken, Clausewitz'in "korkakça teslim olma lekesi" ve "şerefli bir mücadele" sonucu yeniden diriliş kavramlarından bahseder. Yalnızca Clausewitz, Moltke ve Schlieffen'in sözlerini ezberleyip özümsemekle kalmamış aynı zamanda, askeri teçhizatlara dair yıllık "Almanaklardan" da bir yığın teknik veri toplamıştı. Otto Dietrich basın danışmanına bir defasında: "Silahlar hakkında olağanüstü bilgisi var. Mesela bu güne kadar dünyada referans çalışmalara girmiş bütün savaş aletlerinden haberdar. Yaşlarını, silindir hacimlerini ve hızlarını, zırh güçlerini, yüksekliklerini ve silahlarını ayrıntılı olarak aklından sayabilir. Her ülkenin en modern ağır silahlarını ve tank yapım tekniklerini detaylı olarak bilir." Halder gibi ateşli bir eleştirmen bile gönülsüzce Hitler'in olağanüstü bir hafızası olduğunu kabul eder. Halder, "Hitler, Rusların son 20 yıldır

yıllık olarak askeri üretiminden, özellikle 10 bin adet tankın içinde olduğu, askeri teçhizatını 15 dakika boyunca ezbere saydı" diye anlatır.

Hitler ayrıca, Karl May'in çalışmalarını da okur. Generallerinin aksine May'in Vahşi Batı macera hikâyelerini düşmanlarını alt etmek için gizlilik içinde baskın yapan, May'in ulusal Amerikan kahramanı, Winnetou'nun taktiksel yeteneklerini ve kurnazlıklarını notlar alarak okur. Generallerinin onun "büyük fikirlerine" karşı, "sonu gelmez şüphelerinden" bıkmış; hayal güçlerinin kısırlığı ve küstahlıklarından dehşete düşmüş halde onlara, savaşta cesaretlerini arttırmaları için May'in kitaplarını tavsiye etmiş ve cephedeki askerler için de özel bir baskı hazırlatmıştır. Albert Speer sonradan: "Hitler, May'in Winnetou karakteri üzerinden aktardığı taktiklerin ve ihtiyatının ustalığından derinden etkilendiğini söylemeyi alışkanlık haline getirmişti. Ayrıca gece okumalarında ne zaman ümitsiz bir durumla karşılaşsa bu hikâyelerden okuduğunu söylerdi. Hikâyeler ona, bazılarının felsefeden ve yaşlıların da İncil'den aldıkları türden bir cesaret veriyordu."

Kannenberg Hitler'e Rochs biyografisini, Batı'ya yapılacak yıldırım saldırısına dokuz gün kala vermiş ve Hitler'in okumasını istediği yerleri işaretlemişti. 4. bölümün ilk sayfasında Kannenberg, Almanya'nın iki cephede savaşmasının tehlikelerine karşı uyaran bölüm başlığını, bir dikey ve bir yatay çizgiyle tıpkı dik bir çatı gibi çerçeve içine almış, "The Schlieffen Battle Plan For The Two– Front War" [İki Cephe Savaşı İçin Schlieffen Muharebe Planı], Kannenberg sonrasındaki paragrafın altını da kalın bir şekilde çizmiştir:

> Ama sonra tekrar, Schlieffen genelkurmay başkanıyken Reich'ın savunması güvenilir ellerdeydi. Schlieffen kendisinin ve ordusunun her türlü düşman ittifakına dayanabileceğine inanıyordu. Haklıydı da! [Yaver Otto von] Gottberg'in

vurguladığı gibi, kontrollü öz disiplin maskesinin ardında, henüz bilinmeyen planının başarı yöntemini gizleyen ateşli bir ruh vardı. Schlieffen'in doğanın gücü gibi tüm engelleri aşabilen gerçek bir lider –Führer– tarafından şekillendirilmiş karşı konulamaz, yenilmez bir güçten kaynaklanan zafere karşı inancı tamdı.

Sağ kenarda Kannenberg, ikinci ve daha küçük bir parantez ile şu cümleyi çizer: "Yanlış adım nedir ve başlı başına zafer garantisi veren bu kapsamlı planda emri altındaki subayların yanlış adımları ve hataları nelerdi?" Hitler Kannenberg'in öncülüğünde devam eder. Bir dizi kenar notu, kalem işaretlemeleri ve tek tek cümleleri ya da bütün bir paragrafı çizerek okur. Kitabı Kannenberg'in ona verdiği o günlerde okuduğu düşünülebilir zira kitap, savaşta halihazırda uğraşmakta olduğu önemli konularla alakalıdır.

Burada Hitler'in eski Alçak Ülkeler'i işgal planında haklılığını doğrulayacak "mozaik" parçalarını topladığını görebiliriz. 47. sayfada şunu işaretler: "Fransız doğu cephesinin çok güçlü olduğu düşünüldüğünde ki, Fransa'yla yapılan savaşta da bu kanıtlanmıştır, Lüksemburg ve Belçika yolu işgal rotası olarak belirlenmelidir." 52. sayfada: "Schlieffen'in Belçika üzerinden ilerleme planı, kendi yenilgisiyle yüzleşmek istemeyen bir kişinin kendini korumaya alması için bir zorunluluktu." 53. sayfadaki diğer işaretlemeler, Rochs'un, İngilizlerin kıtada yaptığı gizli anlaşmalarından bahsettiği bölümlerdedir.

"Ancak Birinci Dünya Savaşı gösterdi ki, Birleşik Krallık, Belçika hükümetiyle yaptığı anlaşmayla, Belçika'nın işgaline çok uzun süredir hazırlanmaktadır; askeri amaçlar için bu vaziyet çok sonradan ortaya çıkmıştır," diye yazar Rochs ve Hitler'in kalemi de ilgiyle onu takip eder. "Bu yüzden Antwerp yakınlarındaki Zeebrugge Limanı'na ulaşım için yapılan ek yollar ve yaygın demir yolları gibi büyük yatırımları gören

birisi şunu rahatlıkla anlayabilir; bunlar ticari değil İngilizlerin karaya çıkmasına yönelik askeri amaçlarla inşa edilmiştir."

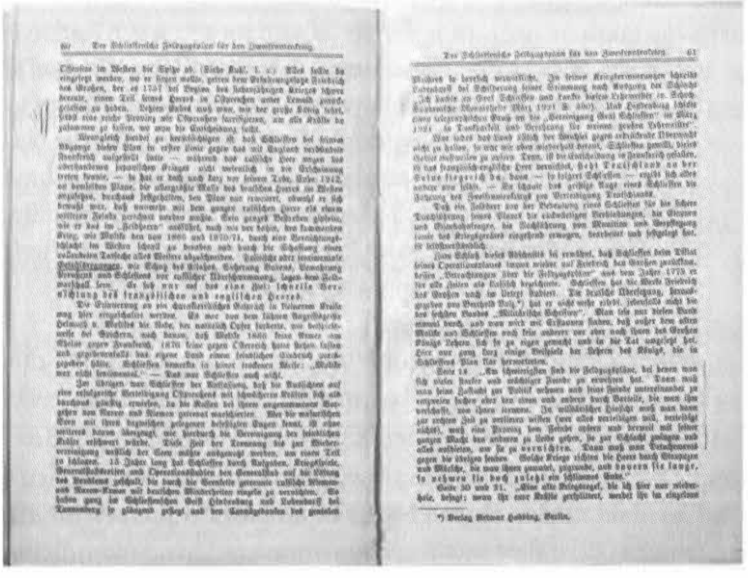
Bu işaretli kısımlar kendi gerçeklik ve tarih hakkındaki görüşlerini ya doğrulamış ya da tamamlamıştır. Ancak sonraki sayfalarda, 63. sayfadaki gibi, Rochs'un Fransa-Belçika sınırındaki küçük bir kıyı kasabasının stratejik öneminden bahsettiği daha doğrudan olan kısımları da işaretlemiştir. "Schlieffen, biraz farklı bir bağlamda olsa da Büyük Friedrich'in dahi sözünü ettiği, kuzeyden çevreleyerek Abbeville'in sağ kanadı üzerinden Dunkirk'i ele geçirmek üzere Fransa'ya karşı bir savaş açmaktan bahseder." Hitler bu kısmın yanına işaret koyar.

İşte o Dunkirk'in bu günlerde Hitler'in dikkatini çekiyor olması şaşırtıcı değildir. Bilindiği üzere 17 Mayıs'ta, Dunkirk'e yönelmiş olan 12. Panzer Tümeni'nin ilerleyişini Abbeville'de durdurmasını emretmişti. Alman askeri liderliği, Hitler'in hata yaptığını biliyordu.[61] Hitler'in başka bir açıklaması vardı: "Cephe boyunca düşman askerlerinin saldırıya geçtiği haberleri geldiğinde mutluluktan ağlayabilirdim. Tuzağa düşmüşlerdi! Luttich'den saldırmalarına izin vermeliyiz. Eski Schlieffen Planı'na sadık kaldığımızı sanmalılar. İki gün sonra Abbeville'e ulaştıklarında saldırı güneye doğru yönlendirilebilir." Almanlar boşta beklerken, 300 binden fazla Müttefik ordusu tahliye edildi.

Hesaplarıma göre, Schlieffen biyografisinin 20 sayfadan oluşan 4. bölümünde 32 kalem işaretlemesi mevcut. Bunların pek çoğu da bir şekilde Fransa ile olan savaşa değinmekte olan kısımlarda yapılmıştır. Bu işaretlemeler, o günlerde Hitler'in zihnini meşgul eden bazı tarihsel ve stratejik sorunlara işaret

61 General Halder, Hitler'in generallerinden hıncını çıkarmak için ordunun yenilmesini ve kuşatılmış olan İngiliz Seferi Kuvvetleri'nin yok edilmesi işini de propaganda taktiği olarak, dostu Hermann Göring'in hava kuvvetlerine verilmesini istediğinden şüphelenmiştir. (y. n.)

ederken, özünde geçmişi anlatan şeylerdi. Eğer ortada potansiyel olarak tarihsel önem taşıyan bir not varsa o da 60. ve 61. sayfalardaki Roch'un iki cepheli savaştan bahsettiği işaretlenmiş pasajlar olabilir.

Schlieffen'den bir iktibas. Almanya'yı iki cepheli bir savaşa karşı uyaran bir pasaj işaretlenmiştir.

Schlieffen'e göre Almanya iki askeri tehdit arasında sıkışmış vaziyettedir: Batı'da Fransa ve İngiltere ile Doğu'da ise Rusya. Almanların, Rusya ile mücadeleye girişmeden önce Batı sınırlarını güvenceye alması gerekiyordu. Schlieffen için İngiltere ve Fransa'nın yenilgisi o denli önemliydi ki, bunun uğruna Doğu'da stratejik olarak toprak feda etmeye dahi razıydı. Bununla Büyük Friedrich'in iddiasını hatırlatır: "En sonunda, büyük kralımızın bize öğrettiği gibi, tüm güçle belirleyici bir zaferin kazanılacağı yere odaklanabilmek için Doğu Prusya gibi zengin bir vilayet bile feda edilmek zorunda kalınabilir." Bu pasajın yanında iki paralel çizgi ve ünlem işareti

yer almaktadır ve paragraflardaki bazı ifadeler seçilerek altları çizilmiştir: "Bütün Rus ordusu da bir düşman olarak hesaba katılmalıdır", "siyasi ve hissi duygular " ve "bir Rus akını karşısında" ve kalem çizgisi aşağıdaki paragrafı da işaretlemek üzere aşağı doğru iner:

> Yukarıda da tekrar tekrar vurgulandığı üzere, eğer Weichsel'in [Nehir] doğu yakasındaki yerler baş edilemez bir güç karşısında savunulamayacak durumdaysa Schlieffen, geçici olarak bu bölgeleri feda etmeye hazırdı. Fransa'daki duruma karar verildikten sonra Fransız-İngiliz ordusu yok edilip, Almanya'da Seine'de zafer kazandıktan sonra –Schlieffen'e göre– geri kalan her şey yoluna girecektir.

Hitler, Doğu'ya doğru genişlemekten ve *Lebensraum*'a[62] duyulan ihtiyaçtan uzun süre bahsetmiş olsa da Rusya ile savaş konusunu hiç ele almamıştır. Bu işaretlemeler, Hitler'in Sovyetler Birliği'ni işgal etmeye yönelik planlarının ilk kanıtlarını oluşturmaktadırlar. Keitel, Hitler'in Doğu'ya yapılacak büyük taarruzdan ilk defa 1940 Temmuz'unun sonlarında kendisine bahsettiğini sonraki ay ise niyetini Halder'e ve üst düzey askeri komutanlarına tekrarladığını anlatır. Aynı sonbaharda generallerine saldırının taslak planını hazırlatır. Bir sonraki haziran ise Hitler, Doğu sınırında Barbarossa Operasyonu'nu başlatacaktır. Bu zamana kadar Hitler, planlama ve askeri operasyonun uygulanmasıyla alakalı her türlü kararın verilmesinde bütün harekât kontrolünü devralmıştı. Propaganda makinesi, Keitel'in Hitler'i "bütün zamanların en büyük savaş Mareşali" olarak tanıdığını ilan ediyordu.

Hitler'in kalemi, 4. bölümün satırlarından bir önceki bölümün sonuna, 41. sayfanın altında bir dipnota kaymış gibi görünüyor. Bu dipnotta Rochs; Kaiser II. Wilhelm'in 1890'da Bismark'tan istifasını istemesini anlatır. Yanlış bir tavsiyeye

62 "Hayat Sahası" (ç. n.)

dayanarak verilmiş bu radikal karar, Almanya'nın efsanevi devlet adamının kariyerini aniden sonlandırmıştır. Schlieffen, Wilhelm'in yalnızca kendi gençliği, kibri ve saray entrikalarından dolayı değil aynı zamanda, danışmanlarının gerçek yüzünü görememesinden dolayı gözünün karardığını söyler. Rochs: "Kaiser'in en büyük eksikliği insanın ve diğer şeylerin içine, bir maddenin özüne ve varoluşun en derinine dair iç görüden yoksun oluşuydu. Ortaya çıkan sonuç, sadece yakın çevresindeki bireylerin genellikle anlaşılmaz olan tercihlerinden biri değil, aynı zamanda da bireysel karar almada ve eylemlerinde sürekli tereddütlü olmasının sonucudur." Bu noktayı vurgulamak için Rochs şu dipnotu ekler:

> Uzun süre yaverliğini yapmış olan Saha Mareşali Wilhelm von Hahnke'ye 8 Şubat 1912'de ölüm döşeğinde söylediklerine bakılırsa II. Wilhelm'in gerçekleri duymaya ve kabullenmeye tahammülünün olduğu anlaşılabilir. "Bana her zaman gerçekleri söyleyen tek adamdı." Hem efendiyi hem de hizmetçiyi onurlandıran bir ifade. Ancak bu ifade, yaklaşık 24 yıllık bir saltanattan sonra bir kralın ağzından çıkınca oldukça acı verici bir hale gelmektedir.

Bu pasajın yanına Hitler göze çarpan bir ünlem işareti koymuştur.

Kitap Dokuz

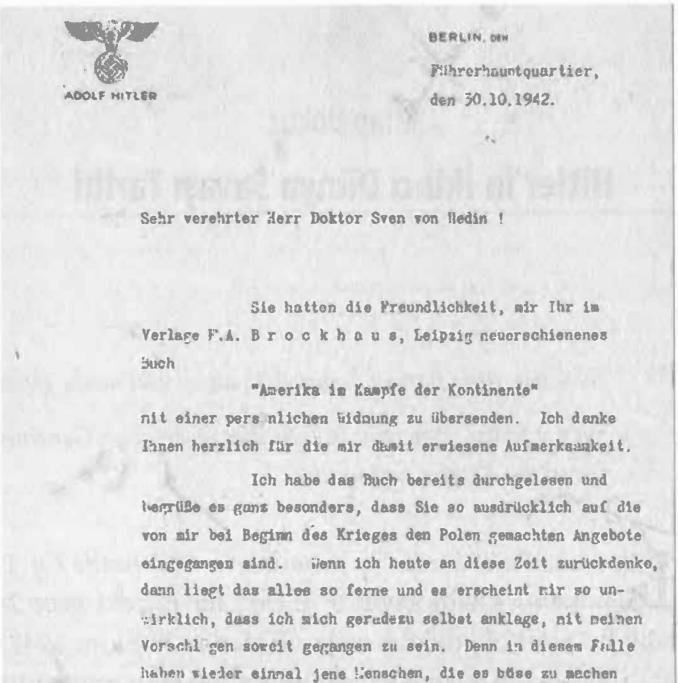
Hitler'in İkinci Dünya Savaşı Tarihi

Bu savaş, tıpkı Başkan Roosevelt'in savaşı gibi tarihe geçecek.

Sven Hedin, *America In The Battle Of The Continents [Amerika Kıtalar Savaşında]*

Hitler'deki Sven Hedin'in *America In The Battle Of The Continents* kitabı kayıptır ancak, bir önceki gece 200 sayfalık bu eseri okuduktan sonra Hitler'in 30 Ekim 1942'de yazara gönderdiği 3 sayfalık mektupta kitaptan etkilendiğinin izleri görülebilir. Hitler mektubu, 1933'ten sonra kullanmaya başladığı oldukça kısaltılmış bir biçimle –adı için stilize bir *A* ve soyadı için süslü bir *H* harfi–, geri kalan harfler ise yumaktan çözülmüş harfler gibi aşağı doğru karalanmış bir halde, babasının yarım asır önceki imzasını andıran bir imzayla imzalamıştır.

Mektup, Hitler'in kişisel antetli kağıdına yazılmıştır: İsmi sol üst köşede bir defne çelengine sarılı gamalı haç tutan bir Nazi kartalının yanında yer almaktadır. Hitler'in eski isim etiketindeki kartalın aksine, bu kartal daha muntazam ve biçimli; ilkel bir ağaç yontusu tabaktan ziyade modern dönemin çelikten yapılmış bir tabağı gibidir. Mektup adresi, "Profesör Dr. Sven von Hedin'e, Norr Mälarstrand 66, Stockholm, İsveç'tir. Gönderici adresi ve tarih de sağ üst köşeye: Führerhauptquartier, 30.10.1942 şeklinde yazılmıştır.

ADOLF HITLER

BERLIN, den
Führerhauptquartier,
den 30.10.1942.

Sehr verehrter Herr Doktor Sven von Hedin !

Sie hatten die Freundlichkeit, mir Ihr im Verlage F.A. B r o c k h a u s, Leipzig neuerschienenes Buch

"Amerika im Kampfe der Kontinente"

mit einer persönlichen Widmung zu übersenden. Ich danke Ihnen herzlich für die mir damit erwiesene Aufmerksamkeit.

Ich habe das Buch bereits durchgelesen und begrüße es ganz besonders, dass Sie so ausdrücklich auf die von mir bei Beginn des Krieges den Polen gemachten Angebote eingegangen sind. Wenn ich heute an diese Zeit zurückdenke, dann liegt das alles so ferne und es erscheint mir so unwirklich, dass ich mich geradezu selbst anklage, mit meinen Vorschlägen soweit gegangen zu sein. Denn in diesem Falle haben wieder einmal jene Menschen, die es böse zu machen gedachten, Gutes getan.

Herrn Professor Dr. Sven von Hedin
S t o c k h o l m /Schweden
Norr Mälarstrand 66.

30 Ekim 1942 tarihli Sven Hedin'e Hitler'in gönderdiği mektup.

Hitler'in, Berlin'de Wilhelm Caddesi 77 numaradaki resmi Reich Şansölyeliği ya da Nazi Partisi Merkez Ofisi'nin yer aldığı Münih Brienner Caddesi 45 numaradaki Kahverengi Ev'in aksine *Führerhauptquartier*[63] kalıcı bir "mekân" değildi. Polonya'nın işgali sırasında *Führerhauptquartier*, özel dizayn edilmiş bir trenle bir cepheden diğer bir cepheye taşınmıştır. Batı'daki yıldırım savaşı için ilk olarak *Felsennest*'e kurulmuş; ardından birkaç hafta sonra Brüksel'in güneyinde

63 "Führer Ana Karargâhı" (ç. n.)

Beuly-de-Peshe'deki bir grup tuğladan yapılma çiftlik evinin yanına; Sovyetler Birliği'nin işgali sırasında da Hitler, kuzeyde Kurt İni denilen askeri üs ve binlerce km güneydeki Wehrwolf[64] arasında sürekli gidip gelmiştir. *Führerhauptquartier*'in işlevi gereği konumu sürekli değişiyordu ve Hitler'in güzergâhını takip ediyordu. O tarihte bulunduğu yer adresteki yerdi. Hitler, Hedin'e 3 sayfalık mektubunu yazdırdığı sıralarda, onu yatağa düşürecek kadar ciddi bir soğuk algınlığını ancak atlatmaktaydı. Hastalık zihnini o denli bulandırmıştı ki, Otto Dietrich'e hastalıktan sonra hafızasının artık eskisi kadar sağlam olmadığını söylemiştir. 55 yaşındaydı ama on yaş yaşlanmış hissediyordu. Derdine başka bir dert ekleyen ve kendini soyutlamasına neden olan sebep de kurmay heyetiyle olan sert çatışmalarıydı.

Yaz sonundan beri Ukrayna'daki bir grup beton sığınak ve Doğu Cephesi boyunca Alman saldırılarını yönettiği tek göz ağaç kulübeden oluşan Wehrwolf karargâhında yaşıyordu. Ağustos ayında sıcağın bunalttığı ve sivrisinek istilasına uğramış bu ormanda Hitler, sürekli sorgulayan ve giderek küstahlaşan generallerinden iyice sıkılmıştı. Özellikle de Franz Halder'den.

Halder, Hitler'in 1941 baharında Sovyetler Birliği'ni işgal planına karşın uyarılarda bulunmuş ve Hitler'in Sovyet iletişim, endüstri ve demiryolu bağlantı noktalarının merkezi Moskova yerine; Bolşevizm'in sembolik merkezlerinden Leningrad ve Stalingrad'a saldırma fikrine de karşı çıkmıştır. Hitler, Halder'in itirazını, "teknik", "geçmiş yüzyılların fikirleriyle kireçlenmiş zihinlerin" ürünü olarak betimleyerek yok saymıştır. Başlangıçta Halder'in tahminleri isabetsiz çıkmıştır. Ancak Hitler'in 1941 yaz ve sonbaharındaki ilk zaferlerinin ardından Alman kuvvetleri Rus kışının korkunç soğuğunda duraklamışlardı. Hitler bu durum sonucu yeni bir

64 "Kurt Adam" (ç. n.)

güçle güneye Stalingrad'a yönelmiş ve zengin petrol yataklarının bulunduğu Kafkasya ile Karadeniz limanı Sivastopol'a panzer birlikleriyle bir saldırı planlamıştır. İran'ın işgali ve Basra Körfezi'ne ulaşma planları mevzubahistir. Kafkas saldırısı gücünü kaybedip duraksadığında Halder, Hitler'e karşı çıkar. Hitler'in planlarını artık vicdanı rahat bir şekilde yerine getiremeyeceğini söyler. Sovyet tarafından gelecek bir karşı saldırıya işaret eden uğursuz belirtiler mevcuttur. Hitler Halder'in kuşkularını yok sayar.

"Ruslar ölü," der. "Kış saldırılarıyla son kaynaklarını da zayıflattılar. Yapmamız gereken tek şey düşene kadar onu itmek." Hitler fanatiklik ve kahramanlıktan bahseder. Clausewitz ve Nietzsche'den alıntılar yapar. Halder genellikle bu eski onbaşının generallerine verdiği usandırıcı derslere sessizce katlanırdı ancak bu defa müdahale etti. Sovyetlerin aylık 1200 tank ürettiğini ve bir buçuk milyona yakın adamla beraber bunların hepsini seferber ettiklerini gösteren istatistiklerden bahsetti. Hitler Halder'e baktı ve sonra öfkeyle patladı. Halder, "ağzından köpükler saçtığını" ve "yumruklar savurarak" generalleri kovduğunu anımsamaktadır. Hitler, bu tür "aptalca dedikoduları" yasaklar. Fakat Halder geri adım atmaz. "Eğer Stalin, Stalingrad ve Don Nehri'nin savunulması için bir buçuk milyon adamını gönderirse, neler olabileceğini tahmin etmek için kâhin olmaya gerek yok," der.

Hitler, giderek daha da sinirleniyordu. Generalleriyle olan "sonu gelmeyen savaş" sinirlerini iyice yıpratmıştı. Artık buna değmezdi. Ordunun şu an mücadele ettiği sorun, "teknik beceri" kaynaklı değil, ona göre asıl ihtiyaçları olan "Nasyonal Sosyalizm inancına olan tutkuydu." Toplantı sonraki haftalar boyunca da devam edecek bir sıkıntı ve rahatsızlık havası içinde sona erdi. 7 Eylül'de, Hitler'e güneyde durumun kötüleştiği haberi geldiğinde yine öfke patlaması yaşadı. Bu defa

generallerini emirlerine itaat etmemekle suçladı. Çabalarının bilinçli olarak baltalandığına inanıyordu.

Aynı gün bir grup stenografın Berlin'den Wehrwolf'a gönderilmesini emretti. Toplantılarda ağzından çıkan her kelimeyi kaydetmekle görevliydiler. Toplantı sonrasında, sekreterleri ve seçkin yakın çevresiyle yemek yer, Wehrwolf yerleşkesindeki özel bölmesine çekilirdi. Havanın elverişli olduğu günlerde ağaçların altında yuvarlak bir masada otururlardı. Hitler'e moral vermek ve dikkatini dağıtmasını sağlamak için Martin Bormann, uzun süre kalması için Hermann Giesler'i getirmeye karar verir. Giesler daha önce Hitler'in mahallesi Linz'in yeniden dizayn edilmesi de dahil farklı işlerinde çalışmış bir mimardı.[65] Giesler ayrıca 1940 yazında Albert Speer ile birlikte Hitler'e Paris anıtlarını gezdikleri turda eşlik etmişti. Hitler Napolyon'un mezarının yanında Giesler'e, "Benim mezarlığımı sen yapacaksın," demişti.

Hitler, Giesler'in gelişini memnuniyetle karşıladı. Onunla sadece Linz'in mimari planları ve Hitler'in orada yaptırmak istediği ev hakkında değil aynı zamanda, kurmaylarıyla artık katlanılamaz hale gelen durum hakkında da konuştu. Hitler ona güvenerek: "Can sıkıcı bir şekilde hainlerle çevrili olduğumu kesin olarak bilerek yaşıyor ve çalışıyorum. Yanıltıcı, sahte raporlar ve açık bir ihanetten kaynaklanan güvensizlik; şüpheli durumlarda haklı olarak ihtiyatlı ve her daim şüpheci olmam gerekirken kime nasıl tam olarak güvenebilir, karar ve talimat verebilir ve tam bir kesinlikle saldırıya geçebilirim?" dedi. Hitler, Giesler'e özellikle Halder ile olan ilişkilerinin dayanılmaz hale geldiğini belirtti. "Artık daha fazla yürümüyor. Yüzüne baktığımda bu denli bayağı bir zekaya

65 Hitler'in geride kalan Kongre Kütüphanesi'ndeki kitapları arasında Hotel Elephant ve "Adolf Hitler Meydanı" inşaatı da dahil olmak üzere Giesler'in mimari taslakları ve Weimar'daki farklı projelerinin fotoğraflı tarih albümü de yer almaktadır. (y. n.)

sahip bu adamdaki oldukça sebepsiz nefret ve kibri görmeye katlanamıyorum."

24 Eylül 1942'de Hitler, Halder'e talimatını iletti. Halder o akşam günlüğüne, "Sinirlerim harap oldu, o da benden daha iyi durumda değil," diye yazdı. Ancak Halder'in görevden alınması Hitler'in yalnızlık duygusunu, ihanet ve kandırılma endişelerini gidermemiş; Kafkaslar, Stalingrad ve ekim sonlarına doğru da el-Alameyn denilen Mısır köyündeki giderek artan düşman baskınını haber veren endişe verici raporların da düzelmesini sağlayamamıştır. 29 Ekim'de Alman Yüksek Komutanlığı kayıtları şöyle yazar: "Mısır'daki direniş savaşı, 5. gününde giderek şiddetlendi. Amansız saldırılar ve olağandışı fazla mühimmat kullanmasına rağmen düşman, cesur Alman savunmasına karşı hiçbir başarı elde edemedi."

O günün kayıtlarını haiz ait bir rapor, Hitler imparatorluğunun bütün cephelerindeki savaşları şu şekilde kayda geçmiştir: Hazar Denizi'nde Luftwaffe[66] iki düşman tankerini batırmış ve beş yük gemisinde hasara yol açmış; Batı Kafkasya'da Alman orduları korunaklı dağ sıraları boyunca "düşman saldırılarını geri püskürtmüş"; Stalingrad'ın endüstri sahalarındaki devamlı Sovyet tank saldırıları, "düşmana ağır kayıplar verdirilerek" defedilmiş; Akdeniz limanı Malta'da; İngiltere'nin güneydoğu kıyılarında Alman uçakları, endüstri, ulaştırma ve liman tesislerine saldırmaktadır. Ekim sonunda Alman orduları iki kıtaya yayılmış bir imparatorluğu savunmaktaydılar.

Sven Hedin'in son kitabının Wehrwolf'a ulaşması Hitler için kafa dağıtma aracından daha fazlasını ifade ediyordu. Hedin, Hitler'in hayatındaki çok az gerçek kahramandan birisiydi. Gençliğinde, Karl May romanlarına gösterdiği aynı ilgiyle İsveçli kâşifin maceralarını takip ederdi. Hedin, iradeli bir rol modelden daha fazlasıydı: Dünyanın en zorlu, keşfedilmemiş

66 Alman Hava Kuvvetleri. (ç. n.)

bazı bölgelerine girmiş; oldukça fazla macerayla geri dönmüş ve daha da önemlisi keşifleri sonucunda dünyanın keşfedilmemiş son bölgelerinin haritasını da çıkarmıştı. Everest'in yüksekliği ölçülüp; Atlantik'in hava yoluyla aşılmadan önceki dönemlerde Hedin, yeryüzündeki en ünlü adamlardan birisiydi. Gobi çölündeki efsanevi keşif seferi sırasında, yüksek platonun sert ikliminden dolayı 80 kişilik grubunun üçte ikisini kaybetmişti ancak, 4 ay sonra bir deri bir kemik kalmış fakat muzaffer bir vaziyette ortaya çıkmıştı. Gençliğinde Hitler'in hayal gücünü tetikleyen ve ileriki hayatında da kararlarını yönlendiren bu insanüstü çabanın örneğiydi: Bireyin aşılamaz gibi görünen engelleri aşması ve zafere ulaşması.

1933 Ekim'inde 8 aydır bireysel iradesini kabul ettirmeye çalışmakta olan Hitler, İsveçli yaşlı kâşife Gobi zaferinin 40. yılını kutlamak için bir telgraf göndermişti. Hitler, Hedin'in bir söyleşi turnesi kapsamında Almanya'ya uğrayacağını öğrendiğinde onu Reich Şansölyeliği'ne davet edecekti. Hedin bir kez daha Hitler'den özel davet alacaktı: 1936 Berlin Olimpiyatları'nda özel konuşmacı olarak. Bu daveti takiben birçok ziyaret daha gerçekleşecek ve Hedin düzenli olarak Hitler'e yeni yayınlarının nüshalarını gönderecekti.

Hitler, Eckart'a olduğu gibi bu yaşlı adama da saygıyla hürmet etti. Hedin, Hitler'i Yeni Reich Şansölyeliği'nde ziyaret ettiğinde Hitler onun koluna girip Bismarck portresinin altında küçük bir oturma alanındaki "koltuğunu" gösterdi. Kolay kurulan bir samimiyetle Hitler, Hedin ile maceralar, siyaset, başarı, kişisel endişeleri ve hedefleri üzerine sohbet ederdi. Bir keresinde Hitler Hedin'e Almanya'yı dünya lideri yapma "projesinin" tamamlandığını görmeyi ummadığını itiraf edecekti. Hitler'e göre bu ardından gelen başkalarının tamamlayacağı bir işti. "50 yaşını aştığımı da hesaba kat" deyince Hedin küçümseyerek "ben de 75," dedi.

"Evet ama sen bir istisnasın," diye cevapladı Hitler.

"50 hiçbir şeydir," diye üsteledi Hedin. "Sen de benim yaşıma geldiğinde Herr Reich Şansölyesi, benim kadar dinç ve enerjik hissedeceksin."

"Oh hayır, hayır, bu yaştan çok daha önce tükenmiş olacağım."

Hitler ve Hedin çoğunlukla siyaset hakkında ve özellikle de Almanya'nın Nordik ülkeleri ile ve Hedin'in 40 defadan fazla ziyaret ettiği Rusya ile ilişkileri üzerinde konuşurlardı. Hitler gibi Hedin de Avrupa'nın "Bolşevizasyonundan" korkuyordu. Polonya'nın işgali sonrası Hitler ile endişe ettikleri konulardan birisi bu idi. Goebbels'in Ekim 1939'da günlüğüne yazdığı üzere; Hedin konuşma sonrasında basına, Hitler'in canını sıkacak bir açıklama yapmıştı. Goebbels şöyle yazmıştı: "Öğleden sonra Führer ile beraberdik, Sven Hedin'in *News Chronicle*'a verdiği röportajda kendisiyle yaptığı konuşmayı anlatmasına sinirlenmişti. Almanya'yı Rusya'nın düşmanı olarak ilan ediyordu. Hemen bunu reddeden bir açıklama yapılacak. Ayrıca Hedin de bir tekzip yayınlamak zorunda." Elbette o zamanlar Almanya ve Rusya müttefikti. Birinci Dünya Savaşı esnasında Alman ordularıyla beraber seyahat etmiş ve Yahudi karşıtlığını benimsemiş olmasa da ırksal üstünlük fikrine katılan, hayatı boyunca bir Alman hayranı olan Hedin; bir İskandinav ajanı, Asya'da gayri resmi bir casus ve Amerika Birleşik Devletleri'nde izolasyon yanlısı bir provokatör olarak büyük Alman amacına yardım etmekten oldukça mutluydu. Bu son görevinde, Amerikan halkına Avrupa ve Amerika'nın, her ikisinin de iyiliği için savaştan uzak durmaları için çağrıda bulunduğu bir kitap yazmıştı.

Hedin 1923, 1929 ve 1932'de, konferans verme amacıyla Amerika'ya üç büyük kapsamlı ziyaret gerçekleştirmiş ve dönemin önde gelen cerrahlarından Harvey Cushing ile kısa bir görüşmede bulunduğu Boston'dan başlayarak Yosemite ve Wilson Dağı'ndaki gözlemevini de gezeceği, Kaliforniya'ya

kadar bütün kıtayı dolaşmıştı. Stockholm'de Theodore Roosevelt ile tanıştı. 1941 sonbaharında tamamladığı kitabında, Amerika'nın bir dostu ve hayranı olarak, yazdığı üzere Roosevelt, kendi halkının menfaatleri doğrultusunda hareket ediyordu. Büyük Friedrich'in Amerikan Devrimi'ni desteklediğini ve İç Savaş esnasında da Fransa ve İngiltere, Konfederasyonun tarafını tutarken Bismarck'ın Kuzey Birliği'ne kredi sağladığını hatırlatmıştı. Avrupa'yı savaşa sürükleyen kişinin Hitler değil Roosevelt olduğunu iddia etmiş ve Hitler'in 1939 yazındaki savaşı önlemeye dair çabalarını detaylı olarak anlatmıştır. Hedin ayrıca, karşı konulamaz Alman güçleriyle girilecek bir savaşın kesin bir ABD yenilgisiyle sonuçlanacağına karşı uyarıda bulunmuştu. Amerikalılara kendi iyilikleri için Avrupa'daki savaşın ardındaki gerçek güçlerin farkında olmaları için de çağrıda bulunuyordu. Hedin: "Bizleri savaşa sürükleyen şey Hıristiyanlık, idealizm, insanlık ve Amerikan halkının sadakati adı altında yapılan şeytanca propagandalardır," diyordu. Japonlar Pearl Harbour'ı bombalayınca Hedin'in kitabı anlamını kaybedecek ve Hedin Leipzig'deki yayıncısına geri dönecekti. Ekim 1942'de kitabı, *Amerika Im Kampf Der Kontinente* (Kıtaların Savaşında Amerika) adıyla yayımlayacak ve Alman Şansölyesi'ne özel imzalanmış bir kopyasını göndereceklerdi.

Hitler kendisine şahsen ithaf edilmiş *Kıtaların Savaşında Amerika* adlı kitapla özel yerleşkesinde otururken, kendisini, gelecek nesiller için kayda geçeceğine inandığı bir savaşın çıkış tarihini okurken buldu. Bundan 3 yıl önce generallerini Berghof'un büyük salonunda toplayıp Polonya'nın an meselesi olan işgaliyle ilgili nutuk atarken, savaş tarihini muzaffer olanların yazdığını söylemişti. Hitler: "Muzaffer olana gerçeğe söyleyip söylemediği sorulmaz. Savaşa başlarken ve savaşırken önemli olan nedeni değil, zaferdir." Bu konuşmayı

takip eden ay ve yıllarda, Hitler'in ordusu bir zaferden diğerine koşuyor ve Almanya'nın sınırlarını hiç olmadığı kadar genişletiyordu. Hitler, Hedin'in kitabına başladığında planladığı ve başlattığı savaşın kazanılmasının an meselesi olduğuna inanıyordu.

Tam da o sıralarda İngiliz Manş adalarından Karadeniz kıyılarına, Kuzey Kutbu'ndan Yengeç Dönencesi'ne kadar genişlemiş olan imparatorluğu, son derece sağlam olduğunu kanıtlamaktaydı. En azından o gün, cepheden gelen düşman ordularına saldırıları belirten raporlarına bakılırsa durum böyleydi. Savaşın nasıl başladığının tarihini okumak için iyi bir zamanlama gibi görünüyordu.

"Birinci Dünya Savaşı'nın hemen ardından neden böyle bir facianın başladığı sorusunun oldukça anlaşılabilir bir cevabı var," diye yazar Hedin. "Pek çok kişi düşünmeden cevap olarak: Suçlu bir kez daha Almanya'dır diyecektir. Bu "bir kez daha" ifadesi bile insanların 1919 ve 1939 arasındaki kısa zamanda kendileri de şahitlik etmelerine rağmen olayların nasıl beklenmedik şekilde yön değiştirdiğini kolayca unuttuklarının göstergesidir." Hedin okuyuculara İkinci Dünya Savaşı'nın çıkış nedeninin, Almanya'nın Avusturya ya da Südet bölgesini ya da hatta sonradan Polonya'yı işgal etmesi olmadığını söyler. Asıl neden; Versay Antlaşması'nın cezalandırıcı koşulları, Alman halkının maruz kaldığı sefalet –mahrumiyet, aşağılama, açlık– ve bununla birlikte İngiliz dış politikasının Almanya için tek bir planının olmasıdır: *Delenda est Germania*, "Almanya yok edilmelidir."

Hedin, İngilizlerin Almanya ile yeni bir savaş başlatmak için yaptığı kışkırtıcı hilelerine karşın Hitler'in sözde çabalarına da bir bölüm ayırmıştır. Hitler'in 4 yıl önce barış kampanyasının başlangıcında 21 Mayıs 1935'te yaptığı bir konuşmadan alıntı yapar. "Planlı bir sosyal politikayla çocuk sahibi olmak teşvik edilerek birkaç yıl içinde, savaşla ya da

yabancılara bağımlı olarak kazanılabileceğinden daha çok çocuk edinilebilir," diye açıklar Hitler Alman Meclisi'ne ve savaşa kesin bir "*Nein!*" [Hayır!] der. Şöyle devam eder: "Nasyonal Sosyalist Almanya'nın barış arzusu derin ideolojik fikirlere dayanmaktadır."

Hedin'e göre Hitler, gelecek 4 yıl boyunca Avrupalı komşularıyla makul bir uzlaşma sağlamak için çabalamış ancak karşılığında sadece hile ve kibirle karşılaşmıştı. "Adolf Hitler'in bütün teklifleri küstahça reddedildi ve en başından beri samimiyetsiz olduğu söylendi," diye yazar Hedin. "Tüm teklifler uzun süredir aşağılamalara maruz kalmış bir milleti, diğer büyük milletlerle eşit seviyeye getirme çabası olarak kabul edilmeyip, yalnızca birer tehdit olarak görüldüler." Hedin, Hitler'in 1939 yazındaki savaşı önleme çabalarına, özellikle de çatışmanın başlamasından önceki gece bir son dakika barış anlaşmasının Berlin'deki İngiliz Büyükelçiliği'ne elden iletildiğine vurgu yapar.[67] Hedin sözleşme içeriğindeki 9 maddeden alıntı yapar ve şu gözlemde bulunur: "Yakın zaman tarihinin diplomatik dosyaları arasında; savaşı engelleme, uzlaşma ve bir ülkenin ihtiyaçlarını anlatmaya yönelik sunulan bu teklifin değerine eş başka bir belge yoktur."

Bu ıssız Ukrayna ormanlarındaki gösterişsiz ağaç kulübesindeki koltuğunda oturmakta olan Hitler, Hedin'in yazdıklarıyla oldukça rahatlamış ve keyiflenmişti. Hitler başkalarını yalanları, aldatmaları ve sahte sözlerle kandırmakta oldukça başarılıydı ancak 53 yaşına geldiğinde artık kendini kandırma konusunda da ustalaşmıştı –Halder bunu kendi kendini hipnoz etme olarak adlandırır– öyle ki; imparatorluğunun mevcut sınırlarının kitapta yazılan tarih kadar sağlam

67 İkinci Dünya Savaşı'na dair kapsamlı bir şekilde Nazi tarihyazımı mevcuttur; özellikle de Nazi dönemi okul kitaplarında Hitler'in sözde barış girişimleri ve buna karşın Polonya'nın, ülkede yaşayan Alman sivillerini sözde,"yok etme" çabaları detaylı şekilde anlatılmıştır. (y. n.)

olduğuna inanıp bununla avunabiliyordu. Ertesi sabah Hitler Hedin'e yazacaktı:

> Saygıdeğer Herr Doktor Sven von Hedin![68]
>
> Bana, FA Brockhaus Verlag Leipzig yayıncılık tarafından basılan *Kıtaların Savaşında Amerika* kitabının şahsen imzalanmış bir nüshasını gönderme nezaketinde bulundunuz. Bana gösterdiğiniz ilgiden dolayı en içten teşekkürlerimi sunarım. Kitabınızı çoktan okudum ve özellikle de savaşın başında Polonya'ya yaptığım tekliflerin oldukça detaylı şekilde anlatılması hoşuma gitti. O zamanları düşününce her şey çok uzak ve gerçek dışı geliyor. Öyle ki, yaptığım teklifler hatırlatılınca neredeyse kendimi suçlayacak hale geliyorum.

Hedin'e 1939'da savaşa girmemek için barışçıl bir çözüm bulma girişimlerini Polonya'nın reddetmiş olmasından dolayı rahatladığını belirtmiştir. Aksi takdirde Almanya'ya sahte güven duygusu verilip askeri meseleler yerine kültürel sorunlarla ilgilenmeleri sağlanırken; Sovyetler Birliği savaşa hazırlanmaya devam edebilirdi. "Silahlanmayı ihmal etmemiş olsak normal limitler dahilinde mühimmata sahip olurduk bu da bizi Asya devlerinin karşısında birkaç yıl boyunca savunmasız halde bırakırdı," iddiasında bulundu Hitler. "Böyle bir durumda binlerce yıllık kültürüyle beraber Avrupa'nın kaderi de son bulurdu."

Hitler Avrupa'yı "hayal edilemeyecek türde silahlarla donanmış", "acımasız oldukları kadar fanatik de olan milyonlarca savaşçı" tarafından istila edilmiş olarak tahayyül ediyordu. İroniktir ki kader, Avrupa için Hitler'in savaşa girmesine karar

68 Hedin'in ne doktorası ne de soyluluk göstergesi olan "von" ünvanını kullanma iddiası vardır. (y. n.)

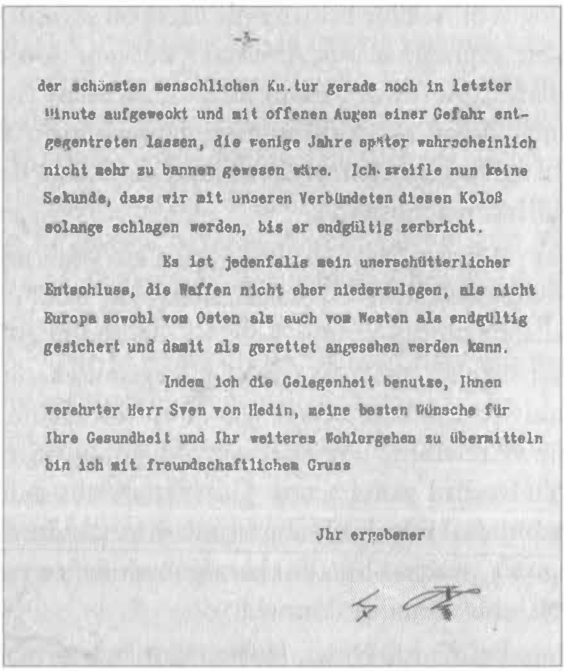
vermişti. Avrupa bağışlanmıştı. Bolşevik istilacılara karşın Almanya, son kale olarak ortaya çıkmıştı.

Sonra Hitler, Hedin'in kitabının ana konusuna değinir: Franklin Delano Roosevelt. Hitler şöyle yazar: "Kitabın sonunda doğru bir şekilde belirttiğiniz üzere bu savaşın bireysel suçlusu hiç şüphesiz olarak Amerikan Başkanı Roosevelt'tir. İronik olarak, bu savaşı başlatarak o ve çavuşları istemsizce ve farkında olmayarak; kıtayı tam zamanında uyandırmış ve birkaç yıl sonra olsa kontrol edilemeyecek olan bir tehlikeye karşın gözlerini açmışlardır."

Hitler müttefikleriyle birlikte Alman kuvvetlerinin, Sovyetleri yeneceklerinden "en ufak şüphesi dahi" yoktur. Doğusuyla batısıyla bütün Avrupa, Bolşevik "tehdidinden" kurtulana kadar silahları bırakmamaya olan "değişmez kararlılığını" tekrarladı. "Bu vesileyle saygıdeğer Herr von Hedin, sizlere sağlığınız ve refahınız için duacınız olduğumu belirtiyor ve en iyi dileklerimi sunuyorum. Hürmetlerimle, Adolf Hitler," diye bitirdi. Hitler mektubu imzaladı ve gönderdi. Ertesi gün Doğu Prusya'daki Kurt İni karargâhına doğru yola çıktı. Wehrwolf'a bir daha hiç dönmedi.

İlerleyen günlerde Hitler, Hedin'in kitabı üzerine düşünmeye devam etti ve Münih'teki Birahane Darbesi'nin yıl dönümünde yapacağı konuşmada da kitaba yer vermeyi tasarlamaktaydı. Ancak o hafta içerisinde çok şey değişti. 9 Kasım 1942 sabahı, Amerikan ordularının Kuzey Afrika kıyılarına çıkarma yaptığı ve sahil boyunca mevzii oluşturdukları haberi geldi. Konuşurken Hitler kendisi değildir. O akşamın açılışında: "Ana vatanımızı korumak için oldukça uzak bölgelerde savaş veriyoruz ki böylece, savaşı uzak tutabilelim; bazı Alman şehirlerinde tecrübe ettiğimiz ve edeceğimiz üzere savaş ne kadar yakınımızda olursa o kadar çok zarar görürüz. Bu yüzden Reich sınırlarında cephe açmak ve savunmaktansa, evimizden bin hatta belki de iki bin kilometre uzağımızda

cephe açmak zorundayız." Hitler bir oda dolusu partiliye, tek bir amaçları olduğunun farkında olarak, tetikte ve cesaretli olmalarını ve de Avrupa medeniyetinin kaleleri olduklarını unutmamalarını tembihledi.

-3-

der schönsten menschlichen Kultur gerade noch in letzter Minute aufgeweckt und mit offenen Augen einer Gefahr entgegentreten lassen, die wenige Jahre später wahrscheinlich nicht mehr zu bannen gewesen wäre. Ich zweifle nun keine Sekunde, dass wir mit unseren Verbündeten diesen Koloß solange schlagen werden, bis er endgültig zerbricht.

Es ist jedenfalls mein unerschütterlicher Entschluss, die Waffen nicht eher niederzulegen, als nicht Europa sowohl vom Osten als auch vom Westen als endgültig gesichert und damit als gerettet angesehen werden kann.

Indem ich die Gelegenheit benutze, Ihnen verehrter Herr Sven von Hedin, meine besten Wünsche für Ihre Gesundheit und Ihr weiteres Wohlergehen zu übermitteln bin ich mit freundschaftlichem Gruss

Ihr ergebener

Hitler'in Hedin'e yazdığı mektubun son sayfası.

"Sven Hedin, yakın zamanlarda yayınladığı kitabında Polonya'ya yaptığım teklifi kelimesi kelimesine alıntılamış. Bu teklifi yeniden okuduğumda bir ürperti hissettim ve olayların farklı şekilde gelişmesini sağladığı için talihe şükrettim." Bir önceki cuma günü Hedin'e bahsettiği gözlemleri detaylandırarak; eğer Almanların ordularını oluşturmak yerine geçen son yıllarını okullarına yatırım yapmak, şehirlerini güzelleştirmek, sokaklar ve apartmanlar yapmak için harcamış olsalardı bunun sonuçları Avrupa için yıkıcı olurdu. "Ve bir gün Doğu'dan zincirlerinden boşanmış ve Polonya'yı süpüren bir

fırtına, biz hiç farkına bile varamadan Berlin'in 150 km yakınına kadar gelip kapımıza dayanmış olabilirdi. Bunun gerçekleşmemiş olmasının tek sebebi de o zamanlar sunduğum teklifi reddeden adamlardır."

Sonraki iki saat boyunca Hitler, Yahudi komplolarından, 1812'de Napolyon'un yenilmesinden, 1918'deki Alman yenilgisinden ve Amerikalılar için felaketin kaçınılmaz olmasından bahsedecekti. Hedin'in tahminlerini kaynak göstermeden kullanarak, Amerikalıların asla yüzlerce yıllık gelenekleri olan Alman ordusunun askeri kapasitesine denk olamayacağını; şimdiki Amerikan askerlerinin kontrplak silahlar, toplar ve mukavvadan tanklarla eğitim yaptıklarını; bunların Wehrmacht'ın tecrübeli veteran askerleriyle karşılaştırılamayacaklarını söyleyerek Amerikan savaş makinesini alaycı bir şekilde küçümsedi. Amerikalıların uçlarına top monte edilen "ringa botlarında" kusurlar buldu. ABD'nin "gizli silahları" olduğu söylentisini ciddiye almadığını beyan etti. Ve Hedin'den kelimesi kelimesine alıntı yaparak dinleyicilerini temin etti ki savaş zenginlik ve silahla değil irade gücüyle kazanılacaktı. "Kutsal bir inancımız ve kutsal bir irademiz var ve en nihayetinde bunlar yaşam ve ölüm arasındaki mücadelede altından binlerce kez daha kıymetlidir." Savaş, seri üretim ya da ekipmanla ve hatta orduların büyüklüğüyle değil, titanların demir iradesiyle kazanılacaktı. Bu savaş; Hitler, Stalin, Churchill ve Roosevelt arasındaki bir irade savaşıydı.

"Eğer Roosevelt bugün Almanya'dan ve İtalya'dan korumak zorunda olduğu için Kuzey Afrika'ya saldırdığını söylüyorsa bu eski mafyanın yalanlarına karşılık tek kelime etmeye bile değmez. O, bize karşı olan bütün bir grup içindeki kuşkusuz en riyakârı." Hitler, Amerikan başkanını "mason", "Yahudilerin kuklası", özgürlük ve gerçek demokrasinin düşmanı, *Oberstrolch* ya da baş haydut olarak ilan etti. "Ve bu *Oberstrolch von Roosevelt* buraya gelir ve Avrupa'yı Amerikan yöntemleriyle

kurtarmak zorunda olduğunu söylerse ona sadece şunu diyebilirim: Önce kendi ülkeni kurtarma derdine düş!"

Hedin'den alıntı yapan Hitler, Roosevelt'in Avrupa'daki savaşı Amerika'daki 13 milyon işsizin dikkatini dağıtmak için kullandığını söyledi. Amerikan materyalizmini, Avrupa değerleri ile karşılaştırdı ve Avrupa kültürünü korumak için birleşen ittifak ülkelerini saydı: İtalya, Romanya, Macaristan, Finlandiya, Slovakya, Hırvatistan ve İspanya. Hitler konuşmasını "Şöyle düşünün bu savaş halkımızı oluşturan herkes; her adam ve her kadın için bir varoluş ya da yok oluş meselesidir. Eğer bunu idrak ederseniz, sonrasında her düşünceniz ve eyleminiz Almanya için bir ibadet haline gelir!" diye bitirdi

Konuşma nazik fakat sönük alkışlarla sona erdi. "*Sieg Heil!*" tezahüratı yapan bir koro yoktu. Hitler salondan ayrıldı ve hemen Prince Regent Square'deki dairesine gitti. Hitler'in konuşmalarını derleyen tarihçi Max Domarus, Hitler'in siyasi kariyeri boyunca yaptığı "en umutsuz" konuşmanın bu olduğunu söyler. Goebbels ise tam tersine o akşam Hitler'i, "takdire şayan" bulur ancak, savaş cephelerindeki kötü gelişmeleri de göz ardı edemez. O akşam günlüğüne: "Herkes biliyor ki olaylar her an başka tarafa doğru kayabilir, savaşın dönüm noktasındayız."

O sabah Amerika'nın Kuzey Afrika'da başlattığı çıkartma herkesin aklındaydı ve bu harekât, savaşın gidişatının ölçülebilir şekilde değişmeye başladığının da kanıtıydı. İki gün önce İngilizler el-Alameyn'deki Alman savunmasını bozguna uğratmış, Erwin Rommel'in Afrika Birlikleri'ni alelacele geri çekilmeye zorlamışlardı. Stalingrad'daki Alman Altıncı Ordusu'na yapılan baskı da artıyordu. Aynı hafta, dünyanın diğer yarısında Amerikan deniz piyadeleri, ABD'nin Pasifik'teki ilk önemli zaferi olarak Guadalcanal denilen küçük adadaki Japon mevzilerini ele geçirecekti.

10 Kasım Salı günü, Hitler'in birahane konuşmasından bir gün sonra, Winston Churchill de son gelişmelere odaklanacaktı. El-Alameyn'deki Alman yenilgisini takiben temkinli biçimde iyimserliğini dile getirecek: "Bu son değil, hatta sonun başlangıcı bile değil," diyecekti. "Ama belki de başlangıcın sonudur."

Kitap On

Geç Gelen Mucize

Dindarlar en karanlık vaktin, şafağa en yakın saatin olduğuna inanırlar.

Thomas Carlyle, *History of Friedrich II of Prussia, Called Frederick the Great* [Büyük Frederick Denen II. Frederick'in Tarihi]

11 Mart 1945 Pazar akşamı Joseph Goebbels, Yeni Reich Şansölyeliği'ndeki ofisinde geç saatte çalışmakta olan Hitler'i ziyaret etti. Goebbels'in bu ziyareti, Doğu Prusya'daki Alman savunma hatlarını iki günlük teftişi hakkındaki raporunu vermek ve Hitler'e Thomas Carlyle'ın 1858'de yayımlanan Büyük Frederick biyografisinin kısaltılmış Almanca tercümesini sunmak içindi. Hitler'in kendisi de henüz cepheden dönmüştü, cephe artık Berlin'in birkaç yüz kilometre doğusunda idi. Hitler, tüm gün mevzileri gezmiş, askerlerle tokalaşmış ve propaganda birimleriyle beraber generallerin görüşünü almıştı.

12 yıl önce iktidara geldiğinde, Almanya'yı yeniden silahlandırma niyetini duyurduğu 1935'ten beri, geleneksel ulusal yas günü olan, mart ayının ikinci pazarının Ulusal Kahramanlar Günü olarak kutlanmasını –Alman ordusunun gücünü göstermek için bir fırsat– gelenek haline getirmiş ve 1941'de ele geçirilen düşman silahlarını Berlin sokaklarında sergiletmişti ancak bu yıl, kutlayacak çok fazla bir şey yoktu.

Amerikan 101. Hava İndirme Tümeni'nin öncü birlikleri, Alman komutanının bölgeden kaçmakta olan sivillerin geçişini engellememek için köprüyü patlatmayı reddetmesinin ardından Remagen'deki demiryolu köprüsünü ele geçirmişti. Hitler görevli beş subayı derhal idam ettirmiş ancak olan olmuştu. Amerikalılar ilk kez Ren Nehri'nin doğusuna ayak basmışlardı. O pazar günü, nehri üç duba köprüsüyle kapatacaklardı.

Hiſtorien
und was ſonſten zu melden
vom
alten Fritz,
dem großen König und Helden;
Berlin,
Verlag bey Carl Köhler.

Büyük Frederick'in antik "tarihi", Hitler'in bu Prusyalı kahramana dair geride kalmış çok az kitabından birisidir.

Hitler cepheden gelen iç karartıcı haberlere istinaden, 1945 Ulusal Kahramanlar Günü'nde metanetli bir ses tonuyla konuştu. Cephe ordularına bir mesaj niteliğinde şunları söylemiştir: "Tarihin bütün önemli anlarında benzer durumlar yaşanmıştır: Roma'nın Kartacalılarla olan ikinci savaşında, Avrupa'ya karşı Prusya'nın Yedi Yıl Savaşları'ndaki gibi. Bunlar pek çok örnekten sadece iki tanesi. O yüzden, bizden

öncekilerin yaşadıklarından daha kötüsünü yaşamamak benim tek amacımdır ve hepimizin de kararlı bir şekilde arzusu bu olmalıdır." 1918 utancı, tekrar yaşanmamalıdır. Müttefiklerin tek amacının "Alman ulusunun yok edilmesi" olduğu unutulmamalı; Büyük Frederick'in sözleri her daim hatırlanmalıdır: "En sonunda yorgun düşüp çökene kadar düşmana diren ve saldır!"

Goebbels Hitler'i o akşam ofisinde ziyaret ettiğinde, Berlin'den "duygusal ve entelektüel açıdan" neşeli olarak geri döndüğünü gözlemler. Goebbels cephedeki gelişmeleri anlatmaya başlamadan önce sohbet, birkaç hafta önce konuşmaya başlamış oldukları konuya gelir. O zaman Goebbels, Thomas Carlyle'ın Büyük Frederick biyografisini tekrar okuduğunu ve bu Prusyalı kralın zor zamanlarda gösterdiği cesaretten oldukça etkilendiğinden bahseder. Goebbels ve Hitler, Frederick'in zamanla oluşturduğu tarihi duruşundan ve kendilerinin de gelecek yüzyıllar için "dayanıklı kahraman örnekleri" olabilmeleri için ondan kendi ihtiyaçları doğrultusunda dersler çıkarmaları gerektiği hakkında konuşurlar.

İşte şimdi Goebbels, Hitler'e ulusal kahramanlığa uygun olarak Carlyle'ın kitabını veriyordu. Gözle görülür şekilde memnun olan Hitler, Carlyle'ın yalnızca tarihte iz bırakmakla kalmayıp aynı zamanda gelecekteki liderler için esin kaynağı olan "sıra dışı kişilikler" teorisini hatırlıyordu. "Azmimiz kendi dönemimiz için örnek oluşturmalı ki," dedi Hitler. "Böylece aynı krizler ve baskılarla karşılaştıklarında tıpkı bizim bugün geçmişimizdeki kahramanlara baktığımız gibi gelecek nesiller de bizden örnek alsınlar."

Goebbels bu fikre katıldı ve konuyla ilgili örnek verdi. Doğu Prusya'da, 3. Panzer Tümeni'ne komanda eden 44 yaşındaki General Ferdinand Schörner, durmaksızın devam eden Sovyet saldırılarına direnmekte ve dağılmakta olan cephe hattını sağlamlaştırmaya çalışmaktaydı. Evet, dedi Hitler,

Schörner'in sıra dışı bir kumandan olduğunu biliyordu. Goebbels, Schörner'in savaşın kazanılmasına dair sarsılmaz bir kararlılığının olduğunu söyledi. Örneğin, giderek artan firarları engellemek için Schörner'in mazeretsiz olarak hattın arkasında yakalanan herkesi anında astırdığını söyledi. Goebbels hoşnutlukla şu gözlemini aktarmaktadır; cephenin yakınındaki ağaçlar, boyunlarına "Ben Bir Firariyim. Alman Kadınları Ve Çocukları Korumayı Reddettim Ve Bu Yüzden Asıldım" yazılı yaftalar iliştirilmiş üniformalı Alman askerlerinin cesetleriyle doludur. Goebbels Schörner'in mesajının netliğinden hoşlanmıştır: Ön tarafta vurulma riskiniz var, arkada ise asılacağınız kesin.

Hitler'in savaşın son aylarına kadar çalışmaya devam ettiği Yeni Reich Şansölyeliği ofisindeki masası. Masasının iki tarafında not defterleri görülüyor.

Hitler onunla aynı fikirdeydi. Schörner örnek bir komutandı. İlk fırsatta onu ödüllendirmeliydi. Hitler sık sık şunu yaşardı; en ufak bir işaret bir dizi bağlantıyı tetikler ve aklını

saatlerce meşgul ederdi, o pazar gecesi de aynı şey oldu. Sonraki iki saat boyunca kendi zamanının liderlik "örneklerini" ya da bu tür liderlik örneğinin eksik olduğu –buna giderek daha çok inanıyordu– üzerine düşündü. Son aylarda generallerinin sürekli olarak otoritesini sarsmalarından, Hitler'in gerçekleşeceğine asla ihtimal vermediği olası bir Sovyet saldırısına karşın Berlin'i savunmak için doğudaki mevzileri boşaltmalarından şikâyetçiydi. Himmler'i doğu ordularının başına getirmiş ve "sadık Heinrich"in disiplinini generallere aşılamasını ummuştu; ancak gelinen durumda Himmler de kendisine karşı cephe almıştı. Hitler'in açık emirlerine karşı çıkmış ve Reich için son derece tehlikeli bir biçimde o da Berlin savunmasını tahkim etmeye başlamıştı. Hitler bunun bir felakete yol açacağını öngörmekteydi.

Goebbels, bu itaatkârsızlığı karşısında Himmler'in neden cezalandırılmadığını sordu. "Bunun bir anlamı yoktu," dedi Hitler. Otoriteyi sarsmanın pek çok yolu vardı. En nihayetinde, haklı olduğu ispatlanacaktı ancak, o zamana gelinceye kadar bunun bir önemi kalmayacaktı. Savaş kaybedilebilirdi. Bu yüzden Hitler Reich'ı kurtarmak için bir plan geliştirdiğini söyledi: Düşmanı siyaseten bölerek bir tarafla müttefik olmak ve o tarafı savaşı bitirmeye zorlamak.

Goebbels'e düşmanlarının arasında bazı çatlaklar tespit ettiğini söyledi. Sovyetler ile İngiliz ittifakı çaresizlikten ortaya çıkmış olsa da oldukça uygun duruyordu. Başlangıçta, İngilizlerle Sovyetlere karşı müttefik olmayı ummuştu ancak, İngiltere'deki mevcut siyasi durum bunu imkânsız kılmıştı. Goebbels'e: "Churchill amok koşucusu gibi zıvanadan çıkmış vaziyette ve her ne kadar bu, İngiltere'nin de yok olması anlamına gelecek olsa da, kendini çılgınca bir şekilde Almanya'nın yok edilmesine adamış. Bu yüzden başka alternatifler aramaktan başka çâremiz yok," demişti.

Ne yazık ki dedi, ABD'de de benzer bir etken galebe çalmakta. Roosevelt ilk etapta Avrupalıları savaşa girmeleri için kışkırttı ve şimdi de birbirlerini yok edişlerini izleme niyetinde. Dolayısıyla Moskova son tutarlı seçenek olarak kalmaktaydı. Hitler "Hedefimiz Sovyetleri Doğu'da geri püskürterek oldukça fazla can kaybı sağlamak ve mühimmat ele geçirmek olmalı. Sonrasında Kremlin bize karşı daha esnek davranacaktır," dedi. "Onlarla ayrı bir barış anlaşmasının yapılması, doğal olarak savaşın gidişatını değişecektir." Churchill veya Roosevelt'in aksine kamuoyunun ne düşündüğünü önemsemediğini söyledi. Hitler, Sovyet politikasını dilediği şekilde değiştirebilirdi. Çözüm basitti: Moskova safını değiştirmeliydi. Hitler'in stratejisi; Avrupa'yı savaşa soktukları, Alman şehirlerini bombalayarak harabeye çevirdikleri ve kıtayı tamamen tahrip ettikleri için Anglo-Amerikanlara karşı Almanların nefretini körüklemek; sonrasında aynı güçle Doğu'daki Alman direnişini bileyerek Sovyet ordularına kan kaybettirmek; keskin darbeler indirerek Rus ilerleyişini yavaşlatmak ve en nihayetinde de barışı müzakere etmekti. Doğu'daki savaş sona erince, dedi Hitler Schliffen'in hikmetini anarak, gerisi hallolacaktır.[69] Goebbels'e: "Doğu'ya karşı intikam ve Batı'ya karşı nefret duygusunu pompalama" emri verdi.

İşte bu, Goebbels'in aşina olduğu Hitler'di: Cüretkâr, acımasız, hükmedici, hesapçı ve vizyoner. Goebbels o gece geç saatlerde Hitler'in ofisinden çıktığında antrede beklemekte olan bir grup generale rastladı. Bitkin, bezgin, mağlup görünüyorlardı. O gece günlüğüne Carlyle'ın kitabını hediye edişiyle beraber, "oldukça iç karartıcı, yorgun bir kalabalık," diye

69 Hugo Rochs'un Schlieffen biyografisi üzerinde Hitler, 61. sayfada geri çekilme tedbiriyle alakalı bir bölümü, kurşun kalmele işaretlemiştir. "En zor harekât planı, kişinin kendisini çok daha dayanıklı ve güçlü düşmanlarına karşı savunmak zorunda olmasıdır. Bu durumda siyasetten medet ummalı ve düşmanı kendi içlerinde ayrıştırmaya çalışmalı ya da bir tarafa avantajlar sunarak onu diğerlerinden koparmalıdır." (y. n.)

yazdı. "Führer'in saygın meslektaşlarının sayısının bu kadar az olması utanç verici. Çevresindeki tek müstesna kişi kendisi."

Goebbels Hitler'e, Carlyle'ın 1858 ve 1865 yıllarında basılmış olan 2100 sayfalık destansı Büyük Frederick biyografisinin kısaltılmış Almanca tercümesini sunduğunda, ona yalnızca hayat boyu meşgul olacağı bir eser değil aynı zamanda liderlik ve tarih hakkındaki görüşleri Hitler ile oldukça benzeşen bir yazarın kitabını sunmuş oluyordu.

Büyük lider teorisinin öncüsü olarak Carlyle şuna inanıyordu, "bu dünyada insanoğlu her neyi başarmışsa temelinde Büyük Adamların Tarihi yer almaktadır." Temsili hükümet anlayışını küçümsüyordu. "Demokrasi şu ana dek kendini feshetmenin ötesinde, bildiğimiz kadarıyla, henüz işe yarar bir şey başarmamıştır," diye gözlemlemişti Carlyle. Ona göre, otoriter liderlere saygı duyulmalı, araştırılmalı ve ne kadar kusurlu olursa olsun izlerinden gidilmeliydi. "Büyük Adamlar her ne şekilde örnek alınırlarsa alınsınlar, faydalı olacaklardır. Mükemmel olmasa da bir büyük adama bakıp da ondan bir şey almamak imkânsızdır." Carlyle, İrlandalılar ve Yahudilerden nefret ediyordu ve saldırgan bir başlık koyduğu ırkçı bir kitap da yazmıştı: *An Occasional Discourse On The Nigger Question* [Zenci Sorunu Üzerine Tesadüfi Bir Anlatı].

Bir eleştirmen bir defasında, Carlyle'ın 7 "umutsuz" yıl boyunca Frederick'i Avrupa halkına "sunulabilir" hale getirmeye çalıştığını öne sürmüştü. Aslında, Carlyle bu girişimden zevk almıştı. Bu sonsuz yıkım cehenneminde, düşmanlarıyla "tüm dünyayı mahveden" on sekizinci yüzyıl zorbasına karşı hayranlıktan başka bir duygu belirtmemişti. Kralın "sessiz metanetinden", "oldukça bilinçli oluşundan ve gururundan" ve de özellikle bir zamanlar "her an tetikte ve keskin" bakan "içindeki ışık denizi ve ateşinden gelen parlaklığı lamba gibi dışarı yayan", "etkileyici parlak gözlerinden" büyülenmişti. Carlyle

defalarca felaketin eşiğinde sendeleyen, hatta bir defa bunaltıcı sorunlardan dolayı intiharı bile deneyen, ancak buna rağmen yine de "Küçük Prusya'yı, 7 uzun yıl boyunca Avrupa'yı yıldırıp savaşı, kimsenin hayal bile edemeyeceği şekilde, sona erdirene kadar savunan" Frederick'i "mucizevi" bulmuştu. William Butler Yeats, Carlyle'ı "kendi kendini yetiştiren kişilerin baş esin kaynağı" olarak nitelendirmişti.

Carlyle'ın acımasızlık ve duygusallığın şiirsel karışımı, Hitler'in kendi zehirli duygusal yapısına hitap ediyordu. Carlyle'ın eserleri Hitler'in Thiersch Caddesi'ndeki dairesinde bulunan ilk kitaplığında yer almıştı ve Hitler'in kendisini erken Nazi hareketinin "davulcusu" –*Trommler*– olarak sunması konusunda esin kaynağı olmuş olabilir. Carlyle, gelişmekte olan savaşçı ruhunu eline davul alıp, babasının hoşuna gidecek şekilde çalarak gösteren genç veliaht "Fred" için Frederick biyografisinin birinci kitabının 6. bölümünde yine aynı davulcu tanımını kullanmıştı. "Baba kalbi, Cenneti alameti onaylamaya çağırarak, şefkatle dolup taştı," diye yazdı Carlyle. Kariyerine "davulcu" olarak başlayan bu adam, koca bir kıtanın fatihi olacaktı.

Hitler 1924'teki duruşmasının kapanış konuşmasında: "İngiliz tarihçi Carlyle'ın, Büyük Frederick'in hayatını –Tanrı onu bağışlasın– yalnızca kendi halkının hizmetine adadığını söylerken oldukça haklıdır," demişti. Hayatının geri kalanında da Carlyle'ı anmaya devam edecekti. Mayıs 1927'de bir grup Nazi Parti liderine konuşma yaparken: "Liderler hakkında söylenecek çok şey vardır ve şu da kesindir ki, bir lider, halkı için çok önemlidir ancak, aynı derecede önem taşıyan diğer şey de halkın kendisidir," diyecekti. "Carlyle sadece, Büyük Frederick'in büyük bir hükümdar olmadığını aynı zamanda, Prusya halkının da büyük bir hükümdarı hak ettiğini yazar. Halk da buna layık olmak durumundadır."

Hitler 20 yıl sonra, Reich'ı dağılmaya başladığında da aynı Carlyle tarzı kavramlara başvuracaktır. Hitler, Müttefik kuvvetleri Avrupa Kalesi'ni yıkmak üzere Normandiya'ya çıkarma yaptıktan 2 ay sonra 4 Ağustos 1944'te şöyle konuşacaktı: "Eğer Alman halkı bu savaşta boyun eğmek zorunda kalırsa bu onun çok güçsüz olduğu anlamına gelir. Tarih önünde sınavını geçemediği için de kaderi yok olmaktır." Mart 1945'te Reich'ı geri dönüşü olmayan bir şekilde bozguna uğradığında ise, tıpkı Carlylevari bir mantıkla Almanya'nın kamusal altyapısının imha edilmesi için çağrıda bulunduğu yüz kızartıcı "Nero Emrini" yayınladı. "Güçsüzlüğü kanıtlanmış bir ulus olan Alman halkının hayatta kalmak için gereksinim duyulan temel ihtiyaçları için endişe etmek gereksiz," dedi Albert Speer'e. "Gelecek yalnızca daha güçlü olan doğu ulusunun hakkıdır."

Mart ayının ortasındaki o pazar gecesi, Hitler "müstesna adamlardan" ve gelecek nesillere göre hareket etmekten bahsederken tıpkı askeri bozgunun başlarında, siyasi çözüm arayışlarında bulunduğu zaman yaptığı gibi Carlyle eserlerinden edindiği fikirleri tekrar ediyordu. Carlyle'ın yaşam boyu bir öğrencisi olarak Hitler, kendi durumuyla Carlyle'ın Prusya kralının en karanlık anlarının tasviri arasındaki benzerliklerin farkındaydı.

9 Aralık'tan bu yana, Frederick Breslau'da, şimdi sadece kalıntılardan oluşan sarayının harabeleri arasında oturmakta; ufukta umut değil, yalnızca yıkım var. Toplumdan soyutlanmış, hareketsizce kasvetli geleceğe bakıyor. Neredeyse hiç kimseyle görüşmüyor, iş meseleleri dışında hiçbir şey hakkında konuşmuyor.

Carlyle, 1761'in sonlarında kıta Avrupası'nın büyük güçlerinin –Avusturya, Fransa ve Rusya– kendisine karşı üstün bir güç birliği kurmasıyla Frederick'in imparatorluğunun

yok olmanın eşiğinde olduğunu anlatır. Alman şehirleri işgal edilmiş ya da harabelere dönmüştür. 18 Şubat 1762 tarihli, Marquis d'Argens'a gönderdiği bir mektupta Frederick intihar etme niyetinde olduğunu söyler –her şeyi sona erdirecek "küçük bir cam tüpten" bahseder– ve öngörülemeyecek bazı olayların umuduyla teselli bulmaya çalışır. "Eğer Kader, peşimden gelmeye devam ederse hiç kurtuluşum yok, batacağım," diye yazar. "İçinde bulunduğum durumdan beni sadece o kurtarabilir. Bundan yalnızca tıpkı uzak gezegenlerden bir gözlemci gibi, Evren'e büyük ölçekte bakarak kurtulabilirim; böylece her şey bana son derece ufak görünür ve bu kadar önemsiz bir meseleyle canlarını sıktıkları için düşmanlarıma acımaya bile başlayabilirim."

Frederick, kitaplarına sığındığını yazarak devam eder. "Oldukça fazla okudum" der. "Bana teselli veren bütün kitaplarımı yalayıp yuttum. Ancak melankoli beni kitaplarımdan önce yakaladı. Velhasıl sevgili Marquis, sıkıntılı bir zamanda ve ümitsiz bir şekilde yaşıyoruz."

Frederick mektubunu, kendisini şöyle tasvir ederek bitirir: "Her daim tehlikede, mahvolmanın eşiğinde bir Sahne Kahramanı." Tek umudu, "sonun gelmesidir ve şansımız yaver giderse geri kalan her şeyi unuturuz."

Beklenmedik ani haberler Petersburg'dan gelir. Frederick'in bu umutsuz mektubu kaleme alışının ertesi günü, baş düşmanı Çariçe Elizabeth'in hiç umulmadık bir hastalığın kurbanı olarak öldüğünü öğrenir. "Bu acımasız İmparatoriçe, INFAME CATIN DU NORD,[70] gerçekten de ölü. Ölü ve artık benden nefret etmiyor" diye sevinir Frederick. "Kurtuluş, Barış ve Zafer sözde kaldı!" En iyisi de Elizabeth'in yerini Alman hayranı yeğeni Peter almıştır; şansa bakın ki, kendisi "uzun zamandır kralın gizli arkadaşı olup onu takdir etmektedir" ve bunu herkese duyurmakta da, kralın korktuğunun

70 Fr. "Kuzey'in rezil fahişesi" (ç. n.)

tam aksine, AĞIRDAN ALMAYIP acele etmektedir.[71] III. Peter, Rusya'nın Avusturya ve Fransa ile olan ittifakını bozarak Rus ordularını geri çeker ve Berlin'e bir elçi gönderir. Prusya kurtulmuştur. Brandenburg Hanedanı mucizesi gerçekleşmiştir. Carlyle "Frederick'i öldürmenin zor" olduğunu tespit eder.

Berlin'in kalıntıları arasında kıvrılıp kalmış olan –sokağın karşısındaki Propaganda Bakanlığı yanmış bir kabuğa dönmüş, bitişiğindeki eski Reich Şanşölyeliği ise bombalarla tahrip olmuş ve Yeni Reich Şansölyeliği'nin muazzam duvarlarının kaplamaları ve resimleri soyulmuş, kütüphanesi imha edilme tehlikesine karşın boşaltılmış– Hitler, o pazar gecesi ya da ilerleyen haftalarda en azından bazı konularda Carlyle'ın sayfalarında hayali bir avuntu bulmuş olabilir. Hitler'in dört bir yanı kuşatılmış ancak, en sonunda galip gelen Prusya kralına olan düşkünlüğünün kanıtı olarak sığınağının duvarına asılı olan Frederick portresi gösterilebilir. Tablo seçimi her şeyi anlatmaktadır. Sahip olduğu birçok Frederick portresi arasından –Kongre Kütüphanesi'ndeki kitapları arasında yer alan yeniden üretim ciltli bir eser, *Catalogue Of Adolf Hitler's Private Gallery* [Adolf Hitler'in Özel Galerisinin Kataloğu]– modelinin gözlerine yansıttığı "ruhsal ve berrak yoğunluktan"

71 Hitler'in bugüne kadar ulaşan Büyük Frederick hakkındaki en eski kitabı bir on dokuzuncu yüzyılda basılmış olan *Histories and Whatever Else There Is to Report About Old Fritz, the Great King and Hero* [Tarihler ve Yaşlı Fritz, Yüce Kral ve Kahraman Hakkında Rapor Edilecek Her Ne Varsa] kitabıdır. Kitap, manzum şekilde yazılmıştır ve aynı olayı, aynı fakat daha ilginç bir şekilde sonuca bağlar:

Uzun süredir zincir ki sallanır
Ve boğar Prusya'yı öldüresiye
Bir zamanlar bağlı olanlar gibi
Tek bir hamlede düşer yere.

(*So wurde die Ringe der grossen Kette*
Die Preussen beinahe erdrosselt hätte
Wie einst an einander gefugt man sie fand
Jetzt würden abgetrennt nacheinand) (y.n.)

dolayı övgü almış olan, on sekizinci yüzyıl sanatçısı Anton Graff'ın eserini seçmiştir. Tabloda Frederick, son yıllarındaki haliyle resmedilmiştir: Gri saçlı, olgun ve "sıkıntılı zamanlar ve umutsuz durumlardan uzakta", Hitler'in de beklemekte olduğu ve nisanın ikinci haftasında gerçekleşecek gibi görünen, olayların hiç umulmadık şekilde gelişiminden faydalanan bir kralın haliyle.

12 Nisan Perşembe günü şartlar, bu hayali kapanış oyununu sunmaya hazırlanıyordu. Warm Springs, Georgia'daki özel konutunda dinlenmekte olan Franklin Roosevelt ise devasa beyin embolisi geçirmiş ve ölmüştü.

Roosevelt'in ölüm haberi *Führerbunker*'e ulaştığında, sevinç yeraltı dünyasını sarmıştı. Hitler'in bu haberi nasıl aldığına dair çok sayıda hikâye olsa da ortak kanı, haberin Albert Speer tarafından ona verildiğidir. "Sığınağa vardığımda" dedi, "Hitler beni gördü ve o günlerde onda pek alışık olmadığımız bir canlılıkla bana doğru koştu. Elinde bir gazete kupürü vardı. 'Al, oku şunu! İşte! İşte her zaman öngördüğüm mucize. Kim haklıymış? Savaş kaybedilmedi. Oku şunu! Roosevelt öldü!'" Hitler, Speer'e bunun Tanrı'nın kendisini gözettiğinin kanıtı olduğunu ifade etti. Goebbels de onun bu coşkusuna katılıyordu. Speer'e tarihin tekerrür ettiğini ve Brandenburg mucizesinin tekrar gerçekleştiğini söyledi. Büyük Frederick'de de olduğu gibi kurtuluş, son anda gelmişti.

Hitler, bu anı hırpalanmış ordularına çağrı yapmak için bir fırsat olarak kullandı ve bir cephe bildirgesi yayınladı: "Benim Doğu'daki savaşçılarım: Şu an bütün Almanya sizi izliyor, ve şunu ümit ediyoruz ki, sizin dayanıklılığınız, bağlılığınız, silahlarınız ve önderliğinizle Bolşevikler kan banyosunda boğulacaklardır. Kaderin dünyadan tüm zamanların en büyük savaş suçlusunu temizlediği şu anda savaşın dönüm noktası belirlenmiştir."

Hitler'in Almanya'ya hitaben sarf ettiği bu sözlere inanıp inanmadığı; ya da bunların, oldukça önemli bir fırsat olarak gördüğü hesaplı propaganda çabalarının bir parçası mı olduğu; ya da basitçe kendi sözlerini Goebbels'in fikirleriyle mi harmanladığı veya aslında bu sözlerin kendi kendini kandırmanın gizemi ve umutsuzluk sisinden kaynaklanan daha derinden gelen bir inançla, yarı yalvaran, yarı umutlu efsunlu sözler mi olduğu; yoksa bu sözlerin Tanrı'nın ya da talihin tıpkı Büyük Frederick'te olduğu gibi onu da harabeden kurtardığına olan sarsılmaz inancının birer ifadeleri mi olduğu; asla kesin olarak bilinemez.

Şartlar öylesine umulmadık, zamanlama öylesine olağanüstüydü ki, en aklı başında gözlemciler bile Hitler'in verdiği tepki üzerine gelecek uzun yıllar boyunca düşünmeye devam edeceklerdir. Savaştan sonra Hitler'in bir yaveri: "Bugün bile bu bildiride neyin sahte iyimserlik olduğuna ve Hitler'in gerçekte neye inandığına verecek ikna edici bir cevabım yok," diyecekti. Olayın başka bir tanığı şuna inanma taraftarıydı: Hitler, "kelimenin tam anlamıyla mucizevi kurtuluş fikrine saplanmıştı ve bu fikre, boğulan birinin bir dala tutunması gibi tutunmuştu."

Roosevelt'in ölümünü takip eden günlerde Hitler, siyasi durumda bir değişim olup olmadığını görmek için gelişmeleri izlemiş; hatta Speer'i Truman ile görüşmek üzere ABD'ye göndermeyi bile düşünmüştü. Bir süre askeri durumu da cephedeki şansının dönmesi olasılığına karşın yakından takip edecekti.

Ancak Roosevelt'in ölümünden sonraki gün 13 Nisan'da düşman ilerleyişinde herhangi bir yavaşlama göremedi. Doğu cephesi boyunca Sovyetler, Alman savunmasını ezip geçmekteydiler. Yakında, Viyana'da da son direniş kırıntılarını yok edeceklerdi. Birkaç yüz kilometre batıda, Müttefikler Venedik'ten Linz'e kadar olan bölgelere bomba yağdırmaktaydı. Berlin üst

üste üç bombalama dalgasıyla harabeye dönmüştü. Üç gün sonra 16 Nisan'da, Sovyet orduları Alman başkentine son büyük darbeyi indirince, ikinci bir Brandenburg mucizesinin gerçekleşmeyeceği de anlaşılmış olacaktı. 20 Nisan'da Hitler'in 56. doğum günü oldukça durgun bir havada "kutlanmıştı." Müttefiklerin Normandiya'ya çıkarma yapmasından iki ay önce hala kıtanın hakimiyken kutlanan bir önceki doğum gününün ihtişam ve gösterişinden hiçbir iz yoktu.

1944'teki doğum günü için gelen hediyelerinden birisi 1747 ve 1755 yılları arasında; at sahibi olmanın ortalama masrafları, Berlin'deki opera gösterilerinin kalitesi ve sudan altın üretebileceğini iddia eden bir kadınla verdiği uğraş gibi konularda (kadının iddiasını kanıtlayana kadar hapse atılmasını ister) Frederick'in günlük meseleler üzerine yaşamı boyunca uşağı ve dostu olan Michael Gabriel Fredersdorf'a yazdığı mektupların özel ciltlenmiş versiyonuydu. Beyaz ketenle ciltlenmiş ve büyük altın rengi harflerle basılmış bir doğum günü tebrik kartıyla beraber bu devasa albüm, etkinliğin ilüzyonel gösterişini temsil etmekteydi. Hitler beyaz kutlama üniformasını giymişti.

Bundan bir yıl sonra ise kamburu çıkmış ve umutsuz bir halde, lekeli sahra ceketi üzerindeydi. Akşam yemeğine katıldı, gerekli ellerle tokalaştı sonra da Traudl Junge'nin kendisini okuma gözlükleri ve bir kitapla koltuğunda oturur halde bulacağı sığınağına çekildi.

O günden sonra, dedi Junge, kutsal müdahale ya da olayların mucizevi gelişimi hakkında tek kelime etmedi. Hitler askeri durumun kötüleşmesi nedeniyle son on gününü giderek artan bir umutsuzluk havası içinde geçirdi. 23 Nisan'da, Sovyet ordusu Berlin'in eteklerinde ilerlerken Göring, Obersalzberg'den, Hitler'in işgal altındaki başkentte görevlerini yerine getirememesi halinde karar verme yetkisi talep eden bir telgraf gönderdi. İhaneti hisseden Hitler, iki gün sonra Göring'i tutuklattı.

Aynı gün 25 Nisan'da, Sovyet ve Amerikan güçleri Kuzeydoğu Saksonya'da Elbe üzerindeki Torgau köprüsünde karşı kaşıya geldiler. Birbirlerine ateş etmek yerine el sıkıştılar. O cuma günü, Himmler'in yaveri ve Eva Braun'un eniştesi Hermann Fegelein, bir bavul dolusu dövizle Berlin'e kaçmaya çalışırken yakalandı. Bir sonraki gün Hitler, Himmler'in de Müttefiklerle gizli barış anlaşması içinde olduğunu öğrendi. Bu Hitler için yaşadığı en acı hayal kırıklığı olmuştu. Ertesi gün siyanür kapsülünü Alman çoban köpeği Blondi üzerinde deneyecek ve sonra da son arzusunu ve vasiyetnamesini yazmak üzere odasına çekilecekti.

İdolü Frederick'ten son bir ipucu alırcasına ve müteakip hükümdarlar geleneğine göre Hitler bu veda belgesini kişisel ve siyasi vasiyetname olarak iki kısma böldü. Frederick'in gayet düzenli yıllarından Sanssouci'de geçirdiği romatizmalı yıllarını da kapsayan bir dönemde yazdırılmış ve ölümünden sonraki yumuşak geçiş ve sağlam yönetime dair öngörülerini içeren vasiyetinin aksine; Hitler'in sözleri hüzünlü, savunmacı ve uydurmadır. Bu sözler, gece yarısından hemen sonra sığınaktaki odasında masaya oturmuş; başı aşağıda, kolları yana sarkmış; Traudl Junge tam karşısında bir kalem ve defterle oturmuş bir şekilde yazılmıştır. Hitler söze şöyle başlar: "1939'da Almanya'da benim ya da herhangi birinin savaş istediği doğru değildir."

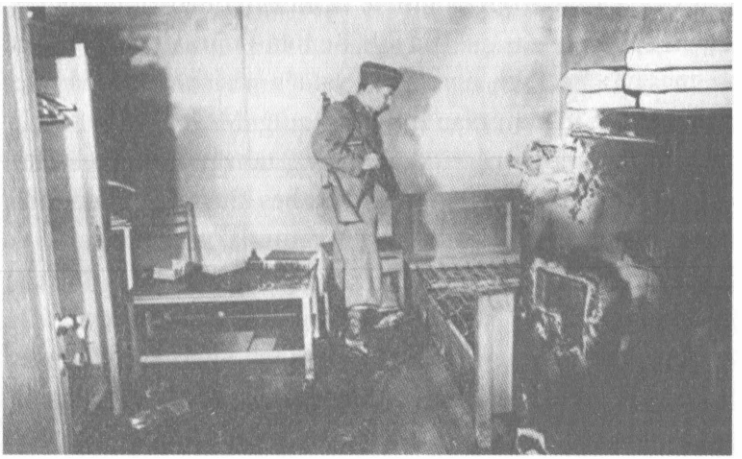
> Savaş, Yahudi kökenli olan ya da Yahudilerin çıkarları için çalışan uluslararası devlet adamları tarafından arzulanmış ve körüklenmiştir. Gelecek nesillerin düşünülerek silah üretiminin sınırlanması ve azaltılmasına dair pek çok teklifte bulunmama rağmen, korkaklık dedikodularının yanında savaşın sorumlusu olarak tutuldum. Ayrıca ilk yıkıcı dünya savaşından sonra İngiltere ya da hatta Amerika ile yapılacak başka bir savaşı da hiçbir zaman istemedim.

1939 yazındaki savaşı önlemeye dair son dakika çabalarını, detaylı olarak Sven Hedin'in görev duygusuyla anlattığı üzere, İngiliz sanayisinin savaşa girme isteğini ve Yahudi halkının propagandalarını engellemekte başarısız olduğunu anlatır. Sonra da kendi çevresi tarafından uğradığı ihanetleri detaylandırıp, ölümünden sonra Almanya'nın nasıl yönetileceğine dair düzenlemeler sunar. Vasiyet yazmak için seçilen yöntem oldukça ilginçken; yok oluşun eşiğinde olan bir imparatorluk için hâlâ şartlar öne sürmek daha da ilginçtir. Hitler'in son icraatı da yeterince tuhaftır. "Mücadeleyle geçen yıllarım boyunca herhangi bir evliliği hakkıyla yürütemeyeceğimi düşünmeme rağmen, bu dünyaya veda etmeden hemen önce uzun yıllar boyunca sadık bir dostum olan ve kaderini benimle paylaşmak üzere işgal altındaki şehre gelen bu kadını eşim olarak kabul ediyorum," diyerek özel vasiyetini de açıklamıştır. "Ölüme kendi isteğiyle benim eşim olarak yürüyecektir. Bu da halkıma hizmetle geçirerek kaybettiklerimizin telafisi olacaktır."

Junge bu sözlerin el yazısıyla üç kopyasını çıkartırken, Hitler de küçük bir evlilik töreni için önceden hazırlanmış olan koridorun sonundaki odaya geçmişti. Sokak çatışmasından kurtarılarak getirilmiş olan bir sulh hakimi ve Martin Bormann ile Goebbels'in şahitliğinde Adolf Hitler ve Eva Braun karı koca ilan edildi. Bir şampanya patlatıldı, kadehler kaldırıldı ve en sonunda sabah dördü biraz geçe vasiyetname imzalandı. Sonra Hitler ve Braun özel odalarına çekildiler. Ertesi sabah Junge yeni evli geline rastladı ve tereddüt etti; bu tereddüt karşısında Braun ise, "Bana Bayan Hitler diyebilirsin," diyecekti.

Sonraki iki gün boyunca siyanür ya da silahla intiharın avantajlarının kıyaslamaları, yakınlarıyla vedalaşma ve giderek yaklaşan silah sesleri hakkında konuştular. Bir defa yukarıda patlayan bomba, bütün sığınakta sallantıya neden oldu.

30 Nisan'da Hitler ve eşi her zamanki gibi, Traudl Junge ve başka bir sekreterin eşliğinde öğle yemeği yiyordu. Hitler sessizlik içinde, omzu kambur, gözleri bir masada noktaya sabitlenmiş şekilde yemeğini yiyordu. Öğle yemeğinden sonra tüm maiyetini topladı, onlara esenlikler diledi ve tokalaşırken zorlukla duyulan veda sözlerini mırıldandı. Braun, gümüş tilki derisinden şalını Junge'ye verdi. Hitler ise Graff portresini Hans Bauer'e ve altın parti rozetini de Goebbels'in karısı Magda'ya verdi. O öğleden sonra saat üçe gelirken Hitler ve Braun kendi odalarına çekildi. Saat üç ile dört arasında tek bir el silah sesi duyuldu.

Hitler'in Berlin'deki sığınağının yatak odasını inceleyen bir Amerikan askeri. Odada Hitler'den kalan kitaplarından başka kişisel hiçbir şey bulunmamakta.

Hitler'in yaverleri kapıyı açtıklarında kesif bir siyanür kokusuyla karşılaştılar, Braun ayakkabıları hemen yanına çıkartılmış vaziyette koltuğa uzanmıştı. Hitler, başında bir kurşun ve zemindeki tabak büyüklüğünde kan gölüyle beraber hemen onun yanına yığılmıştı. Cansız bedenleri battaniyelere sarılıp, dar merdivenlerden Şansölyeliğin bahçesine taşındı ve

sığ bir mezara konulup üzerlerine yaklaşık 100 litre benzin dökülüp ateşe verildiler. Bir tanık, Braun'un mavi ipek elbisesinin eridiğini, bir anlığına yumuşak, beyaz tenini ortaya çıkardıktan sonra yavaşça alevlerin siyah dumanına karıştığını hatırlıyor. Hitler'in Bunker odalarına da benzin dökülüp ateşe verildi ancak, alevler havasız ortamda hızlıca azalarak söndü.

O zamana ait bir fotoğraf Hitler'in sade ve talan olmuş yatak odasını göstermektedir. Fotoğrafta, mindersiz yatağının basit ahşap arkalığı ve gevşemiş çelik ranza demirleri görülmektedir. Açık dolapta asılı boş kıyafet askıları durmakta; göğüs hizası yüksekliğinde bir çelik kasa ön plana çıkmaktadır. Kalın kapı kaynak makinesiyle açılmış haldedir. En sol köşedeki basit bir ahşap sandalye hemen önündeki alçak kare bir masayla beraber, neredeyse yatağa yaslanmıştır. Muhtemelen Hitler'in yanından hiç ayırmadığı Meyer ya da Brockhaus ansiklopedi serilerinden oluşan, tahrip olmuş çelik kasanın üzerindeki iki yığın halindeki beş kitap dışında odada, kişisel hiçbir şey yoktur. Dolabın yanında, yerde bir tane ve duvar dibinde de iki tane daha kitap görülmektedir. Hitler'in yatağının yanındaki köşe masasının üzerinde de bir tane kitap vardır. Kapağı kameraya dönük olan tek kitap, muhtemelen birkaç yüz sayfadan oluşan oldukça kalın –Carlyle'ın kısaltılmış Büyük Frederick cildi olabilecek kadar hacimli– ve güzel ciltli bir kitaptır. Eğer üzerine ışık vurup kapak parlamamış olsaydı hem yazarı hem de başlığı okuyabilirdik.

Hitler'in intihar ettiği gün yatağının kenarında duran kitapların adlarını asla öğrenemeyeceğiz ancak, o zaman sığınakta bulunan, aralarında daha yeni basılmış kitapların da olduğu, örneğin 1943 baskılı Hans Heinrich Dieckhoff'un *A Prehistory Of Roosevelt's War* [Roosevelt'in Savaşının Bir Prehistoryası] kitabı gibi, 80 adet kitabın hangi kitaplar olduklarını biliyoruz. Bunların yanı sıra, henüz gençken beraberinde Berlin'e

getirdiği daha eski kitapları da vardır: Wagner'in *Parsifal*'ı hakkında 1913 baskılı bir kitap, 1917 baskılı ırksal değerler üzerine bir eser, gamalı haçın tarihini anlatan 1921 baskılı ve aralarında 1921'de yayınlanmış Carl Loog'un yazdığı *The Prophecies Of Nostradamus* [Nostradamus'un Kehanetleri] adlı 120 sayfalık ciltsiz bir yayının da bulunduğu mistik ve okült konularla ilgili 1920'lerin başlarından kalma bir düzine kitap.

Loog, ucuz ciltsiz ve dağılmakta olan sayfalarında Alman halkını "kurtaracak" ve "seslerini tüm dünyaya duyuracak", "saçları kazınmış" *–mit rasendem Kopf–* bir "peygamberin" ortaya çıkacağını öngörmüştür. Bu 1921 baskısında ayrıca, Nostradamus'un daha üstü örtülü metinlerinden bir bölümünü açıklarken, 1939'da "ikinci bir dünya savaşının" çıkacağını ve Almanya'nın; Polonya, Fransa ve İngiltere'ye karşı savaşa gireceğini de öngördüğünü söyler. Yazar, gelecekteki –20 yıl sonra– bu savaşın zamanlaması ve koşullarından o denli emindir ki, Nostradamus'un konuyla ilgili dörtlüğünü (yüzyıl 3, kıta 57) bütün olarak alır ve detaylı olarak yorumlar. Loog'a göre: "Eğer bir önceki dörtlükte Mars'ın savaşı temsil ettiği söyleniyorsa o zaman bu bilmecenin 'dünya savaşı' olarak yorumlanması gerektiği açıktır. Mars ile ilgili diğer dörtlükler de neredeyse kesin olarak iki ya da üçüncü dünya savaşlarına işaret etmektedir." Loog, Nostradamus'un 57. kıtasını savaşın yol haritası olarak görür:

Yedi kere göreceksin İngiliz ulusunun değişeceğini
290 yıl içinde kana batacağını
Cermen desteğinden hiçbir şekilde azade değil.
Koç burcu Bastarnian Kutbu'ndan şüphe eder

İngiliz ulusu 290 yıllık süre içerisinde "yedi defa değişecek" ve "kana batacaktır"; savaş "Bastarnian Kutbu'nu" tüketecektir.

(Loog, "Bastarnianların" bir zamanlar 1918 sonrası Polonya'ya geçen bir bölgeyi işgal eden Cermen bir topluluk olduğunu söyler.) Loog İngiltere'nin 290 yıllık kana bulanma sürecinin geri sayımını, 1649 yılında I. Charles'ın idam edilip Oliver Cromwell'in tahta geçişiyle başlatır. Bunu takip eden "değişimler" olarak da II. Charles, II. James, III. William, Kraliçe Anne ve en sonunda I. George'un tahta geçişini gösterir.

"Bu noktadan sonra İngiltere'nin siyasi durumu oldukça sabit bir doğrultuda ilerler," der Loog ve geri kalan 150 yıllık süreç nispeten daha durgun ilerler ve en sonunda ülkeyi kaderini belirleyen 1939 yılına getirir. "Nostradamus 1939 yılında İngiltere'deki nihai ve en büyük krizin, yeniden kurulmuş olan Polonya için çıkacak kriz ile birlikte yaşanacağını açıklar."

Brown Üniversitesi nadir kitaplar okuma salonunda, bu kitabı talep ettiğimde, kitap bana, asitsiz gri kağıt etiketi ve 38 katalog numarasıyla işaretlenmiş şekilde verildi. Sayfalar arasında gezinirken herhangi bir sayfa kenarı notuna, kalem işaretlemesine, yorum ya da altı çizili satıra, soru işareti ya da ünleme veyahut Hitler'in bu önemli metni incelediğini ele verecek bir ize rastlamadım. Kitabın okunduğuna dair tek kanıt, bazı sayfaların muhtemelen zarf açacağı gibi kör bir cisimle kesilip, zamanla iyice kıtırlaşan tırtıklı sayfa uçları olabilirdi. Eseri incelerken Hitler'in ya da sayfaları her kim kestiyse, kitabın, Loog'un traşlı kafalı "peygamber" ve "ikinci dünya savaşı" tahminlerinden 28 sayfa öncesine yani, yalnızca 42. sayfaya kadar okunduğu gözüme çarptı.

Hitler'in Nostradamus'un öngörülerinden haberdar olup olmadığını asla bilemeyeceğiz ancak, bu özel eserle, hem kütüphanesinin kapsamını genişletmek hem de Benjaminyen benliği gerçekleştirmektedir: Yalnızca koleksiyoncu kendi kitaplarında yaşamamakta, aynı zamanda kendi hayatı da kitapların sayfalarında yazılı bulunmaktadır.

Sonsöz

Kitapların Kaderleri

Walter Benjamin, kitaplar sahiplerini "muhafaza eder" diye yazdığında, özel kütüphaneleri sadece, son cildin alınıp rafa koyulmasıyla koleksiyonerin kimliğinin "kavranılabilir" hale geldiği, hayatın bir hülasası olarak değil, aynı zamanda elden ele dolaşan kitapların da dolambaçlı rotalar vasıtasıyla koleksiyonerin rafındaki nihai istirahatgâhına gelesiye kadarki yolculuklarının son noktası olarak görmüştü. Alois Hudal gibi, Benjamin de hikmeti, Latincede bulmuştu: *habent su afata libelli.*[72]

Benjamin, "bu kelimeler, kitaplar hakkında genel bir ifade olarak düşünülmüştür," şeklinde gözlemlemişti. "*İlahi Komedya* gibi kitaplar, Spinoza'nın *Etik*'i ve *Türlerin Kökeni*'nin kendi kaderleri vardır. Bir koleksiyoner, yine de bu Latince deyişi farklı şekillerde yorumlar. Onun için, sadece kitaplar değil onların nüshalarının da kaderleri vardır."

Benjamin için, bir kütüphanedeki her cilt, bireysel bir "kaderi" temsil etmektedir. Her biri kendi hikâyesiyle, koleksiyonerin hayatındaki kendi alın yazısıyla eğlendirici, dikkat dağıtıcı, bilgilendirici ya da dekoratif olursa olsun en nihayetinde ve bir bütün olarak, koleksiyoner "yok edildikten" sonra, Yunan tragedyasındaki toplu koronun yaptığı gibi yaşananlara şahitlik ederler.

72 "Kitapların kendi kaderleri vardır."

Tabii ki burada, nihai var oluş nedeninin, koleksiyonerini "muhafaza etmek", ölüm sonrası şahidi rolünü oynamak ve "yok edilen" koleksiyonerin hafızasına kalıcı hizmetini sunmaya zorlanmak olan belli bir kitap, belli bir kütüphanede bulunmaya "yazgılıdır", şeklindeki hükmünü veren, bu özel Benjamin benliğindeki fark edilebilir bir miyopluk ve hatta bir küstahlık vardır. Bu kesinlikle bir gözü gelecek nesillerde olan koleksiyoneri rahatlatan bir düşüncedir. Fakat kitapların gerçek kaderleri ile ilgili dar görüşlü bir bakış ise, ancak birkaç kütüphanenin koleksiyonerlerinin kitaplarını Mart 1933'te Benjamin'in kendisinin de kederle keşfettiği gibi, bütün halinde saklayabilecekleri gerçeğini öne sürer. Hitler'in iktidara geldiği haftalar içinde Benjamin, Almanya'dan kaçmış, kitap koleksiyonunu en sonunda koleksiyonun bir bölümünü –"en değerli yarısını"– oyun yazarı Bertolt Brecht ile birlikte kaldığı Danimarka'ya gönderecek olan bir komşusuna emanet etmişti. Benjamin nihayet Paris'e gitmiş ve kitaplarını da beraberinde götürmüştü.

Parası azalmaya başlayan Benjamin, geçimini sağlayabilmek için şahsi kitaplarını satmaya başlamıştı. Berlin'de kalan kitaplarının ve belgelerinin yok edildiğini öğrendikten sonra kütüphanesinin diğer yarısını koruyabilmek için verdiği çaba melankolisini derinleştirmişti.

1940'taki Alman istilasını müteakip Benjamin, Fransız makamları tarafından kısa bir süre gözaltında tutulduktan sonra, Fransız dostlarının müdahalesiyle salıverilmişti. Hayatta kalan kitaplarının "değerli" kısmını bırakmış ve güneye, Lourdes'ye kaçmış; sonra, ahbapları olan Alman entelektüellerinin sürgünde bulunduğu Birleşik Devletler'e iltica etme umuduyla Marsilya'ya geçmişti. Eski bir öğrencisi olan Hannah Arendt'e yazdığı bir mektupta, karşı karşıya olduğu, bir gün sonra şöyle dursun, bir saat sonra başına ne geleceğini bilmediği, "korku dolu bir hayattan" –*angsterfülltes Leben*– bahsetmekteydi. Her

an, Gestapo'ya teslim edilebilirdi. Güz başında, Fransız makamları tarafından kontrol edilmeyen, ıssız bir sahil kasabası olan Portbou'daki Fransa-İspanya hududunu geçmeye karar vermişti. 27 Eylül 1940 sabahında Benjamin, küçük bir grup mülteciyle, sadece geçici bir süreliğine hududu kapatmış olan İspanyol askerleri tarafından durdurulabilecekleri Portbou'ya giden bir dağ yolundan kısa fakat gergin bir yürüyüş için yola koyulmuştu. Bitkin bir halde ve Fransız makamlarına teslim edilmek korkusuyla dolu Benjamin, o akşam kısa bir not karaladı –"Umutsuz bir durumdayım ve buna son vermekten başka bir seçeneğim yok"– ve aşırı dozda morfinle intihar etti.

Umutsuz ve dehşet içinde olmak Benjamin'in intiharındaki en önde gelen sebeplerken, Hannah Arendt de daha sonra derin bir varoluş krizine kapıldı: Benjamin'in kitaplarının kaybı. Issız bir hudutta durup Kıta'nın kıyısal ucundan geçerek, kalan kitaplarının –onun ilticagâhı, onun "evi", onun rızkı– Paris Gestaposu'nun eline geçeğini bilerek, kasvetli ve tehditkâr bir geleceğe dikkatle bakıyordu. Onun bu çaresiz son hareketine değerlendiren Arendt, kederliydi fakat şaşkın değildi. "Kütüphanesi olmadan nasıl yaşardı ki?" diye sordu. Arendt'in bilmediği ve Benjamin'in asla tahmin edemeyeceği şey, kütüphanesinin aslında hayatta kaldığıydı. Gestapo tarafından müsadere edilip Berlin'e gönderilmiş; ama oradan da Sovyetlerin talebi üzerine Moskova'da alıkonmuş; tekrardan Almanya'ya ise, ilk olarak Frankfurt'taki Theodor Adorno Arşivi'ne ve nihayet 60 yıl önce serüvenin başladığı yere Belin'deki kendi arşivine dönmüştür.

Hitler'in kendi kütüphanesi de çöken imparatorluğun kaos ortamında hızlıca dağılmıştı. Kendini vurduğu zaman, Amerikan askerleri çoktan Münih'teki koleksiyonunu toplamaya başlamıştı. Hitler'in Nazi Partisi'nin Kahverengi Ev'de bulunan karargâhındaki ofisinde, genç bir teğmen, Hanfstaengl'ın 1924'te hediye ettiği Henry Ford'un *My Life and Work* [Hayatım

ve İşim] adlı kitabının bir nüshasını bulmuş; iki ciltlik takımı almış, "sayfalarının karıştırıldığını gösteren delillerle", New York'a götürmüş ve Scribner Kitapçısı'nda satılığa çıkarmıştı.

Hitler'in Prince Regent Meydanı'daki malikânesinde, savaş muhabiri Lee Miller, Hitler'in kitaplarını kısmen bir arada bulmuştu. "kamu odalarının solunda, özenle ciltlenmiş kitaplarla dolu bir kütüphane ve duacılarından gelen imzalı tanıtım kitapları vardı," diye yazmıştı. "Kütüphane ilgi çekici değildi; kişisel değeri olan her şey boşaltılmıştı: boş raflar kaçışın kasvetli ayak izlerini andırıyordu." Bir fotoğraf Miller'ın Hitler'in masasında otururken gösteriyor. Bir düzine veya daha fazla rastgele kitap Hitler'in masasındaki bitişik rafları –ciltsiz kitaplar, ciltli kitaplar, Nuremberg'in geniş, eskimiş bir resim kitabı, *Kavgam*'ın orijinal kitap kılıfında üç adet ilk baskısı– dağıtıyor.

4 gün sonra, Obersalzberg'e ulaşan 3. Piyade Tümeni'nin öncü birlikleri, Hitler'in Berghof'unu yanmış bir harabe şeklinde bulacaktı. İkinci kattaki çalışma odasında, el yapımı kitaplıklar geride sadece yanan beton duvarlar ve askerlerin Kavgam'ın ilk baskısından birkaç tanesini buldukları, is karasıyla kaplanmış bir çelik kasa bırakarak küle dönmüştü. Hitler'den kalan diğer kitaplar ise sığınak odasına çevrilmiş bir yerde bulanacaktı. 101. Tümen'de görevlendirilen bir istihbarat subayı "Uzak köşede lobi sandalyeleri ve okuma lambaları yerleştirilmişti. Kitapların çoğu sanat, mimari, fotoğrafçılık ve sefer ve savaş tarihleriyle alakalıydı. Dağınık kitaplar üzerine yapılan acele bir değerlendirme gösteriyor ki, dikkat çekici bir şekilde, edebiyat ve hatta neredeyse hiç dram ve şiirle ilgili kitap bulunmuyor" şeklinde rapor etmişti. Gizli rapor sadece 3 eseri ismiyle zikretmektedir: Amerikalı revizyonist tarihçi Harry Elmer Barnes'ın *Genesis of the World War* [Dünya Savaşı'nın Kökeni], Nicolo Machiavelli'nin *Hükümdar*'ı ve on sekizinci yüzyıl filozofu Immanuel Kant'ın kritikleri.

Savaş muhabiri Lee Miller Hitler'in Prince Regent Meydanı'ndaki malikânesinde. Kişisel kitaplarının çoğu Hitler'in ekibi tarafından kaldırılmış. Kavgam'ın not yapıştırılmış nüshaları ön planda.

Özel iç kapak sayfalarıyla güzelce ciltlenmiş kitaplar muzaffer askerler için seçilebilecek totem haline gelmişti. Çekilen film görüntüleri, Amerikan askerlerinin Hitler'in kitap koleksiyonunu toplamalarını göstermektedir. Bu görüntülerin bir anında bir asker, Hitler'in kütüphanesini teşhir etmek amacıyla kamera yakın çekim için zoom yaparken büyük bir kitabı açarak gösterir; başka bir çekimde de birkaç adam kollarında kitap yığınıyla sığınaktan çıkarken görüntülenir. Müteakip haftalarda, Berghof koleksiyonu kitap kitap parçalanacaktır. 25 Mayıs itibariyle, Amerikan senatörlerinden müteşekkil bir heyet Obersalzberg'e vardığında, Hitler'in

kayıt koleksiyonundan albümlerle yetinmek zorunda kalırlar. Tek bir tane kitap bile kalmamıştır.

Yine aynı haftalarda, Hitler'in Berlin'deki kitap koleksiyonu da dağıtılmıştır. 2 Mayıs sabahı saat 09.00'da, yani Hitler'in intiharından 36 saat sonra, bir Sovyet sağlık ekibi hemen hemen terk edilmiş *Führerbunker*'e[73] girerler. Eva Braun'un gardırobundan aldıkları siyah dantelli sutyenleri sallayarak ve *Kavgam*'ın ilk baskısından birkaç nüshanın da içinde olduğu muhtelif hediyelik eşyayla dolu sırt çantalarını taşır halde bir saat sonra dışarıya çıkarlar. Bunu, müteakip yağma dalgaları izler. Albert Aronson, şehrin müşterek işgalini müzakere etmek için gönderilen Amerikan heyetinin bir üyesi olarak Berlin'e geldiğinde, Sovyet mihmandarları onu Hitler'in şahsi mekânlarında bir tura çıkartırlar ve nezaket göstergesi olarak da ne olduğu belirlenmemiş 80 kitaptan oluşan bir yığını almasına müsaade ederler. Yine o dönemde, bütün Reich Şansölyeliği kütüphanesi –tahminen 10 bin ciltlik– bir Sovyet "ganimet tugayı" tarafından korunmaya alınır; kütüphane Moskova'ya yollanır ve bir daha da görünmez.[74] Hitler'in kütüphanesinin yalnızca önemli bir kısmı, Berchtesgaden'deki tuz madeninde bulunan 3 bin kitap ve Kongre Kütüphanesi'ndeki 12 bin kitap, bir arada saklanmaktadır. Geri kalan ise koleksiyonu kataloglama sürecinde "hiç edilmiş" gibi gözükmektedir.

Binlercesi daha Birleşik Devletler'in dört bir tarafında veteran evlerinin tavan aralarında ve kitap raflarında bulunmaktadır. Bazen de rastgele kitaplar kamusal korumanın yolunu bulmaktadır. Birkaç yıl önce, Peter Maag'ın 1915 baskısı, iç kapak sayfasında "A. Hitler" yazısı bulunan, *Realm of God*

73 Hitler'in Berlin'deki sığınağı. (ç. n.)

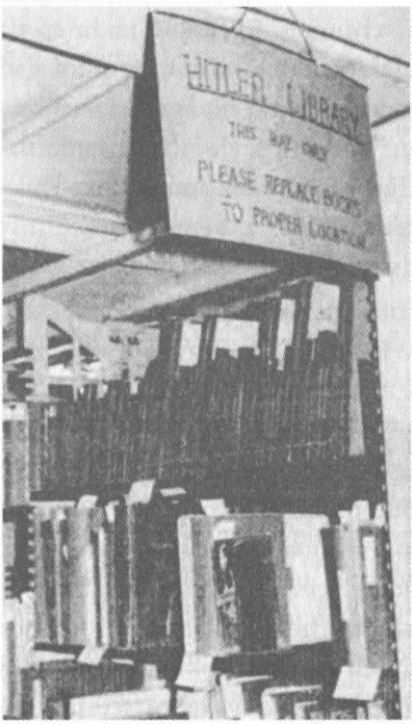
74 1990'ların başında, bir Moskova gazetesi bu kitapların, Moskova'nın banliyösü olan Uzkoe adlı bir yerdeki terkedilmiş bir kilise de bulunduğuna dair bir haber yapar. Haberden kısa süre sonra koleksiyon oradan kaldırılır ve o zamandan beri de ortada görülmez. (y. n.)

and the Contemporary World [Tanrının Krallığı ve Çağdaş Dünya] adlı kitabının bir nüshası, New York'un dışında yerel bir kütüphanenin 50 centlik kitaplar bölümünde keşfedilmiştir. Aronson'un ölümünü takiben, yeğeni *Führerbunker*'den alınan 80 kitabı Brown Üniversitesi'ne bağışladı. 1990'ların başında, Pennsylvania Üniversitesi nadir eserler koleksiyonu müdürü Daniel Traitser'e birçok Berghof yadigârıyla beraber Büyük Frederick'in bir biyografisi verilmişti. Bunlara eşlik eden notta; "Dan, bu şeyler için insanların bana ne kadar para teklif ettiğine inanamazsın. Şimdiye kadar, onlara sahip olmak isteyenlerin birisiyle bile görüşmedim. İşte buradalar: ya onları yok et ya da istersen sakla."

Birkaç yıl önce, Hitler'in kütüphanesi hakkında *The Atlantic Monthly*'ye yazdığım bir yazı sonrası buna benzer bir not aldım. Minnesotalı bir kitap satıcısına annesinin 1970'lerde bir kitap müzayedesinden satın aldığı bir Hitler kitabı miras kalmış. Başlangıçta bu alımdan çok memnun olan annesi daha sonra bir vicdan muhasebesi yapmış: Hitler'den kalan bir eşyadan kâr etme ihtimalinden rahatsızmış ve aynı derecede potansiyel alıcılar için de huzursuz olmuş. Annesinin ölümünden sonra, kızı hem kitabı hem de annesinin ikilemini tevarüs etmiş. Benim yazımı okuyup konuya olan ilgimin sadece akademik bir ilgi olduğunu hissedince kitabı bana maliyetine almam için önerdi. Bir hafta sonra, Carneades'in *Body, Spirit and Living Reason* [Vücut, Ruh ve Yaşama Nedeni] adlı kitabının Hitler'e ait nüshası kargo kutusuyla elime ulaştı.

Kitap dikkate değer bir şekilde, ağır bir kapak her köşesinde deri bir üçgenle dokunmuş ketenle ciltlenmiş ve başlık ile yazar isminin altın kaplamayla yer aldığı uyumlu deri sırtıyla çok iyi durumdaydı. Keten cildi kısmen yıpranmış ve derisinin bazı yerleri de eskimişti fakat bunun dışında cilt kusursuzdu. Hitler'in kütüphanesinin aksine, matbu yazılı bir not, kitabın ilk sayfasına iliştirilmişti:

Bu kitap, Berchtesgaden'deki evinin yer altında bulunan hava-taarruzu sığınağında yer alan Adolph Hitler'in kişisel kütüphanesinden, 5 Mayıs 1945'te Binbaşı A. J. Choos tarafından Mr. E. B. Horwath'a hediye edilmek üzere alınmıştır.

Kongre Kütüphanesi'nde nadir eserler ve yazmalar bölümündeki Hitler Kütüphanesi'nin 1970'lerdeki fotoğrafı.

Yıllarca boyunca *Body, Spirit and Living Reason* Salzburg'daki daireme, ben de kitabın varlığından rahatsız olana kadar musallat oldu. Pennsylvanialı veteran ve Minnesotalı kitap satıcısı gibi, kitaptan kâr etmekle ilgilenmiyordum; sadece kitabın gelecekte kimin eline geçeceğiyle ilgili ciddi kaygılarım vardı. En sonunda bu ikilemi, kitabı, kasabanın tarihini, bu karanlık dönem de dahil olmak üzere, korumak

isteyen oralı bir arşivciye ait özel bir depo olarak kurulan, Berchtesgaden'deki Obersalzberg Çağdaş Tarih Arşivi'ne bağışlayarak çözdüm.

Neredeyse 10 yılı Hitler'in ikinci kattaki Berghof çalışma odasındaki vitrinin arkasında geçiren –gündüz görüşmelerinin ve gece okumalarının sakin bir şahidi– Carneades'in kitabı, yolculuğunun 70 yıl önce başladığı yere doğru, Berchtesgaden'e geri dönüş yoluna çıkmıştır. Gerçekten de, *habent sua fata libelli.*

Teşekkür

Adolf Hitler sistemsiz bir kitap koleksiyoncusuydu. Hiçbir zaman kitaplarını organize etmesi ya da kataloglaması için uzman bir kütüphaneci görevlendirmemiş, bu sorumluluğu hizmetçilerine ve yaverlerine vermiştir. Özel kütüphanesinden geride kalan kitapları düzenleme ve değerlendirme işi savaş sonrası bir avuç kütüphaneci ve uzmanın inisiyatiflerine kalmıştır.

Hitler'in geride kalan kitaplarını düzenlemek için ilk girişim, 1945 baharında Hitler'in kitaplarına Amerikalılar tarafından el konulmasının ardından bunları, Münih'de bir depoda tutan Alman bir kütüphaneci olan Hans Beilhack tarafından gerçekleştirildi. Arnold Jacobius 1950'de nadir kitaplar ve el yazmaları bölümünde stajyer kütüphaneci olarak çalışırken, Kongre Kütüphanesi için eserleri sınıflandırmıştır. Ünlü bilim adamı Gerhard Weinberg Hitler'in kitaplarını, üniversiteden yeni mezun olduğu dönemde derlediği, ele geçirilen Alman savaş dökümanları kataloğuna dahil etmiştir.

Robert Waite 1977'de, koleksiyon üzerine tartışmalı bir Freudyen analizini Basic Books'tan yayınlar: *Hitler: The Psychopathic God* [Hitler: Psikopatik Tanrı]. 2003'te, Macar akademisyen Ambrus Miskolczy de Hitler kitaplarını inceleyerek geçirdiği yazın kişisel hatırası olarak, Central European University Press tarafından basılan *Hitler's Library*'yi [Hitler'in

Kütüphanesi] yayınlar. Reginald Phelps ve Jehuda Wallach da aynı şekilde koleksiyon hakkında ferasetle yazarlar.[75]

Bugüne kadar en iddialı ve başarılı girişim ise, Philipp Gassert ve Daniel Mattern tarafından yazılan *The Hitler Library* [Hitler Kütüphanesi] kitabıdır. Bu hacimli, 2001'de Greenwood Press'ten çıkan 550 sayfalık eser, Hitler'in orijinal koleksiyonunun % 10'unu oluşturan Birleşik Devletler'deki 1244 kitaba dair ilk ayrıntılı katalogdur. Kendi adıma bu kapsamlı çalışma için iki araştırmacıya da minnettarım. Eserleri, Hitler'in günümüze ulaşan kitapları için güvenilir bir yol haritası çizmekte.

Kitabım için bana rehberlik ve yardım eden kişilere teşekkür etmeden önce; bana Hitler'in okuma ve kitap toplama alışkanlıkları hakkında detaylı bilgi veren Hitler'in eski arkadaşlarına teşekkür etmek isterim.

1936 ve 1941 yılları arasında Berghof'un idarecisi olan Herbert Döhring, Hitler'in Alplerdeki bu dinlence mekânındaki kitaplarını düzenleme, ayırma ve raflara yerleştirme alışkanlıkları konusunda bana detaylı bilgiler sundu. 1936'dan 1945'e kadar Berghof'ta yaşayan Margarete Mitlstrasser, Hitler'in gece okumaları hakkında bilgi verdi: Her akşam bir kitap, masada ya da koltukta, her zaman bir fincan çay eşliğinde. Hitler'in son günlerine dair hatıraları *Downfall* [Çöküş] filmine esin kaynağı olmuş olan özel sekreteri Traudl Junge, Hitler'in el yazısının bulunduğu sayfaların kopyaları üzerinde benimle birlikte yarım gün çalıştı. Hitler'in telefon operatörü Rochus Misch de Hitler'in Berlin sığınağındaki kitap dolu karargâhının detaylarını anlattı.

Arşivlerle alakalı her türlü çalışma da dahil olmak üzere teşekkür edilmesi gereken çok fazla kişi ve kurum var. İlk olarak Hitler'in günümüze ulaşan kitaplarından oluşan en büyük

75 Reginald H. Phelps, "*Die Hitler Bibliothek*," *Deutsche Rundschau* 80 (Eylül 1954): 923–31; Jehuda Wallach, "*Adolf Hitlers Privatbibliothek*,", *Zeitgeschichte* (1992): 29–50. (y. n.)

koleksiyonu koruma altında tutan Kongre Kütüphanesi'nin nadir eserler koleksiyonunun bütün çalışanlarına minnettarlığımı ifade etmek istiyorum. Son 6 yılda bana olunabilecek en nazik şekilde, profesyonelce ve en önemlisi de sabırlı bir şekilde yardımcı oldular. Bu yüzden Nadir Eserler ve Özel Koleksiyonlar Bölümü Başkanı Mark Dimunation ve Nadir Eserler Okuma Odası Referans Uzmanı Clark Evans'a özel teşekkür borçluyum.

Aynı şekilde, Brown Üniversitesi John Hay Kütüphanesi'nden Samuel Streit ve ekibine; Pensilvanya Üniversitesi Nadir Eser Koleksiyonları Araştırma Küratörü Daniel Traister'a; Harvard Üniversitesi Houghton Kütüphanesi'nde idareci olan Leslie Morris'e; Standford Üniversitesi Hoover Enstitüsü Kütüphanesi'nde danışman arşivci olan Carol Leadenham ve arşiv uzmanı Ronald Butaloff'a; Hoover Enstitüsü'nde bağımsız araştırmacı olan Jenny Fichmann'a; Sven Hedin Derneği sorumlusu Dr. Hakan Wahlquist'e; Bavyera Devlet Kütüphanesi Harita Koleksiyonu ve Resim Arşivi Müdürü Dr. Reinhard Horn'a ve Münih'deki Modern Tarih Enstitüsü'nün muhteşem araştırma ve destek ekibine teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca Michigan Üniversitesi kütüphane araştırma ekibine de minnettarlığımı iletiyorum.

Moskova'da ulaşılması hâlâ zor olan Hitler'in talan edilmiş kitaplarının yerini tespit etmemde bana yardımcı olan kişilere, özellikle de Astrid Eckert, Patricia Grimstead ve Konstantin Akinsha'nın yanı sıra Münih'teki Loop Film araştırma ekibiyle beraber Oliver Halmburger'e teşekkür ediyorum. Ayrıca, olağanüstü bir araştırmacı olan Franz Fleischmann'a özellikle müteşekkirim. En önemlisi de Berghof ve sakinlerine dair en temel kapsamlı koleksiyonu bana sunan, Berchtesgaden'daki Obersalzberg Modern Tarih Arşivi'ne erişimim konusundaki yardımseverliği için Florian Beierl'a minnettarlığımı sunuyorum. Ayrıca kendisine, *Kavgam*'ın orijinal el yazması notları bulunan sayfalarını benimle paylaştığı ve Hitler'in geride

kalan kitaplarının fotoğraflı kayıtlarını kullanmama izin verdiği için de teşekkür ediyorum.

Her zamanki gibi yine Richard M. Hunt ve onun eski Harvard Üniversitesi Edebiyat ve Sanat C-45 hocalarından oluşan ekibine, Salzburg Global Seminar'dan pek çok eski meslektaşıma ve özellikle de Salzburglu fotoğrafçı HermanSeidel'e minnet borcum olduğunu belirtmek isterim. Kitabın taslak okumalarını oldukça özenli bir şekilde yapan Sebastian Cody ve Jonathan Petropoulus'a ve bana "kitaplarla ilgili bir kitap" yazmak konusunda fikir vermiş olan Steven Bach'a da teşekkürler. Özellikle de vizyonu, titiz düzeltmeleri ve sabrı için Jonathan Segal ve Alfred'e gönül borcum var. Kitapta ayrıca, Knopf'daki bütün ekip olmak üzere özellikle de Kyle McCarthy ve Joey McGarvey'in emeği var. Her zaman olduğu gibi temsilcim Gail Hochman ve Marianne Merola'ya da minnettarım.

Kitabımın David A. Randall tarafından yapılan titiz okumalarından memnuniyet duydum; onun fikirleri özellikle de Madison Grant bölümünü yazarken oldukça yardımcı oldu.

Ve son olarak, benim her zaman en büyük destek ve esin kaynağım olan eşim Marie-Louise ve her biri kendi yöntemince bana yardım etmiş olan çocuklarım Katrina, Brendan ve Audrey'e sonsuz teşekkürler. Brendan, taslağın son okumalarında ve görsellerin seçiminde bana önemli destek sağladı.

Bitirirken, Kongre Kütüphanesi Nadir Eserler Odası'nın eski müdürü olan ve yakın zamanda beklenmedik bir şekilde ve çok genç yaşta aramızdan ayrılan Jerry Wager'i unutmadığımı belirtmek isterim. 2001 baharında araştırmalarıma ilk başladığımda Jerry, yıllardır araştırmacılar ve akademisyenlerin gözünden kaçmış olan yüzlerce sayfa kenar notunu toplamamda bana rehberlik etmişti. Müteakip yıllarda da koleksiyon hakkındaki yeni keşiflerini benimle paylaştı. Bu kitapta hiçbir bölüm yoktur ki, entelektüel sorgulaması ve zekasının ruhu bu sayfalarda gizlenen Jerry'den bir parça fikir ya da keşif taşımasın.

Ekler

Hitler hayatının sonuna doğru özel kütüphanelerini Berlin, Münih, Obersalzberg ve Münih Kahverengi Ev'deki Nazi Partisi karargâhının bodrumunda yer alan "Führer Arşivi" deposunda korudu. Berlin'deki Nazi Şansölyelik kütüphanesinin şu an Stanford Üniversitesi Hoover Enstitüsü'nde bulunan eksik envanter kaydı dışında, Hitler'in kitap koleksiyonun bugüne ulaşan bir kataloğu yoktur.

Ancak yine de yok olan kütüphanesinin kapsamını anlamamıza yardımcı olacak birinci elden kaynaklar bulunmaktadır. Bunların en önemlisi 1942 baskılı Hitler'in kitap uzunluğunda profili olan *This Is the Enemy* [Düşman Budur] başlıklı Hitler'in pek çok arkadaşıyla yapılmış röportajlarına dayanan Frederick Oechsner'in betimlemeleridir. Bunlar, –her ne kadar doğası gereği gazeteci ve propaganda içgüdüleriyle yazılmış olduğunu ve Oechsner'in, sansasyonel ve müstehcen iddialarını bir yana koyarsak– Hitler'in kitap koleksiyonuna dair elimizdeki en kapsamlı veriyi sunmakta. Birbirleriyle kıyaslayınca elimizdeki diğer üç kaynak daha üstünkörü bilgiler sunuyor. Bunların bir tanesi, Berghof yakınındaki sığınağı anlatan, ABD 21. Kontr Espiyonaj Birliği'nin Mayıs 1945 tarihli gizli bir raporudur. Raporda, Hitler'in Berghof'daki kitapları için bir depo olan kubbeli odanın kabataslak bir tasviri ve kitaplardan yalnızca üç tanesinin adı yer alır. Talihsizliğe bakın ki, raporun ardından birkaç hafta sonra oda, komşular, askerler ve diğerleri tarafından yağmalanmıştır.

Savaş sonrasına ait ikinci kayıtta; Hans Beilhack tarafından Münih'te Kasım 1946'da bir gazetede yayınlanmış olan Hitler'in Berchtesgaden yakınlarındaki bir tuz madeninde keşfedilen kitaplarından bahsedilmektedir. Her ne kadar bu kayıt, bulunan 3 bin kitabın Hitler'in bütün kütüphanesi olduğu yanılgısına düşmüş olsa da Hitler'in bibliyofil ilgilerinin "amatörce" olduğu kısmında oldukça haklıdır.

Son olarak da 9 Şubat 1952 tarihli Kongre Kütüphanesi andacı, "Hitler Kütüphanesi'ni" ABD'ye geldikten sonrasını –ancak nadir eserler koleksiyonuna henüz katılmadan öncesini– ayrıntılarıyla anlatıyor. Bu kurum içi rapor, kitapların son hali hakkında uzman görüşü sunmak üzere proje bazlı çalışan eğitimli kütüphaneci Arnold Jacobius tarafından kaleme alınmış. Jacobius, Kongre Kütüphanesi'nin yalnızca içinde yazılar, notlar ya da Hitler isim etiketlerini bulunduran kitapları muhafaza edebileceğini söyleyerek kitap sayısını 1200'e düşürmüştür. Süreç esnasında Jacobius, Hitler'in kitaplarının yüzlercesini anonim olarak ana koleksiyona dahil edilecek şekilde ya da ABD'nin dört bir yanındaki halk kütüphanelerine dağıtılmak üzere dağıtım birimine göndererek "elden çıkarmıştır." Yerin kısıtlı olmasından dolayı bu karar, o zaman için anlaşılabilir hatta belki de gerekli bir kararı ancak, bu dağıtım sürecinde Hitler'in kişisel kitaplarının büyük çoğunluğu da kaybolmuştur. Bunların bir tanesi de Beilhack'ın *The Art Of Becoming a Speaker in a Few Hours* [Birkaç Saat İçinde Hatip Olma Sanatı] başlıklı içinde notlar bulunan bir "el kitabıdır."

Hitler Kütüphanesi'ni anlatan bu birinci el dört kaynak, benim kendi adıma boşlukları dolduran ve okuyucular için de Hitler ve kitaplarına farklı bakış açıları sağlayan kaynaklar olmuşlardır.

Ek A

Frederick Oechsner'in, This Is the Enemy *kitabından, 1942.*

Berlin'deki Şansölyelik konutu ve Berchtesgaden'deki Obersalzberg kır evi arasında paylaştırılmış olan Hitler'in özel kütüphanesinin yaklaşık 16.300 kitaptan oluştuğu sonucuna ulaştım. Üç ana gruba ayrılmış olmaları muhtemel.

İlk olarak 7 bin ciltten oluşan askeri grup; Napolyon ve Prusya krallarının savaşlarını, askeri rolü olan bütün Alman ve Prusyalı hükümdarların hayatlarını ve tarihe geçmiş neredeyse bütün askeri seferleri anlatan kitapları içermekte.

Bunların arasında Theodore Roosevelt'in İspanyol-Amerikan Savaşı üzerine yazılmış, Amerikan Bağımsızlık Savaşı esnasında birliklerimizi eğiten General von Steuben'in de bir kitabı bulunmakta. [Werner von] Blomberg savaş bakanıyken Hitler'e, ABD silahlı kuvvetleriyle ilgili kitaplar, el kitapçıkları ve monografların bulunduğu 400 adet eser hediye etmiş ve Hitler de bunların pek çoğunu okumuştur.

Askeri kitaplar ülkelerine göre ayrılmış; Hitler, Almanca olmayanlarını tercüme ettirmiştir. Bunların pek çoğu özellikle de Napolyon'un savaşlarıyla ilgili olanlara kendi el yazısıyla pek çok not almıştır. Bir zamanlar Bolivya'da orduların eğitmenliğini yapmış olan (Yüzbaşı Ernst Röhm gibi) Alman General [Hans] Kundt'un Gran Chaco [1932-35 Paraguay–Bolivya savaşı] üzerine yazılmış kitabı da yer almaktadır.

Üniformalar, silahlar, teçhizat, seferberlik, savaş zamanı orduların düzenlenmesi, moral ve balistik hakkında sayısız eser bulunmaktadır. Aslına bakılırsa antik ya da modern, bu 7 bin ciltte tarihte yaşanmış olup da bahsi geçmeyen tek bir askeri dönem yoktur ve Hitler de bariz bir şekilde pek çoğunu baştan sona okumuştur.

Yaklaşık 1.500 kitaptan oluşan ikinci kısım ise; mimari, tiyatro, resim ve heykelcilik gibi askeri konulardan sonra Hitler'in ilgisini en çok çeken sanatsal konuları kapsamaktadır. Her ne kadar Hitler, sanatın bu dallarıyla ilgilenmemiş olsa da sürrealizm ve Dadaizm hakkında da eserler vardır.

Hitler'in ironik bir kenar notu kabaca şöyle çevrilebilir: "Modern sanatlar dünyayı kökten değiştirecek. Saçma!" Not alırken Hitler asla dolma kalem kullanmaz, kurşun ya da silinmez kalemle yazardı. Kitaplığın yanındaki çekmecelerde fotoğraflar, kadın ve erkek ünlü aktörlerin, dansçıların, şarkıcıların çizimlerinden oluşan koleksiyonu vardır. İspanyol tiyatrosunu hakkındaki bir kitap pornografik çizimler ve fotoğraflar içerse de Hitler'in kütüphanesinde pornografi gibi bir bölüm yoktur.

Üçüncü bölüm ise, dünyanın dört bir yanından toplanmış ve gerekli görülen kısımları tercüme edilmiş astroloji ve spiritüalizm üzerine olan çalışmaları içermektedir. Ayrıca spritüal fotoğraflarla birlikte kilitli bölmede saklanan hayatının önemli günlerindeki yıldız burçlarının konumlarını gösteren 200 adet fotoğraf da bulunmaktadır. Bunlara kendi el yazısıyla açıklamalar eklenmiş ve her biri ayrı ayrı zarflara yerleştirilmiştir.

Bu üçüncü bölümün önemli bir kısmı da beslenme ve diyete ayrılmıştır. Aslında, bu konuda muhtemelen binlerce kitap mevcuttur. Özellikle vejetaryen görüş bildiren yorumların çoğu kısmı fazlaca çizilmiş; "İneklerin süt vermesi gerekiyordu; öküzlerin de yükleri çekmesi." Hayvan bakımı üzerine ünlü

kişilerin at ve kısraklarının fotoğraflarının yer aldığı onlarca kitap bulunmaktadır. Buradaki psikolojik açıdan dikkat çeken nokta, at ve kısrakların gösterildiği sayfalarda pek çoğu kırmızı kalemle çarpı atılmıştı zira, bunlar dişi kısraklardı ve erkek hemcinslerine kıyasla daha aşağı ve önemsizdiler.

Koleksiyonda neredeyse tamamı Katolik kilisesiyle ilgili olarak 400 adet kiliseler hakkında kitap bulunmaktadır. Bu kısımda çok sayıda pornografi de mevcut; sözde bir papazlık yetkisi merasimi resmedilmiş: Nazilerin, Katolik kilisesinin üst seviyelerindeki papazlara yönelik açtıkları ahlaksızlık davalarında yer alan suçlar.

Hitler'in bu pornografik bölümdeki kenar notlarının çoğu kaba ve nezaketsizce. Bazı resimler Papa ve Kardinalleri tarihteki önemli anlarda orduları izlerken göstermektedir. Buradaki sayfa notları: "Bir daha asla" ve "şu an böyle bir şey imkânsız" yazıları Hitler'in, Kilise prenslerinin bir daha asla orduları yönetebilecek ve diğer dünyevi güçleri kullanabilecekleri siyasi kademeleri ele geçirmelerine izin verilmemesi gerektiğini düşündüğünü göstermektedir. Hitler'in kendisi, her ne kadar gerekliliklerini yerine getirmese de bir Katolik'ti.

Koleksiyonda yer alan kitapların 800 ila bin tanesi, basit, ucuz romanlar, pek çoğu ise herhangi bir dilde yazılmış tamamen faydasız kitaplardan oluşmaktadır. Oldukça fazla sayıda dedektif hikâyeleri de mevcut. Edgar Wallece'ın bütün kitapları; G. A. Henty türü macera kitapları; çok sayıda aşk romanı; bunlara Almanya'nın romantik duygusal yazarı Hedwig Courts-Mahler'in kitapları da dahildir. Kitaplarda zenginlik-yoksulluk, güç ve zayıflık oldukça birbirlerine zıt olarak işlenir ve onur ile saflık daima galip gelir ve sevimli sekreter milyoner patronuyla evlenir. Bütün bu ateşli kitapların kapak ciltleri başlıklarının gizlenmesi amacıyla nötr renkteler. Hitler bunları okumuş olabilir ama insanların bunu bilmesini istememiştir.

Hitler'in favorileri arasında hiç Amerika'ya gitmemiş olan Alman Karl May tarafından yazılmış Amerikan Yerlisi hikâyelerinin bütün bir seti de kütüphaneye dahildir. Bu kitaplar bütün Alman gençleri arasında oldukça popülerdir ve bunların Hitler'in başucu kitapları olmaları, pek çok 13 yaşındaki Alman çocukları gibi, uykuya dalmadan önce zihnini "Yaşlı Shatterhand'in" maceralarıyla meşgul ettiği fikrini vermektedir. Hitler'e Mareşal Goering tarafından hediye edilmiş olan set, pahalı parşömene basılmış ve özel bir kılıfta muhafaza edilmiştir. Defalarca kez okunmuşlardır ve en azından bir ya da iki tanesi Hitler'in yatak odasındaki yeşil perdeli küçük başucu kitaplığında bulunabilir.

Kitaplıkta sosyolojik eserler de önemli yer tutmaktadır. Aralarında 1935 baskılı dünyadaki sosyolojik sorunlar ve çözümlerine dair Robert Ley tarafından yazılmış özgün bir eser de yer almaktadır. Bu kitap asla dolaşıma girmemiştir. 6 bin adet basılıp bunların 5999 tanesi imha edilmiştir; kalan tek nüsha Hitler'e aittir. Bunun sebebi ise; Nasyonal Sosyalizm döneminde yazılmış olan bütün kitap ve broşürler basılmadan önce özel parti komisyonundan geçme zorunluluğudur ve kitaplar, seçkin Nazi üyeleri tarafından Hitler'e onaylatılmaktadır. Kötü şöhretli bir putperest olan Ley, kitapta Hitler'i o denli idealize etmiştir ki, Hitler'in bile midesi, bu kitabın basılmasını kaldırmamıştır.

Hitler'in kütüphanesindeki basımına izni verilmemiş bir başka kitap da Alfred Rosenberg'in, Nazi Reich-Kilise teklifi üzerine olan eseridir. Günümüze ulaşan yalnızca 12 adet nüsha vardır ancak, bazı bölümlerin daktilo çıktısı karbon kopyaları, bir şekilde Amerika'ya kadar ulaşmıştır.

Daha önceki dönemlerde Hitler boş zaman bulduğunda, eskimiş kitaplarını kendisi ciltlerdi. Hitler'in en çok satan kitabı *Kavgam* ona yüklü bir servet kazandırmıştır. Alman Bankası'nın tahminlerine göre yaklaşık 50 milyon Reich markı

(resmi rakamlara göre 20 milyon dolar). Hitler bu paranın bir kısmıyla, 20 milyon Reich markı tutarında kıymetli taşlar satın almış ve bunları Berchtesgaden'deki evinin duvarına yaptırdığı özel bir bölmede muhafaza etmiştir.

Taşlar, Nazilerin yayın şirketi Eher Verlag'ın yöneticisi, Hitler'in arkadaşı Max Amann tarafından dünyanın çeşitli yerlerinden satın alınmıştır. Max Amann'ı Eher Verlag'ın başına yönetici olarak getiren Hitler'dir ve bu durum oldukça kazançlı bir işe dönüşmüştür. Amann'ın günümüzde bankacılar tarafında hesaplanan kişisel serveti yaklaşık 40 milyon Reich markıdır. Tam bir otokrasiyle Almanya'daki bütün yayınevlerinin baskı altında tutulmasıyla, Nazi Eher Verlag'ın onunla bağlantısı olan –Adolf Hitler de dahil– herkes için, olağanüstü kazançlı bir girişime dönüşmüş olması oldukça normaldi. Reich Şansölyesi hiçbir zaman resmi maaşını kullanmaya gerek duymadı. Maaşının büyük bir kısmını hayır kurumlarına dağıttı.

Hitler, kütüphanesindeki kitaplar arasından bir kitaba her zaman özel bir ilgi göstermiştir: Tarihten pek çok ünlü kişinin de ellerinin incelemesinin yer aldığı, adı el çalışması olan bir kitap. Hitler kişiler hakkında yargıda bulunurken ellerine oldukça dikkat ederdi. Siyasi ya da askeri, Alman ya da yabancı kim olursa olsun herhangi bir konuda ilk kez konuşacağı kişinin öncelikle ellerini incelerdi– şekillerini, bakımlı olup olmadıklarını, uzun ve dar mı yoksa tombik ve geniş mi, tırnakların şeklini, eklem ve mafsal yerleri gibi özelliklerine bakardı. Pek çok general ve diplomat çoğu zaman şuna anlam verememişlerdir: Hitler ile samimi ve arkadaşça başlayan sohbet bir süre sonra daha soğuk bir hal alır ve genellikle de konu herhangi bir sonuca bağlanmadan ters ve ani bir şekilde kapanırdı. Çok sonradan Hitler'in ellerinin şekilden memnun olmadığını öğrenirlerdi.

Ek B

Mayıs 1945 tarihli ABD 21.
Kontr Espiyonaj Birliği'nin gizli raporundan.

Hitler'in oldukça büyük ancak kitaplarının sayısı kesin olarak bilinmeyen özel bir kütüphanesi vardı. Odanın uzak köşesinde rahat koltuklar ve okuma lambaları bulunuyordu. Kitapların çoğu sanat, mimari, fotoğrafçılık, tarihi seferler ve savaşlar hakkında. Dağılmış kitaplara hızlıca göz atıldığında, edebiyat, drama ve şiirle ilgili hiç kitabın olmadığı dikkat çekiyordu.

Dünyanın dört bir yanından mimari yapıları gösteren, çizimli oldukça fazla kitap mevcuttu. Bunların birisi, Pensilvanya'nın erken dönem kültürel mimarisi, bir diğeri de Amerikan kamu binaları hakkındaydı.

Immanuel Kant'ın *Eleştirileri*'nin yanı sıra, Machiavelli'nin *Prens*'i de kütüphanede yer almaktadır. Az sayıdaki Amerikan eserlerinden birisi Harry Elmer Barnes'in *The Genesis of the World War* [Dünya Savaşının Kökeni] adlı kitabıdır.

Büyük sayfaya Gotik yazı tipiyle basılmış bir kitapta, Hitler'in soyağacı yer almakta ve ara sayfaya düşülen nottan eserin bir hayranı tarafından hazırlanıp verildiği anlaşılmaktadır.

Pek çok kitabın iç kapağında "Adolf Hitler isim etiketi" yer almaktadır. Bu etiket, siyah zemine işlenmiş kanatlarını açık pençelerinde gamalı haç taşıyan bir kartal şeklindedir.

İncelenen kitapların hiçbirisi fazla kullanılmış izlenimi vermiyordu. Hiçbirisinde kenar notu veya karalamalar yoktu.

Ek C

"Amatör Bir Kütüphane: Herr Hitler'in Özel Kütüphanesine Bir Bakış," Hans Beilhack, Süddeutsche Zeitung, *9 Kasım 1946*

Önümüzdeki günlerde her türden Nasyonal Sosyalist edebiyat kitaplarını taşıyan, tamamen dolu, 4 yük vagonu Münih'ten ABD'ye doğru yola çıkacak. Hitler'in özel kütüphanesini de içeren bu kapsamlı koleksiyon, Amerikan Kongre Kütüphanesi'ne gönderiliyor. Nazizm'in ortaya çıkışını incelemek isteyen öğrenciler ve diğer ilgili kişiler için referans çalışması olarak kullanılacak. İlk defa olarak *Süddeutsche Zeitung* Hitler'in kütüphanesi ile ilgili olarak haber sunmaktadır.

Amerikanların eline geçen pek çok "Kutsal Nazi Emanetlerinden" birisi de Herr Hitler'in özel kütüphanesidir. Bugüne kadar hepsi Berlin Reich Şansölyeliği'nde gösterişli kitaplıklarda muhafaza edilmekteydiler. Berlin, birkaç hafta önce Müttefiklerin pençesine geçince, Münih'e gönderildiler. Bu işin ne kadar acelece yapıldığı paketlenmelerinden anlaşılabilir. Reich Şansölyeliği damgalı eski bira kasalarına istiflenmişler. Açıkça belli oluyor ki, alelacele hazırlanmışlar.

Kütüphane kendi başına, bütün olarak bakılınca, yalnızca "büyük" devlet adamının kütüphanesi olduğu için ilgi çekebilir ancak yine de yeterince ilginç değildir. Sıradan bir amatörün kütüphanesidir. Hitler'in "eğitimli" bireylere olan nefretini; "doğruyu söylemek gerekirse bunlar dünyaya giderek o kadar yabancılaşırlar ki, en sonunda bir sanatoryuma

kapatılırlar ya da siyasetçi olurlar" (*Kavgam*, Bölüm 2) ifadesinde görebilirsiniz. "*Kavga*"sını okumuş olan kimseler için kütüphanesinin kalitesi şaşırtıcı gelmeyecektir. "Kısa zaman içerisinde [gençliğimdeki okumalarımdan etkilenerek] bugün bile faydalandığım bir temel[!] oluşturdum," diyebilen bir kişinin hayatının daha sonraki dönemlerinde metodolojik olarak seçilmiş bir kütüphaneye de ihtiyacı yoktur. Üstelik kendisi bile en sonunda siyasetçi olmaya karar vermiştir.

Kütüphanesinin büyük bir kısmı, Fransız sanat ve mimarlık eserlerinden oluşmaktadır. Bunlara eski, zengin işlemeli etkileyici Fas ciltleri, özgün sanatçıların çok sayıdaki monografileri ve eski ve yeni tiyatro mimarisine dair özel koleksiyonlar da dahildir. Ciltlenmemiş olan kitapların sayfaları hiç kesilmemiş ve okunduğuna dair herhangi bir işaret yok. Hitler bütün bu Fransız edebiyatını muhtemelen hiç incelemedi. Mimariyle ilgili çok sayıdaki İngilizce eserde de okunduğuna dair bir emare yoktur. Sanat ve mimarlıkla ilgili çok az sayıda Almanca kitap mevcut, istisna olarak birkaç eski gazetenin eksik sayıları bulunmaktadır.

Siyasal edebiyat konusunda ise kütüphanede neredeyse yalnızca parti ile ilgili yazılar yer almakta; üst düzey siyasete, Bismark ya da başka Alman devlet adamına ya da Birinci Dünya Savaşı ve 1918 sonrası siyasetine dair kapsamlı tek bir eser bile yoktur. Geçmişteki büyük devlet adamlarının (Cromwell, Napoleon, Talleyrand vs.) eserleri olmadığı gibi Wilson, Churchill, Poincaré'ın meşhur çalışmaları ve Carnegie Vakfı'nın büyük özel koleksiyonu da kütüphanede yoktur. Büyük Frederick'in büyük derleme basımından yalnızca 4 cilt yayıncı tarafından gönderildiği gibi paketlenmiş halde durmaktadır.

Hitler'in Berlin'deki resmi kütüphanesinde de din, felsefe, dünya tarihi, savaş tarihi ve coğrafya üzerine olan önemli eserler hiç rastlanılmamaktadır. Ulusal bilimler ve teknoloji

üzerine herhangi bir klasik çalışmanın olmayışı gibi, ulusal ekonomi ve ekonomi tarihi üzerine de hiçbir çalışma yoktur ([Gustav] Ruhland hariç). Kütüphanede Eher Verlag'dan çıkanlar dışında, dünyaca tanınan Alman herhangi bir şair ya da romancının eseri de yer almamaktadır. 1933 öncesi Alman edebiyatının önemli eserlerinden hiç iz yokken, Hitler'e ithaf edilmiş özgün güncel yazarlardan eserler kütüphanede yer almaktadır. [Edwin Erich] Dwinger, Hans Johst, Agnes Miegel, Hans Hienz Ewers ("Horst Wessel") övgü ve yaltaklanmada birbirleriyle yarışmaktadırlar.

Kütüphane, neredeyse bütün sayılarını içeren değerli bir *Leipziger Illustrierte Zeitung* serisini barındırmaktadır. Özellikle göze çarpan ise Daimler Benz Şirketi tarafından 1940 tarihli büyük parşömen kâğıda basılmış 54 sayfalık, fabrikadan sayısız fotoğrafın da yer aldığı yıllık bir faaliyet raporudur. Rapordan anlaşıldığı üzere şirketin bütün ekonomik faaliyetlerine Nazi Partisi dahil olmuş ve şirket, partinin siyasi çıkarları doğrultusunda suiistimal edilmiştir. Çalışanların boş zamanları bile partinin etkinlikleriyle doldurulmuştur. Bütün bunlara karşın oldukça amatörce ve gülünç bir şekilde din ve felsefenin temel sorularını ele alan çok sayıda sahte bilimsel edebiyat çalışması vardır. Schelbach'ın "Nasıl Başarılır" adlı kitapları ya da gereğinden fazla iddialı "Birkaç İçinde Hatip Olma Sanatı" kitapçıkları da bunlara dahildir.

Neredeyse hepsi zevksizce deri ya da parşömenle ciltlenmiş, çok sayıda fotoğraf albümü, çeşitli yerel organizasyonlarının ve gençlik evleri gibi kuruluşların açılış kutlamalarını hatırlatmakta. Obersalzberg, Berlin, Münih, Nuremberg gibi yerlerden çok sayıda parti binasının mimari planı mevcut olmakla birlikte Hitler'in elinden çıkmış herhangi bir taslak, tasarım ya da yönerge yoktur! Kütüphanedeki kitapların hiçbirisinde herhangi bir katalog numarası yok; yalnızca bazılarında devleti simgeleyen bir meşe çelengiyle çevrelenmiş

Hitler isim etiketi var. Bu kütüphane hiçbir şekilde Alman dini yaşamı ya da gelişmiş Alman kitap kültürünü yansıtmamaktadır. Her ne kadar kendisi "mimar olarak isim yapmak konusunda oldukça kararlı" olduğunu söylemiş olsa da en büyük hobileri olan mimarlık ve sanata dair bile herhangi bir sistematik koleksiyon çalışması yapılmamıştır. Hitler'in Kütüphanesi, herhangi bir alanda sistemli bir şekilde herhangi bir alanda kapsamlı bilgi kazanma arayışı olmayan bir adamın kütüphanesidir. Kütüphane, devletin önemli meseleleri hakkında (dünya tarihi, savaş tarihi, ekonomik coğrafya, devlet siyaseti vs.) doğru kararların verilmesi için elzem olan kaynaklar açısından eksiktir. Bu da Hitler'in kararlarını verirken bu temellerden yoksun olduğunu gösterir.

Ek D

"Adolph Hitler Koleksiyonu ve Düzenlenmesine Dair Öneriler Hakkındaki Rapor," Stajyer Arnold J. Jacobius'dan Kongre Kütüphanesi Nadir Eserler Bölümü Şefi Frederick R. Goff'a, 9 Şubat 1952

Adolph Hitler Koleksiyonu'ndaki kitapların büyük çoğunluğu ya doğrudan ya da dolaylı olarak Nasyonal Sosyalizm, liderleri, tarihi ve ideolojik altyapısı ile ilgilidir. Alman özel kütüphanelerinin temellerinden sayılacak Alman klasik ve kurgu yazarlarına ait neredeyse hiç eser yok. Tarih ve sanat üzerine Nazi dönemi öncesi ait çok sayıda kitap var ancak, bunların da çoğu yine bir şekilde Nazi ideolojisiyle iltisaklıdır.

Koleksiyondaki eserleri aşağıdaki şekilde gruplandırabiliriz:

1. Özellikle Hitler için basılmış/ciltlenmiş kitaplar (100)

2. Hitler'in koleksiyonuna dahil edildikleri sırada halka açık olan kitaplar –birçoğu lüks baskılar ve adanmış nüshalar (1400)

3. Hitler'e ithaf edilmiş, parşömen, kakmalı ve ciltli, taslaklar, onur diplomaları (100)

4. Bazılarında daktiloda yazılmış kısa yazılar, açıklamalar ve/veya ithaf edilmiş süslü sayfalar bulunan fotoğraf albümleri (100)

5. Sanat eserleri, fotoğraflar vb. şeylerin taklit kopyalarını içeren portfolyolar. (50)

6. Mektuplar, kupürler, fotoğraflar, posterler, anılar vs. gibi muhtelif eşyalar (2 raf)

7. Ciltli dergiler (150)

Kitaplar kenar notları, el yazıları ve benzer işaretlemeler açısından üstünkörü incelenince; pek çoğuna sahibi tarafından hiç el sürülmediği belli oluyor. Kitaplar sırf şahsi isim etiketleri veya el yazısıyla kendisine ithaf edildiğine dair notlar içerdikleri için Hitler'e ait olarak görülebilirler. Ancak yalnızca bunlara bakılarak bir nesne üzerinde sahiplik iddia edilemez. Maalesef, Hitler'in kitaplarının şu an bulundukları yere taşınmaları esnasında aralarına dışarıdan bazı yabancı kaynaklar da karışmıştır. Bu yüzden bazı kitapların gerçekten de Hitler'in kütüphanesine ait olup olmadıklarını tespit etmek zordur.

Notlar

Önsöz: **Kitapları Yakan Adam**

(sayfa: 11-22)

1 Adolf Hitler, *Monologe im Führerhauptquartier*, stenografa alan Heinrich Heim, ed. Werner Jochmann (Hamburg: Albrecht Knaus Verlag, 1999), s.281.

2 Ralf George Reuth, ed., *Joseph Goebbels Tagebücher, band 3, 1935-1939* (Münih: Piper Verlag, 1999), 1 Şubat 1939, s.1195.

3 Ibid.

4 Shakespeare alıntılarına referans için, dizine bkz. *Adolf Hitler: Reden, Schriften, Anordnungen: Februar 1925 bis Januar 1933,* ed. Institut für Zeitgeschichte, 5 cilt 12 bölüm (Münih: Institut für Zeitgeschichte, 1992-1998).

5 Hitler, *Monologe,* s.281.

6 Walter Benjamin, "Unpacking My Library: A Talk about Book Collecting," *Illuminations,* ed. Hannah Arendt, terc. Harry Zohn (Londra: Fontana Press, 1992), s.65.

7 Benjamin, Ibid, s.68.

8 Ibid, s.69.

9 Paul Lagarde, *Deutsche Schriften* (Münih: J. F. Lehmanns Verlag, 1934), s. 276.

10 Ian Kershaw, *Hitler, 1889-1936: Hubris* (New York: W. W. Norton, 1999), s.xiv.

Kitap Bir: **Cephe Okumaları, 1915**

(sayfa: 25-52)

1. Bütün alıntılar Kasım 1915'te cephedeki şatlarla bağlantılı olarak, Münih'teki Bayerisches Kriesarchiv'de bulunan RIR 16 Alay Günlüğü'nden alınmıştır.

2. Anton Joachimsthaler, *Korrektur einer Biographie: Adolf Hitler, 1908–1920* (Münih: Herbig Verlags, 1989), s. 143.

3. Münih'teki Vergi Memuru Ernst Hepp'e yazılan mektupların fotokopileri, Kongre Kütüphanesi'nde Üçüncü Reich Koleksiyonu'nda bir folyodadır.

Tam alıntı için, bkz. Hepp mektuplarının transkripsiyonu içinde, Eberhard Jäckel ve Axel Kuhn, ed., *Hitler: Sämtliche Aufzeichnungen, 1905–1924* (Stuttgart: Deutsche Verlag-Anstalt, 1980), s. 68.

4. RIR 16'nın Günlüğü, Bayerisches Kriegsarchiv, Münih, 25 Ekim 1915.
5. Fridolin Solleder, *Vier Jahre Westfront: Geschichte des Regiments List, RIR 16* (Münih: Verlag Max Schick, 1932), s. 193.
6. Osborn'un cephede bulunduğu zamana yapılan referanslar, Max Osborn, *Drei Strassen des Krieges* (Berlin: Verlag Ullstein, 1916) kitabında bulunabilir.
7. Ibid, s.183.
8. Adolf Hitler, *Mein Kampf*, terc.. Ralph Manheim (New York: Houghton Mifflin, 1998), s. 165.
9. Joachimsthaler, *Korrektur*, s. 127.
10. Adolf Meyer, *Mit Adolf Hitler im Bayerischen Reserve-Infantrie-Regiment 16 List* (Neustadt an der Aisch [Mittelfranken]: Georg Aupperle, 1934), s. 33.
11. Hitler, *Mein Kampf*, s. 20.
12. Muhtelif sanatçıların tasvirleri, Solleder, *Vier Jahre Westfront*, s. 187–99, kitabında bulunabilir.
13. Hitler'in Hepp'e gönderdiği mektup, Jäckel and Kuhn, ed., *Hitler: Sämtliche Aufzeichnungen*, s. 68'de yeniden basılmıştır.
14. Joachimsthaler, *Korrektur*, s. 136.
15. Max Osborn, *Berlin* (Leipzig: Seeman Verlag, 1909), s. 3.
16. Ibid, s. 198.
17. Ibid, s. 198.
18. Ibid, s. 171.
19. Ibid, s. 181.
20. Hitler'in Berlin hakkındaki erken dönem izlenimlerini içeren alıntıları için bkz. Adolf Hitler, *Monologe im Führerhauptquartier*, stenografa alan Heinrich Heim, ed. Werner Jochmann (Hamburg: Albrecht Knaus Verlag, 1999), s. 100-102.
21. Jäckel and Kuhn, ed., *Hitler: Sämtliche Aufzeichnungen*, s. 75.
22. Joachimsthaler, *Korrektur*, s. 165.
23. Hitler, *Mein Kampf*, s. 191.
24. Osborn, *Berlin*, s. 236.
25. Werner Maser, *Hitlers Briefe und Notizen: Sein Weltbild in handschriftlichen Dokumenten* (Düsseldorf: Econ Verlag, 1973), s. 106.
26. Osborn, *Berlin*, s. 293.
27. Skeçin tasviri için bkz. Frederic Spotts, *Hitler and the Power of Aesthetics* (Woodstock, N.Y.: Overlook Press, 2002), s. 188.
28. Hitler, *Mein Kampf*, s. 202.

Kitap İki: **Üstadın Takası**

(sayfa: 53-89)

1. Adolf Hitler, *Monologe im Führerhauptquartier*, stenografa alan Heinrich Heim, ed. Werner Jochmann (Hamburg: Albrecht Knaus Verlag, 1999), s. 208.
2. Margarete Plewnia, *Auf dem Weg zu Hitler: Der "volkische" Publizist Dietrich Eckart* (Bremen: Schünemann Verlag, 1970), s. 67.
3. Otto Dietrich, *Zwölf Jahre mit Hitler* (Köln: Atlas Verlag, 1955), s. 178.
4. Hitler, *Monologe*, s. 208.
5. Adolf Hitler, *Mein Kampf*, terc. Ralph Manheim (New York: Houghton Mifflin, 1998), s. 218.
6. Drexler'den alıntılar için, bkz. Anton Drexler, *Mein politisches Erwachen* (Münih: Deutscher Volks-Verlag, 1919), s. 31.
7. Hitler, *Mein Kampf*, s. 220.
8. Anton Joachimsthaler, *Korrektur einer Biographie: Adolf Hitler, 1908–1920* (Münih: Herbig Verlag, 1989), s. 252.
9. Eberhard Jäckel ve Axel Kuhn, ed., Hitler: *Sämtliche Aufzeichnungen, 1905–1924* (Stuttgart: Deutsche Verlags-Anstalt, 1980), s. 342.
10. Ibid, s. 342.
11. Konrad Heiden, *Adolf Hitler. Ein Biographie*, c. I (Zurich: Europa-Verlag, 1936), s. 76.
12. Plewnia, *Auf dem Weg zu Hitler*, s. 63.
13. Hitler'in Dietrich Eckart ile birlikte çıktığı Berlin gezisiyle beraber uçağa binmesi ve Kapp'ın sözcüsünü bir "Yahudi" olarak atıf yapması, Jäckel ve Kuhn, ed., *Hitler: Sämtliche Aufzeichnungen*, s. 117'de bulunabilir.
14. Dietrich, *Zwölf Jahre mit Hitler*, s. 179.
15. Plewnia, *Auf dem Weg zu Hitler*, s. 66.
16. Karl Dietrich Bracher, *Adolf Hitler: Archiv der Weltgeschichte* (Münih: Scherz Verlag, 1964), s. 38.
17. Hitler, *Mein Kampf*, s. 52.
18. Ibid, s. 51.
19. Ibid, s. 56.
20. Jäckel ve Kuhn, ed., *Hitler: Sämtliche Aufzeichnungen*, s. 341.
21. Dietrich Eckart, *Der Bolschewismus von Moses bis Lenin: Ein Zweigespräch zwischen Adolf Hitler und mir* (Münih: Hoheneichen Verlag, 1924), s. 46. Konuşmaya ait bütün diğer alıntılar s. 46-47'de bulunabilir.
22. Dietrich Eckart'ın Ibsen'in oğluna yazdığı mektupta, 11 Haziran 1912. Kopyası, Archiv zur Zeitgeschichte der Obersalzberg, Berchtesgaden'dedir.
23. Ibid.
24. Wilhelm Grün, *Dietrich Eckart, als Publizist* (Münih: Hoheneichen Verlag, 1941), s. 50.

25. Hitler, *Monologe*, s. 281.
26. Paula Hitler'den Sven Hedin'e mektup, 14 Aralık 1951. Kopyası, Archiv zur Zeitgeschichte der Obersalzberg, Berchtesgaden'dedir.
27. Hitler, *Monologe*, s. 284.
28. Kayıtlar 3 cilt toplam 700 sayfa uzunluğundaki bir katalogda listelenerek, Hitler'in Berghof kayıt koleksiyonunu içeren Kongre Kütüphanesi'ne ML 158.S3 1936 kayıt numarasıyla kaydedilmiştir. I ve II. ciltler kayıtları kategorilere -enstrümental müzik, opera, operet, hafif müzik, dans müziği, şarkılar- ayırıp bestekârları harf sırasına göre dizerek listelenmiştir. III. cilt ise kayıtları başlıklara göre listelemiştir.
29. Eckart'ın *Peer Gynt* uyarlamasına görüşler.
30. Werner Maser, *Sturm auf die Republik* (Düsseldorf: Econ Verlag, 1994), s. 265.
31. Otto Dickel, *Auferstehung des Abendlandes* (Augsburg: Gebrüder Reichl Verlag, 1921), s. 81.
32. Albrecht Tyrell, *Vom "Trommler" zum "Führer"* (Münih: Wilhelm Fink Verlag, 1975), s. 261.
33. Joachimsthaler, *Korrektur*, s. 240.
34. Ernst Hanfstaengl, *Unheard Witness* (New York: J. B. Lippencott, 1957), s. 49.
35. Friedrich Krohn, *Mein Lebenslauf*, Institut für Zeitgeschichte Archiv, Munich, undated, ZS 89, s. 5.
36. Dickel, *Auferstehung des Abendlandes*, s. 269.
37. Tyrell, *Vom "Trommler" zum "Führer,"* s. 122.
38. Ibid, s. 117.
39. Dickel, *Auferstehung des Abendlandes*, s. 81.
40. Jäckel and Kuhn, ed., *Hitler: Sämtliche Aufzeichnungen*, s. 437.
41. Maser, *Sturm auf die Republik*, s. 269.
42. Gottfried Grandel'den Dietrich Eckart'a mektubun içinde, 12 Ağustos 1921.
43. Maser, *Sturm auf die Republik*, s. 280; *Völkischer Beobachter*, August 4, 1921.
44. Ibid.
45. Jäckel and Kuhn, ed., *Hitler: Sämtliche Aufzeichnungen*, s. 480.
46. Ibid, s. 532.
47. Ibid.
48. Ibid, s. 460.
49. *Adolf Hitler: Reden, Schriften, Anordnungen: Februar 1925 bis Januar 1933, ed. Institut für Zeitgeschichte*, 5 cilt, 12 bölüm (Münih: Institut für Zeitgeschichte, 1992–98), c. I, s. 95–96.
50. Hitler, *Mein Kampf*, s. 35-36.
51. Ibid, s. 356.
52. Ibid, s. 370.
53. Hanfstaengl, *Unheard Witness*, s. 131.

Kitap Üç: **Hitler Üçlemesi**

(sayfa: 91-127)

1. 61 Kongre Kütüphanesi nadir eserler koleksiyonu arşivlerinde bulunan ABD Ordusu tarafından istihdam edilen Alman kütüphanecei Hans Beilhack'ın yazdığı müsadere tutanağı, *Kavgam*'ın Braille nüshaları da dahil olmak üzere maceralı müsadere süreciyle ilgili detaylı açıklamalar içermektedir.
2. 61 Walter Benjamin, *Illuminations,* ed. Hannah Arendt, terc. Harry Zohn (Londra: Fontana Press, 1992), s. 65.
3. 62 Ibid.
4. 63 Eberhard Jäckel ve Axel Kuhn, ed., Hitler: *Sämtliche Aufzeichnungen, 1905–1924* (Stuttgart: Deutsche Verlags-Anstalt, 1980), s. 1216.
5. 64 Hans Kallenbach, *Mit Adolf Hitler auf Festung Landsberg* (Münih: Verlag Kress und Hornung, 1939), s. 106 içinde. Kongre Kütüphanesi, Kallenbach'ın kitabının Hitler'in kişisel nüshasına sahiptir. Hitler tarafından yazılan bir girişle beraber bazıları önceden yayınlanmayan 37 adet fotoğrafla da birlikte, *With Adolf Hitler in the Landsberg Fortress: Newly Revised by Fellow Inmate Retired Lieutenant Hans Kallenbach, former Machinegun Unit Leader of the "Assault Unit Adolf Hitler 1923."* Kitap Kallenbach tarafından şahsen –"Tanrı Führer'imizi korusun!- ithaf edilmiştir. 6 Ekim 1939 tarihlidir. Beraberinde yer alan bir mektup kitabın kökenlerini ve içeriği hakkında Hitler'in kişisel onayını ifade eder.
6. Jäckel and Kuhn, ed., *Hitler: Sämtliche Aufzeichnungen*, s. 1233.
7. Ibid, s. 1270.
8. Werner Maser, *Hitlers Mein Kampf* (Münih: Bechtle Verlag, 1966), s. 24.
9. Othmar Plöckinger, *Geschichte eines Buches: Adolf Hitlers "Mein Kampf," 1922–1945* (Münih: R. Oldenbourg Verlag, 2006), s. 35.
10. Ibid, s.37.
11. Kongre Kütüphanesi'ndeki Üçüncü Reich Koleksiyonu'nda yer alan Nazi Partisi'nin erken tarihiyle ilgili çok sayıda materyal arasında bir belge damga imzalıdır: "Rolf Eidhalt."
12. Jäckel and Kuhn, ed., *Hitler: Sämtliche Aufzeichnungen*, s. 1241.
13. Bkz. Anna Maria Sigmund, *Des Führers bester Freund* (Münih: Ullstein, Heyne List, 2003), s. 54.
14. Hess'in mektubu, 29 Haziran 1924, Plöckinger'de, *Geschichte eines Buches,* s. 50.
15. Ibid.
16. Jäckel and Kuhn, ed., *Hitler: Sämtliche Aufzeichnungen*, s. 1232.
17. Ibid, s. 206.
18. Carl Ludwig Schleich, *Die Weisheit der Freude* (Berlin: Rowohlt Verlag, 1924), s. 27.

19. Otto Strasser, *Hitler und ich* (Constance, Ger.: Johannes Asmus Verlag, 1948), s. 78.
20. "Berlin Hears Ford Is Backing Hitler," *The New York Times*, December 20, 1922, s. 2.
21. "Documents from the Nuremberg Trials, 1945–1948," *The Avalon Project: Nuremberg Trial Proceedings*, c. 14, s. 367.
22. *Adolf Hitler: Reden, Schriften, Anordnungen: Februar 1925 bis Januar 1933, ed. Institut für Zeitgeschichte*, 5 cilt, 12 bölüm (Münih: Institut für Zeitgeschichte, 1992–98), c. III, b. 1, s. 163.
23. Ibid, 2 Mayıs 1928, c.II, b. 2, s. 828.
24. Ibid, 12 Şubat 1926, c. I, s. 292. Bu neredeyse *Kavgam*'dan kelimesi kelimesine aynı bir alıntıdır.
25. "Did the Jews Foresee the World War?," bölüm 14, *The International Jew: The World's Foremost Problem* (Dearborn, Mich.: Dearborn Publishing Co., 1920), c. I, s. 153–54.
26. Adolf Hitler, *Mein Kampf*, terc.. Ralph Manheim (New York: Houghton Mifflin, 1998), s. 308.
27. Bill McGraw, "Forced Labor and Ford: History of Nazi Labor Stares Ford in the Face," *Detroit Free Press*, December 21, 1999, s. B1.
28. Hitler'in el yazısı 4 bağımsız uzman tarafından kriminal analize tabi tutulmuştur. Baden-Württemberg Eyaleti Kriminal Soruşturma Eyalet Ofisi'nden Bernard Haas'a göre, sayfalar Pica Ra 58 ile yazılmıştır. 23 Ocak 2007 tarihli Haas raporu, Berchtesgaden'deki Obersalzberg Çağdaş Tarih Arşivi'nde ulaşılabilir durumdadır.
29. *Kavgam*'ın orijinal daktilo metninden. Fotokopisi, *Archiv zur Zeitgeschichte des Obersalzberg, Berchtesgaden*'dedir.
30. Adolf Hitler, *Monologe im Führerhauptquartier*, stenografa alan Heinrich Heim, ed. Werner Jochmann (Hamburg: Albrecht Knaus Verlag, 1999), s. 259.
31. Jäckel and Kuhn, ed., *Hitler: Sämtliche Aufzeichnungen*, s. 1270.
32. Werner Maser, *Hitler's Mein Kampf*, terc. R. H. Berry (Londra: Faber & Faber, 1970), s. 23.
33. Ernst Hanfstaengl, *Unheard Witness* (New York: J. B. Lippencott, 1957), s. 134.
34. Maser, *Hitler's Mein Kampf*, s. 23.
35. Ibid, s. 49-51.
36. Ibid, s. 24.
37. Plöckinger, *Geschichte eines Buches*, s. 227.
38. Ibid, s. 226.
39. Ibid, s. 226.
40. Ibid, s. 225.

41. Bkz. Otto Strasser, *Hitler und ich* (Constance, Ger.: Johannes Asmus Verlag, 1948), s. 80.
42. Maser, *Hitler's Mein Kampf*, s. 14.
43. Sigmund, *Des Führers bester Freund*, s. 73.
44. Joseph Goebbels, *Joseph Goebbels Tagebücher band 1, 1924–1929*, ed. Ralf Georg Reuth (Münih: Piper Verlag, 1999), 30 Aralık 1925, s. 215.
45. Hitler, *Monologe*, s. 206.
46. Hitler, *Mein Kampf*, s. 679.
47. Plöckinger, *Geschichte eines Buches*, s. 160.
48. Ibid, s. 160.
49. Ibid, s. 159.
50. Ibid, s. 160.
51. Werner Maser, *Hitlers Briefe und Notizen: Sein Weltbild in handschriftlichen Dokumenten* (Düsseldorf: Econ Verlag, 1973), s. 92–95.
52. Ernst Jünger, *Feuer und Blut: Ein kleiner Ausschnitt aus einer großen Schlacht* (Magdeburg: Stahlhelm Verlag, 1925), s. 86.
53. Ibid, s. 107.
54. Ibid, s. 26.
55. Christa Shröder, *Er war mein Chef* (Münih: Georg Müller Verlag, 1985), s. 213.
56. "Hedef No. 589" Amerikan istihbaratı memurları tarafından incelendi ve nispeten önemsiz –"öncelik üç"- olarak tasnif edildi. Sonra diğer milyonlarca Nazi belgesiyle beraber Birleşik Devletler'e gönderildi. Yazma, önemini hemen kavrayan, doktorasına yeni başlamış bir öğrenci olan Gerhard Weinberg tarafından keşfedildi. Danışmanı Hans Rothfels ve Münih'teki Institut für Zeitgeschichte'den meslektaşı olan Martin Broszat ile birlikte 1961 yılında yazmayı, *Hitler's Second Book* [Hitler'in İkinci Kitabı] adı altında yayımladı. Sonraki baskısında başlık, içerikle daha iyi yansıtması ve Almanların hesabına sansasyonalizm ve hassasiyetten kaçınılması adına *Foreign Policy Position After the Reichstag Election, June–July 1928* [Haziran-Temmuz 1928 Reichstag Seçimlerinden Sonra Dış Siyasetteki Konumu] olarak değiştirildi.
57. Goebbels, *Joseph Goebbels Tagebücher, band 1: 1924–1929*, 21 Mayıs 1928, s. 290–91.
58. *Adolf Hitler: Reden, Schriften, Anordnungen: Februar 1925 bis Januar 1933, ed. Institut für Zeitgeschichte*, 5 cilt, 12 bölüm (Münih: Institut für Zeitgeschichte, 1992–98), c. 2A, s. 847.
59. Adolf Hitler, taslak yazma, *Mein Kampf*, Archiv zur Zeitgeschichte des Obersalzberg, Berchtesgaden'de bulunabilir.
60. Maser, *Hitler's Mein Kampf*, s. 43.
61. Ibid, s. 28.
62. Albert Speer, *Inside the Third Reich* (New York: Macmillan, 1970), s. 86.

Kitap Dört: **Amerikan İncili**

(sayfa: 129-151)

1. Madison Grant, *The Passing of the Great Race; or, the Racial Basis of European History* (New York: Charles Scribner's Sons, 1916), s. 83.
2. *Adolf Hitler: Reden, Schriften, Anordnungen: Februar 1925 bis Januar 1933, ed. Institut für Zeitgeschichte*, 5 cilt, 12 bölüm (Münih: Institut für Zeitgeschichte, 1992–98), c. 2A, s. xx.
3. Grant, *The Passing of the Great Race*, s. 49.
4. Alman akademisyen Eberhard Jäckel, Hitler'in dünya görüşünün gelişimini kısa ve öz bir analizini, *Hitlers Weltanschauung: Entwurf einer Herrschaft* (Tübingen: Rainer Wunderlich Verlag, 1969), kitabında Hitler'in ideolojik düşünce yapısında tarihin önemine dair bir bölüm ayırarak yapmıştır. Daha yeni bir çalışmada ise, Mark Mazower Hitler'in genişlemeci politikalarının itici güçlerini açığa çıkardığı, *Hitler's Empire: Nazi Rule in Occupied Europe* (Londra: Penguin Books, 2009) adlı kitabında, sadece Nazi ideolojisinin tek tarafından değil aynı zamanda, önceki Alman hareketlerinin tarihî devamlılığını aydınlatmaya çalışmaktadır.
5. Grant, *The Passing of the Great Race*, introduction s. xx–xxi.
6. Ibid, s. 16.
7. Ibid, s. 254-255.
8. Ibid, s. 224.
9. Ibid, s. 184.
10. Ibid, s. 230-231.
11. Ibid, s. 262-263.
12. Hitler, *Mein Kampf*, s. 296.
13. Grant, *The Passing of the Great Race*, s. 17.
14. Hitler, *Mein Kampf*, s. 286.
15. Grant, *The Passing of the Great Race*, s. 3.
16. Gerhard L. Weinberg, "Hitler's Image of the United States," *The American Historical Review 69* (1964): 1006–1021.
17. *Adolf Hitler: Reden, Schriften, Anordnungen: Februar 1925 bis Januar 1933, ed. Institut für Zeitgeschichte*, 5 cilt, 12 bölüm (Münih: Institut für Zeitgeschichte, 1992–98), c. I, s. 92.
18. Ibid, s. 92.
19. Hitler, *Mein Kampf*, s. 388-389.
20. Ibid, s. 396.
21. Ibid, s. 439-440.
22. *Adolf Hitler: Reden, Schriften, Anordnungen: Februar 1925 bis Januar 1933, ed. Institut für Zeitgeschichte*, 5 cilt, 12 bölüm (Münih: Institut für Zeitgeschichte, 1992–98), c.2I, s. 392.
23. Ibid, s. 392.

24. *Adolf Hitler: Reden, Schriften, Anordnungen: Februar 1925 bis Januar 1933, ed. Institut für Zeitgeschichte*, 5 cilt, 12 bölüm (Münih: Institut für Zeitgeschichte, 1992–98), c. 2A, s. 85.
25. Ibid, s. 85.
26. Ibid, s. 87.
27. Ibid, s. 91.
28. *Gute Gesundheit: Zeitschrift fur allgemeine Gesundheitspflege 37*, no. 4 (1934).
29. Edwin Black, *War Against the Weak: Eugenics and America's Campaign to Create a Master Race* (New York/Londra: Four Walls Eight Windows, 2003), s. 259.
30. Ibid, s. 275-276.
31. Lothrop Stoddard, *The Rising Tide of Color Against White World-Supremacy* (New York: Charles Scribner's Sons, 1920).
32. William L. Shirer, *Berlin Diary: The Journal of a Foreign Correspondent 1934–1941* (New York: Alfred A. Knopf, 1941), s. 257.
33. Lothrop Stoddard, *Into the Darkness: Nazi Germany Today* (New York: Duell, Sloan & Pearce, Inc., 1940), s. 201–212.
34. Ibid, s. 189.
35. Ibid, s. 189-190.
36. 4 Temmuz konuşması, *Adolf Hitler: Reden, Schriften, Anordnungen: Februar 1925 bis Januar 1933, ed. Institut für Zeitgeschichte*, 5 cilt, 12 bölüm (Münih: Institut für Zeitgeschichte, 1992–98), c.2, s. 19.
37. Black, *War Against the Weak*, s. 259.

Kitap Beş: **Kayıp Filozof**

(sayfa: 153-180)

1. Walter Benjamin, *Illuminations*, ed. Hannah Arendt, terc. Harry Zohn (Londra: Fontana Press, 1992), s. 62.
2. Ibid.
3. Ibid.
4. Oron James Hale, "Adolf Hitler: Taxpayer," *American Historical Review 60*, no. 4 (Temmuz 1955): 836.
5. Philipp Gassert ve Daniel S. Mattern, *The Hitler Library: A Bibliography* (Westport, Conn.: Greenwood Press, 2001).
6. Bu olay Henriette von Schirach'ta bahsediliyor. *Der Dreis der Herrlichkeit: Erlebte Zeitgeschichte* (Münih: Herbig Verlag, 1975), s. 289.
7. Kongre Kütüphanesi koleksiyonu, Kış Olimpiyatlarına ayrılmış bir cilt; Macarca bir kitap, *A Berlini Olimpia* ve gençler için *The Meaning of the Olympic Games* de dahil olmak üzere 1936 Olimpiyatları üzerine başka birçok kitabı daha bünyesinde barındırıyor.

8. Joseph Goebbels, *Joseph Goebbels Tagebücher, band 3: 1935–1939*, ed. Ralf Georg Reuth (Münih: Piper Verlag, 1999), 6 Kasım 1936, s. 1002.
9. Leni Riefenstahl, *Memoiren, 1902–1945* (Frankfurt: Ullstein Verlag, 1990), s. 186.
10. Ibid, s. 197.
11. Ibid, s. 198.
12. Ibid.
13. Ibid.
14. Bkz. Steven Bach, *Leni: The Life and Work of Leni Riefenstahl* (New York: Alfred A. Knopf, 2007).
15. Bu referans, Reich Şansölyeliği kütüphanesinden yaklaşık 15 bin kitabın kısmen korunmuş envanter listesine dahil edilmiştir. Liste, Reich Şansölyeliği binasının yıkıntıları arasında bir Amerikan askeri tarafından 1945 baharında keşfedilmişti. Orijinalleri şimdi, Stanford Üniversitesi'ndeki Hoover Enstitüsü'ndedir. Kitaplar Hitler'e, hediye olarak verilmiştir ve bunlar kayıtlarda, *x* işaretiyle tasnif edilmektedirler.
16. Ernst Hanfstaengl, *Unheard Witness* (New York: J. B. Lippencott, 1957), s. 217.
17. Ibid, s. 217-218.
18. Riefenstahl, *Memoiren*, s. 249.
19. Ibid.
20. Ibid.
21. *Adolf Hitler: Reden, Schriften, Anordnungen: Februar 1925 bis Januar 1933, ed. Institut für Zeitgeschichte*, 5 cilt, 12 bölüm (Münih: Institut für Zeitgeschichte, 1992–98), c. III, s. 156.
22. Ibid.
23. Adolf Hitler, *Monologe im Führerhauptquartier*, stenografa alan Heinrich Heim, ed. Werner Jochmann (Hamburg: Albrecht Knaus Verlag, 1999), s. 174.
24. Johann Gottlieb Fichte, *Sämmtiche Werke*, ed. I. H. Fichte (Berlin: Veit, 1846), c. I, b. 2, s. 293.
25. Gerwin Strobl, "The Bard of Eugenics: Shakespeare and Racial Activism in the Third Reich," *Journal of Contemporary History 34*, no. 3 (Temmuz 1999): 328.
26. Gary D. Stark, "Publishers and Cultural Patronage in Germany, 1890–1933," *German Studies Review*, 1, no. 1 (Şubat 1978): 66.
27. Ambrus Miskolczy, *Hitler's Library* (Budapest: Central European University Press, 2003), s. 20.
28. Ibid, s. 22.
29. Ibid, s. 21.

30. Adolf Hitler, *Mein Kampf*, terc. Ralph Manheim (New York: Houghton Mifflin, 1998), s. 36.
31. Goebbels, *Tagebücher, band 3*, 1 Şubat, 1938, s. 1195.
32. Alfred Kubizek, *Adolf Hitler, Mein Jugendfreund* (Graz: Leopold Stocker Verlag, 1953), s. 244.
33. Brigitte Hamann, *Hitlers Wien: Lehrjahre eines Diktators* (Munich: Piper Verlag, 1996), s. 576.
34. Kubizek, *Adolf Hitler*, s. 244.
35. Christa Schröder, *Er war mein Chef* (Münih: Herbig Verlag, 2002), s. 177.
36. Ibid.
37. Lagarde'daki bütün alıntılanmış pasaj için bkz. Paul Lagarde, *Deutsche Schriften* (Munich: J. F. Lehmanns Verlag, 1934).

Kitap Altı: **Kitap Savaşları**

(sayfa: 181-203)

1. Alfred Rosenberg, *Der Mythus des 20. Jahrhundert: Eine Wertung der seelisch-geistigen Gestaltenkämpfe unserer Zeit* (Münih: Hohenichen Verlag, 1935), s. 701.
2. Dominik Burkard, *Häresie und Mythus des 20. Jahrhunderts: Rosenbergs nationalsozialistische Weltanschauung vor dem Tribunal der Römischen Inquisition* (Paderborn: Ferdinand Schöningh Verlag, 2005), s. 43.
3. Ludwig Volk, ed., *Akten Kardinal Michael von Faulhabers* (Mainz: Mathias-Grünewald Verlag), c. 1, s. 842.
4. Hitler ile Schulte arasındaki konuşma, Bernhard Stasiewski, ed., *Akten deutscher Bischöfe über die Lage der Kirche 1933–1945, band I* (Mainz: Mathias-Grünewald Verlag), s. 539–40'da kaydedilmiştir. Schulte'nin görüşme üzerine tam raporu, Konrad Repgen ve Reihe A. Quellen, ed., *Veröffentlichungen der Kommission für Zeitgeschichte, band 5* (Mainz: Mathias-Grünewald Verlag), s. 539–40'da bulunabilir.
5. Hitler kütüphanesi meşum "Uzun Bıçaklar Gecesi'nin" izini süren 3 kitabı ihtiva eder. Birahane Darbesi'nin hatıra cildi Hitler'e, o gece hapishane hücresinin penceresinde vurulup öldürülen Gregor Strasser tarafından "sadık bir itaatkârlıkla" adanmış; diğer cilt, Silezyalı fırtına birlikleri hakkında olarak SA (fırtına birliği) mensubu, otelde genç bir adamla yatakta bulunup hemen orada vurulan Edmund Heines tarafından Hitler'e ithaf edilmiştir. Üçüncü kitap ise, 75 sayfalık "Indo-Aryan metafiziği" üzerine Bhagavad Gita'dan uyarlanan bir makaledir. Hitler'e, kanlı tasfiye operasyonunun ardından "bunun gibi en zor zamanlarda bir sadakat alameti olarak" şeklinde yazarı, pro-Nazi Cermen İnanç Hareketi'nin kurucusu olan Wihelm Hauer tarafından verilmiştir.
6. Burkard, *Häresie und Mythus*, s. 75.

7. Bkz. giriş bölümü, *Studien zum Mythus des 20. Jahrhunderts, Kirchlicher Anzeiger für Erzdiözese Köln* (Köln: Badhemdruck, 1935).
8. Rosenberg, *Der Mythus*, s. 67–70.
9. Burkard, *Häresie und Mythus*, s. 179.
10. Ibid.
11. Alois C. Hudal, *Römische Tagebücher* (Stuttgart: Leopold Stocker Verlag, 1976), s. 119.
12. Grüner ile 1933 yazında, ikisinin de doğruluğu şüpheli olan biri Fransa'da, diğeri Almanya'da, yapıldığı iddia edilen en az iki röportaj vardır. Grüner 82 yaşındadır ve manastır kayıtlarına göre, bunamıştır. Yine de, Lambach manastırındaki 19. Yüzyılın ortalarında oyulan ve bir keşişin Hindistan ziyaretinden ilham alınan swastika, Hitler'in onu sembol olarak seçmesinin esin kaynağıdır. Lambach, Swastika Manastırı olarak bilinir olmuştur. Hitler'in kendisi Lambach'a swastikanın esin kaynağı olarak hiçbir zaman atıfta bulunmamış ve hatta diğer kaynaklara atıf yapmıştır.
13. Hitler'in konuşması, 10 Şubat 1933.
14. Franz von Papen, *Der Weisheit eine Gasse* (Innsbruck: Paul List Verlag, 1952), s. 431.
15. Joseph Goebbels, *Joseph Goebbels Tagebücher, band 3: 1935–1939*, ed. Ralf Georg Reuth (Munich: Piper Verlag, 1999), 19 Haziran 1936, s. 962.
16. Burkard, *Häresie und Mythus*, s. 210.
17. Hudal, *Römische Tagebücher*, s. 132.
18. Burkard, *Häresie und Mythus*, s. 211.
19. Goebbels, *Tagebücher, band 3*, 25 Eylül 1935, s. 892.
20. Ibid, 21 Ekim 1936, s. 993.
21. Volk, ed., *Akten Kardinal Michael von Faulhabers*, 23 Ekim 1936, s. 179–80.
22. Burkard, *Häresie und Mythus*, s. 45.
23. Bkz. Faulhaber'in Hitler ile olan görüşmesi, 4 Kasım 1936, 11:00'dan 14:00'a kadar, Volk, ed., *Akten Kardinal Michael von Faulhabers*, s. 184–94'e kaydedilmiştir.
24. Goebbels, *Tagebucher, band 3*, 10 Kasım 1936, s. 1006.
25. Papen, *Der Weisheit eine Gasse*, s. 432.
26. Hudal, *Römische Tagebücher*, s. 129.

Kitap Yedi: **İlâhî İlham**

(sayfa: 205-228)

1. Walter Langer Raporu, Edward Deuss'tan Profesör Crane Brinton'a Memorandum, "Recollections of Adolf Hitler Gained from Personal Contact, Interviews and on Airplane Campaign Tours with Hitler from September

1931–May 1933," Box 1, tarihsiz, s. 1, National Archives, College Park, Maryland.

2. "Zur Entstehung und Bedeutung der Entwürfe zu Hitlers Buch 'Mein Kampf'," ders, Seventh International Congress of the Gesellschaft der Forensic Schriftuntersuchung, Dr. Othmar Plöckinger, Salzburg, Austria, 2007.
3. John Toland, *Adolf Hitler* (New York: Doubleday, 1976), s. 12.
4. Paula Hitler, savaş sonrası sorgusu, kopyası the Archiv zur Zeitgeschichte des Obersalzberg, Berchtesgaden'dedir.
5. Adolf Hitler, *Monologe im Führerhauptquartier*, stenografa alan Heinrich Heim, ed. Werner Jochmann (Hamburg: Albrecht Knaus Verlag), s. 103.
6. Ibid, s. 41.
7. Ibid, s. 40.
8. Hitler'in *Tischgespräche im Führerhauptquartier*, stenografa alan Henry Picker (Berlin: Ullstien Verlag, 1999), s. 101.
9. Bertold Otto, *Der Zukunftsstaat als sozialistische Monarchie* (Berlin: Putkammer und Mühlbrecht, 1910), s. 391.
10. Hitler, *Monologe*, s. 302.
11. Carl Ludwig Schleich, *Die Weisheit der Freude* (Berlin: Rowohlt Verlag, 1924), s. 93.
12. Bkz. Ernst Schertel, *Magie: Geschichte, Theorie, Praxis* (Prien: Anthropos Verlag, 1923), s. 56.
13. Hitler, *Monologe*, s. 149.
14. Carl J. Burckhardt, *Meine Danziger Mission, 1937–1939* (Münih: Verlag Georg D. W. Callwey, 1960). Burckardt, Milletler Cemiyeti için rapor olarak hazırladığı, Hitler olan görüşmesini aynen kendi hatıratında da zikretmiştir.
15. Hitler, *Monologe*, s. 204.
16. Ibid, s. 207.
17. Ibid, s. 207.
18. Nicolaus von Below, *Als Hitlers Adjutant, 1937–1945* (Mainz: Hase und Koehler Verlag, 1980), s. 183.
19. Hitler, *Monologe*, s. 40.
20. Schleich, *Die Weisheit der Freude*, s. 26.
21. Ibid, s. 27.
22. Schertel, *Magie*, s. 69.
23. Ibid, s. 63.
24. Ibid, s. 34-35.
25. Max Domarus, *Reden und Proklamationen, 1932–1945*, c. 2 (Münih: Süddeutscher Verlag, 1965), s. 1234.
26. Ibid.
27. Ibid.

28. Franz Halder, *Kriegstagebuch, band I vom Polenfeldzug bis zum Ende der Westoffensive* (Stuttgart: W. Kohlhammer Verlag, 1962), s. 22–25.

Kitap Sekiz: **Cephe Okumları, 1940**

(sayfa: 229-251)

1. Christa Schröder, *Er war mein Chef* (Münih: Georg Müller Verlag, 1985), s. 53–54.
2. Joseph Goebbels, *Joseph Goebbels Tagebücher, band 3: 1935–1939*, ed. Ralf Georg Reuth (Münih: Piper Verlag, 1999), 22 Ağustos 1938, s. 1257.
3. Bkz. Ek A, s. 235.
4. Adolf Hitler, *Mein Kampf*, terc. Ralph Manheim (New York: Houghton Mifflin, 1998), s. 6.
5. Herman Ese rile röportaj, 1.4.1964. C. I; kopyası, Archiv zur Zeitgeschichte des Obersalzberg, Berchtesgaden'dedir.
6. Ibid.
7. Ernst Moritz Arndt, *Katechismus für den deutschen Krieg- und Wehrmann, worin gelehret wird, wie ein christlicher Wehrmann seyn und mit Gott in den Streit gehen soll* (Köln: H. Rommerskirchen, 1815).
8. Bkz. Wilhem Keitel, *Mein Leben: Pflichterfüllung bis zum Untergang: Hitlers Feldmarschall und chef des Oberkommandos der Wehrmacht in Selbstzeugnissen* (Berlin: Edition, 1998) s. 265.
9. Percy E. Schramm, ed., *Die Berichte des Oberkommandos der Wehrmacht 1939–1945, band I* (Münih: Verlag für Wehrwissenschaften, 2004), s. 141.
10. Keitel, *Mein Leben*, s. 228.
11. Ibid, s. 253.
12. Franz Halder, *Hitler als Feldherr* (Linz: Johann Schönleitner Verlag, 1949), s. 27.
13. Ibid, s. 193.
14. Ibid, s. 301.
15. Ibid, s. 302.
16. Erich von Manstein, *Verlorene Siege* (Bonn: Bernhard und Graefe Verlag, 2004), s. 123.
17. Ibid, s. 39.
18. Eberhard Jäckel and Axel Kuhn, ed., *Hitler: Sämtliche Aufzeichnungen, 1905–1924* (Stuttgart: Deutsche Verlags-Anstalt, 1980), s. 1202.
19. Otto Dietrich, *Zwölf Jahre mit Hitler* (Köln: Atlas Verlag, 1955), s. 93.
20. Halder, *Hitler als Feldherr*, s. 21.
21. Erich von Manstein, *Verlorene Siege* (Bonn: Bernard und Graefe Verlag, 2004), s. 75.

22. Albert Speer, *Spandau: The Secret Diaries* (New York: Macmillian, 1976), s. 347.
23. Rochs, *Heinrich von Schlieffen*, s. 51.
24. Adolf Hitler, *Monologe im Führerhauptquartier*, stenografa alan Heinrich Heim, ed. Werner Jochmann (Hamburg: Albrecht Knaus Verlag), s. 92.

Kitap Dokuz: **Hitler'in İkinci Dünya Savaşı Tarihi**

(sayfa: 253-269)

1. Werner Maser, *Hitlers Briefe und Notizen: Sein Weltbild in handshriftlichen Dokumenten* (Düsseldorf: Econ Verlag, 1973), s. 201.
2. Olayın Halder tarafından anlatımı için, Franz Halder, *Hitler als Feldherr* (Linz: Johann Schönleitner Verlag, 1949), s. 52.
3. Hermann Giesler, *Ein anderer Hitler* (Leoni am Starnsverger: Druffel Verlag, 1977), s. 390.
4. Ibid, s. 402.
5. Ibid, s. 404.
6. Max Domarus, *Reden und Proklamationen, 1932–1945*, c. 2 (Münih: Süddeutscher Verlag, 1965), s. 1911.
7. *Die Berichte des Oberkommandos der Wehrmacht 1939–1945, band 3, 1 Januar 1942 bis 31 Dezember 1942* (Münih: Verlag für Wehrwissenschaft, 2004), s. 292.
8. Bkz. Sven Hedin, *Ohne Auftrag in Berlin* (Tübingen: Internationaler Universitätsverlag, 1950), s. 85–86.
9. Joseph Goebbels, *Joseph Goebbels Tagebücher, band 3: 1935–1939*, ed. Ralf Georg Reuth (Münih: Piper Verlag, 1999), 24 Ekim 1942, s. 1337.
10. Sven Hedin, *Amerika im Kampf der Kontinente* (Leipzig: Brockhaus Verlag, 1942), s. 111.
11. Ian Kershaw, *Hitler, 1936–1945: Nemesis* (New York: W. W. Norton, 2000), s. 209.
12. Hedin, *Amerika*, s. 42.
13. Ibid, s. 46.
14. Ibid, s. 48.
15. Ibid, s. 64
16. Hedin, *Ohne Auftrag in Berlin*, s. 277–78'in içinde tekrar basılmıştır.
17. Hitler'in 9 Kasım 1942'deki konuşması için bkz. Domarus, *Reden und Proklamationen*, s. 1933–1940.
18. Domarus, *Reden und Proklamationen*, s. 1933–1940.
19. Joseph Goebbels, *Joseph Goebbels Tagebücher, band 4: 1940–1942*, ed. Ralf Georg Reuth (Münih: Piper Verlag, 1999), 9 Kasım 1942, s. 1830.

20. Savaştaki bu dönüm noktasına yol açan gelişmelerin detaylı bir anlatımı için bkz. Tim Clayton and Phil Craig, *The End of the Beginning* (Londra: Coronet Books, 2002).

Kitap On: **Geç Gelen Mucize**

(sayfa: 271-290)

1. Thomas Carlyle, *History of Friedrich II. of Prussia, called Frederick the Great in Four Volumes* (Londra: Chapman and Hall, 1858), c. 4, kitap 20, s. 438. Bundan sonraki Büyük Frederick ile ilgili Carlyle'ın yaptığı bütün alıntılar için bu baskıya bkz.
2. Max Domarus, *Reden und Proklamationen, 1932–1945*, c. 2 (Münih: Süddeutscher Verlag, 1965), s. 2212.
3. Ibid.
4. Joseph Goebbels, *Joseph Goebbels Tagebücher, band 5: 1943–1945*, ed. Ralf Georg Reuth (Münih: Piper Verlag, 1999), s. 2127.
5. Ibid, 12 Mart 1945, s. 2149.
6. Savaşın son günlerinin tasviri için bkz. Joseph Goebbels, *Joseph Goebbels Tagebücher 1945: Die letzen Aurzeichnungen* (Hamburg: Hoffman und Campe, 1977), 25 Şubat 1945, s. 196–207.
7. Ibid, s. 206.
8. Thomas Carlyle, *On Heroes, Hero-Worship, and the Heroic in History* (Londra: Chapman and Hall, 1894), s. 1–2.
9. Thomas Carlyle, *Selected Writings, edited and introduction by Alan Shelston* (New York: Penguin Books, 1971), s. 31.
10. Ibid, s. 21.
11. Carlyle, *Selected Writings*, s. 8.
12. Lothar Gruchmann and Reinhard Weber, ed., *Der Hitler- Prozess, 1924* (Münih: K. G. Saur, 1999), 4:1578.
13. *Adolf Hitler: Reden, Schriften und Anordnungen, band 2, Teil I*, s. 425.
14. Domarus, *Reden und Proklamationen*, 4 Ağustos 1944, s. 2139.
15. Albert Speer, *Inside the Third Reich: Memoirs*, terc. Richard and Cara Winston (New York: Macmillan, 1970), s. 440.
16. Max Osborn, *Berlin* (Leipzig: Seemann Verlag, 1909), s. 192.
17. Speer, *Inside the Third Reich*, s. 463.
18. Domarus, *Reden und Proklamationen*, s. 2224.
19. Nicolaus von Below, *Als Hitlers Adjutant, 1937–1945* (Selent: Pour le Mérite, 1999), p. 409.
20. Ian Kershaw, *Hitler, 1936–1945: Nemesis* (New York: W. W. Norton, 2001), s. 792.
21. Werner Maser, *Hitlers Briefe und Notizen: Sein Weltbild in handscriftlichen Dokumenten* (Düsseldorf: Econ Verlag, 1973), s. 356–59.

22. Temmuz 2001'de Traudl Junge ile yapılan röportaj. Ayr. bkz. Traudl Junge, *Bis zur letzten Stunde. Hitlers Sekretärin erzählt ihr Leben* (Berlin: Ullstein Verlag, 2003).
23. Carl Loog, *Die Weissagungen des Nostradamus: Erstmalige Auffindung des Chiffreschlüssels und Enthüllung der Prophezeihungen über Europas Zukunft und Frankreichs Glück und Niedergang, 1555–2200*, 4–5 ed. (Pfullingen in Württemberg: Johannes BaumVerlag, 1921). Loog'dan alıntılar s. 68-70.

Sonsöz: **Kitapların Kaderleri**

(sayfa: 291-299)

1. Walter Benjamin, *Illuminations*, ed. Hannah Arendt, terc.. Harry Zohn (London: Fontana Press, 1992), s. 62–63.
2. Neil Baldwin, *Henry Ford and the Jews: The Mass Production of Hate* (New York: Public Affairs, 2002), s. 182.
3. Antony Penrose, ed., *Lee Miller's War* (Londra: Thames and Hudson, 2005), s. 191.
4. Mayıs 1945 tarihli, Berghof'un altındaki sığınak binalarının detaylarını veren ABD Ordusu 21. Kontr Espiyonaj Birlikleri'ne ait gizli istihbarat raporu; kopyası, Archiv zur Zeitgeschichte des Obersalzberg, Berchtesgaden'dedir.
5. Florian Beierl, *Hitlers Berg* (Berchtesgaden: Beierl Verlag, 2005), s. 164.

Adolf Hitler'in hayatına dair bu harika ve orijinal kitapta Timothy Ryback, Hitler'in kişiliğini ve düşüncesini şekillendiren kitapları inceliyor.

Aslına bakılırsa Hitler kitap toplamaktan ziyade yakmasıyla meşhurdur ancak Ryback'in bize açıkça gösterdiği üzere kitaplar Hitler'in ayrılmaz yoldaşları olmuştur. Birinci Dünya Savaşı sırasında ön cephede olduğu zamanlardan Berlin'de intihar etmeden önceki son anlarına kadar beraberinde hep kitap bulundurmuştur. Ayrıntılara derinlemesine nüfuz eden Ryback, Hitler'in mahrem saatlerinde kendisini meşgul eden fikir ve takıntıları açığa çıkarıyor.

Hitler'in Özel Kütüphanesi bugüne kadar araştırılmamış bir konu üzerinden bize incelikli ve nitelikli bir portre sunuyor.

"Gayet iyi yazılmış... Derinlemesine sürükleyici... Etkileyici ve sinir bozucu."

—The Washington Post Book World

"Rayback'in çabası dikkate değer. Bir kimse bu derli toplu kitabı bitirdiğinde, Avrupa'daki en iyi eğitilmiş ulusu medeniyete karşı bir savaş vermeye ikna eden ve Yahudileri tamamen yok etmeyi deneyen bir entelektüel -sahte entelektüel- çeşidine sağlam bir bakış atmış olur... Ryback'in kitabı bizi bir canavarın zihnine biraz daha yaklaştırıyor."

KDV'den muaftır.

9 786057 525758

35,00 TL

facebook.com/profilkitap
twitter.com/profilkitap
instagram.com/profil_kitap